

T.C.
ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL İSLÂM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

**01 NUMARALI EĞİN ŞER'İYYE SİCİLİ VE
TRANSKRİPSİYONU (H. 1315-1318/M. 1897-1901)**

Yüksek Lisans Tezi

İbrahim KÖSE

Danışman

Doç. Dr. Hadi SAĞLAM

Erzincan / 2019

TEZ BİLDİRİMİ

" 01 NOLU EĞİN ŞER'İYYE SİCİLİ VE TRANSKRİPSİYONU (H. 1315-1318/M. 1897-1901)" isimli "**Yüksek Lisans**" tezim tarafımda intihal programı ile incelenmiştir. Buna göre tezimde bilimsel etik ihlali ve intihal olarak nitelendirilebilecek herhangi bir durum olmadığını taahhüt ederim.

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir biçimde elde edildiğini; aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi beyan ederim. --/--/--

İbrahim KÖSE

TEZ KABUL TUTANAĞI

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Bu alışma, Temel İşlâm Bilimleri Anabilim Dalının Temel İşlâm Bilimleri Dalında jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

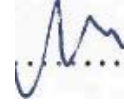
Danışman / Jüri : Doç. Dr. Hadi SAĞLAM

Jüri : Prof. Dr. Ali İhsan PALA

Jüri : Dr. ÖĞr. Üyesi Mehmet GAYRETLİ

01 NOLU EĞİN ŞER'İYYE SİCİLİ VE TRANSKRİPSİYONU

(H.1315-1318 / M.11897-1901)

İbrahim KÖSE

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

Temel İslâm Bilimleri Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi, Ocak 2019

Danışman: Doç. Dr. Hadi SAĞLAM

ÖZET

Osmanlı Devleti'nin hukukî, iktisâdî, dinî, askerî, idârî, sosyal düzeni ve kültürel yapısı hakkındaki bilgileri kadılar tarafından şer'î mahkemelerde kayıt altına alınan şer'îyye sicillerinde bulabilmekteyiz. İslam Hukukunda teorik olarak bildiğimiz alacak, boşanma (talâk), verâset, vesâyet, vekâlet, vakıf vb. konuları şer'îyye sicillerinde uygulamalı olarak görmek, İslam hukukunun tatbikini kavramamıza, teorik bilgilerimizi de daha iyi idrâk etmemize yardımcı olacaktır.

Çalıştığımız dönem H. 1315-1318 (M.1897-1901) yılları olup, bu dönemde Eğin kazasında Müslümanların yanında Gayr-i Müslimlerin de yaşadığına tanıklık etmekteyiz. Mahkemelerde müslim ve gayr-i müslimlerin kimlik tesbiti yapılırken farklılık gösterdiğine şahit olmaktayız. Bu durumun ise Osmanlı devletinin dini hoş görüşünden ileri geldiği kanaatindeyiz. Osmanlı devletinde kendi dinî kaidelerine göre yaşayan gayr-i müslimler şer'î mahkemelere de müracaat ederek davalar açmış, davalarının görülüp çözümü için irâde beyanında bulunmuşlardır.

Eğin şer'îyye sicilleri Ankara Milli Kütüphane şer'îyye sicilleri bölümünde toplam 36 defterdir. Defterimiz yaptığımız Eğin şer'îyye sicilleri tablosunda 33. numarada geçmektedir ve 87 sayfadan oluşmaktadır. Defterimizde 305 belgenin transkripsiyonu yapılmıştır. Öncelikle giriş kısmında Eğin Kazası ile ilgili bilgiler verilmiş, birinci bölümde şer'îyye mahkemeleri ve görevlileri hakkında temel bilgilere değinildikten sonra ikinci bölümde şer'îyye sicilleri ve defterimiz hakkında bilgi takdim edilmiştir. Üçüncü bölümde defterimizdeki belgeler ışığında İslam

Hukuku'ndaki temel kaidelere dayanarak defterin hukukî değerlendirilmesi yapılmıştır. Dördüncü bölümde ise defterin transkripsiyonu yer almaktadır.

İslam Hukukunun uygulamalı olarak günümüze yansıtılması amacıyla 1 Nolu Eğin şer'iyye Sicili incelenerek transkripsiyonu yapılmıştır.

Anahtar kelimeler: Osmanlı, Eğin, şer'iyye Sicili, Kâdı, İslam Hukuku.

THE FİRST EĞİN COURT RECORD AND ITS TRANSCRIPTION

(H.1315-1318 / M.11897-1901)

İbrahim KÖSE

Erzincan Binali Yıldırım University Institute of Social Sciences

Department of Basic Islamic Sciences

Master's Thesis, January 2019

Advisor: Assoc. Prof. Dr. Hadi SAĞLAM

ABSTRAC

We can find information about the legal, economic, religious, military, administrative, social order and cultural structure of the Ottoman Empire in the court records, which are recorded by the cadis in the courts. To see the subjects such as divorce (talak), succession guardianship power of attorney foundation, etc. at the court records practically, which we know theoretically in Islamic Law, help us to understand our theoretical information and the application of Islamic law better.

The period in which we work is H. 1315-1318 (M.1897-1901) and during this period, we witness the existence of non-Muslims besides the Muslims in the town of Eğin. We are witnessing that the Muslim and non-Muslims had different the identification process in the courts. We believe that this situation is due to religious tolerance of the Ottoman state. Non-Muslims living according to their own religious rules in the Ottoman state, opened cases in the ecclesiastics courts for the purpose of seeing and solving their cases.

Eğin Court Records consists of a total of 36 conanical judicial notebook in the section of the National Library of Ankara. Our conanical judicial notebook is located in chart of Eğin Şer'iyye records 33. and consists of 87 pages. 305 documents were transcribed. information about Eğin district was given in the entrance section, In the

first chapter, after the basic information about the courts and duties of the Sharia Law was discussed, then in the second chapter, information about the registers and our book was presented. In the third chapter, in the light of the documents in our book, the legal evaluation of the book has been made based on the basic principles in Islamic Law., the transcription of the book is available in the fourth chapter.

In order to reflect the practical application of Islamic Law to the present day, the First Eğin Court Record has been examined and transcribed.

Key Words: Ottoman, Eğin, Court Records, Qadi, Islamic Law.

ÖNSÖZ

Tarih günümüze yazılı ve sözlü kaynaklar vasıtasıyla taşınmıştır. Sözlü kaynaklar bir şekilde tahrif edilebilirken yazılı kaynaklarda bu durum pek azdır ya da hiç yoktur. Yazılı kaynaklar bizlere daha objektif bilgiler sunmaktadır. Osmanlı devletinde İslam hukukunun hayata geçirildiği şer'iyeye sicilleri tarihimizle ilgili müstesna yazılı kaynaklardandır. Şer'iyeye sicilleriyle Osmanlı devleti hakkında, devletin işleyişi, tutulduğu dönemle alakalı toplumun sosyo-kültürel yapısı, hukuk düzeni ve adalet anlayışı gibi pek çok konularda bilgi edinilebilir. Bu bakımdan şer'iyeye sicillerinin incelenmesi, tahlil edilmesi önem arz etmektedir.

Bu çalışmamızda defterimizi transkribe ederek hem tarihî bir çalışma yapmış olacak hem de bizi asıl ilgilendiren tarafıyla İslam hukukunun defterin kapsadığı dönemde hayat bulmasına şahitlik etmeye çalışacağız.

Tezin hazırlanmasında, beni teşvik eden bilgi ve tecrübelerini esirgemeyen başta danışmanım Doç. Dr. Hadi SAĞLAM'a ve Prof. Dr. Abdulkadir GÜL'e teşekkür ederim. Üzerimizde emeği olan kıymetli hocalarım Prof. Dr. Süleyman TÜLÜCE, Dr. Öğr. Üyesi Mehmet GAYRETLİ, Dr. Öğr. Üyesi Mücahit ÇOLAK Hocalarıma şükranlarımı sunuyorum. Ayrıca her türlü yardım ve fedakârlığını esirgemeyen eşime ve bu süre zarfında ihmal ettiğim çocuklarıma anlayışlarından dolayı teşekkür ederim.

İbrahim KÖSE

Erzincan 2019

İÇİNDEKİLER

TEZ BİLDİRİMİ	I
TEZ KABUL TUTANAĞI.....	II
ÖZET	III
ABSTRAC.....	V
ÖNSÖZ.....	VII
İÇİNDEKİLER	VIII
KISALTMALAR.....	XI
GİRİŞ.....	1
EĞİN KAZASININ TARİHÇESİ	2
A. Coğrafi Konum.....	2
B. Tarihçe.....	3
BİRİNCİ BÖLÜM	5
ŞER'İYYE MAHKEMELERİ ve GÖREVLİLERİ	5
A. Şer'iyeye Mahkemeleri	5
B. Mahkeme Görevlileri	6
1. Kâdı	6
2. Naibler ve diğer mahkeme görevlileri	9
C. Mahkemelerin İşleyişi	13
1. Tarafların Tesbiti	13
2. Dava Konusu	14
3. Cevap Dilekçesi	15
4. Beyyine Talebi.....	17
5. Keşif.....	17
6. Bilirkişi (Ehl-i Vukûf)	18
7. İspat	18

8. İ'âm.....	19
9. Tarih.....	20
İKİNCİ BÖLÜM	21
ŞER'İYYE SİCİLLERİ	21
A. Şer'iyye Sicilleri Tanımı ve Önemi	21
B. Şer'iyye Sicillerindeki Belgeler	22
1. İ'lâmlar	22
2. Hüccetler.....	23
3. Ma'ruzlar	23
4. Müraseleler	24
5. Emir ve Buyrulduklar	24
C. Eğin Şer'iyye Sicilleri	25
D. 01 Nolu Eğin Şer'iyye Sicilinin Tanıtımı	26
1. Defterin Tanıtımı	26
2. Transkripsiyonda Takip Edilen Metod	26
3. Belgelerin Konularına Göre Tasnifi ve Yüzdelik Dilimleri	28
4. Gayri Müslümlerle İlgili Belgelerin Dağılımı	30
5. Defterimizde Geçen Yer İsimleri	31
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	34
ŞER'İYYE SİCİLİMİZDEKİ DAVALARDA YER ALAN İSLAM HUKUKU İLE İLGİLİ KAVRAMLARIN AÇIKLANMASI.....	34
A. Aile Hukuku	34
1. Evliliğin Sona Ermesi	34
2. Nafaka	40
B. Vâsî ve Kayyım Tayini	41
C. Vasiyet.....	42
D. Vekâlet	44
1. Tanımı.....	44
2. Vekâlet Türleri.....	44

3. Defterimizde Geçen Vekâletle Alakalı Kavramlar.....	44
4. Vekâletin Sona Ermesi	45
E. Verâset.....	47
1. Mirasçılık Sebepleri.....	47
2. Mirasın Şartları	48
3. Mirasçı Olma Engelleri	48
4. Defterimizde Geçen Mirasla İlgili Kavramlar	48
F. Vakıf	50
G. İrtifak Hakkı	52
H. Zilyedlik	53
İ. İsbât-ı Rüşd	54
J. Alacak	54
K. Müdahalenin Men‘i	55
L. Tahliye.....	56
M. Satış İzni.....	56
N. Satış Sözleşmesi	57
O. Yıkım İzni	58
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	61
01 NUMARALI EĞİN ŞER‘İYYE SİCİLİNİN TRANSKRİPSİYONU	61
SONUÇ.....	258
KAYNAKLAR	260
İNTERNET KAYNAKLARI	264
DEFTERİN ASLINDAN ÖRNEKLER	265

KISALTMALAR

- b. : Bin
- B : Baskı
- c. : Cilt
- DİA : Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
- (edt) : Editör
- İA. : İslam Ansiklopedisi
- İSAM : İslâm Araştırmaları Merkezi
- h. : Hicri
- Hz. : Hazreti
- KTB : Kültür Bakanlığı
- m. : Miladi
- mad. : Madde
- M.E.B : Milli Eğitim Basımevi
- TDV : Türkiye Diyanet Vakfı
- trc. : Tercüme
- sy. : Sayı
- s. : Sayfa
- s.a.v : Sallallahu Aleyhi Vesellem
- OTAM: Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi
- ör: : Örnek
- vb. : ve benzeri

TABLolar

Tablo No	Tablo Adı	Sayfa No
Tablo-1	Belgelerin Konularına Göre Tasnifi	28
Tablo-2	Belgelerin Konu Sayısı ve Yüzdeler Dilimleri	29
Tablo-3	Gayri Müslimlerle İlgili Belgelerin Dağılımı	30
Tablo-4	Defterimizde Geçen Yer İsimleri	31
Tablo-5	Eğın Mahalleleri	32
Tablo- 6	Eğın Köyleri	33
Tablo-7	Eğın Şer'ıyye Sicilleri	25

GİRİŞ

Şer'iyye sicilleri, Osmanlı Devletinin hukuk sistemi içerisindeki mahkeme kayıtlarıdır. Mahkemelerin işleyişi, mahkeme görevlileri, mahkemelerde görülen hasımlı-hasımsız davalar, davalarla ilgili kararlar bu siciller içerisinde yer almaktadır. Ayrıca Osmanlı Devletinde kadılar tarafından tutulan şer'iyye sicilleri, tutuldukları dönemle ilgili devlet yapılanması, kamu-özel kurum ve kuruluşlar, kamu tüzel ve özel kişilikleriyle ilgili bilgileri ihtiva etmektedir. Devletin işleyişi, adalet anlayışı, toplumun sosyo-kültürel yapısı hakkında bizlere bilgiler sunmaktadır.

Şer'iyye sicilleri Osmanlı Devletinin kullandığı Osmanlıca Türkçesi ile yazıya geçirilmiştir. El yazısıyla kaleme alınan bu belgeler hem günümüzde okuyan uzman sayısının azlığı hem de gün yüzüne çıkmadığından bilinmemektedir. Bu durum ise geçmişimizle aramızdaki bağımızı koparmaktadır. Tez çalışmamıza konu olan defterin günümüz Türkçesi ile ortaya konulması hem tarihi belgelerimizi gün yüzüne çıkartacak, İslam hukukunun mahkemelerde uygulanışı hakkında bizlere bilgiler verecek hem de günümüz hukukuyla karşılaştırma imkânı sunacaktır.

Eğîn şer'iyye sicilleri Ankara Milli Kütüphane şer'iyye sicilleri bölümünde toplam 36 defterdir. Bu defterlerden bazıları üniversitelerimizin Tarih Ana Bilim Dalı, kimi defterlerse İlahiyat Fakülteleri Temel İslam Bilimleri Ana Bilim Dalı İslam Hukuku alanında yüksek lisans tezi olarak işlenmiştir. Örnek olarak "Serhat ŞARA, 8 NUMARALI EĞİN ŞERİYYE SİCİLİ", "Sefa ÇELİK, 11 NOLU EĞİN ŞERİYYE SİCİLİ VE HUKUKİ DEĞERLENDİRİLMESİ", yüksek lisans tezleri olarak çalışılmıştır. Defterimiz 01 numaralı Eğîn şer'iyye sicili h. 1315- 1318, m. 1897-1901 tarihlerini kapsamakta ve daha önce bu defterle ilgili bir çalışma bulunmamaktadır.

Bu çalışmayla defterin içeriği ile bilgi vererek tarihimizle olan bağımızı güçlendirmek ve defterin kapsadığı dönemi aydınlatmak hedeflenmektedir. Ayrıca bu durum araştırmacılara katkı sağlayacaktır.

EĞİN KAZASININ TARİHÇESİ

A. Coğrafi Konum

Erzincan ilinin ilçelerinden biri olan Kemaliye'nin cumhuriyet döneminden önceki ismi "EğİN"dir. Erzincan'ın güneybatısında, Elazığ ilinin ise kuzeybatısında yer almaktadır.

EğİN coğrafi konum olarak Doğu Anadolu Bölgesi'nin sıradağlarından biri olan Munzur dağlarının batı ucu ile Munzur dağlarının batısında bulunan Sarıçiçek dağları ve ikisi arasında kalan bölgedeki ismi ile Fırat (Karasu) nehrinin batısında yer almaktadır.¹ Vadinin doğusu dik bir yamaç olduğu halde vadinin batısındaki Sarıçiçek Dağlarının doğu ucunda bulunan Hator Dağı kademeler halinde gerileyerek ve hafif bir eğim sergileyerek ilçenin kurulması için gerekli coğrafi konumu hazırlamıştır.² Ayrıca ilçenin yüksek kesimlerinden çıkan Kadıgölü isimli su kaynağı da yerleşimi kolaylaştıran bir diğer coğrafi özelliktir.³

EğİN, Fırat nehrinden yukarı doğru çıkılırken üç ana seki gibidir. Birinci sekide ilçenin bağ ve bahçeleri, ikinci sekide ise yerleşim yerleri bulunmaktadır. Yerleşim alanını kapsayan üçüncü sekiden sonra ise Hator dağı yükselmektedir. Dağlık arazi ise verimsiz topraklardan ve çıplak araziden oluşmaktadır. Ancak çok sığ yerlerde verimli sayılabilecek topraklar da vardır.⁴

Geçmişte EğİN'e ulaşmak, EğİN anayolların keşisim noktasında olmadığından kolay değİldi. Bundan dolayı Malatya, Sivas, Harput (Elazığ) ve Erzincan'la tali yollarla EğİN'e erişilebiliyordu.⁵ Ayrıca Kelkit'ten gelip ana yoldan ayrılan bir tali yolda Sipikör dağı (Pöske Geçiti) geçerek Erzincan'a ulaşır ve buradan Kemah, EğİN, Elazığ'a ya da EğİN, Arapgir'den Malatya'ya varırdı. Gezginlerden edinilen bilgilere göre de EğİN'den Divriği'ye uzanan bir yol ile Refahiye'ye, antik

¹ Erdoğan Akkan- Metin Tuncel, "Kemaliye" mad., DİA, TDV Yayınları, Ankara 2002, c.25, s. 236.

² Besim Darkot, "EğİN" mad., İA., Eskişehir 1997, c.4, s. 196.

³ Akkan- Tuncel, s. 236.

⁴ Zeki Arıkan, *EğİN Kasabasının Tarihsel Gelişimi*, Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi (OTAM), Ankara 2001, c.12, sy.12, s. 1-64.

⁵ Arıkan, s. 1-64.

dönemlerden kalma bir taş yol ile de Divriği ve Eğin birbirine bağlanmaktaydı.⁶ Cumhuriyet döneminde Sivas-Erzincan demir yolunun yapılması ve bu yol üzerinde bulunan Bağıştaş tren istasyonu ile Eğin, anayollara bağlanmıştır.⁷

B. Tarihçe

Eğin'in ne zaman ve kimler tarafından kurulduğu bilinmemektedir. İlçenin ismi Türkçe veya Ermenice olduğu ileri sürülmektedir. Ermenicede geçen agn (akn) kelimesinden geldiği ve kaynak (pınar) anlamı taşıdığı ifade edilmektedir.⁸ Diğer bir ifade ise Eğin'e hayat veren ve "Kadıgölü" ismini taşıyan bu su kaynağının Türkçe olduğudur.⁹ Su kaynağı yerleşimi kolaylaştıran etkenlerden biri olduğuna göre ikinci ifade kanaatimizce daha isabetlidir.

Eğin'in bulunduğu bölge eski çağlarda İran (Pers) ve Pontus hâkimiyetindeydi. Sonra Roma imparatoru Pompeius'un Pers kralı Mithradates'i mağlub etmesiyle Roma hâkimiyetine geçti.¹⁰ Roma'nın ikiye ayrılmasıyla Bizans'ın idaresinde kaldı. Bu dönemde Müslüman Arapların saldırılarına uğradı. Daha sonraları Anadolu Selçuklu, İlhanlı ve Akkoyunlu devletlerinin hâkimiyetine girdi. Eğin üzerinde Osmanlı döneminde kesin hâkimiyet Yavuz Sultan Selim'in Çaldıran zaferi sonrasında kurulmuştur.¹¹

1878 yılında, XIX. yüzyılda Ma'mûratülaziz (Elazığ) iline bağlanan Eğin, XX. yüzyılın başlarında birinci dünya savaşının da etkisiyle yerli sanayi ve ticarete gerilemiş ve nüfusunda azalma olmuştur.¹²

---

⁶ Abdulkadir Gül, *Osmanlı Döneminde Erzincan Kazasında Haberleşme ve Ulaşım*, History Studies 2001, c.3, sy.1, s. 119.

⁷ Arıkan, s. 1-64.

⁸ Arıkan, s. 1-64.

⁹ Ahmet Aksın, *XIX. Yüzyılda Eğin*, Kemaliye Kültür Turizm ve Folklor Derneği, İstanbul 2003, s.18.

¹⁰ Ümit Serdaroğlu, *Öntarihten İslam Döneminin Başlangıcına Kadar Elazığ Kuzeyinde Kültürel Hareketler*, Elazığ 1992, s.95.

¹¹ Akkan- Tuncel, s. 236.

¹² Akkan- Tuncel, s. 237.

1918 yılında Eğin'den geçen Kazım Karabekir, Eğin evlerinin bakımlı ve düz damlı olduğunu, damlarında dut ve pestil kurutulduğunu ve bunların ticari değeri olduğunu ifade eder.¹³

İlçe halkının isteğiyle milli mücadelenin sonlarına doğru Eğin ismi Bakanlar Kurulu 21 Ekim 1922'deki kararıyla “**Kemaliye**” olarak değiştirilmiştir. Defterimizi kapsayan dönemde Ma'muratü'l- Aziz (Elazığ)'e bağlı bulunan Eğin, cumhuriyetin ilk yıllarında ilçe olarak ilk Elazığ iline bağlanmıştır. Daha sonra 1926 yılında Malatya'ya sonra da 11 Mayıs 1938 yılında kanunla Erzincan'a bağlanmıştır.¹⁴

---

¹³ Kazım Karabekir, *Erzincan ve Erzurum'un Kurtuluşu Sarıkamış, Kars ve Ötesi*, Erzurum 1990, s.42.

¹⁴ Akkan-Tuncel, s. 237.

BİRİNCİ BÖLÜM

ŞER'İYYE MAHKEMELERİ ve GÖREVLİLERİ

A. Şer'iyye Mahkemeleri

Mahkeme kelimesi, Arapçada hükm kelimesinden türetilmiş mekân (yer) isimidir. Çoğulu mehâkimdir. Sözlükte “hüküm verilen yer, yargılama yeri” anlamındadır. Fıkhî terim olarak devletin hukuk alanında kamu hizmetini ifâ etmesi için kurulmuş resmi makam ve kurumları ifade eder.¹⁵

Osmanlı Devleti kuruluşundan itibaren şer'i kaza usulünü benimsemiştir. Birinci padişah Osman Gazi'nin ilk atadığı iki memurdan biri kadı olmuştur. Devletin kuruluşunda kadıları yetiştirecek bir müessese henüz var olmadığından ilk Osmanlı kadıları Anadolu, İran, Suriye ve Mısır gibi yerlerden getirilmiştir. Fetihlerle ülke sınırlarının genişlemesi ve yeni idare yerlerinin kurulmasıyla her idare yerine bir kadı atanmıştır. Tek bir kadının görev yaptığı bu yargılama yöntemine şer'iyye mahkemeleri denilmektedir. Şer'iyye mahkemelerinin belli bir mahkeme binası yoktur. Ancak bu meclis-i şer' ismiyle yargılamanın yapıldığı belli bir yerin olmadığı anlamı taşımamaktadır. Kadıların hem yargı işlerini yürütebilecekleri hem de davalı ve davacının kadıya ulaşmak istedikleri anda kadıyla görüşebilecekleri bilindik yerler vardır. Bu yerler kadının evi, cami, mescid ya da medreselerin belli odalarıdır. Kadılar, Bayram ve Cuma günleri hariç yargılama görevlerini ifâ ederlerdi.¹⁶

Sultan II. Mahmut ve sonraki dönemlerde yargı organlarında yeniden düzenlemeler yapılmıştır. Tanzimattan önceki dönemde yargılamada büyük söz sahibi olan şer'iyye mahkemeleri, II. Mahmut'tan başlayarak yetkisini ve işlevini giderek kaybetmiştir. 1839 yılında ilan edilen Tanzimat Fermanıyla her konuda

¹⁵ Fahrettin Atar, “Mahkeme” mad., DİA, TDV Yayınları, İstanbul 2001, c. 27, s. 338.

¹⁶ Ahmet Akgündüz, “İslam Hukukunun Osmanlı Devletinde Tatbiki: Şer'iyye Mahkemeleri ve Şer'iyye Sicilleri”, İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi 2009, sy. 14, s.13-48.

hukuki düzenlemelerin önü açılmış, bundan şer'iyeye mahkemeleri de payına düşeni almıştır.¹⁷

Şer'iyeye mahkemeleri cumhuriyet döneminde 1924 yılında kaldırılmıştır. Yerine Nizamiye mahkemeleri kurularak ülkenin tek genel mahkemeleri olmuştur. Şer'iyeye mahkemelerinin verdiği kararların temyiz edildiği Meclis-i Vâlâ'nın yerine kurulan Divan-ı Ahkâm-ı Adliye de Yargıtay olarak değiştirilmiştir.¹⁸

B. Mahkeme Görevlileri

1. Kâdı

Hâkim veya hâkimu'ş-şer' olarak da ifade edilen kâdı, Arapça'da "kesmek, ayırmak" gibi anlamlara gelen "kazâ" (kadâ) kelimesinin ism-i fâilidir.¹⁹ Fıkıh terimi olarak, insanlar arasında çıkan uyuşmazlıklarda ve davalarda şer'i hükümlere göre yargılama yapan, yönetim tarafından atanan kişiyi ifade eder.²⁰

Kâdı kelimesi, "sözünü, hükmünü geçiren" sözlük anlamıyla Kur'ân-ı Kerîm'de bir yerde geçmektedir.²¹ Hâkim kelimesi de çoğulu olan hükkam kelimesi ile ve "uhdesinde yargı yetkisi de bulunan yöneticiler" sözlük anlamıyla Kur'ân-ı Kerîm'de bir yerde geçmektedir.²² Hadislerde ise hem hâkim hem de kâdı kelimesi çokça geçmektedir. Hâkim ile yönetici konumunda kamu görevi yapan ve görevi gereği yönetme ve karar verme yetkisine sahip kişi kast edilirken, kâdı ile de insanlar arasındaki davaları çözüme kavuşturan kişi kast edilmiştir.²³

İslâmiyetin gelmesiyle Müslümanlar arasındaki uyuşmazlıkları ve davaları bizzat Hz. Peygamber (s.a.v) çözüme kavuşturuyordu. Bu bakımdan İslam'da kâdılık görevini üstlenen ve hakkıyla yerine getiren ilk kâdı Hz. Muhammed (s.a.v.)'dir. Hz. Muhammed'den sonra ise gelen halifeler bu görevi üstlenmişlerdir. Fetihlerle İslâm

---

¹⁷ Akgündüz, s.13-48.

¹⁸ Ekrem Buğra Ekinci, "Osmanlı Devletinde Mahkemeler ve Kadılık Müessesesi Literatürü", Türkiye Araştırmalar Literatür Dergisi 2005, c.3, sy.5, s.417-439.

¹⁹ Akgündüz, s.13-48.

²⁰ Fahrettin Atar, "Kadı" mad., DİA, TDV Yayınları, İstanbul 2001, c. 24, s. 66.

²¹ Taha Suresi 20/72.

²² Bakara Suresi 2/188.

²³ Atar, "Kadı" mad., s. 66.

coğrafyasının genişlemesi sonucunda kâdılarına ihtiyaç duyulmuş ve halife adına vekâleten kâdıları atanmıştır. Bu anlamda ilk kâdı atamasını Hz. Ömer gerçekleştirmiştir.²⁴

Osmanlı Devleti'nde ilk beylik döneminden itibaren yerleşmiş bir gelenek olarak fethedilen bölgelere kâdı ve subaşı atanırdı. Osmanlı kâdısı diğer İslâm devletlerindeki kâdılarından farklı olarak hem adliye ve mülkiye görevlisidir, hem de daha geniş yetkilere sahiptir. Ayrıca eğitimi, mesleğe atanması ve terfi bakımından da belli bir hiyerarşiye ve kurallar bütününe uymak zorundadır.²⁵

a. Kâdıların Aranılan Özellikleri

Adalet, bir devleti devlet yapan ve ile'l-ebed hayat sürmesini sağlayan ana unsurlardan biridir. Adaleti tesis etmek için de insanlar arasındaki uyuşmazlıkları her anlamda hakıyla ve sulh içerisinde çözmek gerektir. Bunun içinde davalara bakıp karar veren kişilerin adil kararlar verebilmesi için her türlü donanıma sahip olması gerekir. İslâm dini adaleti emreder.²⁶ Osmanlı Devleti de bu ilkeyi göz önüne alarak kâdı atamalarında kâdıların bir takım özellikler aramış ve belli ölçütlere uygun insanlardan kâdıları atamıştır. Tahsilsiz sadrazam olunabilir fakat kâdı olunamazdı.²⁷ Ana hatlarıyla kâdılarından istenen özellikler şunlardır:

1. İslâm: Şer'î Mahkemelerdeki davalara bakacak kâdıların Müslüman olması gerekir. İmam-ı Azam'a göre gayr-i müslim bir kimsenin Müslüman davalarında kâdı olması imkânsızken, kendileriyle alakalı davalarda kâdı olarak görevlendirilebilir.²⁸
2. Akıl ve buluğ: Rüştünü ispat eden ve akıllı olan kimseler kâdı olabilirler. Buna göre çocuklar, akıl hastaları ve duyu organlarında arıza olan kişiler kâdı olamazlar.²⁹

²⁴ Ziya Kazıcı, *İslâm Medeniyeti ve Müesseseleri Tarihi*, Kayıhan Yayınevi, İstanbul 1999, s.180.

²⁵ İlber Ortaylı, "Kadı" mad., DİA, TDV Yayınları, İstanbul 2001, c. 24, s. 69.

²⁶ *Mâide Suresi 5/8., Nahl Suresi 16/90., Nisa Suresi 4/58.*

²⁷ Kazıcı, s.193.

²⁸ Fahrettin Atar, *İslâm Adliye Teşkilatı*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara 1991, s. 103.

²⁹ Atar, *İslâm'da Adliye Teşkilatı*, s.104; Abdülaziz Bayındır, *İslâm Muhakeme Hukuku (Osmanlı Devri Uygulaması)*, İslâmî İlimler Aratırma Vakfı Yayınları, İstanbul 1986, s.83.

3. Cinsiyet: Velâyete sahip olup olmamaları dikkate alınarak kâdıların erkeklerden seçilmesi muteber görülmüştür. Çünkü kadınlar velâyet hususunda noksandırlar. İmam-ı Azam'a göre şahitlikleri kabul edilen davalar için kadınlar da kâdılık görevini üstlenebilirler.³⁰
4. Hürriyet: Kölelik kâdılık mesleği için engeldir. Çünkü kölelerin şahitlik etme yetkileri yoktur. Şahitlik edemeyenin kâdı olması mümkün değildir.³¹
5. Adalet: Doğru sözlü, emaneti koruyan, haramlardan sakınan, yumuşak ve öfke halinde itidallerini koruyan kişiler kâdı olabilirler.³²
6. İlim: Hukuk bilgisine sahip olmayanlar kâdı olarak atanamazlar. Hükkam-ı Şer' nizamnâmesi gereğince kâdılar imtihanla atanırdı. Bunun yanında Medrese-i Kudat'tan mezun olmak şarttı.³³

b. Kâdı Atamaları ve Kâdı Dereceleri

Kâdılar, sultanın vekili olarak mahkemeyi yürütme ve hüküm verme görevini üstlenirler ve sultan tarafından atanırlardı. Sultan, kâdının görevden alınmasını gerektiren bir durum olsun ya da olmasın kâdıyı görevden alma hakkına sahiptir. Sultan isterse bu hakkını bir başkasına da devredebilir. Osmanlı Devletinde ilk dönemlerde bu görevi kazaskerler ifâ ederken ilerleyen dönemlerde bu görevi Şeyhlülislâmlar üstlenmişler ve tüm kâdılar onların teklifi, padişahın da onayıyla atanmışlardır.³⁴

Kâdılarının tayinlerinde gerekli en önemli faktör padişah beratıdır. İlmiye sınıfından kâdı olmak isteyenler Anadolu ve Rumeli kazaskerlerinin dairelerinden birini seçmek zorundaydı. Çünkü kâdılarının tayin, yol ve yer değiştirmelerini bu daireler yapardı. Kâdılar “**rüzname**” denilen defterlere kaydedilir ve bu defterde bulunmayan kâdılarının ellerindeki berat hükümsüzdür ve iptali gerekirdi.³⁵

---

³⁰ Atar, *İslamda Adliye Teşkilatı*, s.103.

³¹ Atar, *İslamda Adliye Teşkilatı*, s.105.

³² Atar, *İslamda Adliye Teşkilatı*, s.105.; Bayındır, s.83.

³³ Bayındır, s.87.; Ekrem Buğra Ekinci, *Osmanlı Mahkemeleri*, Arı Sanat Yayınevi, İstanbul 2004, s.281.

³⁴ Bayındır, s.85-86.

³⁵ Ortaylı, “*Kadı*” *mad.*, s.70.

Kâdılar görev yerlerine iki yıllık süreyle atanırlardı. Bu sürenin kesilmesi veya uzatılması da söz konusudur. Görev süresi biten kâdı merkeze gelir ve bir üst derecedeki kazaya atanırdı.³⁶ Kâdılar, boş yer olmak kaydıyla, görevlerini iyi yapmaları durumunda her üç senede bir terfi ederlerdi. Derecelendirme, ilmiyye sınıfında bütün derslerden başarılı olma tarihi esas alınırken Medrese-i Kudat mezunları için ise göreve başlama tarihine itibar edilirdi.³⁷ Kâdıların göreve tayin edildikleri yerlerde ve görev süreleri içerisinde verdikleri hükümler geçerlidir. Görev bölgesi ve görev süresi dışında kâdılarının vermiş oldukları hükümler geçersizdir.³⁸

Osmanlı devletinde kâdılık makamı derece bakımından “Mevleviyyet kâdılıkları” ve “kaza kâdılıkları” olarak sınıflandırılmıştır. Osmanlı devletine başkentlik yapan Bursa, Edirne, İstanbul gibi yerler ile Balkanlarda, Anadolu ve Osmanlı devleti idaresinde bulunan Arapların stratejik yerlerinde görev yapan kâdıllara mevleviyyet kâdılları denirdi. Bu kâdıllar bilgi ve tecrübe olarak en donanımlı kimselerdi.³⁹ Anadolu ve Rumeli olarak sınıflandırılan kaza kâdılıkları ise sancak, liva, kaza gibi yerlerde bulunan kâdıllıklardır. Bunların derece itibarıyla en üst derecesine sitte veya eşref-i kuzât ya da elli akçelik kâdılık denilir.⁴⁰

2. Naibler ve diğer mahkeme görevlileri

Şer‘iyye mahkemelerinde hüküm veren kâdıdır. Kâdıllara muhakeme sürecinde kolaylık sağlayan, yardımcı olan görevliler vardır. Bunlar:

a. Nâibler

Osmanlı hukukunda iki manaya gelen nâib, genel tanımıyla “vekil” demektir. Birincisi, tüm kâdıllar sultanın vekili olduklarından kâdıllara da nâib ve bunların çoğulu olan nüvvâb denilir. İkincisi ise, kâdılların kendi yerlerine davaya bakmak üzere atadıkları kişilere de nâib denir.⁴¹ Nâibler, kâdıllar tarafından belli bir süre veya belli bir iş için tayin edilir. İş için görevlendirilenler genellikle keşif veya kâdının

³⁶ Ortaylı, “Kadı” mad., s.70-71.

³⁷ Ekinci, *Osmanlı Mahkemeleri*, s.283.

³⁸ Mehmet Akif Aydın, *Türk Hukuk Tarihi*, Hars Yayınevi, İstanbul 2005, s. 85.; Atar, “Kadı” mad., s. 68.

³⁹ Fahri Unan, “Mevleviyyet” mad., *DİA*, TDV Yayınları, İstanbul 2004, c.29, s. 467.

⁴⁰ Ahmet Akgündüz, “Şer‘iyye Sicilleri”, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayınları, İstanbul 1988, c.1, s.69.

⁴¹ Akgündüz, “Şer‘iyye Sicilleri”, c.1, s.72.

verdiği başka bir işi yaparlar. Süre için tayin edilenler ise kâdının yokluğunda ona vekâleten görev yaparlar.⁴²

Atanma durumlarına göre nâibler, yargıya yetkili nâibler ve yargıya yetkili olmayan nâibler olarak iki kısma ayrılır. Yargıya yetkili nâibler, kâdının verdiği tüm alanlarda mahkemeyi yürütme ve karar verme yetkisine sahiptirler. Yargıya yetkili olmayan nâibler ise, daha çok sorgulama ve soruşturma görevlerini yürütmüşlerdir.⁴³

b. Muhzırlar

Sözlükte, “huzura getiren, ihzar eden” anlamına gelir. Terim olarak ise, davacı ve davalıları mahkemeye celb eden memur demektir. Muhzırlar gerekli hallerde bu günkü emniyet müdürlerinin görevini ve savcının bazı görevlerini yerine getirir.⁴⁴ Muhzırlar, mahkemenin bulunduğu yerlerde yerli halktan seçilirdi. Ancak bu seçilen kişi daha önce bu görevi ifâ etmiş ya da devlet görevi üstlenmiş askerî grupların mensublarından olurdu. Sivil halktan muhızır tayin edilmezdi.⁴⁵

İlk dönemlerde davaya taraf olanlara tebliğat muhızırlar tarafından şifahî olarak tebliğ ediliyordu. Tebliğe icabet etmeyen taraf tazir cezası ile cezalandırılıyordu. Sonraki dönemlerde bu tebliğat, “davetiye varakası” olarak isimlendirilen bir kâğıdın muhızır tarafından ilgililere gönderilmesiyle gerçekleştirildi. Ayrıca muhızırlar yargılama sürecinde mahkemelerin asayiş ve emniyetinden de sorumludurlar.⁴⁶

c. Çavuşlar

Çavuşlar, şer‘î mahkemelerin icrâlarını icrâ ederlerdi. Borçlunun mallarına el koyar ve satış işlemi gerçekleştirerek borcunu öderlerdi. Borçlu, ödemedede inad ederse ya da ödemedede temerrüde düşerse gerekirse mahkeme kararıyla hapisle tazyik edilmesini sağlardı. Ayrıca hukuken kesinleşen nakdi ve bedeni cezaların infazını gerçekleştirirlerdi. Kısacası çavuşlar, günümüzde icrâ memurlarının tamamen, emniyet mensubları ve savcının ise kısmen görevlerini ifâ ederlerdi.⁴⁷ Vezirlerin ve

---

⁴² Aydın, s.89.

⁴³ Bayındır, s.91.

⁴⁴ Akgündüz, “Şer‘iyye Sicilleri”, c.1, s.72.

⁴⁵ Recep Ahıskalı, “Muhızır” mad., DİA, TDV Yayınları, İstanbul 2006, C. 31, s.85.

⁴⁶ Akgündüz, “Şer‘iyye Sicilleri”, c.1, s.72.

⁴⁷ Akgündüz, “Şer‘iyye Sicilleri”, c.1, s.73.

devlet adamlarının tutuklanıp hapsedilmesinde bizzat çavuşlar yer almıştır.⁴⁸ Osmanlı Devletinde önemli görevleri ifâ eden Bab-ı Ali çavuşbaşılık ve çavuşluk teşkilâtı, 20 Temmuz 1836 senesinde Divan-ı Deâvi Nezâretine dönüştürülmüştür. Bu teşkilatın günümüzdeki hali Adalet Bakanlığıdır.⁴⁹

d. Subaşılar

Osmanlı devletinde merkezi idaredeki çavuş teşkilatının vazifelerini sancak, kaza, nahiye, köy gibi taşra merkezlerinde “subaşı” denen memurlar yürütürdü. Subaşılar, sancaklarda sancak beyinin özel ücretli adamı ve polis amiridirler. Kaza ve daha küçük taşra merkezlerinde ise, idare amiri olarak görev yaparlardı. Taşra teşkilatındaki şer‘iyye mahkemelerinin icrâ ve infazlarını gerçekleştirmek subaşılarının yükümlülüğündedir.⁵⁰

e. Mübâşirler

Sözlükte, “bir işe başlayan, başlayıcı” anlamlarına gelir.⁵¹ Mübâşir, kâdının emirlerini tebliğ etmekle yükümlü kişidir.⁵² Osmanlı adliye teşkilatında iki anlamda kullanılmıştır. Birincisi, mahkemelerce celp ve tebliğ için görevlendirilen memur demektir. Bu anlamda muhızır ile aynı anlamı ihtiva eder. İkinci anlamı ise, tanzimattan önceki dönemlerde soruşturma görevini yürüten memurdur.⁵³

f. Müşavirler

Sözlükte, “kendisine danışılan, istişare edilen kişi” anlamına gelmektedir. Kâdı gerek duyduğunda müftülerle veya İslam hukukunu iyi bilen kişilerle istişare edebilir hatta mahkemelerde bunları da yanında bulundurabilirdi.⁵⁴

---

⁴⁸ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, “*Osmanlı Devletinin Saray Teşkilatı*”, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1998, s.415.

⁴⁹ Akgündüz, “*Şer‘iyye Sicilleri*”, c.1, s.74.

⁵⁰ Akgündüz, “*Şer‘iyye Sicilleri*”, c.1, s.74.

⁵¹ Akgündüz, “*Şer‘iyye Sicilleri*”, c.1, s.74.

⁵² Bayındır, s.81.

⁵³ Akgündüz, “*Şer‘iyye Sicilleri*”, c.1, s.74.

⁵⁴ Bayındır, s.80.

g. Kâtipler

Mahkemelere, davaları yazma ve i'lamları usulüne uygun düzenleme görevlerini ifâ edecek bir kişi kâtip olarak atanırdı.⁵⁵ Mahkeme i'lamlarını “sak usülü”ne uygun olarak kayda geçen kâtipler, aynı tür davaların hemen hemen aynı şekilde yazılmasında ve yargılamada bir eksikliğin çıkmamasında mühim roller üstlenmişlerdir.⁵⁶ Kâtiplerin en mühim vazifesi tarafların iddia ve savunmalarını, şahit beyanlarını doğru olarak kayda almaktır.⁵⁷

h. Hademeler

Kâdılar, duruşma güvenliğini sağlamak, duruşma esnasında lüzümsüz söz ve uygunsuz davranışlarda bulunanlara engel olmak maksadıyla yanlarında hademeler bulundururdu.⁵⁸ Hademeler, ayrıca mahkeme işlerinde davalarla ilgili evrâkların getirilmesi gibi ayak işlerini de yürütürlerdi.⁵⁹

i. Kassamlar

Kelime anlamı itibariyle taksim eden, tasimatı çokça yapan manasına gelmektedir.⁶⁰ Kassamlar, kâdı adına, ölen bir kimsenin geride bıraktığı mallarını (tereke), İslam miras hukukuna uygun olarak mirasçıları arasında paylaştıran kişilerdir. Kamu görevlilerinin miras taksimlerini kazasker kassamları yaparlardı.⁶¹

j. Kapıcılar

Kâdı tarafından mahkeme kapısının önüne konulan kapıcı, kâdıya başvuracak kişilerin hep birden içeriye girmesini engelleyen, sırasıyla içeri girmelerini sağlayan görevlidir.⁶²

k. Şühûdü'l-hâl

---

⁵⁵ Bayındır, s.81.

⁵⁶ Aydın, s.91.

⁵⁷ Akgündüz, “Şer’iyye Sicilleri”, c.1, s.75.

⁵⁸ Bayındır, s.81.

⁵⁹ Akgündüz, “Şer’iyye Sicilleri”, c.1, s.75.

⁶⁰ Akgündüz, “Şer’iyye Sicilleri”, c.1, s.75.

⁶¹ Aydın, s.90-91.

⁶² Bayındır, s.82.

Mahkemelere, mahkemedeki yargılamaya gözlemci sıfatıyla katılan kişiler şühûdü'l-hâldir. Bunlar dava taraflarının şahitleri değil, mahkemede yapılan yargılamanın gözlemcisidirler. Kaza bölgelerinin ileri gelenleri arasından seçilen sayıları beş, altı veya daha fazla olan şahitlerdir. Bu şahitler, mahkemelerin işleyişine, muhakeme sürecine veya mahkeme kararlarına her hangi bir şekilde müdahale etmezler, sadece varlıkları kâdıların adil kararlar vermesinde dolaylı olarak etkilidir.⁶³

C. Mahkemelerin İşleyişi

Genel itibariyle kamu hukuku şikâyete tabi olmaksızın tatbik edilirken özel hukuk ya da şahıslar hukuku dediğimiz kişi ve kişilik hakları şikâyete tabidir. Boşanma, miras, nafaka, velâyet ya da vekâlet gibi konular şahıslar tarafından mahkemeye intikal ettirilmedikçe kâdıların bu konularda karar vermesi beklenilemez. Şer'iyeye mahkemelerinde hukuk kurallarının uygulanması ancak kâdıların hüküm vermesi ile olur. Kâdıların hüküm verebilmesi içinde bir takım muhakeme usüllerinin gerçekleşmesi gerekir. Bu muhakeme usülleri şöyle izah edilebilir:

1. Tarafların Tesbiti

Yargılamaya ilk önce tarafların yani; davacı ve davalıların kimliklerinin tesbitiyle başlanılırdı. Bu kimlik tesbiti cumhuriyet dönemindeki gibi soy isimle ya da daha sonra çıkartılan kimlik numaraları ile gerçekleştirilemezdi.⁶⁴ Çünkü o dönemler de şahıslar babalarının ismiyle tanınıyordu. Kimlik tesbitinde kişiler, yaşadıkları şehir, kasaba ve mahalle veya köy isimleri, meslekleri ve sonra da baba isimleriyle beraber isimleri zikir olunur ve böyle kayıt altına alınırdı.⁶⁵ Şu metin buna bir örnektir. "Ma'muratü'l-'Aziz Vilayet-i Celîlesi dâhilinde Çemişgezek Kazası kurâsından Tama Karyesi ahâlisinden olub geçen bin üç yüz senesi⁶⁶ hilâlinde Der-Aliyye'de vefat eden Kömürcü esnafından İbrahim Efendi ibn-i Mehmed'in sülbiyye

⁶³ Aydın, s.90.

⁶⁴ Nihat Fırat, *Erzincan C 55 Nolu Şer'iyeye Sicili ve Hukukî Değerlendirmesi(1916-1919)(Basılmamış Yüksek Lisans Tezi)*, Erzincan 2017, s. 12.

⁶⁵ Mübahat S. Kütükoğlu, *Osmanlı Belgelerinin Dili (Diplomatik)*, Kubbealtı Akademisi Kültür ve San'at Vakfı Yayınları, İstanbul 1994, s.345.

⁶⁶ 1882.

kızı ve halen on dokuz yaşını mütecâviz olub sinn-i vechesinin bulûğa tahamülü ve bulûğunu mukır ve mut'arife ve ber vech-i âti rüşdünü iddi'a eden iş bu ba'isü'l kitab zat-ı karye-i mezkûre ahâlisinden Hacı Abdullahzâde Mahmut Efendi ibn-i Hacı Abdullah ve Fındık (?) oğlu Bekir Efendi ibn-i Mehmed nâm kimesnelerin ta'rifleriyle mu'arrefe olan Ayşe Hanım... ”⁶⁷ şeklinde ifade edilmektedir.

Baba isimlerinden sonra kullanılan oğlu, kızı anlamına gelen bin, binti, ibn-i, ibnetü gibi kelimeler gayr-i müslimlerde veled kelimesiyle farklı bir şekilde ifade edilmiş ve öyle kayıt altına alınmıştır. “Eğin Kazası kurâsından Apçağa Karyesi mütevekillerinden iken bundan akdem fevt olan Cerzi oğlu Nişan veled müteveffa Sevgi'sin... ”⁶⁸ şeklinde geçmektedir.

2. Dava Konusu

Taraflar arasındaki çekişmeye mevzu olan durumdur. Kayıtlarda “*müvacehesinde*” veya “*takrir-i kelam edib...*” gibi ifade kalıplarından sonra davaya esas teşkil eden dava konusuna yer verilir. Davacı veya davacıların istedikleri ceza belirtilir.⁶⁹

“...Emine bint-i Hasan nâm hatuna meclis-i şer'de zevci yine karye-i mezkûre ahâlisinden Ladik (?) oğlu Ahmed Şevki bin Ali nâm kimesne müvacehesinde bundan üç seneden beri mezbûr Şevki'nin taht-ı nikâhında bulunub bidayet-i izdivacımdan şimdiye kadar günaz gün iz'ac ve darb misillu muamele-i na-meşru'ada bulunduğu gibi feshi-i nikâha dair elfâz-ı galiz olunup ve muahaza bundan dört gün mukaddem cariyelerini darb-ı şedid ile darb ve hânesinden tard ile ben dahi validem ve karandaşım hânesine gelib orada kalarak bade'l-akşam mezbûr Şevki validem hânesi köyüne gelerek bir takım galiz elfâz ile yani bana hitaben babanın ve ananın canlarına ve senin canına diyerek elfâz-ı küfürle şetm ve bundan sonra sana daha fena işler yapacağım deyip bir takım şehir meydanında bulunduğundan bütüin bütüin emniyetim kalmayıp bu ana kadar vaki' olan elfâz-ı galiza ve seni istemem git deyu maddi tardından dolayı nikâhın feshi lazım gelir ise muamele-i şer'iyyesinin icrası ve

⁶⁷ 3 numaralı belge.

⁶⁸ 12 numaralı belge.

⁶⁹ Kütükoğlu, s.346.

feshi olmaz ise asla kendisine emniyetim olmadığına hânesine gidemeyeceğimden ol vechile icabının icra buyurulmasını talep ederim...’’⁷⁰ veya “...İbrahim Halil Efendi hâzır olduğu halde bil-vesaye takrîr-i kelam edib kasaba-i merkümenin Dörtüol Ağzı Mahallesi’nde hamam karşısında kâin bir taraftan Ali Kaya oğlu Mehmed Efendi hânesi ve bir taraftan Etfeyecer (?) oğlu Hasidelerin (?) bahçeleri ve bir tarafı vakıfhâne ve arsa ve taraf-ı râbi tarîk-i ‘âm ile mahdud tahtında bir bab mağazayı şamil fevkinde iki kat bir bab mülk menzil vasîyyesi olduğum sağire-i mezbûr kızım Ümmü Gülsüm’ün pederi zevcim müteveffa-yı mezbûr Mustafa Efendiler irsen yedinde mülkü olub lakin menzil-i mezkûr müşrif harab olmağla tamir ve inşası bir hayli masârifi mûcib olub bu sağire-i mezbûre hakkında mahzar olacak cihete menzil-i mezkûr semen misliyle âhara bey olunub da hasıl olan esmanı istirbah olunarak müfide bir münasib hânenin kira olunması sağir-i mezbûr hakkında min külli’l- vücüh enfa’ ve evlâ olacağından menzil-i ber vech-i muharrer bey’ine canib-i şer’den yedim bir kıt’a ol hüccetin i’ta buyurulması oğlum hâzır-ı nâzır-ı mezbûr İbrahim Halil Efendi ile ma’an muradımızdır...’’⁷¹ gibi ifadelerle dava konusu zikredilir.

3. Cevap Dilekçesi

Davalı tarafından davacının iddialarına karşı mahkemeye verilen cevapları içerir. Davalı iddia olunan suçlamaları tamamen ret edebileceği gibi kısmen veya tamamen kabul de edebilir. Ya da karşı suçlamada da bulunabilir.

Davalının ret cevabına şu metin bir örnektir. “...mezbûr Şevki cevâbında zevce-i mezbûre taht-ı nikâhında olub bir gün kendisine eza ceza etmeyüb şetm ve darb ve elfâz-ı küfr-i galîza bulunmayub bu iddi’a olunan husûsun cümlesi hakkımızda iftiradır deyu külliyyen inkâr eylediği...’’⁷² şeklinde kayda alınmıştır.

Davalı çekişmenin bir kısmını kabul edib bir kısmını ret edebilir. Şu metin bu duruma bir örnektir. “(...)Hafız Hasan Efendi cevâbında müteveffa-yı mezbûr İbrahim Efendi’ye hayatında vaktinde cihet-i merkûmeden meblağ-ı mezkûr deyni

⁷⁰ 13 numaralı belge.

⁷¹ 10 numaralı belge.

⁷² 14 numaralı belge.

olduğunu ve müdde'ıye-i merkûme Ayşe benim dahi müteveffa-yı mezbûrun sulbiyye kızı olduğunu tav'an ikrâr lâkin müdde'ıye-i mezbûrenin ber vech-i muharrer rüşd müdde'âsını inkâr eylediği..."⁷³ şeklinde ifade edilir.

Davalı suçlamaları tamamen kabul de edebilir. Şu metin buna bir örnektir. "...Ahmed Hamdi Efendi'nin imza ve hatemini havi ve zeyl-i musaddak bir küt'a hüccet-i şer'ıyye nakızı olduğu üzere halen Koçgiri Kazası merkezinde Zara'da mütemekkin karındaşım Osman Efendi mahdumu Mustafa Efendi taht-ı nikahında bulunan mezbûre Hanife Hatun'u nezdine gelmekle rağibe olmayub mufarakate talibe olmağla bu halde mezbûrenin kendi üzerinde alacak hakkı olan mihriyle nafaka-i müniye-i m'âlûme ve müennes süknası dahi tamamen kendi üzerine olmak üzere mahalli mahkemesinde hal'a talibe olursa tarafından zevce-i mezbûre Hanife ya hal-i mezkûresini kabul etmeye beni vekil etmiştir deyu(...)mezkûr mucibince vekalet-i mezkûreyi kabul etmemle husûs-î mezkûr mezbûreden sual olunması bi'l-ve kale muradımdır dedik de kable's-sualin mezbûre Hanife dahi hayatında zevc-i müvekkil-i mezkûr Mustafa Efendi zimmetinde olan mehr-i müeccele-i müsemması ve iddet nafaka-i m'âlûme ve müennes süknası kendi üzerine muhalaa-i samime-i şer'ıye ile hal olmağla vekil-i mümâ ileyh Ahmed Efendi dahi hal-i mezkûru kabul etmeğin hukuk-ı zevciyye-i müteallika da'vâdan dahi tarafeyn birbirlerinin zimmetini bi'l-asale ve bi'l-visale ibra etmeleriyle zabtolundu..."⁷⁴ şeklinde kayıt edilir.

Davalı karşı suçlamalarda da bulunabilir. "...mezbûr Yusuf Ağa'nın da'vâsı mücerred ikrâra binaen olduğundan şu da'vâsı şer'an sahihi olub olmayacak saniyen müvekkile-i mezbûrenin murisi zevci müteveffa-yı mezbûr Hacı Rıza Efendi maru'z-zikr müteveffa-yı mezbûr Bekir Ağa'nın emlâkı akdem mahkeme-i şer'ıyye tarafından bey' olunup esman-ı hâsilası dahi mahkeme marifetiyle şeteri mümâ ileyhaya anılıb duyûn te'diye olunarak olvehile mahkeme-i şer'ıyyeden tapuya fi 12 Safer Sene 317 tarihiyle tezkere yazılıb üzerine ferağ ve tapu olunmuş vergi alacağı var idiye ol vakit mahkemededen aramak lazım gelir idi ve mahkemededen almak icab eder idi bu vechile müteveffa-yı mezbûr Hacı Rıza'nın aslen deyni ve borcu olmadığı

---

⁷³4 numaralı belge.

⁷⁴ 80 numaralı belge.

gibi tâkriri dahi yokdur deyu bi'l-vekâle külliyyen inkâr eylediği ve mahkemece bu babda cereyan eder muamele-i resmiye ile mezkûr ferağ müzekkeresinin celb ve tedkik buyurulmasını ilaveten dermeyan eyledi...⁷⁵ şeklinde kayda alınmıştır.

4. Beyyine Talebi

Mecellede geçen ifadeyle “Beyyine müdde’î için ve yemin münkir üzerinedir” (madde 76). Kâdı tarafların suçlamaları ret etmesi durumunda suçlamalarda bulunan taraftan ispat isteyebilir. Davacı veya davalı iddialarla ilgili delilleri ortaya koymak zorundadır. Bu durum da kâdı taraflardan beyyine talep eder. Şu metin buna bir örnektir. “...Müdde’î mezbûr Ahmed Ağa’dan ber vech-i muharrer müdde’âsına mutâbık beyyine talep olundukda...”⁷⁶ şeklinde ifade edilir.

Yukarıda ifade ettiğimiz gibi bu durum davalı içinde geçerlidir. “Müdde’â aleyh-i vaki-i mezbûr Osman Ağa’dan ber vech-i muharrer def-i müdde’âsına mutâbık beyyine talep olundukda...”⁷⁷ buna bir örnektir.

5. Keşif

Keşif kâdılarının davaları aydınlatmak için başvurdukları yöntemlerden biridir. Keşifte olayın gerçekleştiği yere gidilir. Gerçekleşen durum olay yerinde incelenerek bir sonuca varmaya çalışılır. Keşfe örnek verecek olursak; “...Eğin kaim makamlığı canib-i âlisine vükü bulunan istida üzerine istida-yı merkum kaza-i mezkûre belediyesine ledeyi’l-havale işbu havale üzerine mahall-i mezkûre varılıp heyet-i ihtiyariye hâzır olduğu halde bade’l-keşf beyânı fi 30 Haziran 313⁷⁸ tarihiyle belediye azasından Süleyman ve Katib Sadık Efendiler ve imar ustalarından olub usta havale birle hâne-i mezkûr keşf ve muayene olundukda hâne-i mezkûrun fevkanisi bakılmadığı cihetle bütün bütün çürümüş ve haraba yüz tutmuş ve tahtanide tarîk-i âm üzerinden bazı döşemeleri(...)olub ve tarîk-i mezkûrun ittisalinde direk üzerinde bulunan ok hânedan tefrik olub bir tarafı da bütün bütün yıkılmış ve diğer mahalleri de yıkılmak derecelerinde olub mezkûr hâneyi iki bin kuruş kadar bir masraf harc edilecek olur ise beş on seneler hânelere edeceği anlaşma olmağla

⁷⁵ 236 numaralı belge.

⁷⁶ 75 numaralı belge.

⁷⁷ 92 numaralı belge.

⁷⁸ 30 Haziran 1896.

mezkûr bir hâne bu hal ile kalacak olur ise bakılıb enkazda telef ve zayi olacağından ve sahib-i hâne dahi diyar-ı aharda bulunub tamire kimesnesi olmayıp ve hâne-i mezkûrun tahtı ve yanından tarîk-i umumi olduğu cihetle bekası tehlikeden salim olamayacağından bahisle fi 1 Temmuz Sene 314⁷⁹ tarihiyle bir kıt'a keşifnâme meclis-i belediye bâ-derkenar ifâde ve beyânla işbu keşifnâme mütalaa olundu...⁸⁰ şeklinde kayda alınmıştır.

6. Bilirkişi (Ehl-i Vukûf)

Ehl-i Vukûf terimiyle, davaların aydınlatılabilmesi için özel ve teknik bilgi gerektiren durumlarda uzmanlığına başvurulmuş üçüncü kişi ya da kişiler ifade edilir.⁸¹ Kâdılar davayla ilgili bu kişilerden yardım talep edebilirler. “... Haçatur fevt ve murisimiz dahi kâbeli-ahz fevt olmalarıyla meblağ-ı mütebâki mezkûr-ı müvekkileleri merkumanın bi'l-verase vazia'tü'l-yed oldukları terekesinden olmak üzere bize edâya vekil-i mümâ ileyh kâbel-i şer'den tenih olunmak bi'l-asale ve bi'l-vesâye ve bi'l-verâse muradıdır deyu sened-i mezkûr ibrazıyla mazmun-ı sened-i mezkûrdaki hat kendisinin olmayıp müteveffa-yı merkum Haçatur'un hattı maruf olduğuna mahalle-i celilesi ahkâmınca diğer mahallerde olup işbu meclis-i şer'de el-yevm mevcud bulunan kendi yazılarıyla işbu sende-i mezkûrun yazısı ve imzası erbab-ı vukûf ma'rifetleriyle takbik-i hatt etdirib...⁸² buna bir örnek teşkil eder.

7. İspat

Kelime anlamı itibariyle “bir şeyi açıklığa kavuşturma, delil getirme, bir hak veya olgunun gerçekliğini delille ortaya koyma” anlamına gelir.⁸³

a. Şâhitlerin Dinlenilmesi

Taraflar iddialarını genellikle şahit göstererek ispat ederler. Defterimizde, “Müdde'î mezbûr Mustafa Efendi'den ber vech-i muharrer verâset müdde'âsına mutâbık beyyine talep olundukda karye-i mezkûre ahâlisinden olub li-eceli'ş-şehâdet

⁷⁹ 1 Temmuz 1897.

⁸⁰ 67 numaralı belge.

⁸¹ Ali Şafak, “Ehl-i Vukûf” mad., DİA, TDV Yayınları, İstanbul 1994, c.10, s.531.

⁸² 286 numaralı belge.

⁸³ Ali Bardakoğlu, “İspat” mad., DİA, TDV Yayınları, İstanbul 2000, c.22, s.492.

meclis-i mutemedede-i mezkûre hâzırân olan Tartarzâde Şaban Ağa ibn-i Hasan... ”⁸⁴
veya “...İbrahim’den mazmun-ı sened mucibiyle ber vech-i muharrer müdde’âsına
mutâbık beyân taleb olundukda ber vech-i muharrer ber mantuk-ı sened müdde’âsına
mahalle-i mezbûre imamı Bekir Efendi ve Kesmelizâde ve Hacı Mahmud Ağa ve
Arabzâde Hacı Mustafa Efendi şâhidleri... ”⁸⁵ şeklinde ifade edilmektedir.

b. Yemin Teklifi

İddiasını şahitlerle ispat edemeyen taraf, karşı tarafın iddiaları inkâr etmesi durumunda ondan yemin talebinde bulunabilir. Mecellede geçen ifadeyle “*Beyyine müdde’î için ve yemin münkir üzerinedir.*” (madde 76) Defterimizde “*Müteveffa-yı mezbûrun vefatında mezbûrenin iddiâsı vechile 104 kuruşla iki mecidiye mezbûr Hasan Efendi bi’t-taleb ve bi’l-müvacehe yemin billahi’l-azim etdiği... ”⁸⁶* buna bir örnektir. Kâdı şâhitlerden de yemin isteyebilir. Defterimizde bununla ilgili; “*...Emine Hatun’a bu tarihten on sekiz seneyi mütecâviz vefat edib biz bu husûsa bu vech üzere şâhidleriz ve şehâdet dahi ederiz deyu her biri müttefikü’l-lafz ve’l-mana Müdde’â aleyh ima-yı mezbûran Hasan Ağa Efendi’ler müvacehelerinde edâ-yı şehâdet etmeleriyle Müdde’â aleyh ima-yı mezbûranın talepleri üzerine mezbûr Cin Ali Efendi yemin edib diğer mezbûr Hacı Mustafa yemin etmediği zabt olundu... ”⁸⁷* şeklinde kayda rastlanmaktadır. Yeminden imtina eden taraf iddiaları kabul etmiş sayılır. Bu durum suçlu olduğunun da delili sayılır. Yukarıdaki örnekte bir kişi yemin etmiş diğer kişi ise yemin etmekten kaçınmıştır.

8. İ’lâm

Terim olarak şer’i bir hükmü ve altında hükmü veren kâdının imza ve mührünü ihtiva eden yazılı belge demektir.⁸⁸ Kâdılar tarafından verilen mahkeme kararlarıdır. Defterimizde çok sayıda dava bulunmasına rağmen mahkeme kararları bir o kadar azdır. Çoğunluğu itibariyle mahkeme kararlarının bir başka defterde yer aldığı kanaatindeyiz. Defterimizde yer alan mahkeme kararlarına; “*Vas’yyei-i mümâ ileyha*

---

⁸⁴ 18 numaralı belge.

⁸⁵ 25 numaralı belge.

⁸⁶ 168 numaralı belge.

⁸⁷ 97 numaralı belge.

⁸⁸ Ahmet Akgüngüz, “İ’lâm” mad., DİA, TDV Yayınları, İstanbul 2000, c.22, s. 72.

Fatma Hanım'la nâzır-ı mümâ ileyh İbrahim Halil Efendi'nin ber vech-i muharrer takrîr-i meşruhları vakı'a mutâbık ve nefsü'l-emre muvâfık olub menzil-i mezkûr ber vech-i muharrer semen misliyle âhara bey' ve esmân-ı hâsılası bi'l-istirbah sağıre-i mezbûre için diğere bir hânenin iştirâsı sağıre-i mezbûre hakkında enfa' ve evlâ olacağını mebni işbu zeyl zabt-ı taraflarımızdan tâsdik kılındı..."⁸⁹ bir diğere karar, "Vech-i mezbûrun ber vech-i muharrer takrîr-i meşruhu vakı'a muvâfık ve nefsü'l-emre mutâbık idüğü ve tarih-i mezkûr ile bir kıt'a nafaka hüccet-i canib-i şer'den i'ta olunduğı sicilde mukayyed kaydından anlaşılmaqla ol vechile dahi varakdan bir kıt'a izin hüccet-i şer'iyyesi i'ta kılındı..."⁹⁰ örnekle teşkil eder.

9. Tarih

Davalarla ilgili her türlü kayıtlardan sonra ve i'amlarda hükümden sonra Arapça ve yazı ile yazılmış tarih bulunur.⁹¹ Defterimizden bir örnekle verecekle olursak "...*Malatya Mutasarrıflığı canibinden eşya-i mezkûrlar hakkında ne vechile muamele olunmuş olduğı sual olunarak eşya-i mezkûre ise benim kendi malım olub müdür-i mümâ ileyh eşya-i mezkûrları bi'l-emane zabt ve vaz-ı yed olmağla eşya-i mezkûrlar benim malım olduğuna dair isbatım müheyya olub şâhidlerim istima'yla eşya-i mezkûrların tarafıma teslimi matlubumdur deyu da'vâ eylediğı fi 14 Cemaziyelevvel Sene 318*⁹²" şeklinde yer almaktadır.

---

⁸⁹ 11 numaralı belge.

⁹⁰ 21 numaralı belge.

⁹¹ Kütükoğlu, s. 348.

⁹² 9 Eylül 1900, 275 numaralı belge.

İKİNCİ BÖLÜM

ŞER'İYYE SİCİLLERİ

A. Şer'iyye Sicilleri Tanımı ve Önemi

Kâdı defterleri, mahkeme defterleri, zabt-ı vekâyi sicilleri olarak da isimlendirilen şer'iyye sicilleri; kâdıların verdikleri i'lâm, hüccet ve cezalarla, vazifeleri gereği tuttıkları çeşitli kayıtları ihtiva eden defterlere denir.⁹³ Kâdı görev yaptığı mahkemede mutlaka bir sicil defteri bulunduracak, defteri her türlü tahrifattan koruyacak, vereceği i'lâm ve hüccetleri düzenli bir şekilde deftere kaydedecektir.⁹⁴ Sayfa sayıları on-yirmiden iki yüz-üç yüze kadar çıkabilen sicil defterleri, genelde dar ve uzundur.⁹⁵ Eninin dar ve boyunun uzun olması kâdılarının sicil defterlerini ceplerinde taşımalarına da imkân tanımıştır.⁹⁶ Bu defterlerin aynı ölçülerde olduğu söylenemez. Bazen kâdıların bazen de mahkemelere göre ebatları değişir.⁹⁷ Ortalama 100 sayfa civarındadır. İçerisinde 400-500 kayıt barındırmaktadır.⁹⁸ Kullanılan yazı tipi genellikle tâlik kırması denilen yazı şeklindedir.⁹⁹ Rik'a veya divanî hattı da kullanılmıştır.¹⁰⁰ Kâğıt kalitesi çok yüksek ve kullanılan mürekkepler ise bu gün bile parlaklığını göz önüne serecek kadar sabittir.¹⁰¹ Defterler kronolojik sıraya uygun bir şekilde tanzim edilmemiştir. İstanbul'dan gelen belgelerin i'lâm ve hüccet kayıtlarının arasına girmesi, dava kayıtlarının önce müsvedde olarak yazılıp sonradan defterlere kaydedilmesi, defterler ciltlenirken yapılan hatalar bu düzensizliğin nedenlerini teşkil eder.¹⁰² Genellikle kâdılarının isimleri bu defterlerin ilk sayfalarında yer alır. Göreve başlayan kâdı, ismini, ünvanını, göreve başlama tarihini defterin ilk sayfasına yazar. Görevi sona

---

⁹³ Bayındır, s.1.

⁹⁴ Akgündüz, "Şer'iyye Sicilleri", c.1, s.18.

⁹⁵ Yunus Uğur, "Şer'iyye sicileri" mad., DİA, TDV Yayınları, İstanbul 2010, c. 39, s. 9.

⁹⁶ Deniz Akpınar, "77-2 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili (H. 1078, M.1667) Transkripsiyon ve Değerlendirme", Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Kayseri 2006, s.11-12.

⁹⁷ Akgündüz, "Şer'iyye Sicilleri", c.1, s.18.

⁹⁸ Uğur, "Şer'iyye sicileri" mad., s. 9.

⁹⁹ Akgündüz, "Şer'iyye Sicilleri", c.1, s.18.

¹⁰⁰ Uğur, "Şer'iyye sicileri" mad., c. 39, s. 9.

¹⁰¹ Akgündüz, "Şer'iyye Sicilleri", c.1, s.18.

¹⁰² Uğur, "Şer'iyye sicileri" mad., c. 39, s. 9.

erince de halefine teslim eder. Kendiliğinden teslim etmezse kâdı selefinden talep eder. Kâdı defteri teslim etmek mecburiyetindedir.¹⁰³

İslam tarihinde ilk kâdı sicilleri Emeviler döneminde Mısır'da tutulmuştur. Mısır kâdısı olan Süleym b. İtur daha önce karara bağladığı bir miras davasının dava taraflarınca inkâr edilmesiyle davayı tekrar görüp verdiği kararı, ispatını kolaylaştırmak için bir sicile kaydetmiştir. Osmanlı Devleti'nde de bu sebeple sicil defterleri tutulmuştur.¹⁰⁴ İşte kayda alınan bu şer'iyeye sicil defterlerinin Osmanlı tarihinin kaynakları arasında birinci dereceden bir kaynak olduğunda şüphe yoktur. Kâdıların merkezle yaptığı resmi yazışmaları, halkın dilek ve şikâyetleri, mahalli idareler için hukuki düzenlemeler olarak kabul edilen ferman ve hükümleri, en önemlisi de tutulduğu mahalli yerin sosyal, idari, iktisadi, askeri ve hukuki hayatını yansıtan bu sicilleri incelenmeden, Osmanlı Devleti hakkında gerçek bilgi sahibi olmak mümkün değildir.¹⁰⁵ Ayrıca, bilimsel çalışmalara, toplumun ne kadarını yansıttığı tartışılrsa da, kadınlarla ilgili çalışmalar, müslim-gayri müslim ilişkileri, toplumun maddi kültürü, Osmanlı hukuku gibi konularda şer'iyeye sicillerinin katkısı yadsınamaz.¹⁰⁶

B. Şer'iyeye Sicillerindeki Belgeler

1. İ'lâmlar

Kelime anlamı, bildirme, anlatma, öğretme, işaret koyma demektir.¹⁰⁷ Kâdının herhangi bir mesele ile ilgili yaptığı araştırmanın kendi imzasıyla beraber merciine iletmesine veya vaki suale cevaben ortaya koymasına denir.¹⁰⁸ Daha çok i'lâmât-ı şer'iyeye olarak isimlendirilir.¹⁰⁹ Bir davanın mahkemece nasıl bir hükme bağlandığını gösteren belgedir.¹¹⁰ İ'lâm belgeleri, davacının iddiasını, ortaya konulan delilleri, davalının cevabını ve def'i söz konusu ise def'inin sebeplerini, gerekçeli

---

¹⁰³ Akgündüz, "Şer'iyeye Sicilleri", c.1, s.18.

¹⁰⁴ Aydın, s.107.

¹⁰⁵ Akgündüz, Şer'iyeye Sicilleri, c.1, s. 12.

¹⁰⁶ Uğur, "Şer'iyeye sicileri" mad., c. 39, s. 11.

¹⁰⁷ Akgündüz, Şer'iyeye Sicilleri, c.1, s. 29, Akgündüz, "İ'lâm" mad., s. 72; Kütükoğlu, s. 345.

¹⁰⁸ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, Osmanlı Devletinin İlimiye Teşkilatı, Türk Tarih Kurumu Basımevi Yayınları, Ankara 1988, s.108.

¹⁰⁹ Akgündüz, "İ'lâm" mad., s. 72.

¹¹⁰ Kütükoğlu, s. 345.

kararları ve nasıl karar verildiğine dair kayıtları içerir. İ'lâm belgelerini diğer şer'iyeye sicil kayıtlarından ayıran en önemli özellik kâdı kararı ihtiva etmesidir.¹¹¹ Ancak Osmanlı yargı sisteminde kâdının verdiği kararı onaylatmak için şeyhlül islâmlığa ya da herhangi bir konuda üst makamları bilgilendirmek maksadıyla yazdıkları resmi yazılara da i'lâm tabiri kullanılmıştır.¹¹²

2. Hücetler

Sözlükte; delil, senet, burhan demektir.¹¹³ Şahitlik, yemin veya yeminden kaçınma gibi bir davayı ispat eden delildir.¹¹⁴ Kâdının huzurunda ikrâr ve takrir, sözleşme, vasi tayini ve bir hususa izin verilmesi gibi hüküm ifade etmeyen vesikalardır.¹¹⁵ İ'lâmdan farklı olarak, şer'î mahkemeler tarafından verilen, hüküm içermeyen, sadece tarafların kâdı huzurunda anlaşmaya vardıklarına dair kâdının onayını içeren bir belgedir.¹¹⁶ Bu belgeler tâlik hattıyla yazılır ve belgelerde kâdının imzası vesikanın altında değil üst kısmında yer alırdı.¹¹⁷ Tanzimattan sonraki Osmanlı hukuk terminolojisinde hücet tabiri yerine senet kelimesi de kullanılmıştır.¹¹⁸

Hücetler, hem kâdı huzurunda tesbiti yaptıran kişilere yazılı olarak verilir hem de şer'iyeye sicillerine kayıt edilirdi. Alım-satım, kira, nafaka, vekâlet, kat'i veya şartlı fereğat, vasiyet, kefâlet, borç, hibe, keşif, sulh, vs. konularda hücetler bulunmaktadır.¹¹⁹

3. Ma'ruzlar

Kelime anlamı arz edilen şey demektir.¹²⁰ Halk tarafından mahkemelere yapılan şikâyetleri, kâdı emriyle görevliler tarafından yapılan keşifleri ve tahkikat raporlarını, nâiblerin bilhassa ceza davalarıyla ilgili yürüttükleri soruşturmaları ve

¹¹¹ Akgündüz, *Şer'iyeye Sicilleri*, c.1, s. 29.

¹¹² Kütükoğlu, s. 345.

¹¹³ Mustafa Oğuz- Ahmet Akgündüz, *Hüccet mad.*, DİA, TDV Yayınları, İstanbul 1998, s.446; Kütükoğlu, s. 350; Uzunçarşılı, *Osmanlı Devletinin İlmîye Teşkilatı*, s.108.

¹¹⁴ Bayındır, s.12.

¹¹⁵ M. Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, M.E.B Yayınları, İstanbul 1983, c. 1, s. 865.

¹¹⁶ Kütükoğlu, s. 350.

¹¹⁷ Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, c. 1, s. 865.

¹¹⁸ Akgündüz, *Şer'iyeye Sicilleri*, c.1, s. 21.

¹¹⁹ Kütükoğlu, s. 350.

¹²⁰ Akgündüz, *Şer'iyeye Sicilleri*, c.1, s. 37.

kâdılarının üstlerine arz ettikleri konuları ihtiva eder.¹²¹ Ma‘ruzlar, kâdı tarafından yazıldığı halde kâdının kararını içermeyizler. Hücçet gibi bir durumun tesbitini de hukuki bir delil olarak ortaya koymazlar. Kâdının icra makamlarına bir durumu arz ettiği veya halkın icra makamlarına yahut kâdıya yazdığı şikâyet dilekçelerini ihtiva eder. Kısacası astın üste yazdığı dilek ve şikâyeti ihtiva eden yazılı belge ve kayıtlardır.¹²²

4. Müraseleler

Arapçada mektuplaşmak, haberleşmek demektir. Anadolu ve Rumeli kazaskerleri tarafından kâdı ve nâiblere ve kâdı ve nâibler tarafından da nahiye nâiblerine yetkilerini ve atamalarını beyan etmek için kaleme alınan resmi emirlere denir. Aynı zamanda mürasele, kâdılar tarafından bir konu hakkında yazılan resmi yazılara da denilir.¹²³ Kâdının kendisine denk veya daha aşağı rütbedeki kişi ya da makamlara hitaben yazdığı resmi belgeler için kullanılan bir tabirdir.¹²⁴

5. Emir ve Buyrulduklar

Buyruldu kelimesi Türkçe buyurmak kelimesinden türetilmiş bir isimdir. Osmanlı hukuk sisteminde yüksek makam ve rütbelerde bulunan sadrazam, vezir, defterdar, kazasker, kaptan paşa, beylerbeyi gibi görevlilerin kendilerinden aşağı mevki ve rütbede bulunanlara gönderdikleri emirlere denir.¹²⁵ Herhangi bir iş hakkında padişahın alâmet-i şerife denilen tuğralı emirlerine de ferman denilmektedir. Ferman padişahın emri olduğu için ferman-ı humayun da denilir.¹²⁶ Ferman ve buyrulduklar kâdı tarafından sicil defterlerine kaydedilirdi.

---

¹²¹ Bayındır, s.18.

¹²² Akgündüz, *Şer‘iyye Sicilleri*, c.1, s. 37.

¹²³ Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, c. 2, s. 621.

¹²⁴ Akgündüz, *Şer‘iyye Sicilleri*, c.1, s. 39.

¹²⁵ Kütükoğlu, s.197.

¹²⁶ Pakalın, c. 1, s. 697.

C. Eğin Şer'iyye Sicilleri

Eğin şer'iyye sicilleri Ankara Etnografya Müzesi'nde bulunmaktadır.¹²⁷

No	Tarih	No	Tarih
1	1199-1220	19	1299-1300
2	1230-1256	20	1297-1301
3	1247-1252	21	1300-1301
4	1248-1256 (1231-1233)	22	1300-1301
5	1256-1258	23	1297-1302
6	1258-1264 (1239, 1240, 1253)	24	1301-1302
7	1262-1262	25	1300-1302
8	1264-1273	26	1302-1302
9	1274-1283 (1132,1269)	27	1300-1303
10	1283-1285	28	1303-1305
11	1285-1286	29	1306-1308
12	1286-1287	30	1308-1310
13	1287-1289	31	1310-1312
14	1289-1290	32	1312-135
15	1290-1293	33	1315-1318
16	1290-1291	34	1319-1321
17	1293-1296	35	1322-1327
18	1298-1299	36	1327-1329

Bizim defterimiz çizelgede 33 numarada bulunmaktadır.

¹²⁷ Akgündüz, "Şer'iyye Sicilleri", c.1, s.189., Osman Ersoy, *Şer'iyye Sicillerinin Toplu Kataloğuna Doğru*, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Dergisi, Ankara 1963, c. 21, sy. 3-4, s.53.

D. 01 Nolu Eğin Şer'iyeye Sicilinin Tanıtımı

1. Defterin Tanıtımı

Eğin şer'iyeye sicillerinin toplam 36 defter olduğunu ve defterimizin yaptığımız “Eğin Şer'iyeye Sicilleri” tablosunda 33 numarada bulunduğunu daha önce ifade edilmiştir. Defterimiz Milli Kütüphane Başkanlığı ilçe ismi Eğin ve demirbaş numarası 1 olarak kayıtlıdır. 1999 yılında 7626 mikro film numarasıyla çekimi yapılarak dijital ortama aktarılmıştır. Defterimizin bazı kelimeleri üzerine su damlaması sonucunda mürekkep dağılması meydana geldiği için mikro filmlerde okunamamaktadır.

2. Transkripsiyonda Takip Edilen Metod

Defterimiz, belgelerin daha kolay anlaşılabilmesi için, Türkçe alfabesine transkribe edilirken basit transkripsiyon metodu kullanılmıştır. Okunuşundan dolayı farklı anlamlara gelebilecek kelimeleri elimizden geldiğince aslına sadık kalarak transkribe etmeye çalıştık. Defterimizi şu hususlara göre:

- a. Defterimizin transkripsiyonunda İSAM tarafından yayımlanan İstanbul kâdı sicilleri isimli transkripsiyon metodu benimsenmiştir.
- b. Defterimizde geçen Arapça kökenli kelimelerin ve isimlerin aslına dokunulmamıştır. (ör: Ahmed).
- c. Arapça ve Farsça kelimelerde (^) uzatma işareti kullanılmıştır.
- d. Türkçe kelimeler de o günkü kullanım şekliyle yazılmıştır. Ünsüz benzeşmesi uygulanmamıştır. (ör: Olub, kalıb gibi)
- e. Zaman içerisinde değişime uğrayan kelimeler günümüzdeki kullanım şekliyle yazılmıştır. (numero-numara, zokağı-sokağı, kangı-hangi gibi).
- f. Arapça kelimelerdeki “ayn” harfi (‘) ile “hemze” harfi ise (’) ile gösterilmiştir.
- g. Arapça olup oğul anlamına gelen –bin, -bint-i kelimeleri aynen yazılmıştır.
- h. Yazı ile kayda geçen rakamlarda günümüzdeki yazım kuralı uygulanmıştır. (iki yüz gibi).
- i. Okunuşundan emin olamadığımız kelimelerden sonra (?), okuyamadığımız yerlerde ise kelimeler arasında (...) işaretleriyle ifade edilmiştir.

- j. Defterimizde geçen tarihlerin Miladi takvimdeki karşılıkları dipnot olarak gösterilmiştir.

3. Belgelerin Konularına Göre Tasnifi ve Yüzdeler Dilimleri

Tablo:1 Defterde yer alan belgelerin konularına göre tasnifi

No	Dava Konusu	Belgelerin Dava Numaraları
1	Alacak	44, 45, 46, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 98, 99, 100, 101, 102, 121, 123, 124, 125, 169, 170, 171, 190, 193, 209, 210, 212, 213, 214, 224, 225, 226, 227, 229, 230, 232, 233, 235, 236, 237, 238, 239, 255, 258, 259, 260, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 284, 285, 286, 287, 288, 301, 302, 303, 304, 305.
2	Boşanma	1, 2, 13, 14, 35, 36, 38, 39, 40, 41, 58, 59, 60, 61, 80, 126, 187, 198, 199, 200, 201, 203, 204, 205, 206, 231, 279, 280, 281, 282, 283, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 299, 300.
3	İrtifak Hakkı	181, 182, 183, 240, 241, 242.
4	İsbât-ı Rüşd ¹²⁸	3, 4, 5, 6.
5	Müdahalenin Men'i	22, 23, 24, 25, 26, 297, 298.
6	Nafaka ve Kisve Talebi	15, 20, 21.
7	Tahliye	7, 8, 9, 249, 250, 251, 252, 253, 254.
8	Satış İzni	10, 11, 12, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 42, 43, 62, 63, 81, 82, 117, 118, 119, 120, 172.
9	Satış Sözleşmesi	83, 84.
10	Vakıf	184, 185, 186, 191, 207, 208, 215.
11	Vasiyet	130.
12	Vekâlet	19, 150, 234.
13	Verâset	3, 4, 5, 6, 16, 17, 18, 37, 47, 48, 49, 64, 65, 66, 79, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 122, 127, 128, 129, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 146, 147, 148, 149, 151, 152, 153, 156, 157, 158, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 188, 189, 192, 194, 195, 196, 197, 202, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 228, 256, 257, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 289, 290.
14	Vergi Kanunu ¹²⁹	211.
15	Vesâyet	27, 145, 154, 155, 159.
16	Yıkım İzni	67, 68.
17	Zilyed	243, 244, 245, 246, 247, 248.

Tablo: 2 Defterde yer alan belgelerin sayısı ve yüzdeler dilimleri

¹²⁸ İsbât-ı Rüşd Verâset Davası içerisinde geçmektedir. Biz ayrı değerlendirdik.

¹²⁹ Normal bir dava konusu değildir. Vergi Kanunu ile ilgili bir yazıdır.

No	Dava Konusu	Belge Sayısı	Dava Yüzdeliği
1	Alacak	78	% 25.5
2	Boşanma	39	% 12.78
3	İrtifak Hakkı	6	% 1.9
4	İsbât-ı Rüşd ¹³⁰	4	% 1.3
5	Müdahalenin Men'i	7	% 2.2
6	Nafaka ve Kisve Talebi	3	% 0.9
7	Tahliye	9	% 2.9
8	Satış İzni	21	% 6.8
9	Satış Sözleşmesi	2	% 0.6
10	Vakıf	7	% 2.2
11	Vasiyet	1	% 0.3
12	Vekâlet	3	% 0.9
13	Verâset	115	% 37.70
14	Vergi Kanunu ¹³¹	1	% 0.3
15	Vesâyet	5	% 1.6
16	Yıkım İzni	2	% 0.6
17	Zilyed	6	% 1.9
	Toplam	305	% 100

¹³⁰ İsbât-ı Rüşd Verâset Davası içerisinde geçmektedir. Biz ayrı değerlendirdik.

¹³¹ Normal bir dava konusu değildir. Vergi Kanunu ile ilgili bir yazıdır.

4. Gayri Müslümlerle İlgili Belgelerin Dağılımı

Tablo: 3 Gayri Müslimlerle ilgili Belgeler

No	Dava Konusu	Belge No	Belge Sayısı	Dava Yüzdeliği
1	Alacak	85, 98, 99, 100, 101, 102, 123, 124, 125, 169, 170, 171, 209, 210, 212, 213, 214, 224, 225, 226, 227, 229, 230, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 284, 285, 286, 287, 288.	34	% 11.1
2	Müdahalenin Men'i	297, 298.	2	% 0.6
3	Nafaka ve Kisve Talebi	20, 21.	2	% 0.6
4	Tahliye	249, 250, 251, 252, 253, 254.	6	% 1.9
5	Satış İzni	12, 28, 29, 30, 31, 42, 43, 81, 82, 117, 118, 119, 120, 172.	14	% 4.5
6	Satış Sözleşmesi	83, 84.	2	% 0.6
7	Verâset	107, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 146, 156, 157, 158, 160, 161, 162, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 180, 194, 195, 196, 197.	30	% 9.8
8	Vesâyet	27, 145, 154, 155, 159.	5	% 1.6
9	Yıkım İzni	67, 68.	2	% 0.6
		Toplam	97	% 31.8

5. Defterimizde Geçen Yer İsimleri

a. Yer İsimleri

Tablo: 5 Defterimizde Geçen Yer İsimleri ve Belge Numaraları

Sıra No	Defterimizdeki İsmi	Belge Numarası
1	Adana Vilayeti	216.
2	Batum Kazası	107.
3	Çemişgezek Kazası	3, 15, 16.
4	Dersim Sancağı	16.
5	Divriği Kazası	39, 40, 54, 123, 223, 244.
6	Erzincan	35, 154, 156.
7	Eğin Kazası	1, 3, 7, 10, 12, 13, 15, 16, 19, 20, 22, 28, 30, 32, 35, 37, 42, 44, 47, 50, 62, 64, 67, 69, 73, 79, 80, 81, 83, 85, 86, 89, 97, 98, 106, 107, 108, 112, 117, 119, 123, 126, 131, 134, 138, 145, 146, 150, 154, 156, 163, 169, 173, 179, 180, 181, 184, 187, 188, 190, 192, 193, 194, 198, 202, 203, 204, 207, 208, 209, 215, 216, 220, 221, 223, 224, 228, 231, 232, 234, 235, 240, 243, 255, 256, 258, 261, 265, 269, 275, 279, 284, 291, 297, 299, 301.
8	Harput	98, 233, 283.
9	İstanbul, Der-Aliyye olarak; Der- Saadet olarak; Mahmiye-i İstanbul olarak;	1, 2, 3, 15, 18, 70, 86, 88, 131, 132, 150, 179, 232, 256, 257, 261, 262, 266, 289. 256. 16.
10	Kerbela	184.
11	Kerkük Sancağı	131.
12	Koçgiri Kazası	80, 243.
13	Kuruçay	233.
14	Ma'muratü'l-'Aziz (Elazığ) Vilayeti	3, 16.
15	Malatya Sancağı	19, 240, 275.
16	Rusya	107.
17	Sivas Vilâyeti	243.
18	Zara	80, 243.

b. Eğin Mahalleleri

Tablo: 6 Eğin Mahallerinin Defterimizdeki İsimleri ve Belge Numaraları

Sıra No	Defterimizdeki İsmi	Belge Numarası
1	Arik-i Ulya Mahallesi	121, 130, 134.
2	Ariki Mahallesi	134, 232, 249, 273.
3	Bahçe Mahallesi	123, 247, 261.
4	Baltataşı Mahallesi	157, 180.
5	Bulut Mahallesi	22, 221.
6	Canik Mahallesi	53, 69, 146.
7	Cızıyedar Mahallesi	64.
8	Dört Yol Ağı Mahallesi	96, 131, 180, 191, 192, 247, 290.
9	Enbiya Bey Mahallesi	204, 206, 223.
10	Encedudezi Mahallesi	98.
11	Esnak (?)Mahallesi	134.
12	Genç Ağa Mahallesi	187, 190.
13	Gümrükçü Mahallesi	62, 258.
14	Halil Ağa Mahallesi	89, 94, 130, 149, 163, 191, 258, 256.
15	Karib Kavarı (?)Mahallesi	269, 273.
16	Kilise-yi Süfla Mahallesi	269, 273, 284.
17	Kilise-yi Ulya Mahallesi	154, 156, 180.
18	Koçan Mahallesi	79.
19	Mehdi Mahallesi	35.
20	Memiş Efendi Mahallesi	1, 34, 35, 291.
21	Misak Oğlu Mahallesi	107, 249, 271.
22	Naib Mahallesi	7, 32, 53, 69, 224.
23	Orta Cami-i Şerif Mahallesi	28.
24	Ortatepe Mahallesi	112, 261.
25	Sandıkbağı Mahallesi	32, 53, 69, 114, 163, 190, 220.
26	Seyyid Ali Mahallesi	108, 110, 126, 247, 255.
27	Süfla Mahallesi	81, 269, 301.
28	Şahsuvar Mahallesi	35, 131, 181, 291, 299.
29	Şişmanoğlu Mahallesi	81.
30	Söfzâde Mahallesi	1.
31	Tapur Mahallesi	151, 154, 156, 297.
32	Taşdibi Mahallesi	22, 37, 110, 204, 243.
33	Tutuh Oğlu Mahallesi	28, 30, 83, 159, 169, 180, 224.
34	Türkmen Oğlu Mahallesi	94.
35	Yağmurdere Mahallesi	50, 73, 108, 188, 240, 255, 279.

Eğın Köyleri

Tablo: 7 Eğin Köylerinin Defterimizdeki İsimleri ve Belge Numaraları

Sıra No	Defterimizdeki İsmi	Belge Numarası
1	Apçağa Karyesi	12, 19, 20, 42, 48, 67, 85, 138, 172, 184, 198, 203, 207, 209, 216, 229, 301, 303, 304, 305.
2	Bağıştaş Karyesi	37, 179, 231.
3	Barasor Karyesi	44.
4	Bezmişin Karyesi	47.
5	altı Karyesi	223.
6	Ebrank Karyesi	220.
7	Ekrek Karyesi	202.
8	Gemürgab Karyesi	12, 80, 126.
9	Giceku Karyesi	80.
10	Hassa Karyesi	97.
11	Huruc Karyesi	265.
12	İliç Karyesi	27, 117, 119.
13	Kaşu Karyesi	86, 122, 173.
14	Kerbeşla Karyesi	64, 149, 198, 203, 249, 250, 258.
15	Kömüşkan Karyesi	208, 215.
16	M�şke Karyesi	106.
17	Pedigan Karyesi	13.
18	Pefnik Karyesi	202.
19	Pegir Karyesi	19, 40, 47, 77, 184, 207, 234, 235, 239, 261.
20	Salihli Karyesi	150.
21	Sandık Karyesi	73, 187.
22	Saraycık Karyesi	275, 277.
23	Semenni Karyesi	117.
24	Surak Karyesi	256.
25	şırzu Karyesi	86, 145.
26	Vank Karyesi	287.
27	Venkağ Karyesi	193.
28	Venkdar Karyesi	228.
29	Zalburbar Karyesi	265.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ŞER‘İYYE SİCİLİMİZDEKİ DAVALARDA YER ALAN İSLAM HUKUKU İLE İLGİLİ KAVRAMLARIN AÇIKLANMASI

A. Aile Hukuku

Aile hukuku, evlenme ve boşanma ile ilgili konuları ele alan hukuk dalıdır. Ailenin kurulmasından önceki aşamalarını, kuruluşunu, işleyişini, sona ermesini ve bunlarla ilgili hükümleri inceler.

Aile hukukuyla ilgili defterimizde otuz dokuz tane boşanma ve üç tane de nafaka davaları bulunmaktadır. Biz burada ayrıntıya girmeden aile hukukuyla ilgili defterimizde yer alan konulara değinmeye çalışacağız.

1. Evliliğin Sona Ermesi

İki tarafın irâde beyânlarıyla meydana gelen evlilik yine bunların veya birisinin arzusuyla bozulabilmektedir. İslâm hukukunda ölüm dışında evliliği sona erdiren tasarrufların başında talâk gelmekle birlikte muhâla‘a, îlâ, liân, tefrik gibi başka hususlar da söz konusudur. Ancak biz burada sadece talâk, tefrik ve muhâla‘a’dan söz edeceğiz.

a. Talâk

1. Tanımı

İslâm hukukunda talâk Arapçada salıvermek anlamına gelen itlâk kelimesinden alınmıştır.¹³² Sözlükte serbest kalmak, serbest bırakmak, bağını çözmek, bağdan kurtulmak gibi anlamlara gelir.¹³³ Hukukî terim olarak ise belirli lâfızlarla nikâh bağını çözmek manasındadır.¹³⁴ Talâk kelimesi Arapçada hem masdar hem de tatlik

¹³² Mustafa Cevat Akşit (edt), *Mebcut 1000 Yılın İslam Fıkıhı Temel Eseri Deliller ve Hükümler*, Gümüşev Yayınları, 3. B, İstanbul 2015, c. 6, s.1.

¹³³ Halil İbrahim Acar, “*Talâk*” *mad.*, DİA, TDV Yayınları, İstanbul 2010, c. 39, s. 496.

¹³⁴ Talip Türcan (edt), *İslâm Hukuku El Kitabı*, Grafiker Yayınları, Ankara 2012, 1. B, s. 484.

manasında isim olarak kullanılır. Nikâh sözleşmesini özel bir lafız ile hemen ya da gelecekte ortadan kaldırmaya ve yok etmeye denir.¹³⁵

2. Çeşitleri

Talâk çeşitli açılardan sınıflandırmaya tabi tutulmuştur. Boşama şeklinin kurallara uygun olup olmaması bakımından ve evlilik birliğinin yeniden kurulup kurulamayacağı bakımından yapılan ayrımlardır. Birinci durumda sünni ve bid'i talâk ikinci durumda ise ric'i ve bain talâk söz konusudur.¹³⁶

a. Sünni talak

Kur'an-ı Kerim ve sünnetin tarif ettiği ve onların ön gördüğü talimatlara göre yapılan boşama şeklidir.¹³⁷ Kur'an-ı Kerim'de "...kadınları boşadığınız zaman iddetleri vaktinde boşayın ve iddetlerini sayın..."¹³⁸ ayeti kerimesi sünni talâkın dayandığı nasslardan biridir.¹³⁹ Bu talâk kadının hayız halinin sona ermesinden sonra, cinsel birliktelik olmadan ve bir defa boşama ile gerçekleşir.¹⁴⁰ Buna ahsen tarzda boşama da denir.¹⁴¹ Sünni talâkın üç şartı vardır. Bunlar;

1. Boşanacak kadın hayız içinde olmamalıdır.
2. Kadının hayız dönemi bitip temizlendikten sonra boşayacak kocası onunla cinsel ilişkiye girmemelidir.
3. Yalnız bir talâk ile boşamalıdır.¹⁴²

Sünni talâktan maksat meydana geldiğinde günahın işlenmediği, yapılması mübah olan talâktır. Yoksa yapılması sevaptır anlamında değildir.¹⁴³

---

¹³⁵ Ömer Nasuhi Bilmen, *Hukukî İslamiyye ve Islahatı Fıkhiyye Kamusu*, Bilmen Yayınevi, İstanbul 1968, c. 2, s. 175.

¹³⁶ Türcan (edt), s. 497.

¹³⁷ Hayreddin Karaman, *Mukayeseli İslam Hukuku*, Nesil Yayınları, İstanbul 1991, c. 1, s. 304.

¹³⁸ Talak Suresi 65/1.

¹³⁹ Karaman, s. 304.

¹⁴⁰ Türcan (edt), s. 498.

¹⁴¹ Abdullah Mavsılı, *El-İhtiyar*, (trc. Celâl Yeniçeri), Şâmil Yayınevi, İstanbul 1978, s. 210.

¹⁴² Karaman, s. 304.

¹⁴³ Ahmet Ünsal, *Sünni ve Bid'i Talâk Tanımında Hanefî-Mâlikî İhtilâfi*, İslamî Araştırmalar Dergisi, İstanbul 2007, c. 20, sy. 1, s. 107- 121.

b. Bid'î talak

Sünnete uygun olmayan boşama demektir.¹⁴⁴ Kadının hayız içinde veya kadın temizlendikten sonra cinsel birleşmenin gerçekleşmesinden sonra ya da bir temizlik dönemi içerisinde birden fazla boşamak sünnete aykırıdır ve bu talâk bid'î olarak isimlendirilir.¹⁴⁵ Hayız halinde ya da hayız sonrası cinsel ilişkiye girdikten sonra kadını boşamak dört mezhebe göre haram olmakla beraber geçerlidir. Böyle bir boşamayı geçerli kabul eden Hanefî ve Malikilere göre kocanın derhal karısına dönmesi vacip, Hanbelî ve Şafiilere göre ise sünnettir.¹⁴⁶

c. Ric'î talak

Yeni bir nikâh akdini gerektirmeyen yalnız kocanın geri dönmesiyle nikâhın devamına imkân veren boşamaya denir.¹⁴⁷ Erkeği tekrardan mehir ve nikâha muhtaç etmeksizin boşadığı eşiyle yeniden aile hayatına dönme fırsatı veren boşama şeklidir.¹⁴⁸ Boşama gerçekleşikten sonra iddet süresi içerisinde koca boşadığı eşine geri dönebilir.¹⁴⁹ Ancak bunun için şu şartlar gereklidir:

1. Boşadığı eşiyle daha önce karı-koca hayatı yaşamış bulunmak.
2. Hanefilere göre sarîh boşama kelimeleriyle boşamış olmak. Şiddet ve mübalağa barındıran ifadeler kullanmamış olmak.
3. Üçüncü boşama hakkını kullanmamış olmak.¹⁵⁰

Koca eşine iddet süresi içerisinde dönmek isterse onun rızasını almak zorunda değildir. Geri döndüğünü açıkça ifade edebileceği gibi fiilen de aile hayatına geri dönebilir. Bu durumun şahitlerle tesbiti Hanefilere göre müstehab, Şafiilere göre ise şarttır.¹⁵¹ Koca iddet süresi içerisinde karısına geri dönmezse dönüş hakkı kalmaz. Kadın ondan kesin olarak ayrılmış koca da ona talip olan yabancı bir erkek olur.

---

¹⁴⁴ Türkan (edt), s. 498.

¹⁴⁵ Karaman, s. 304.

¹⁴⁶ Türkan (edt), s. 499.

¹⁴⁷ Mavsîlî, s. 211.

¹⁴⁸ Karaman, s. 303.

¹⁴⁹ Aydın, s. 308.

¹⁵⁰ Karaman, s. 303.

¹⁵¹ Aydın, s. 308.

Ancak kadının rızasını alarak tekrardan evlenebilir.¹⁵² Bu tür boşama mirasçılığa engel değildir. İddet süresi içerisinde eşlerden birisi ölürse sağ kalan diğerine mirasçı olur.¹⁵³

d. Bâin talak

Nikâh akdini ortadan kaldıran fakat her iki tarafın isteği ile yeni bir nikâh akdiyle tekrar birlikteliği mümkün kılan boşamaya denir.¹⁵⁴ Normal aile hayatına dönüş imkânı yeni bir mehir ve yeni bir nikâhla mümkün olan boşama şeklidir.¹⁵⁵ Bu tür boşamada tekrar bir araya gelebilmek için mutlaka kadının rızası arandığından buna ayırıcı boşama da denir.¹⁵⁶ Birinci ve ikinci talâktan sonra kadının iddet süresi içerisinde kocanın karısına dönmemesi halinde bâin talâktan bahsedilir. Buna küçük bâin de denir.¹⁵⁷ Bunun için;

1. Boşamanın nikâhtan sonra fakat zifaftan önce gerçekleşmiş olması
2. Boşamanın bir bedel karşılığında yapılmış olması
3. Hanefilere göre kinayeli veya şiddet ve mübalağa ifade eden sözlerle yapılmış olması gerekir.¹⁵⁸

Bu tür boşama ile eşler arasında hukuken evlenme yasakları dışında bir ilişki kalmamıştır. Bir birlerine mirasçı olamazlar. Mehir ödenmemişse koca üzerine derhal ödenmesi gereken bir borç halini alır.¹⁵⁹

Boşama üç talak üzerine meydana gelirse buna büyük bâin denir.¹⁶⁰ Bu talâkla boşanan kadın başka bir kimseyle geçerli bir evlilik yapıp ondan ayrılmadıkça birinci kocasına helal olmaz.¹⁶¹

---

¹⁵² Akşit (edt), s. 30.

¹⁵³ Aydın, s. 308.

¹⁵⁴ Mavsîlî, s. 211.

¹⁵⁵ Karaman, s. 303.

¹⁵⁶ Aydın, 308.

¹⁵⁷ Türçan (edt), s. 498.

¹⁵⁸ Aydın, 308-309.

¹⁵⁹ Türçan (edt), s. 498.

¹⁶⁰ Bilmen, s. 175.

¹⁶¹ Mavsîlî, s. 222.

b. Muhâla‘a

Hul sözlükte elbiseyi çıkarmak, soyunmak; ayırmak gibi anlamlara gelir.¹⁶² Muhâla‘a karşılıklı anlaşmayı ifade eder. İslam hukunda ise kocasının rızasıyla kadının bir bedel karşılığında evlilik bağından kurtulmasıdır.¹⁶³ Tarafların anlaşarak evlilik birliğine son vermeleridir.¹⁶⁴ Kadın teklif ettiği bir bedel karşılığında kocasının rıza göstermesiyle kocasından ayrılabilir.¹⁶⁵ Ancak bunun için kocanın talâk ehliyetine kadının da mal varlığı üzerinde tasarruf ehliyetine sahip olması gerekir. Akıl hastası veya reşit olarak buluğa ermemiş bir kadınla geçerli bir muhâla‘a yapılamaz.¹⁶⁶ Muhâla‘a bedeli her türlü mal ve menfaat olabileceği gibi mehirden feragat de olabilir.¹⁶⁷

Hanefilere göre muhâla‘a mehir ve nafaka dışındaki bir mal karşılığında yapılmışsa tarafların nikâh ilişkisine bağlı tüm mâlî hak ve borç yükümlülükleri düşer. Bu sebeple kadın muhâla‘adan önceki birikmiş nafaka ve ödenmemiş mehir haklarını kocasından isteyemez. Koca da ödediklerini alamaz.¹⁶⁸

Defterimizdeki kayıtlarda 80, 126, 187 dava kayıtları muhâla‘a ile ilgilidir. 300 nolu dava ise muhâla‘a ile ilgili karar kayıdır. Şöyleki: “*Mukırra-i mezbûre Ayşe Hanım’ın zatını muarrefler olub huzur şer‘de ber vech-i muharrer takrîr edib mezbûr Sirac İbrahim Ağa dahi hal-i mezbûr kayyum ve hukuk-i zevciye-i müteallika-i da‘vâdan ber minval-i muharrer âharın zimmetine ibra ve iskat eylediklerini mübeyyin hâzır olduğumuz halde işbu zeyl zabt-ı taraflarımızdan tasdik kılındı.*”¹⁶⁹

c. Fesih

Sözlükte aklen veya bedenen zayıf olmak, bilmemek; bozmak, iki şeyi birbirinden ayırıp dağıtmak gibi anlamlara gelir.¹⁷⁰ Koca sebep olmaksızın yalnız kadın tarafından meydana gelmesine sebep olan yahut koca tarafından meydana

¹⁶² Fahrettin Atar, *Muhâla‘a mad.*, DİA, TDV Yayınları, İstanbul 2005, c. 30, s. 402.

¹⁶³ Karaman, s. 311.

¹⁶⁴ Aydın, s. 309.

¹⁶⁵ Türcan (edt), s. 502-503.

¹⁶⁶ Aydın, s. 310.

¹⁶⁷ Türcan (edt), s. 503.

¹⁶⁸ Türcan (edt), s. 504.

¹⁶⁹ 300 numaralı belge.

¹⁷⁰ Ali Bardakoğlu, *Fesih mad.*, DİA, TDV Yayınları, İstanbul 1993, c. 7, s. 428.

gelmesine sebep olmakla beraber aynı sebebin kadın tarafından da meydana gelmesi mümkün olan ayrılığa denir.¹⁷¹

Defterimizde fesihle ilgili herhangi bir mahekeme kararı bulunmamaktadır. Boşanma davaları içerisinde mahkemeye başvurulmuş dava dilekçeleri mevcuttur. Fakat karar bulunmamakta ya da başka bir sicil defterinde mevcut olduğu kanaatindeyiz. Defterimizdeki 13 numaralı belge buna bir örnektir. “*Eğin Kazası kurâsından Pedigan Karyesi sâkinelerinden Köse oğlu kerimesi mu‘arrefetü’z-zat Emine bint-i Hasan nâm hatuna meclis-i şer‘de zevci yine karye-i mezkûre ahâlisinden Ladik (?) oğlu Ahmed Şevki bin Ali nâm kimesne müvacehesinde bundan üç seneden beri mezbûr Şevki’nin taht-ı nikâhında bulunup bidayet-i izdivacımdan şimdiye kadar günaz gün iz’ac ve darb misillu muamele-i na-meşru‘ada bulunduğu gibi feshi-i nikâha dair elfâz-ı galiz olunup ve muahaza bundan dört gün mukaddem cariyelerini darb-ı şedid ile darb ve hânesinden tard ile ben dahi validem ve karandaşım hânesine gelip orada kalarak bade’l-akşam mezbûr Şevki validem hânesi köyüne gelerek bir takım galiz elfâz ile yani bana hitâben babanın ve ananın canlarına ve senin canına diyerek elfâz-ı küfürle şetm ve bundan sonra sana daha fena işler yapacağım deyub bir takım şehir meydanında bulunduğundan bütün bütün emniyetim kalmayıp bu ana kadar vaki’ olan elfâz-ı galiza ve seni istemem git deyu maddi tardından dolayı nikâhın feshi lazım gelir ise muamele-i şer‘iyyesinin icrası ve feshi olmaz ise asla kendisine emniyetim olmadığına hânesine gidemeyeceğimden ol vechile icabının icra buyurulmasını taleb ederim”.¹⁷²*

d. Tefrik

Sözlükte iki şeyi birbirinden ayırmak anlamına gelir. İslâm hukukunda ise kadının mahkemeye başvurması üzerine hâkim kararıyla boşanmayı ifade eder.¹⁷³ Belli şartlarda kadının mahkeme kararıyla boşanması mümkündür.¹⁷⁴ Boşama hakkına sahip olmayan kadının zarar görmesini önlemeye yönelik ve zarar görmesi muhtemel bir takım sebepler vardır. Bu sebeplerin meydana gelmesiyle kadın hâkime

¹⁷¹ Bilmen, s. 175.

¹⁷² 13 numaralı belge.

¹⁷³ Halil İbrahim Acar, *Tefrik mad.*, DİA, TDV Yayınları, İstanbul 2011, c. 40, s. 277.

¹⁷⁴ Türcan (edt), s. 505.

başvurma ve evliliğe son vermesini isteme hakkına sahip olur.¹⁷⁵ Bu sebepler: Hastalık ve kusur, nafakanın temin edilmemesi, gâiplik ve fena mu‘amele ve geçimsizlik gibi sebeplerdir. Defterimizdeki ekser boşanma davası fena muamele ve geçimsizlikle ilgilidir. Biz de burada sadece fena muamele ve geçimsizlikten bahsedeceğiz.

Fena mu‘âmele ve geçimsizlik yalnız kadından kaynaklanabileceği gibi erkekten veya her ikisinden de ileri gelebilir. İki tarafın birbirlerine karşı nefret içeren ve haksız davranışları, evlilik hukuk ve adabına uymamalarıdır.¹⁷⁶

Fena mu‘âmele ve geçimsizlik Hanbelî ve Malikî mezhebinde bir boşanma sebebidir. Hanefî ve Şafii mezhebinde boşanma sebebi değildir.¹⁷⁷ Nitekim defterimizdeki 61 numaralı dava da Hanefî mezhebine göre karara bağlanmıştır. *“Müdde‘î vekil-i mümâ ileyh Bekir Efendi’nin ber minval-i meşruh müdde‘âsını ancak işkence ve tehdidden ibaret olub maru’z-zikr iddi‘asını ala vechi’ş-şeri’ isbat edemediğine ve vekil-i mümâ ileyh tarafından talâk ve infisah ve fesad ve butlan-ı nikâha dair de bir iddi‘a dermeyan edilmediğine binaen mezbûrenin zevci mezbûrun evine giderek itaat etmesi zevce-i mezbûruye izafetle vekil-i mümâ ileyh tenbih olunduğu.”*¹⁷⁸

2. Nafaka

Nafaka kelimesi harcamak, tüketmek anlamındaki infâk masdarından türetilmiştir. Azık, ihtiyaçların karşılanması maksadıyla harcanan para vb. maddî değerler anlamına gelir.¹⁷⁹ İnsanın normal bir hayat sürebilmesi için gerekli olan mesken, yiyecek ve içecek, giyecek gibi ihtiyaçları nafaka içerisinde yer alır.¹⁸⁰ Eşin nafakasından yükümlü olan kocadır.¹⁸¹ Ancak bunun için:

---

¹⁷⁵ Karaman, s. 313.

¹⁷⁶ Karaman, s. 318.

¹⁷⁷ Aydın, s. 313.

¹⁷⁸ 61 numaralı belge.

¹⁷⁹ Celal Erbay, *Nafaka mad.*, DİA, TDV Yayınları, İstanbul 2006, c. 32, s. 282.

¹⁸⁰ Karaman, s. 286, Bilmen, s. 444.

¹⁸¹ Türcan (edt), s. 483.

a. Evlilik sahih bir nikâhla meydana gelmiş olmalıdır. Fasid evliliklerde nafaka mecburiyeti yoktur. Koca hâkim kararıyla ödediği nafakaları da geri alabilir.

b. Kadın kocasının istifade edebileceği bir durumda bulunmalıdır. Kocanın izniyle babasının evinde bulunan kadın nafaka alır. Fakat kocanın evine çağırıldığı halde eve gelmeyen kadın, mehri muacceli ödenmemiş ve iyi bir mesken temin edilmemiş olma durumları hariç, nafaka alamaz.¹⁸²

Kocanın nafaka yükümlülüğünü yerine getirmemesi veya eksik temin etmesi durumunda kadın yargı yoluna başvurabilir.¹⁸³ Boşanmış veya hâkim tarafından tefrik edilmiş kadınların nafakaları da iddet süreleri içerisinde kocalarına aittir.¹⁸⁴

Defterimizde nafaka ve kisve talebi ile ilgili 3 dava kaydı yer almaktadır. 15, 20 ve 21. kayıtlarda mahkemeden nafaka ve kisve talebinde bulunulmuş ve 21. kayıtlarla hükme bağlanmıştır. “*Vech-i mezbûrun ber vech-i muharrer takrîr-i meşruhu vakı‘a muvâfık ve nefsi‘l-emre mutâbık idüğü ve tarih-i mezkûr ile bir kıt‘a nafaka hüccet-i canib-i şer‘den i‘ta olunduğu sicilde mukayyed kaydından anlaşılmaqla ol vechile dahi varakdan bir kıt‘a izin hüccet-i şer‘iyyesi i‘ta kılındı.*”¹⁸⁵

B. Vâsî ve Kayyım Tayini

Vasy kökünden türeyen vesâyet sözlükte eklemek, bitişmek, bir kimseden bir işi üzerine alınmasını talep etmek gibi anlamlara gelir. İslâm hukukunda edâ ehliyetinden yoksun olanlarla veya eksik ehliyetliler ya da ehliyeti sonradan kısıtlananların mallarını koruma ve işletme, onlar adına mallarında tasarrufta bulunma yetki ve sorumluluğunu yahut veli/hâkim tarafından bir kimseye bu yetki ve sorumluluğun verilmesini ifade eder.¹⁸⁶ Vâsî bir kimsenin çocuklarının işlerinde veya malları üzerinde tasarruf etmek üzere atanan kimsedir.¹⁸⁷ Baba ve dede tarafından

¹⁸² Karaman, s. 287.

¹⁸³ Türcan (edt), s. 484.

¹⁸⁴ Karaman, s. 287.

¹⁸⁵ 21 numaralı belge.

¹⁸⁶ Ali Bardakoğlu, “*Vesâyet*” mad., DİA, TDV Yayınları, İstanbul 2013, c. 43, s. 66.

¹⁸⁷ Mavsîlî, s. 338.

atanan vâsî-i muhtar, hâkim ya da kâdı tarafından atanan da vâsî-i mansub adını alır.¹⁸⁸ Vesâyet icab ve kabul ile tamam olur.¹⁸⁹

Deftermizde 27, 145, 154, 159 numaralı belgeler vesâyetle ilgilidir. “Eğin Kazası kurâsından Şırzu Karyesi mütemekkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Hanaz(?) oğlu Peter veledi Esber’in sulbî sağır oğulları Esber(?) ve Nikola’nın babaları müteveffa-yı merkumden müntakil ve mevrûs mallarını hıfz ve kâffe-i umur ve husûslarını tesviye ve ru’yete canib-i şer‘den vasî nasb olunmak iktiza etmeğin sağıran-ı mezbûranın vâlideleri olub beynlerinde müstakime ve emanet ile me’lufe ve her vechile umur-ı vesâyet-i ru’yete kâdire idüğü karye-i mezkûre ahâlisinden Yorik oğlu Esteyan veledi Yani ve Ohan oğlu Trandafil veledi Yorgi Yanko veledi Lambu(?) nâm kimesnelerin ihbarlarıyla nümâyan olan Sofiye bint-i Yevam(?) nâm merküme canib-i şer‘den evladları sağıran-ı mezbûranın mallarını hıfz ve tesviye-i umurlarına vasî nasbolunuduğu”.¹⁹⁰

Kayyım ise sözlükte bir işi yerine getiren, üstlenen kimse anlamına gelir. İslâm hukukunda hâkim tarafından kısıtlı, gaip vb. kişiler adına hukukî tasarrufta bulunmak üzere görevlendirilen kimsedir. İslâm hukukunda ehliyetsizlik veya eksik ehliyet sebebiyle kişinin kısıtlanması durumunda hukukî tasarrufları velî, vasî veya kayyım vasıtasıyla denetim altına alınır. Ayrıca vekil bırakmadan ortadan kaybolan ve hayatta olup olmadığı bilinmeyen kişinin hukukî işleri yahut vasî bırakmadan ölenin vasiyetlerini yerine getirmek için hâkim kayyım atar.¹⁹¹

Deftermizden bir örnek verecek olursak; “Kayyum ve vesâyet-i mezkûreyi kabul eylediğimi mübeyyin işbu mahalle şerh ve imza eylerim”.¹⁹²

C. Vasiyet

Sözlükte bitişirmek, bağlamak; önermek anlamlarına gelir. Fıkıhta kişinin, malını ölüm sonrasına bağlayarak bir şahsa veya hayır cihetine teberru yoluyla

¹⁸⁸ Bardakoğlu, s. 66.

¹⁸⁹ Bilmen, c. 5, s.179.

¹⁹⁰ 145 numaralı belge.

¹⁹¹ İsmail Özmel, *Kayyım mad.*, DİA, TDV Yayınları, İstanbul 2002, c. 25, s. 107.

¹⁹² 155 numaralı belge.

temlik etmesini ifade eder.¹⁹³ İsim olarak visayet kelimesi kullanılır.¹⁹⁴ Arapçada el-îsâ mastarı vasiyet etmek anlamında kullanılır. Vasiyet edene “**mûsi**”, vasiyet olunana “**mûsî leh**”, vasiyet olunan mal veya menfaate “**mûsî bih**”, yapılan tasarrufa da vasiyet denir.¹⁹⁵ Vasiyet kitap, sünnet ve icma ile sabittir.¹⁹⁶

Deftermizde bir tane vasiyet davası vardır. “*Eğin Kasabası'nın Halil Ağa Mahallesi sâkinelerinden iken bundan akdem vefat eden Tiryaki oğlu kerimesi Hafid bint-i Osman verâset-i sadri kebir oğlu gâib-i ani'l-beled Bekir bin Abdullah münhasıra olduğu bi'l-ihbar nümâyan olduktan sonra müteveffiyeye-i mezbûrenin re'yelerinden mahalle-i mezbûreden vaki Emin Efendi mescid-i şerifi vakıf mütevellisi Türkmenoğlu Nuri Ağa ibn-i Osman meclis-i şer'de ibn-i gâib mezbûr Bekir'in malını hıfz ve tesviye-i umuruna kibel-i şer'den mansub kaydı mahalle-i merküme ahâlisinden Müezzinzâde Bekir lütfü Efendi ibn-i Mehmed Şerif mahzarında müteveffiyeye-i mezbûr ve vasîyy-i muhtarı olduğu Ariki Mahallesi'nden Mustafa Efendi ibn-i Molla Mustafa hâzır olduğumuz halde müteveffiyeye-i mezbûre hayatında vefatından üç gün evvel şöyle takrîr eylediği ben bi-emrillahi teala vefat eder isem sülüs malımdan techiz-i tekfinim görülüb baki malımın sülüsünden mütevellisi olduğum mescid-i şerif vakfına iki yüz kuruş verile deyu vasîyet ve tenfizine dahi hâzır-ı mezbûr Mustafa Efendi'yi vasîyy-i muhtar nasb edib mezbûre vefat etmekle meblağ-ı mezbûru müteveffiyeye-i mezbûrenin sülüs malından bi'l-ihrac vakf-ı mezkûr için bana teslimi kısm-ı mezbûre tenbih olunmak muradımdır deyu bade'd-da'vâ ve'l-istintak ve'l-inkâr müdde'î mütevell-i mezbûrdan ber vech-i muharrer müdde'âsına mutâbık beyyine taleb olunduk da ber vech-i muharrer müdde'âsını mezbûr Mustafa Efendi İbni molla Mustafa ve mahalle-i mezbûrdan ve Hacı Yusuf oğlu Ömer bin Osman nâm kimesnelerin şehâdetleriyle bi'l-müvacehe ile isbat eylediği”.*¹⁹⁷

¹⁹³ Abdüsselam Arı, *Vasiyet mad.*, DİA, TDV Yayınları, İstanbul 2012, c. 42, s. 552.

¹⁹⁴ Abdurrahman Cezîrî, *Dört Mezhebe Göre İslâm Fıkhı*(trc. Mehmet Keskin), Çağrı Yayınları, İstanbul 1993, c. 5, s. 1991.

¹⁹⁵ Karaman, c. 1, s. 377.

¹⁹⁶ Mavsîlî, s. 338.

¹⁹⁷ 130 numaralı belge.

D. Vekâlet

1. Tanımı

Vekl kökünden türeyen vekâlet sözlükte birine güvenmek, bir işi güvenilir birine bırakmak anlamlarına gelir.¹⁹⁸ Hukuk terimi olarak ise bir kimsenin kendisinin yapabileceği bir işini yapmak üzere başka birini görevlendirmesine, görevlendirdiği kişiyi kendi yerine koymasına denir.¹⁹⁹

2. Vekâlet Türleri

a. Umumî Vekâlet

Müvekkilin bütün tasarruflarıyla ilgili vekiline verdiği vekâlettir. Vekil müvekkile zarar veren tasarruflar hariç müvekkilin sahip olduğu tüm tasarruflara sahip olur.²⁰⁰

b. Hususî Vekâlet

Müvekkilin belirli bazı tasarrufları gerçekleştirmek üzere vekiline verdiği vekâlettir. Örneğin arabasını satmak gibi... Vekil hangi tasarrufla yetkilendirilmişse onunla sınırlıdır, vekâlet alanın dışına çıkamaz.²⁰¹

3. Defterimizde Geçen Vekâletle Alakalı Kavramlar

a. Vekil

Başkası tarafından bir işi yapmak üzere vazifelendirilen kimsedir.²⁰² Vekil olarak vazifelendirilen kişi başkası hesabına ve onun adına hukukî işlem yapar.²⁰³ Defterimizde geçen üç vekâlet davasında vekil kelimesi kullanılmıştır. “*Eğîn Kazası'nın Pegir Karyesi sâkinelerinden müteveffa Hacı Rıza zevcesi bint-i Hasan kaza-i mezkûre ahâlisinden İmamzâde Şükrü Efendi ibn-i Hafız Mustafa Efendi*

¹⁹⁸ Bilal Aybakan, “*Vekâlet*” mad., DİA, TDV Yayınları, İstanbul 2013, c. 43, s. 1.

¹⁹⁹ Bilmen, c. 6, s. 311.

²⁰⁰ Vehbe Zuhayli, *İslâm Fıkıh Ansiklopedisi*(trc. Ahmet Efe, Beşir Eryarsoy, H. Fehmi Ulus, Abdurrahim Ural, Yunus Vehbi Yavuz, Nurettin Yıldız), Risale Yayınları, İstanbul 2012, c. 5, s. 116-117.

²⁰¹ Zuhayli, s. 116.

²⁰² Bilmen, s. 311.

²⁰³ Hadi Sağlam, “*İslâm Hukuku ve Modern Hukuk Mukayesesi, Gayesi Hukuki Temsil Olan Aktillerin Değerlendirilmesi (Vekâlet Örneği)*”, *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Erzincan 2012, c. 5, sy. 1, s. 1-56.

mahzarında karye-i mezkûre ahâlisinden Yusuf Ağa ibn-i Hacı Mehmed tarafından zevcim müteveffa-yı mezbûrdan üç yüz kuruş va'detmekde olduğundan müdde'î mezbûrun husûs-î mezkûrdan dolayı muhâkeme ve muhâsamayadır ve cevâbda ledeyi'l-hücce sulh ve ibraya ve mütevakkıf olduğu umurun küllisine mümâ ileyh Şükrü Efendi 'yi vekil nasb ve ta 'yin eylerim... ”²⁰⁴

b. Vekil-i Musahhar

Kendisi mahkemeye gelmeyen ve vekil göndermekten de kaçınan, tutuklanması ve mahkemeye getirilmesi mümkün olmayan davalı hesabına hukukunu korumak için hâkim tarafından atanan vekile denir.²⁰⁵ Defterimizde diğer dava kayıtlarında geçen kavramlardan biridir. “...Misakoğlu Mahallesi'nde sâkineler Seltan(?) ve Marise ve Akabet ve Havlica'nın hukuklarını muhafaza etmek için müdde'îye-i mezbûrenin talebiyle Mecelle'nin 1814'üncü maddesine tevfikan vekil-i musahhar nasb ve ta 'yin olunan mütekavelat-ı muharreri Talat Efendi ibn-i Ebubekir müvacehesinde... ”²⁰⁶

4. Vekâletin Sona Ermesi

Aşağıdaki durumlarda vekâlet sona erer.

- a. Belli bir dava ile sınırlı olan vekâlet dava neticelenince doğal olarak sona erer.
- b. Belli bir süreyle sınırlandırılan vekâlet süre bitiminde sona erer.
- c. Vekilin müvekkil tarafından azledilmesiyle sona erer.
- d. Vekilin vekâlet görevini bırakmasıyla sona erer.
- e. Vekil ya da müvekkilin tasarruf ehliyetinin ortadan kalkması durumunda sona erer.²⁰⁷

Yukarıda ifade ettiğimiz gibi defterimizde üç tane vekâlet kaydı bulunmaktadır. “Eğin Kazası kurâsından Apçağa Karyesi ahâlisinden Hacı Davud zâde Mehmed Emin Efendi ibn-i Mehmed Tahir kaza-i mezbûr Bidayet

²⁰⁴ 234 numaralı belge.

²⁰⁵ Bilmen, s. 311.

²⁰⁶ 284 numaralı belge.

²⁰⁷ <http://www.e-akademi.org/makaleler/mgayretli-1.pdf>, (13.12.2018).

Mahkemesi'nde makud-ı meclis-i şer'î münirde Pegir Karyesi ahâlisinden gâib-i ani'l-meclis Adıgüzelzâde Ali Efendi gıyabında takrîr-i kelam(...)Malatya Sancağı'nın Nefs Kasabası'nda Ferhadiye Mahallesi'nde evka' Ayşe ve Mehmed hâne ve bahçe yol ve tarîk-i âm ile mahdud bir kıt'a bahçenin yüz kırk dört sehm itibarıyla yirmi dört semen bâ-sened-i Hakanî mufasarrıf olmamla hisse-i mezkûre ve mahallinde talibi zuhurunda semen misliyle talibine bey' ve temlik ve kabz-ı semene ve memuru huzurunda takrîr muamele-i lâzimesini icraya ve makbuzunu tarafıma irsal ve teslime husûs-î mezkûr mütevakkıf olduğu umurun kâffesine vekâlet-i sahiha-i şer'îyye ile tarafımdan mezbûr Ali Efendi'ye vekil ve nâib menab nasb ve tayin eyledim dediği zabt olundu".²⁰⁸

---

²⁰⁸ 19 numaralı belge.

E. Verâset

Verâset, ölen bir kimsenin malına hilafet yoluyla sahip olmaktır.²⁰⁹ Miras bırakan ölüye “mûris”, ölenin malı kendisine geçen mirasçısına “vâris”, ölünün kendisine ait terk edib gittiği malına da “terike” denir.²¹⁰ Mûris, vâris ve terike mirasın rükünleridir.²¹¹

1. Mirasçılık Sebepleri

Sebeplerden maksat terikenin kimlere ve ne sebeple paylaşılacağıdır. Bunlar üç tanedir.

a. Kan Hısımlığı

Mirasçılık sebeplerinden birisi olan kan hısımlığı öncelikle mûrisin kız ve erkek çocuklarıyla anne ve babasını kapsar. Mûrisin çocuklarının veya anne ve babasının bulunmadığı durumlarda amca, hala, torun, vb. gibi uzakta bulunan akrabalara intikal eder.²¹²

b. Nikâh

Kadın olsun erkek olsun aralarında nikâh bulunan eşler ölen eşin terikesine vâris olur.²¹³ Mirasçılık sebebi olarak geçerli bir nikâh akdi yeterlidir.²¹⁴ İddet süresi bitmiş ve boşama gerçekleşmişse eşler birbirlerine mirasçı olamazlar. Ric'î talâkla ayrılan eşler iddet süresi içerisinde ölen eşe mirasçı olur. Ancak bâin talâk mirasçılığa engeldir.²¹⁵

c. Velâ

Hükmî bir akrabalıktır. Köle azad eden kişi ile azad edilen köle arasındaki ilişkidir ve bunlar birbirlerinin mevlâsı haline gelmektedir. Hanefilere göre azad eden azad edilene vâris olur.²¹⁶

²⁰⁹ Mehmet Şener, “İslâm Miras Hukuku İle İlgili Terimler”, *Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 8, İzmir 1994, s. 25- 52.

²¹⁰ Mavsîlî, s.345.

²¹¹ Aydın, s. 322-323.

²¹² Aydın, s. 323.

²¹³ Türcan (edt), s. 547.

²¹⁴ Aydın, s. 323.

²¹⁵ Türcan (edt), s. 547.

²¹⁶ Türcan (edt), s. 548.

2. Mirasın Şartları

Mirasın verâset kanalıyla vârislere geçebilmesi için şu şartların gerçekleşmesi gerekir.

- a. Mûrisin ölmesi
- b. Vârislerin sağ olması
- c. Mirasçı olmaya mani bir durumun bulunmaması²¹⁷

3. Mirasçı Olma Engelleri

- a. Köle olmak.
- b. Vârisin mûrisini öldürmesi.
- c. Farklı dine mensubiyet.
- d. Gayr-i Müslimler için farklı memlekette olmak.²¹⁸

4. Defterimizde Geçen Mirasla İlgili Kavramlar

a. Ferâiz

Farîza kelimesinin çoğulu olan ferâiz, farz kelimesinden türetilmiştir. Farz sözlükte takdir etmek, bir şeyi belirlemek, açıklamak, kesinleştirmek gibi anlamlara gelir.²¹⁹ Mirasta ise, yarım, üçte iki gibi miktarı belirlenen hisse, sehim demektir.²²⁰ Örnek verirsek; “...*Marise ve Bersema ve Verafe münhasıra olduğu ve tashih-i mesele-i mirasları bi-hükmi'l-ferâiz almış sehinden olub sehm-i mezkûrdan yirmi beş sehmi ümmü zevce-i merküme Kadem'e ve on dört sehmi ibn-i merkum Niknos'a ve yedişer sehinden yirmi bir sehmi dahi benat-ı merkumata asaleti tahakkukundan sağır verese-i merkumdan...*”²²¹

b. Sülbî

Kişinin kendi soyundan gelen öz erkek çocuğunu ifade eder. Erkek çocuğun annesine nisbeti içinde sadri kelimesi kullanılır.²²²

²¹⁷ Aydın, s. 324-326.

²¹⁸ Mavsîlî, s. 346.

²¹⁹ Ali Bardakoğlu, “*Ferâiz*” mad., DİA, TDV Yayınları, İstanbul 1995, c. 12, s. 362.

²²⁰ Şener, s. 25-42.

²²¹ 83 numaralı belge.

²²² Ferit Develioğlu, *Osmanlıca- Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Aydın Kitabevi, Ankara 2006, s. 962.

“...Ümmü Gülsüm ile sulbî kebir oğulları Ali ve halen asker-i şâhânedede bulunan Mehmed...”²²³ ve “...Mustafa ile sadri sağır oğlu İbrahim ve sadriye sağire kızı bir yaşında Fatma’ya münhasıra olduğu bi’l-ihbar nümâyan olduktan sonra verese-i mezbûreden zevc-i mezbûr Osman Ağa...”²²⁴

c. Sülbiyye

Kişinin kendi soyundan gelen öz kız çocuğunu ifade eder. Kız çocuğun annesine nisbeti içinde sadriye kelimesi kullanılır.²²⁵ “...Mehmed Sabri ve sulbiyye sağire kızları Melek ve Hatice’ye munhasıra olduğu nümâyan olduktan sonra verese-i mezbûrdan...”²²⁶ “...Mehmed Memiş bin Ali’nin verâseti sadriye kebir kızı Rebia Hanum...”²²⁷

d. Mevrûs

Mûristen vârise kalan maldır.²²⁸ “...Mustafa’nın vefatından vâris munhasıra olduğum cihetle bana maru’z-zikr bahçenin dört hissede üç hisse-i şayiası bana mevrûs olub...”²²⁹

e. Muris

Miras bırakan kimsedir.²³⁰ “...Hasan ve Osman Efendi’leri muriseleri müteveffiyeye-i mezbûre Emine Hatun’a işbu tarihten on sekiz seneden mütecâviz vefat etmiş olub...”²³¹

f. Vâris

Ölenin malı kendisine geçen kimsedir. “...Mustafa’nın vefatından vâris munhasıra olduğum cihetle bana maru’z-zikr bahçenin dört hissede üç hisse-i şayiası bana mevrûs olub...”²³²

---

²²³ 79 numaralı belge.

²²⁴ 86 numaralı belge.

²²⁵ Develioğlu, s. 962; Şener, 25-42.

²²⁶ 16 numaralı belge.

²²⁷ 192 numaralı belge.

²²⁸ Şener, s. 25-42.

²²⁹ 64 numaralı belge.

²³⁰ Şener, s. 25-42.

²³¹ 90 numaralı belge.

²³² 64 numaralı belge.

g. Tereke

Ölünün kendisine ait terk edib gittiği maldır. “...mezbûre Kamer Hanım ve siğar-ı mezbûrundan gayrı vârisi ve terekesine müstehak-ı âharı olmayıp ve muskit...”²³³

h. Tashih-i Mesele

Her mirasçının hisselerini küsürsüz bulmak için paydaların eşitlenmesi işlemine denir.²³⁴ “...münhasıra olduğu ve tashih-i mesele-i mirasları bi-hükmi'l-ferâiz altmış sehimden olub sehm-i mezkûrdan yirmi...”²³⁵

i. Sehim

Çoğulu siham olan sehim varislerin mirastan almayı hak ettiği hisse, pay demektir.²³⁶ “...tarîk-i âm ile mahdud bir kıt’a bahçenin yüz kırk dört sehm itibarıyla...”²³⁷

Defterimizde 115 tane verâset davası bulunmaktadır. Bu da defterimizin % 37.70’ini oluşturmaktadır. Fakat defterimizde mirasla ilgili verilmiş bir hüküm bulunmamaktadır.

F. Vakıf

Sözlükte durmak, durdurmak, alıkoymak anlamlarına gelir.²³⁸ Bir mal sahibinin mülkünde kalmak üzere sağladığı yararın belli bir amaca ve yöne tahsis edilmesidir.²³⁹ Bir malı vakfedenin mülkünde alıkoymak ve menfaatlarını tasadduk etmektir.²⁴⁰

Vakıf yardımlaşma esasına dayanan bir kurumdur. Toplum hayatında yardımlaşma ihtiyacından doğmuştur. Zira toplumu oluşturan insanlar bir birlerinden farklı yaratılmışlardır. Toplum gerek bedeni gerekse de mali açıdan kuvvetli ve zayıf olan insanları içerisinde barındırır. İnsanları bir birine yakınlaştıran en önemli faktör

---

²³³ 16 numaralı belge.

²³⁴ Şener, s. 25-42.

²³⁵ 83 numaralı belge.

²³⁶ Şener, s. 25-42.

²³⁷ 19 numaralı belge.

²³⁸ Hacı Mehmet Günay, “*Vakıf*” mad., DİA, TDV Yayınları, İstanbul 2012, c. 42, s. 475.

²³⁹ Mavsîlî, s. 177.

²⁴⁰ Aydın, s. 261.

yardımlaşmadır.²⁴¹ Dolayısıyla vakıf müessesesini kuran ve yaşatan unsur insandır.

242

Vakıf vakfedenin iradesiyle kurulur. Vakfedenin iradesi vakıf malından kimlerin hangi ölçülerde yararlanacağını, vakfın nasıl işletileceğini belirler. Vakfedenin bu konudaki irade beyanını ve şartlarını ortaya koyan yazılı belgeye vakfiye denilmektedir. Tabii vakfiye vakfın kuruluş ve meşruiyet esaslarına aykırı olmamalıdır. Böyle olduğu müddetçe fıkıh açısından vakfiye, vâkıfın şartı şar‘in nassı gibidir. Vakıflar kamu malı olarak kabul edilir. Özü itibarıyla hibe edilemez veya satılamazlar. İşletilmesi veya kiraya verilmesi vakfiyedeki şartlara göre ve rayiç bedelle gerçekleştirilir.²⁴³

Defterimizde vakıfla alakalı geçen kavramlardan biri tevliyet²⁴⁴ kavramıdır. Vakıf işlerini yürütme görevine tevliyet denmektedir. İşleri yürütecek kişiye tevliyet beratı isminde bir berat verilirdi.²⁴⁵

Defterimizde vakıfla ilgili yedi dava kaydı bulunmakta ve tek davadır. “*Eğın Kazası kurâsından Kömüşkan Karyesi ahâlisinden ve asâkir-i şâhâne tabur imamlarından sahibü’l-hayrat Üçdirhemzâde Hoca İbrahim Efendi ibin Halil meclisi şer‘i şerif-i enverde zikr-i âti vakf li-ecli’t-tescil müteveli nasb ve tayin eylediği yine karye-i mezkûre ahâlisinden Sarioğlu Ahmed Ağa ibn-i Mehmed nâm kimesne mahzarında etyab(?) mal ve enfes menalimden bin beş yüz kuruş destullah vakf ve hapis edib şayle şart eyledim ki meblağ-ı mezbûr bin beş yüz kuruş ala müreccihü’l-hilâl bâ-yed müteveli ve rehn-i kavi ve kefil ile onu on bir buçuk hesabıyla istirbah olunub hasıl olan ribhini senedi karye-i mezkûre vaki cami-i şerifde hatib buluna verile ve vakf-ı mezkûrun tevliyeti hayatda oldukça mezbûr Ahmed Ağa’ya ve vefatından sonra evlad evlad evladının batnen ba’d-ı batn zükuruna ve ba’de’l-inkıraz cami-i şerif-i mezkûrda müteveli olan zat ola deyib meblağ-ı mezkûr bin beş*

---

²⁴¹ Ahmet Akgündüz, *İslam Hukukunda ve Osmanlı Tatbikatında Vakıf Müessesesi*, Osmanlı Araştırmaları Vakfı, İstanbul 1996, s. 41.

²⁴² Fahamettin Başar; Mehmet Kurtoğlu, *Vakıf Medeniyeti ve Şehir (Sempozyum)*, Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara 2013, s. 15.

²⁴³ Günay, s. 475-478.

²⁴⁴ 184 numaralı belge.

²⁴⁵ Pakalın, c.3, s. 485.

yyüz kuruş fariğân ani 'ş-şevagil mütevellî-i mezbûru teslim oldahi vakfiyet üzere kabz ve tesellüm vesair mütevellîlerin evkafında tasarrufları gibi tasarruf etmek gabbe't-tasdiki 'ş-şer'i vakıf-ı mümâ ileyh butlan-ı vakf-ı nükud ve zımnında olan kayıtda ba'dehu adem-i lüzuma teşebbüs edib mütevellî mezbûr dahi hüccet-i lüzumuna zâhib olan eimme-i din kullarıyla mukâbele birle huzur-ı şer-i şerifde mürâfaalarında hüküm taleb etmeleriyle cânib-i şer'den hüccet lüzumuna hükm-i şer'i lâhik olduğu aynı zabtolundu".²⁴⁶

G. İrtifak Hakkı

Sözlükte bir şeye dayanmak, ondan faydalanmak anlamlarına gelir. İslâm hukukunda hak sahibine sınırlı bir yararlanma imkânı veren bir akar üzerinde diğerk bir kişiyeye ait akar lehine kurulmuş aynî hakları ifade eder.²⁴⁷ Şer'an noksan mülkiyet türlerindedir.²⁴⁸ Burada bahsedilen akarların âmme mülkü ya da özel mülk olması önemli değildir. Bu hak sahip olan kişiyeye ait değil o mala tabidir. Mal sahibinin hayatıyla da sınırlı olmayıp devamlıdır.²⁴⁹ İrtifa hakkına; sulama hakkı, geçiş hakkı, komşuluk hakkı, saçaklık hakkı gibi örnekler verilebilir.²⁵⁰

Defterimizde altı tane irtifak hakkıyla ilgili mahkeme kaydı vardır. Ancak mahkeme kararı bulunmamaktadır. *"Eğın Kazası mahallâtından Şahsuvar Mahallesi ahâlisinden Sünnetcizâde İsmail Efendi ibn-i el-Hâc Mustafa meclis-i şer'de mahalle-i merküme ahâlisinden Poyrazzâde İsmail Efendi ibn-i Ali usta müvacehesinde fi 24 Haziran Sene 315²⁵¹ tarihiyle takdim eylediğim arzuhalde mukarar(?) olduğu üzere mezbûr İsmail Efendi mahalle-i merkümede mutasarrıf olduğum mülk hânem pişgâhında mürtefi' bir tarzda müceddeden inşa etmek olduğum hânenin dördüncü kayna(?) yani kaçak tamir olunan odalarının muhdis iki aded pencerelerinden mukırr-ı nisvan olub hiçbir yerden görünmeyen bahçe ve hâneme nâzır olub ve bundan başkada şark tarafına yine tetimme-i sükenâdan madûd ve hâne-i acizi muttasıl bahçem diğerk bâ-pencereler nâzır olub ve yine inşa eylediği*

²⁴⁶ 208 numaralı belge.

²⁴⁷ Hasan Hacak, "İrtifak" mad., DİA, TDV Yayınları, İstanbul 2000, c. 22, s. 460.

²⁴⁸ Zuhayli, c.7, s. 93.

²⁴⁹ Muhammed Yusuf Mûsâ, "İrtifak Hakları", (trc. M. Esad Kılıçer), *Diyanet İlmî Dergi (Diyanet İşleri Başkanlığı Dergisi)*, c. 8, sy. 88-89, Eylül- Ekim, 1969, s. 272-277.

²⁵⁰ Zuhayli, c. s.55.

²⁵¹ 24 Haziran 1897.

hânenin kible tarafı taş divarını binasında müşterek tarîk-i hâsımız olan tarîke girib tarîk-i hâs üzerine mezkûr hânesi divarından müceddeden kapun tam ederek mezkûr kapu ise tarîk-i mezkûrdan bir buçuk metre yukarıda olub tarîk-i mezkûrdan basmakla çıkacağı derkâr olub muvâcehetle tarîk-i hâs-ı mezkûr bütin bütin darlaşacağı cihetle maru'z-zikr muhdis pencelereri muğriz vaz' ve ihdâs eylediği ve diğer mahalden mülkün var iken vaz' eylediği arz ile olduğu anlaşılmağla maru'l-beyân muhdis penceleri ve kapının canib-i şer'den ba'de'l-esef ve'l-meaniye pencerelerin sed ve tarîk-i hassa olan muzır mutazarrır ref' ve defi' ve icab-ı şer'inin icrası mablumdur deyu da 'vâ eylediği'".²⁵²

H. Zilyedlik

Sözlükte el sahibi anlamına gelir.²⁵³ Arapçada aitlik, sahiplik bildiren zu-zi harfiyle el anlamına gelen yed kelimesinin bir araya gelmesiyle oluşmuştur. Bir şeyi elinde bulunduran kimse, sahip anlamındadır.²⁵⁴ Bir malı fiilen elinde bulunduran veya bir mala sahip kimsenin o malı tasarruf ettiği gibi tasarruf eden kimsedir.²⁵⁵

Hanefiler bir malın ya da eşyanın zilyedlik altında bulundurulmasını müstakil bir aynî hak olarak kabul ederler.²⁵⁶ Dava yoluyla korunacak olan zilyedlik ya hakka dayanmalıdır veyahut da zilyedlik karinesini çürütecek bir delil ileri sürülemez.²⁵⁷ Haksız zilyedliği gasp ve itlâf oluşturur.²⁵⁸ Davalarda önce zilyedliğin tesbiti gerekmektedir. Bunun için de zilyetliğin şahid vb. delillerle ortaya konulması gerekir.²⁵⁹

Defterimizde toplam altı tane zilyedlik kaydı vardır ve tek davadır. “*Mezbûr Ali ve İsmali Ağalar gelib ester-i mezkûr müdde'î mezbûr Ali'nin iddiası üzere iştirâ eylediği ester olduğunu biliyoruz dedikleri ve diğer şâhidi dahi getiremeyib Müdde'â aleyh Ali tahlife talib olub Müdde'â aleyh-i mezbûr Hasan Ağa bi't-taleb ve bi'l-*

²⁵² 181 numaralı belge.

²⁵³ Karaman, c. 3, s. 194.

²⁵⁴ Şevket Topal, “Zilyet” mad., DİA, TDV Yayınları, İstanbul 2013, c. 44, s. 417.

²⁵⁵ Mavsîlî, s. 126.

²⁵⁶ Türcan (edt), s. 577.

²⁵⁷ Karaman, c. 3, s. 197.

²⁵⁸ Türcan (edt), s. 603.

²⁵⁹ Karaman, s. 198.

müvacehe yemin etmekle ester-i mezkûr mezbûr Hasan Ağa'ya teslim müdde'î mezbûr Ali muârazadan men' olunduğu".²⁶⁰

I. İsbât-ı Rüşd

Rüşd sözlükte makul davranmak, doğru yolu bulmak gibi anlamlara gelir. Fıkıhta ise dine, akıl, mantık ve iktisada uygun olarak kişinin mallarını koruyup harcamasını sağlayan fikri olgunluğa ulaşmasıdır. Bu fikri olgunluğa erişen kişiye reşid denir.²⁶¹ Reşid kişi iman, ibadet gibi dinî hitaba muhatap olduğu gibi hukuken sonuç doğuracak her türlü irade beyanları da geçerlidir.²⁶²

İslâm hukukunda rüşd için belirlenmiş bir yaş yoktur. Genel itibariyle buluşa eren kişi reşid varsayılır.²⁶³ Ancak rüşdün buluşdan sonraya kalabilmesi de mümkündür.²⁶⁴

Defterimizde isbât-ı rüşd davası verâset dava kayıtları içerisinde yer almakta ve dört tanedir. Ancak konuyla ilgili mahkeme kararı bulunmamaktadır. "*Lede's-sual Hafız Hasan Efendi cevâbında müteveffa-yı mezbûr İbrahim Efendi'ye hayatında vaktinde cihet-i merkûmeden meblağ-ı mezkûr deyni olduğunu ve müdde'îye-i merkûme Ayşe benim dahi müteveffa-yı mezbûrun sulbiyye kızı olduğunu tav'an ikrâr lâkin müdde'îye-i mezbûrenin ber vech-i muharrer rüşd müdde'âsını inkâr eylediği...*".²⁶⁵

J. Alacak

Alacak konusu İslâm hukukunda borçlar hukuku içerisinde yer almaktadır. Ayrıntıya girmeden borcu sona erdiren sebeplerden biri olan ifâdan bahsedeceğiz ve defterimizden örnek vereceğiz.

---

²⁶⁰ 248 numaralı belge.

²⁶¹ Saffet Köse, *Rüşd mad.*, DİA, TDV Yayınları, İstanbul 2008, c. 35, s. 298.

²⁶² Türcan (edt), s. 427.

²⁶³ Aydın, s. 229.

²⁶⁴ Türcan (edt), s. 427.

²⁶⁵ 4 numaralı belge.

İfâ sözlükte sözünde durmak, bir şeyi tam yapmak, eksiksiz vermek, gereğini yerine getirmek gibi anlamlara gelir.²⁶⁶ İslâm hukukunda ise borca konu olan edimin yerine getirilmesidir. Asıl olan borcun bizzat borçlu tarafından ödenmesidir.²⁶⁷ Ancak vekil, kefil, veli gibi temsil yollarıyla da borç ifâ edilebilir.²⁶⁸

Defterimizde alacak dava kaydı 78 adettir. Bu da defterimizin % 25,5'ini teşkil etmektedir. “Müdde‘î mümâ ileyh bi’t-talebi ve’l-muvâcehe bade’t-tahlif mucibince meblağ-ı mütebaki mezkûr 236 kuruşun Müdde‘â aleyh-i merkurundan tahsiline hükm-i şeri’ lahik olduğu”.²⁶⁹

K. Müdahalenin Men‘i

Borçlar hukuku içerisinde haksız fiiller bölümünde yer almaktadır. Defterimizin dava kayıtları ışığında gasptan bahsedeceğiz. Gasp sözlükte bir şeyi zorla almak, bir kimseye üstün gelmek anlamlarına gelir.²⁷⁰ Hukuka aykırı bir biçimde başkalarının malını elde etmektir.²⁷¹ Gasp, kıymet ifade edib başkalarının mülkünde olan bir malı haksız yere zorla almayı ifade eder.²⁷² “Gasb, bir kimsenin izni olmaksızın malını ahz ve zabt etmektir ki ahz edene gasib ve ol mala mağsub ve sahibine mağsu-un-minh denilir.” (Mecelle 881.)

Defterimizde yedi tane müdahalenin men‘i ile ilgili dava kaydı yer almaktadır. Ancak dava kayıtlarıyla ilgili verilmiş mahkeme kararı yer almamaktadır. “...mutasarrıf olduğu hânedan fazla bize isabet ve mevrûs olan hâneye muttasıl bir kit’a hâne arsamız fuzuli ve bi-gayr-ı hakk ve aldığı hâneye ilhak üzerine bina inşa etmekte olduğundan mutasarrıf olduğumuz arsadan bi-gayr-i hakk müdâhalesinin men‘i bi’l-asale ve bi’l-vekâle muradıdır deyu dava etdikde zat olundu”.²⁷³

²⁶⁶ Bilal Aybakan, “İfâ” mad., DİA, TDV Yayınları, İstanbul 2000, c. 21, s. 498.

²⁶⁷ Aydın, s. 425.

²⁶⁸ Ayhan Ak, *İslam Borçlar Hukuku*, Üniversite Yayınları, Samsun 2018, s. 90.

²⁶⁹ 46 numaralı belge.

²⁷⁰ Mehmet Akif Aydın, “Gasp” mad., DİA, TDV Yayınları, İstanbul 1996, c. 13, s. 387.

²⁷¹ http://isamveri.org/pdfdrq/D00055/1995_9/1995_9_AYDINMA.pdf, (17.12.2018).

²⁷² Mavsîlî, s. 185.

²⁷³ 297 numaralı belge.

L. Tahliye

Arapçada tef'îl vezninden bir masdar olan tahliye; sözlükte, bırakma, Salı verme, terk etme gibi anlamlara gelir.²⁷⁴ Fıkıh terimi olarak ise satıcının müşteriyile mal arasındaki engeli kaldırması, mal ile müşterinin arasını serbest bırakması, malı müşterinin tasarrufuna terk etmesidir.²⁷⁵

Defterimizde dokuz tane tahliye dava kaydı vardır. Ancak hakkında verilmiş mahkeme kararı bulunmamaktadır. “...müvekkilem mezbûre Meran’ı ve siğâr-ı mezbûrunu fuzuli ve bi-ğayri hakk hâne-i mezkûrdan dışarı çıkarmış olduğundan müvekkilem mezbûre ile siğâr-ı merkumundan el-yevm dışarıda kalmış olduklarından siğâr-ı merkumunun pederleri müteveffa-yı merkumdan menzil-i müşterek arsa-i mezkûr üzerine müceddeden kendi mallarıyla dahi bina ve inşa ettirmiş olduğu hâne-i mezkûrda müvekkilem mezbûre ile evlamları siğâr-ı merkumunun hakları olduğu cihetle hâne-i mezkûrda iskânları merküme Seltan’ın kızı ve çocuklarının hâne-i mezkûrdan ihracları zımnında merküme Seltan kâbel-i şer’den tenbih olunmak ve icra-yı icabı bi’l-vekâle muradımdır deyu da’vâ ettiği”.²⁷⁶

M. Satış İzni

İslâm hukukunda satış kelimesinin karşılığı bey’ dir. Sözlükte bir şeyi bir şey ile karşılaştırmak anlamına gelen bey’; ticaret eşyasını ticaret eşyası ile karşılaştırmaya denir.²⁷⁷ “Bey’, malı malla değişmektir ki mün’akid yahut gayri mün’akid olur”.(Mecelle 106) Bağlanmış, düğümlemiş anlamına gelen mün’akid bey’ kelimesi ile birlikte unsurları tam satış akdi anlamına gelir. Gayri mün’akid ise tamamlanmamış satış akdini ifade eder.²⁷⁸

Bey’ İslâm hukukundaki satım sözleşmesidir. Arapçada bey’ ile aynı anlama gelen şirâ kelimesi de vardır. Şirâ hem satma hem de satın alma anlamında kullanılır.

²⁷⁴ <https://sorularlaislamiyet.com/kaynak/tahliye>, (19.12.2018).

²⁷⁵ <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/89307>, (19.12.2018).

²⁷⁶ 249 numaralı belge.

²⁷⁷ Abdurrahman El- Cezîri, *Dört Mezhebin Fıkıh kitabı* (trc. Hasan Ege), Mars Matbaası, Ankara 1973, s. 187.

²⁷⁸ Ali Hikmet Berki, *Açıklamalı Mecelle (Mecelle-i Ahkâm-ı Adliye)*, Hikmet Yayınları, İstanbul 1982, s. 29.

Ancak zamanla eş anlamlı kelime olan şîrâ satın almada bey' ise satmada yağın kullanılır duruma gelmiştir.²⁷⁹

Kişi mahkemeye başvurarak herhangi bir malın satışını isteyebilir. Defterimizde yirmi bir tane satış izni dava kaydı mevcuttur. Bu konuda verilmiş mahkeme kararı da defterimizde mevcuttur. “*Vasfıyyei-i mümâ ileyha Fatma Hanım'la nâzır-ı mümâ ileyh İbrahim Halil Efendi'nin ber vech-i muharrer takrîr-i meşruhları vakı'a mutâbık ve nefsü'l-emre muvâfık olub menzil-i mezkûr ber vech-i muharrer semen misliyle âhara bey' ve esmân-ı hâsılası bi'l-istirbah sağıre-i mezbûre için diğere bir hânenin iştirâsı sağıre-i mezbûre hakkında enfa' ve evlâ olacağını mebni işbu zeyl zabt-ı taraflarımızdan tâsdik kılındı*”.²⁸⁰

N. Satış Sözleşmesi

Kökeni Fransızca olan noter kelimesi sözlükte not tutan, hızlı yazı yazan anlamlarına gelmektedir. Noter, belirli işlemleri, anlaşmazlıkları ortadan kaldırmak ve hukuk güvenliğini sağlamak için, belgelendirme, var olan belgelerin suretlerini onaylama gibi işlemleri yapmakla görevlidir. Noter kelimesinin karşılığı olarak fıkıhta kâtibü'l-adl, kâtib-i adl, müvessik, kâtibü'l-vesâik, gibi terimler kullanılmıştır. Kâtib-i adl bir belgeyi yazım kurallarına göre yazar ve hukukun aradığı şart ve niteliklere göre düzenler. Ayrıca ispat vasıtası olarak mahkemeye sunulan bir belgenin içeriği hakkında şahitlik eder.²⁸¹

Defterimizde iki tane satış sözleşmesi dava kaydı vardır. Bunlar: “...*Nişan'ın hayatında taht-ı tasarrufunda olub ba'd-ı vefata ber vech-i muharrer mutasarrıf olduğu dükkânlar ve mağazanın nisf hisse-i şayiasından ve menzil-i mezkûrun tamamından bir sehm merkum irsen m'âlûme olduğum yirmi beş sehm hisse-i şayia ve tarafeynden icab ve kabülü havi beni vefatıma kadar besleme şartıyla kızım valide-i merküme bin beş yüz kuruşa bey' ve temlik ve vech-i layık üzere teslim edilmekte oldahi ber vech-i muharrer iştirâ ve temlik ve teslim ve kabz ve kabul edib*

²⁷⁹ Ali Bardakoğlu, “*Bey'*” *mad.*, DİA, TDV Yayınları, İstanbul 1989, c. 2, s. 383.

²⁸⁰ 11 numaralı belge.

²⁸¹ Fahrettin Atar, “*Noter*”, *mad.*, DİA, TDV Yayınları, İstanbul 2007, c. 33, s. 210.

hisse-i mezkûrede benim asla alaka ve medhalim kalmayıp kızım merküme Verafe'nin müşterâsı ve hakk-ı sarihi olmuşdur deyu keyfe yeşa malike ve müteveffiyeye olsun dedikde müşteriye-i merküme derunu dahi kabul ve tasdik eylediği zabtolundu"²⁸² ve "*Bayia ve müşteriye-i merkumdan Kadem ve Verafe'den her biri ber vech-i muharrer hisse-i şer'de takrîr ve tasdik etmeleri ve şahıslarını muarrefler olub izahları tahtında bulunan barmaklar dahi mezbûrtanın olduğu tasdik ederiz*"²⁸³

O. Yıkım İzni

Bir binanın çeşitli sebeplerden dolayı yıkılması için mahkemeye başvurulup yıkım kararı alınması gerekir. Anayasamızda "*Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz*"(madde 35). Yıkım kararı bir idari işlemdir. Yıkım kararları farklı mevzuat hükümlerinde düzenlenmiştir. 3194 sayılı İmar Kanunu, 775 sayılı Gecekondu Kanunu, 2960 sayılı Boğaziçi Kanunu, 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun, Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu gibi birçok temel nitelikteki kanun, düzenleyici işlemlerde usulü ve şartları açıklar.²⁸⁴

İslâm hukukunda teaddî kavramı hukuka aykırılık demektir. Hukuğun müsadde etmediği bir fiilin işlenmesidir. Yetkili makamın izniyle yıkılmaya yüz tutmuş bir binanın yıkılması mal sahibi için bir zarar meydana getirmişse de ortada hukuka aykırılık yoktur. Bu durum tazmin sorumluluğu doğuran bir haksız fiil de sayılmaz.²⁸⁵

Defterimizde atmış yedi ve atmış sekizinci dava kayıtları yıkım izniyle alakalıdır. Atmış yedinci mahkeme kaydı aynı zaman da mahkeme kararıdır. "*Eğîn Kazası kurâsından Apçağa Karyesi ahâlisinden müteveffa Hamamcı oğlu Serges mahdumu gâib-i ani'l-beled Mardros'un karye-i mezkûrede çarşı kurbunda kain malumu'l-hudud ve mutasarrıf olduğu tahtani ve fevkani bir bab mülk hâne haraba yüz tutup ve bazı mahalleri inhidama meyletmiş ve tahtından dahi tarîk-i umumu geçip bakıldığı halde tarîke ve mürur-ı ubura mazarrat olacağı ve sahib-i hâne ise diyar-ı aharda bulunmasından icabın icrası aid olduğu daireye havalesi mübeyyin*

²⁸² 83 numaralı belge.

²⁸³ 84 numaralı belge.

²⁸⁴ http://webftp.gazi.edu.tr/hukuk/dergi/19_3_5.pdf, (20.12.2018).

²⁸⁵ Mehmet Akif Aydın, "*İtlâf*" mad., DİA, TDV Yayınları, İstanbul 2001, c. 23, s. 466.

*karye-i mezkûre Hristiyan Heyet-i İhtiyariyesi tarafından fi 30 Haziran Sene 313²⁸⁶ tarihiyle Eğin kaim makamlağı canib-i alisine vükü bulunan istida üzerine istida-yı merkum kaza-i mezkûre belediyesine ledeyi'l-havale işbu havale üzerine mahall-i mezkûre varılıp heyet-i ihtiyariye hâzır olduğu halde bade'l-keşf beyânı fi 30 Haziran 313²⁸⁷ tarihiyle belediye azasından Süleyman ve Katib Sadık Efendiler ve imar ustalarından olub usta havale birle hâne-i mezkûr keşf ve muayene olundukda hâne-i mezkûrun fevkanisi bakılmadığı cihetle bütün bütün çürümüş ve haraba yüz tutmuş ve tahtanide tarîk-i âm üzerinden bazı döşemeleri (...) olub ve tarîk-i mezkûrun ittisalinde direk üzerinde bulunan ok hânedan tefrik olub bir tarafı da bütün bütün yıkılmış ve diğer mahalleri de yıkılmak derecelerinde olub mezkûr hâneyi iki bin kuruş kadar bir masraf harc edilecek olur ise beş on seneler hânelere edeceği anlaşma olmağla mezkûr bir hâne bu hal ile kalacak olur ise bakılıp enkazda telef ve zayi olacağından ve sahib-i hâne dahi diyar-ı aharda bulunup tamire kimesnesi olmayıp ve hâne-i mezkûrun tahtı ve yanından tarîk-i umumi olduğu cihetle bekası tehlikeden salim olamayacağından bahisle fi 1 Temmuz Sene 314²⁸⁸ tarihiyle bir kıt'a keşifnâme meclis-i belediye bâ-derkenar ifâde ve beyânla işbu keşifnâme mütalaa olundu mezkûr hânenin mutasarrıfı diyar-ı aharda **Sahife 19:** bulunup kimesne tarafından sahabet edilmediği cihetle haraba yüz tutmuş ve muhtac-ı tamir bulunmuş ve tamiri ise muhal kabilinden ve haylice masarıfata muhtac olması ve haliyle kalmış olsa yıkılıp enkazı telef ve zayi olacağı gibi tahtanisiyle ittisahilinde mürur eder tarîke mazarrat edeceği ve mürur-ı ubura tehkikeden salim olamayacağı keşfiyatdan anlaşılması olmağla heyet-i ihtiyariyenin nezareti tahtında muhafız olunmak üzere gâib-i merkûme bir kayyum nasbıyla icabı icrası husûsunun taalluku cihetiyle mahkeme-i şer'iyeye ye havalesi tezekkür kılındı deyu belediyeden fi 1 Temmuz Sene 316²⁸⁹ tarihiyle kezalik bâ-derkenar ilam olunmuş ve mahkeme-i şer'iyeye ledeyi'l-cevâbsa canib-i şer'den gâib-i merkumun husûs-î mezkûrda hukukunun muhafazası çün beynlerinde mutemed birinin kayyum*

---

²⁸⁶ 30 Haziran 1896.

²⁸⁷ 30 Haziran 1896.

²⁸⁸ 1 Temmuz 1897.

²⁸⁹ 1 Temmuz 1898.

gösterilmesi karye-i mezkûre heyet-i ihtiyariyesinden deyu fi 24 Safer Sene 316²⁹⁰ tarihle havale olunup karye-i mezkûre heyet-i ihtiyariyesinden dahi karye-i mezkûre Şahen oğlu Agob veled nâm kimesnenin gâib-i merkuma kayyum nasb buyurulmuş kezalik bâ-derkenar fi 4 Temmuz Sene 314²⁹¹ tarihiyle ifâde ve beyân olmuş binaen aleyh gâib-i merkum Mardros'un husûs-î mezkûrdan dolayı gâib-i merkumun müşrif harap olduğu ber vech-i muharrer beyân ve tahakkuk eden hânesinin sökülüp enkazın semen misliyle âhara bey' ve masarif-i vakı'a sının ihracıyla bakisininin gâib-i merkum için hafaza defterinin canib-i şer'iyeye ibrazının ve hussu-i mezkûr için umurunu tesviye ve umurunu tesviye ve ru'yete beynlerinde müstakim olduğu ihbar olunan merkum Agob canib-i şer'den kayyum nasbolunup ol dahi kayyumluk mezkûru bade'l-kabul ber minval-i muharrer kayyumu olduğu gâib-i merkumun müşrif harap olan hâne-i kuru telefden vikaye olmak üzere söküp enkazın semen misliyle ve karye-i mezkûre ihtiyar meclisi marifetiyle enkazının topdan veyahud parça parça herhangi gâib-i merkum enfa olur ise olvehile bey' ve esman-ı hasılasından vuku bulacak masarifi bâ-defter-i müfredat tezil-i bakisininin gâib-i merkuma teslim etmek üzere hıfza ve karye-i mezkûr ihtiyar meclisi marifetiyle hasıl olan semen ve masarifinin bâ-defter-i müfredat tanzim ve canib-i şer'den tasdik olunmak üzere mahkeme-i şer'iyeye takdim etmek üzere bit-taleb kayyum-ı merkum Agob Ağa'ya izin verildiği...''²⁹²

---

²⁹⁰ 14 Temmuz 1898.

²⁹¹ 16 Temmuz 1898.

²⁹² 67 numaralı belge.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

01 NUMARALI EĞİN ŞER'İYYE SİCİLİNİN TRANSKRİPSİYONU

Sahife No - Belge No: 1-1

Konusu: Boşanma Davası

EğİN Kazası mahallâtından Memiş Efendi Mahallesi'nde sâkine Rebî'a bint-i Ahmed Şerîf Efendi tarafından husûs-î âti'l-beyânı da'vâya vekil-i müseccel-i şer'isi olduğu mahelle-i merkûme ahâlisinden Ahmed Efendi ibn-i Kâmil ve Mustafa Sabri ibn-i Ahmed şehâdetleriyle mahzar-ı hasm-ı cahda sâbit olan pederi mezbûr Şerîf Efendi ibn-i Mehmed Emin nâm kimesne meclis-i şer'de müvekkile-i mezbûre Rebîa Hanım kaynı Sôfîzâde Mahallesi ahâlisinden Fahri (?) oğlu Hacı Ahmed ibn-i Mehmed müvâcehesinde kızım ve müvekkilem mezbûr Rebî'a'nın zevc-i mezbûr Hacı Ahmed Ağa'nın birâderi olup halen Der-Aliyye'de bulunan Bekir bundan yirmi ay mukaddem diyar-i âhara gidecek yine bundan iki ay mukaddem karındaşı mezbûr Hacı Ahmed'e bâ-mektub olan emri üzerine hânesinden dest-i tard ederek pederi bulunduğum halde hânesine gönderdiği ve bu ana kadar dahi cins-i nafakadan bir nesne göndermemesi ve zevc-i mezbûr ile mezbûr Hacı Ahmed hânesinde olup gerekse kızım mezbûrenin sanduk derununda bulunan mevcut kendüye mahsus olan eşya ve elbise ile yatak vesaireyi mezbûre Ahmed Ağa mezbûreye teslim etmeyib çend defa talep olunmuş ise de imtinâ eder olmağla bâ-arz-ı ber takdim eylediğim defter mucibince eşya elbise ve yatak vesaireyi kızım mezbûreye tamamen teslim etmek üzere mezbûr Hacı Ahmed Ağa'ya kibel-i şer'den tenbih olunmak bi'l-vekâlet ve bi'l-velâyet muradımdır deyu da'vâ edildi. Fi 3 Rebiülevvel sene [1]315²⁹³

Müdde'î Vekil-i Mezbûr Ahmed Şerif

Sahife No - Belge No: 1-2

Konu: Boşanma Davası

²⁹³ 2 Ağustos 1897.

Lede's-sual Müdde'â aleyh-i mezbûr Hacı Ahmed Ağa cevâbında müvekkile-i mezbûre Rebi'a karındaşım halen Der-Aliyye'de bulunan mezbûr Bekir'in taht-ı nikâhında olub bundan iki ay mukaddem karındaşım Bekir tarafından gelen mektub mucibince pederi hânesine gönder deyu emri üzerine peder-i mezbûr hânesine gönderildiği ve mezbûrenin sandık ve yatak vesairesi hânemizde mevcut olub ahşab sandığı miftâhı kendisinde olub derununda ne olduğunu bilemem ve karındaşım mezbûr Bekir tarafından emrolmayınca hânemizde bulunan eşya ve sandığını teslim edemem vekili değilim deyu teslimden imtinâ eylediği fi 3 Rebiülevvel sene [1]315²⁹⁴

Müdde'â Aleyh-i Mezbûr Hacı Ahmed

Müdde'î mezbûr Hacı Ahmed'in barmağı olduğunu tasdik ederiz.

Mübadi Osman zâde	(...)zâde
-------------------	-----------

Sahife No - Belge No: 1-3

Konu: Isbât-ı Rüşd ve Verâset Davası

Ma'muratü'l-'Aziz Vilayet-i Celâlesi dâhilinde Çemişgezek Kazası kurâsından Tama Karyesi ahâlisinden olub geçen bin üç yüz senesi²⁹⁵ hilâlinde Der-Aliyye'de vefat eden Kômürcü esnafından İbrahim Efendi ibn-i Mehmed'in sülbiyye kızı ve halen on dokuz yaşını mütecâviz olub sinn-i vechesinin bulûğa tahamülü ve bulûğunu mukır ve mut'arife ve ber vech-i âti rüşdünü iddi'a eden iş bu ba'isü'l kitab zat-ı karye-i mezkûre ahâlisinden Hacı Abdullahzâde Mahmut Efendi ibn-i Hacı Abdullah ve Fındık (?) oğlu Bekir Efendi ibn-i Mehmed nâm kimesnelerin ta'rifleriyle mu'arrefe olan Ayşe Hanım Kaza Bidâyet Mahkemesi dairesinde mahkeme-i şer'iyeye mahsus oda da maksûd-ı meclis-i şer'-i şerif vilayeti mezkûreye tâbi maru'z-zikr

²⁹⁴ 2 Ağustos 1897.

²⁹⁵ 1882.

Eğin Kazası'nın Nefs Kasabası mahallâtından Dört Yol Ağzı Mahallesi 41'inden Hafız Hasan Efendi ibn-i Mahmud müvacehesinde üzerine da'vâ ve takrîr-i kalam edib pederim müteveffa-yı mezbûr İbrahim Efendi'nin hayatında mûmâ ileyh Hafız Hasan Efendi zimmetinde cihet-i karzdan doksan altı kuruş alacak hakkı olup kıbeli-ahz ve'l-istifanın vefat edib meblağ-ı mezkûr pederim müteveffa-yı merkumun verâseti zevce-i menkûhe-i metrûkesi validem Hakime bint-i Mehmed ile sulbî kebir oğlu er karındaşım (...) Mehmed ve sulbiye kebir kızları benimle halen karye-i mezkûrede sâkine Zeliha'ya münhasıra olup ol vechile meblağ-ı mezkûr mesele-i mirasımız vechile benimle diğer vereselerin(...)mevrûs olduğundan meblağ-ı mezkûrdan benim hisse-i irsiyyeme isabet eden yirmi bir kuruşu ben halen âkile ve bâliğa ve bulûğuma rüşüm münzam olup umurumu bi'n-nefs görmeye kâdire ve i'ânet-i vasîden müstağniye olmamla gelib halen bana teslimini taleb ederim suâl olunub bana edâyâ kıbel-i şer'eden müma ileyh Hafız Hasan Efendi'ye tembih olunmak bi'l-verase muradıdır deyu da'vâ eylediği Fî 22 Rebiülahir sene [1]315²⁹⁶

Müdde'îye-i Mezbûre Ayşe

Mezbûrenin barmağı olduğunu tasdik ederiz.

(mühürler) Sıdkı Bekir Mahmud /Şevki bin Abdullah

Sahife No - Belge No: 2-4

Konu: Isbât-ı Rüşd ve Verâset Davası

Lede's-sual Hafız Hasan Efendi cevâbında müteveffa-yı mezbûr İbrahim Efendi'ye hayatında vaktinde cihet-i merkûmeden meblağ-ı mezkûr deyni olduğunu ve müdde'îye-i merkûme Ayşe benim dahi müteveffa-yı mezbûrun sulbiyye kızı olduğunu tav'an ikrâr lâkin müdde'îye-i mezbûrenin ber vech-i muharrer rüşd müdde'âsını inkâr eylediği fi 22 Rebiulahir sene [1]315²⁹⁷

²⁹⁶ 20 Eylül 1897.

²⁹⁷ 20 Eylül 1897.

Müdde‘â Aleyh Mümâ ileyh

Sahife No - Belge No: 2-5

Konu: Isbât-ı Rüşd ve Verâset Davası

Müdde‘iye-i Mezbûre Ayşe Hanım’dan ber vech-i muharrer rüşd müdde‘âsına mutâbık beyyine taleb olunub ve şâhidleri dâhil sual olundu fi 22 Rebiülahir sene [1]315²⁹⁸

Müdde‘iye-i mezbûre ber vech-i muharrer müdde‘âsını yani rüşdünü karye-i mezkûre ahâlisinden mümâ ileyhima Mahmud ve Bekir Efendilerle isbat edeceğini ve bundan başka dahi şâhidleri olduğunu ifâde ve beyân eylediği üzerindeki tezkere-i Osmaniyeyi dahi ibraz eylediği fi 22 Rebiülahir sene [1]315²⁹⁹

Müdde‘iye-i mezbûre

Sahife - Belge No: 2-6

Konu: Isbât-ı Rüşd ve Verâset Davası

Karye-i mezkûre ahâlisinden mezbûran Mahmud Efendi ibn-i el-Hâcî Abdullah ve Bekir Efendi ibn-i Mehmed nâm kimesneler li-ecliş-şehade meclis-i şer‘e hâziran olub eserü’l-istişhad fi’l-hakika müteveffa-yı mezbûr Kömürcü İbrahim Efendi ibn-i Mehmed’i Mehmed sulbiyye kızı işbu müdde‘iye-i mezbûre Ayşe Hanım halen âkile ve bâliğa ve bulûğuna rüşdü münzam olub umurunu bizzat bin-nefs ru’yete kâdire ve îânet-i vasîden müstağniyedir ve sinni on dokuz yaşını hatta mütecâvizedir biz bu husûsa bu vech üzere şâhidleriz ve şehâdet dahi ederiz deyu şâhidleri bi’l-müvacehe edâ-i şehâdet-i şer‘iyye eyledikleri zabtolundu fi 22 Rebiülahir sene [1]315³⁰⁰

²⁹⁸ 20 Eylül 1897.

²⁹⁹ 20 Eylül 1897.

³⁰⁰ 20 Eylül 1897.

Şâhid-i mezbûr Bekir Efendi şâhid-i mezbûr Mahmut Efendi mezbûre Ayşe henüz yirmi bir yaşında âkile ve baliğa ve reşide olduğunu mahzar-ı hasm-ı cahda karye-i mezkûreden Mahmud Efendi ibn-i Hacı Abdullah ve Abdullah bin Hüseyin şahâdet eyledikleri fi 7 Şaban sene [1]315³⁰¹

Mezbûr Abdullah Mahmud Şevki bin Abdullah	Mezbûr Mahmud
--	---------------

(Mühür)

Sahife No - Belge No: 2-7

Konu: Tahliye Davası

Eğin Kazası mahallatından Naib Mahallesi ahâlisinden Babayiğid oğlu Ali Efendi ibn-i Ahmed nâm kimesne meclis-i şer-i münîrde mahalle-i mezkûre sâkinelerinden Çolak oğlu kerimesi Ayşe bint-i İbrahim nâm mezbûre müvacehesinde mahalle-i merkümede vâkî tarafları otuz bir oğlu Ali ve Balcı oğlu ve tarîk ile mahdud bir bab hâne ile hâne ile üstünde vâkî bir kıt'a bahçeden beş hisseden iki hissesi yedimde bulunan fi 28 Haziran sene 1313³⁰² tarihli olan emlâk koçanı ilmü haberleri muciblerince mezbûrenin er karındaşı gâib-i a'nil-beled Mehmed Emin nâm kimesneden bedel-i m'âlûme mukâbelesinde iştirâ edib müstakillen hâne ve bahçe hissesi şira taht-ı tasarufumda iken mezbûre Ayşe ve zevci iş bu hâzır-ı bi'l-meclis Mehmed'den her yeri benim haberim olmaksızın hâne-i mezkûrun kaydını açıb derununa duhul ederek fuzuli hâne-i mezkûrda iskân etmeleriyle çend defa hâne-i mezkûrden ihraçları için söylenildi ise de çıkmayıb fuzuli hâne-i mezkûrda ikâmet etmekte olduklarından sual olunub hâne-i mezkûrdan ihraçlarıyla bi-gayr-i hak müdâhalenin men'i muradımdır deyü mezkûr 'ilm-u haberleri ibraz ve iradesiyle da'vâ eylediği fi 28 Rebulahir Sene [1]315³⁰³

Müdde'i Mezbûr Ali

³⁰¹ 01 Ocak 1898.

³⁰² 10 Temmuz 1897.

³⁰³ 26 Eylül 1897.

Sahife No - Belge No: 2-8

Konu: Tahliye Davası

Gıbbe's-sual mezbûre Ayşe cevâbında hâne-i mezkûr pederim müteveffa-yı mezbûr İbrahim'in hayatında malı olup ba'de vefatihi zevcesi validem Emine ile oğlu er karındaşım mezbûr Mehmed Emin'e ve kızları benimle diğerleri Ümmü Gülsüm ve Fatma münhasıra olup hâne-i mezkûre ve bahçe mes'ele-i mirasımız vechile benimle anda mevrûs olup ol vechiyle hâne ve bahçe-i mezkûrdan beş hisse itibariyle bir hissesi benim mülk-i mevrûsum olup ve bir hissem mukâbelesinde dahi hâne-i mezkûrdan otuz bir turuktan bir mağ bir hisseme isabet edib karındaşım mezbûr Mehmed Emin dahi hâzır olup bu vechile beynimizde iktisam edib ve bahçede dahi kezalik hums hissem olup ol vechile hâne-i mezkûrda mağ mahalli irsen benim olduğu cihetle hâne-i mezkûrda ikâmet etmekdeyim dediği zaptolundu fi 28 Rebiülahir [1]315³⁰⁴

Müdde'iyeye-i Mezbûre Ayşe

İş bu barmak-ı mezbûre Ayşenin olduğunu tasdik ederiz

Hafız Hacı Hüseyin Ağa	Osman Ağa
------------------------	-----------

Sahife No - Belge No: 3-9

Konu: Tahliye Davası

Lede's-sual müdde'î mezbûr Ali Efendi cevâbında hâne-i mezkûr bâ-koçan müstakillen karındaşım mezbûr Mehmed Emin'in bâ-koçan tahrîr-i emlâka hin-i bey'ine kadar müstakillen tasarrufunda olup yedinde bulunan koçan ve mahalle-i mezbûr ihtiyar meclisi tarafından mevrud 'ilm-u haber mucibinceler ve kendisinin dahi hin-i bey' 'ilm-i lâhik olup hânedan çıkararak miftâhını dahi karındaşına teslim edib ve bundan başka dahi ba'dehu taraf-ı şer'eden tahrîr olunan terikedeki dahi peder

³⁰⁴26 Eylül 1897.

ve validesi mallarının hin-i taksiminde hâne-i mezkûrede dâhil-i kassam olmayıb diğêr bahçeleri ve eşyaları dâhil-i kassam olub beyne'l- verese taksim olunub hisselerini ahzedib karındaşları mezbûr Mehmed Emin'in tereke-i saireden zimmetini dahi ibra emiştir deyu iddi'a ve hâneden aslen hakkı yokdur dediği fi 22 Rebiülahir [1]315³⁰⁵

Müdde'î Mezbûr

Sahife No - Belge No: 3-10

Konu: Satış İzni

Eğîn Kazası'nın Nefs Kasabası mahallâtıdan Genç Ağa Mahallesi ahâlisinden iken bundan akdem vefat eden Hazinedar zâde Mustafa Efendi ibn-i İsmail Ağa'nın sulbiyye sağıre kızı Ümmü Gülsüm'ün kâffe-i umurunu tesviye ve ru'yete bâ-hüccet-i şer'iyeye mansub-u vasîyyesi validesi marifetuz-zat Fatma Hanım ibnetü İbrahim Efendi meclis-i şer'î münirde yine sağıre-i mezbûrenin umurunun tesviyesinen dolayı üzerine bâ- hüccet-i şer'îye nâzır bulunan oğlu ve sağıre-i mezbûrenin(...)İbrahim Halil Efendi hâzır olduğı halde bil-vesaye takrîr-i kelim edib kasaba-i merkümenin Dört Yol Ağız Mahallesi'nde hamam karşısında kâin bir taraftan Ali Kaya oğlu Mehmed Efendi hânesi ve bir taraftan Etfeyecer (?) oğlu Hasidelerin (?) bahçeleri ve bir tarafı vakıfhâne ve arsa ve taraf-ı râbi tarîk-i 'âm ile mahdud tahtında bir bab mağazayı şamil fevkinde iki kat bir bab mülk menzil vasîyyesi olduğum sağıre-i mezbûr kızım Ümmü Gülsüm'ün pederi zevcim müteveffa-yı mezbûr Mustafa Efendiler irsen yedinde mülkü olub lakin menzil-i mezkûr müşrif harab olmağıla tamir ve inşası bir hayli masârifi mûcib olub bu sağıre-i mezbûre hakkında mahzar olacak cihete menzil-i mezkûr semen misliyle âhara bey' olunub da hâsıl olan esmanı istirbah olunarak müfide bir münasib hânenin kira olunması sağıre-i mezbûr hakkında min külli'l- vücüh enfa' ve evlâ olacağından menzil-i ber vech-i muharrer bey'ine canib-i şer'den yedim bir kıt'a ol hüccetin i'ta buyurulması oğlum hâzır-ı nâzır-ı

³⁰⁵ 20 Eylül 1897.

mezbûr İbrahim Halil Efendi ile ma'an muradımızdır dedikde hâzır-ı mûmâ ileyh olahe ba'de't- tasdik zabtolundu fi 10 Cemaziyelevvel Sene [1]315³⁰⁶

Nâzır-ı Mûmâ ileyh	Vasîyye-i Mezbûre
--------------------	-------------------

Sahife - Belge No: 3-11 (**mahkeme kararı**)

Konu: Satış İzni

Vasîyyei-i mûmâ ileyha Fatma Hanım'la nâzır-ı mûmâ ileyh İbrahim Halil Efendi'nin ber vech-i muharrer takrîr-i meşruhları vakı'a mutâbık ve nefsü'l-emre muvâfık olub menzil-i mezkûr ber vech-i muharrer semen misliyle âhara bey' ve esmân-ı hâsılası bi'l-istirbah sağıre-i mezbûre için diğere bir hânenin iştirâsı sağıre-i mezbûre hakkında enfa' ve evlâ olacağını mebni işbu zeyl zabt-ı taraflarımızdan tâsdik kılındı fi 10 Cemaziyelevvel sene [1]315³⁰⁷

Hatib zâde Abdulzâde Alemdarzâde Faik Efendi bin Mustafa Efendi
Mahalle-i Merkûme ahâlisinden Genç Ağazâde Ahmed Bey bin Mehmed

Sahife - Belge No: 3-12

Konu: Satış İzni

Eğın Kazası kurâsından Apçağa Karyesi mütevekkellerinden iken bundan akdem fevt olan Cerzi oğlu Nişan veled müteveffa Sevgi'sin (?) zevcesi gâibet-ü ani'l-beled ber vech ile sulbî sağır oğulları Sergiyas (?) ve Menas (?) ve sulbiyye sağıre kızları Mayranus ve Zaruhi'nin mallarını hıfz ve tesviye-i umurlarına bâ-hüccet-i şer'ie mansub vârisleri akrabalarından ve Gemürgab Karyesi ahâlisinden Aleksander Efendi bin Avadsi nâm kimesne meclis-i şer'ie hâzırda bi'l-kıyame ve bi'l-vesaye takrîr-i kelim edüb karye-i mezkûrede Kilise Mahallesi'nde kâin tarafları Sadık Efendi ve Usta Hasan ve tarık-i âm ile mahdud bir bab hâne üç hisse itibariyle iki hissesi mütevaffa-yı ol merkum Sergiyas'ın zevcesi müteveffa-yı sâni mezbûr Nişan'ın validesi Nazlı Hatun'un bir hisse-i şayi'ası dahi kayyum ve vasîleri

³⁰⁶ 07 Ekim 1897.

³⁰⁷ 07 Ekim 1897.

olduğum gâibe ve siğar-ı merkurum zevc ve babaları mütevaffa-yı merkurum Nişan'ın sağlığında taht-ı tasarrufunda olub ba'de vefatda mutasarrıf olduğı sülüs hisse-i şayi'ası mesele-i mirasları vechile vereseleri kayyum ve vasıyyeleri olduğum galebe ve siğar-ı merkurumuna mevrûs olub lakin hâne-i mahdud-ı mezkûr müşrif (**sahife 4:**) harab olmağla bir müddet hali üzere kalır ise bi'l-külliyeye münhedim olacağı cihetle hâne-i mezkûrda ber vech-i muharer iki hissesine mutasarrıfa bulunan mezbûre Nazlı Hatun'a iki hisse-i şayiasını âhara bey' etmekde olduğundan siğar-ı merkurumuna ve gâibe-i merkurümenin sülüs hisseleri hali üzere kalır ise(...)noksandarı olacağından başka bütün bütün münhedim olub gâib ve siğar hakların muzır olacağı derkar ve şimdi iki hisse ile ma'an âharda semen misliyle bey' olunub esmân-ı gâibe tarafına ve siğar-ı merkurumuna nafaka olunmak her vechile enfa' ve evlâ olacağından maan bey'ine canib-i şer' den bana izin verilmek matlubumdur dediğı fi 20 Cemaziyelevvel Sene [1]315³⁰⁸

Kayyum ve Vasî Mezbûr Aleksander

Sahife No: - Belge No: 4-13

Konu: Boşanma Davası

Eğın Kazası kurâsından Pedigan Karyesi sâkinelerinden Köse oğlu kerimesi mu'arrefetü'z-zat Emine bint-i Hasan nâm hatuna meclis-i şer' de zevci yine karye-i mezkûre ahâlisinden Ladik (?) oğlu Ahmed Şevki bin Ali nâm kimesne müvacehesinde bundan üç seneden beri mezbûr Şevki'nin taht-ı nikâhında bulunub bidayet-i izdivacımdan şimdiye kadar günaz gün iz'ac ve darb misillu muamele-i namuşru'ada bulunduğı gibi feshi-i nikâha dair elfâz-ı galiz olunub ve muahaza bundan dört gün mukaddem cariyelerini darb-ı şedid ile darb ve hânesinden tard ile ben dahi validem ve karındaşım hânesine gelib orada kalarak bade'l-akşam mezbûr Şevki validem hânesi köyüne gelerek bir takım galiz elfâz ile yani bana hitâben babanın ve ananın canlarına ve senin canına diyerek elfâz-ı küfürle şetm ve bundan sonra sana daha fena işler yapacağım deyub bir takım şehir meydanında bulunduğundan bütün

³⁰⁸ 17 Ekim 1897.

bütün emniyetim kalmayıb bu ana kadar vaki' olan elfâz-ı galiza ve seni istemem git deyu maddi tardından dolayı nikâhın feshi lazım gelir ise muamele-i şer'iyesinin icrası ve feshi olmaz ise asla kendisine emniyetim olmadığına hânesine gidemeyeceğimden ol vechile icabının icra buyurulmasını taleb ederim dedikte zabt olundu fi 25 Cemaziyelahir Sene [1]315³⁰⁹

Müdde'ie- i Mezbûre Emine bint-i Hasan

Sahife No: - Belge No: 4-14

Konu: Boşanma Davası

Gıbbe's-sual mezbûr Şevki cevâbında zevce-i mezbûre taht-ı nikâhında olub bir gün kendisine eza cefa etmeyib şetm ve darb ve elfâz-ı küfr-i galîza bulunmayıb bu iddi'a olunan husûsun cümlesi hakkımızda iftiradır deyu külliyen inkâr eylediği fi 25 Cemaziyelahir Sene [1]315³¹⁰

Müdde'î Mezbûr Ahmed Şevki bin Ali

Ber vech-i muharrer müdde'ie-i mezbûr ve müdde'î mezbûrun imzaları tahtında bulunan barmaklar anların olduğunu tasdik ederiz

Mehmed Efendi ibn-i Hasan	Hacı Yusuf zâde Ahmed
---------------------------	-----------------------

Sahife - Belge No: 4-15

Konu: Nafaka ve Kısve Talebi

Çemişgezek Kazası kurâsından Haşsar Karyesi sâkinelerinden olub zatı karye-i mezkûre ahâlisniden Hacı Alizâde Mustafa Ağa ibn-i Hacı Ali ve Eğin ahâlisinden Haraciade (?) Hüseyin Hasan bin Hacı Mehmed ta'rifleriyle mu'arrefe olan Fatma Selvi Hatun ibnetü Mehmed nâm Hatun Eğin Kazası Bidayet mahkemesi'nde makud-ı meclis-i şer'i münirde halen zevcim olub Der-Aliyye'de bulunan koskada

³⁰⁹ 21 Kasım 1897.

³¹⁰ 21 Kasım 1897.

(?) sâkin tütüncü kumcusu (?) Karye-i mezkûrdan Mehmed bin Mehmed Emin nâm kimesne bundan dört mukaddem Der Aliyye'ye gidib bu ana kadar cins-i nafaka tarafıma bir nesne irsal etmeyib şu yüzden perişan-ı hal olub nafaka ve kisveye eşedd-i ihtiyac ile muhtac olunduğumdan zevcim merkumdan Der Aliyye'de ba'dema nafaka-i yevmiyem ve kisve vesairem ve bu ana kadar dahi lazım gelen nafaka ve kisvemi merkumdan talep ve da'vâ ve ahz ve kabza eğerçi beni tatlik etmiş ve edecek ise zimmetinde olan mehr-i müeccel ve nafaka ve iddet-i m'âlûmeyi yedinden talep ve da'vaya ve bunlardan dolayı muhakeme-i şer'iyye ve aid olduğu bilcümle mehakimde(...)ve istinafen(...)muhakeme ve muhasamaya ve ahz ve kabza ve ledeyi'l-cümle sulh ve ibraya canib-i şer'den zevcim mezbûr üzerine kadr-i kafi nafaka takdiri'ni da'vâya ve bilcümle makbuzunu tarafıma irsal ve teslime ve husûs-î mezkûr mütevakkıf olduğu umûrun küllisine karye-i mezkûre ahâlisinden olub halen Der Aliyye'de sâkin Sakazâde dayım Hafız Ömer Efendi ibn-i Mehmed'i vekâleten amme-i mutlaka-i sahiha-i şer'iyye ile tarafımdan kabulüne mevkûfe değın ve naib-i menâb nasb ve ta'yin eylerim dediği zabtolundu fi 28 Cemaziyeahir Sene 1315³¹¹ Mezbûrre Selvi'nin zatını mu'arrefler olub işbu huzur-ı şer'de ber vech-i muharrer takrîr ve nasb-ı vekil eylediği barmak-ı mezbûrenin olduğunu tasdik ederiz.

Mezbûr Hasan	Mezbûr Mustafa
--------------	----------------

Sahife No: - Belge No: 5-16

Konu: Verâset Davası

Ma'muratü'l-'Aziz Vilayet-i Celilesi dâhilinde Dersim Sancağı'na tâbi Çemişgezek Kazası kurâsından Gerçin (?) Karyesi ahâlisinden iken bundan akdem vefat eden el-Hâc Osman Efendi ibn-i Hüseyin Abdullah verâseti sulbî kebir oğulları Hüseyin ve Mustafa ve Hacı Mehmed ve İsmail Efendilere(...).ibn-i mezbûr Hüseyin Efendi dahi vefat edib verâseti zevcem Hüsna Kamer Hanım ibnetü Abdullah ile sulbî sağır oğlu Mehmed Sabri ve sulbiyye sağire kızları Melek ve Hatice'ye munhasıra olduğu nümâyan oldukdan sonra verese-i mezbûrdan ber vech-i muharrer verâset iddi'a eden ve el-yevm Eğin Kazası'nda misafir eden sâkin bulunan mezbûr Mustafa Efendi Eğin

³¹¹ 24 Kasım 1897.

Kazası Bidayet Mahkemesi'nde ma'kud meclis-i şer'î münirde Eğin Kasabası ahâlisinden Hazinedarzâde Mehmed Efendi ibn-i Abdürrezzak muvâcehesinde benimle halen Mahmiye-i İstanbul'da sâkin mezbûran Hacı Mehmed ve İsmail Efendiler ve müteveffa-yı sani mezbûr Hüseyin Efendi yedine her birimiz babamız müteveffa-yı mezbûr el-Hâc Osman ağa ibn-i Hüseyin bin Abdullah verâsetden hasıl sulbî kebir oğulları olub olvehile babam müteveffa-yı mezbûrun verâseti benimle onlara münhasıra ve ba'dehu vefat eden karındaşım ibnü'l mezbûr Hüseyin Efendi'nin verâseti dahi zevcem el-yevm karye-i mezkûrede sâkin mezbûr Hüsna Kamer Hanım ve oğlu sağır mezbûr Mehmed Sabri ve kızarı sağırtan-ı mezbûretan Melek ve Haticeye münhasıra olub babam müteveffa-yı mezbûrun benimle karındaşlarım gâiban-ı mezbûranına ve bi'l-münasaha mezbûre Kamer Hanım ve siğar-ı mezbûrundan gayrı vârisi ve terekesine müstehak-ı âharı olmayıb ve muskit re'ylirimiz dahi karye-i mezkûre olmakla babam müteveffa-yı mezbûrun hayatında mezbûr Mehmed Efendi zimmetinde cihet-i karzdan alacak hukuku olan kırk kuruş kıbeli-ahz ve'l- istifa vefat etmeyle meblağ-ı mezkûrdan benim hisse-i irsiyeme isabet eden on kuruşu halen bana edâya teslim mezbûr Mehmed Efendi'ye tenbih olunmak bi'l-verase muradımdır deyu da'vâ eylediği fi 30 Cemaziyelevvel fi 1 Receb Sene [1]315³¹²

Müdde'î Mezbûr Mustafa

Sahife No: - Belge No: 5-17

Konu: Verâset Davası

Gıbbe's-sual mezbûr Mehmed Efendi cevâbında müteveffa-yı mezbûre hayatında zimmetinde cihet-i merkümeden meblağ-ı mezkûr deyni olduğu taliben ikrâr eylediklerinden mezbûrun ber vech-i muharrer verâset müdde'âsını inkâr eylediği fi 1 Receb Sene [1]315³¹³

Müdde'â Aleyhi Mezbûr

³¹² 26 Kasım 1897.

³¹³ 26 Kasım 1897.

Sahife No: - Belge No: 5-18

Konu Verâset Davası

Müdde'î mezbûr Mustafa Efendi'den ber vech-i muharrer verâset müdde'âsına mutâbık beyyine taleb olundukda karye-i mezkûre ahâlisinden olub li-eceleli'ş-şehâdet meclis-i mutemedede-i mezkûre hâzırân olan Tartarzâde Şaban Ağa ibn-i Hasan ve Mehmed Efendi bin el-Hâc Receb nâm kimesnelerden eserü'l-istişhadım işbu müdde'î mezbûr Mustafa Efendi ile halen Der-Aliyye'de sâkine mezbûran Hacı Mehmed ve İsmail Efendiler ve ba'dehu vefat eden Hüseyin Efendiden her biri babaları müteveffa-yı mezbûr el-Hâc Osman Efendi ibn-i Hüseyin bin Abdullah verâsetinden hasıl sulbî kebir oğulları olub ve gâibe-i ani'l- meclis mezbûre Kamer Hanım ibnetü Abudullah ve siğarı mezbûran Mehmed Sabri ve Melek ve Hatice'den her biri dahi ve ben müteveffa-yı nâm-ı mezbûr Hüseyin Efendi'nin zevcesi ve oğlu mezbûr olub ol vechile müveffa-yı ol mezbûr el-Hâc Osman Efendi'nin verâseti oğulları işbu müdde'î mezbûr Mustafa Efendi ve gâiban-ı mezbûran el-Hâc Mehmed ve İsmail ve müteveffa Hüseyin Efendi mezbûr vefat eden vereseleri zevcesi mezbûre ve oğlu ve kızları siğar-ı mezbûruna münhasıradır ve bundan gayrı vârisi ve terekesine müstehak-ı âharı olmayıb muskıt re'yleri dahi karye-i mezbûredir. Biz bu husûsa ber vech üzere şâhidleriz ve şehâdet ederiz" deyu her biri bi'l-muvâcehe edâyı şehâdet-i şer'iyeye eyledikleri. Fi 1 Receb Sene[1]315³¹⁴

Müdde'î Mehmed Mezbûr	Şâhidi Mezbûr Mehmed	Şâhidi Mezbûr Said bin Hasan
--------------------------	-------------------------	---------------------------------

Sahife No: - Belge No: 6-19

Konu: Vekâlet Davası

Eğin Kazası kurâsından Apçağa Karyesi ahâlisinden Hacı Davud zâde Mehmed Emin Efendi ibn-i Mehmed Tahir kaza-i mezbûr Bidayet Mahkemesi'nde makud-ı meclis-i şer'î münirde Pegir Karyesi ahâlisinden gâib-i ani'l-meclis Adıgüzelzâde Ali

³¹⁴ 26 Kasım 1897.

Efendi gıyabında takrîr-i kelam(...)Malatya Sancağı'nın Nefs Kasabası'nda Ferhadiye Mahallesi'nde evka' Ayşe ve Mehmed hâne ve bahçe yol ve tarîk-i âm ile mahdud bir kıt'a bahçenin yüz kırk dört sehm itibarıyla yirmi dört semen bâ-sened-i Hakanî mufasarrıf olmamla hisse-i mezkûre ve mahallinde talibi zuhurunda semen misliyle talibine bey' ve temlik ve kabz-ı semene ve memuru huzurunda takrîr muamele-i lâzimesini icraya ve makbuzunu tarafıma irsal ve teslime husûs-î mezkûr mütevakkıf olduğu umurun kâffesine vekâlet-i sahiha-i şer'iyeye ile tarafımdan mezbûr Ali Efendi'ye vekil ve nâib menab nasb ve tayin eyledim dediği zabt olundu. Fi 1 Receb Sene [1]315³¹⁵

Mukırr-ı Mezbûr

Sahife No: - Belge No: 6-20

Konu: Nafaka ve Kisve Talebi

Eğın Kazası kurâsından Apçağa Karyesi ahâlisinden müteveffa Avdik (?) oğlu Gokasek Haniye oğlu Nişan ve sağıre kızı Şoşat'ın tesviye-i umurlarına bâ-hüccet-i şer'iyeye mansub vasîleri karye-i mezkûre ahâlisinden Papas oğlu Anatya (?) veled-i Toros nâm kimesne meclis-i şer'ide takrîr-i kelam ve lafz-ı ani'l-meram edib vasîleri olduğum sağıran-ı mezbûranın nafaka ve kisveye eşedd-i ihtiyaç ve muhtac buldukları cihetle geçen üçyüz on üç senesi Cemaziyel evvelinin on beşinci günü³¹⁶ tarihinde nâib-i sabık mekremetlü Mustafa Fevzi Efendi refakatinde sağıran-ı mezbûranın babalarından mevrûs ve müntakil mallarından olmak üzere nafaka ve kisveye vesair levazam-ı zaruriyelerine harc ve sarf olunmak üzere talebimle cânib-i şer'i de beherine yevmiye ellişer paradan yevmiye ve yüz para farz ve takdir olunub ol vechile canib-i şer'iden yedime bir kıt'a hüccete-i şer'iyeye i'ta ve âhardan istizaneye dahi izin verilip ol-vechile bi'l-vesaye sağıran-ı mezbûre Şoşat'a tarih-i hüccetden bu ana kadar ber mucceb-i hüccet-i mezkûre dokuz yüz ve sağır-i merkum Nişan'a tarih-i hüccetden bir sene sonra vefat etmekle âna dahi bir sene dört yüz elli kuruşdan cem'an bin üç yüz elli kuruş malımdan ve gerekse istizane-i harc ve sarf

³¹⁵ 26 Kasım 1897.

³¹⁶ 3 Kasım 1895.

edib sağıran-ı mezbûranın ise eşya-yı menkuleleri olmayıb ancak karye-i mezkûrede Emirler Mahallesi'nde bir tarafı Ekrekli oğlu Arakel ve bir tarafı Tofva oğlu Tesyan hâneleri ve diğer tarafeyn dahi tarık-i âm ile mahdud bir bab hânedan pederlerinden müntakıl hisse-i şayiaları olmağla hisse-i mezkûrelerin semen misliyle âhara bi'l-furuht akan hâsılasından alacağım olan bedel-i nafaka ve kisve meblağ-ı mezkûrun te'diye ve ihyasıyla fazlasının bi'l-istirbah yine sağıran-ı mezbûre infak olunmak üzere tarafıma izn-i şer'î olunmak matlubumdur ancak nafaka hüccet-i mezkûresi yedimde zayı olunan kaydına müracaat buyurularak ol vechile icabının icrası husûsu murarımdır" dediği zabtolundu. Fi 1 Receb Sene [1]315³¹⁷

Papaysan Enleya

Sahife No: - Belge No: 6-21

Konu: Nafaka ve Kisve Talebi (**mahkeme kararı**)

Vech-i mezbûrun ber vech-i muharrer takrîr-i meşruhu vakı'a muvâfık ve nefsü'l-emre mutâbık idüğü ve tarih-i mezkûr ile bir kıt'a nafaka hüccet-i canib-i şer'den i'ta olunduğı sicilde mukayyed kaydından anlaşılmakla ol vechile dahi varakdan bir kıt'a izin hüccet-i şer'iyyesi i'ta kılındı.

Sahife No: - Belge No: 7-22

Konu: Müdahalenin Men'î Davası

Eğin Kazası mahallafından Bulut Mahallesi ahâlisinden iken bundan akdem vefat eden Cerrah Hüseyin Efendi ibn-i Mehmed Emin zevce-i menkûha-i metrûkesi Ümmü Gülsüm bint-i Ahmed tarafından husûs-î ati'l-beyân da'vâya vekil-i şer'isi oğulluğı İbrahim bin Halil nâm kimesne meclis-i şer'î münirde Taşdıbi Mahallesi ahâlisinden Müftazâde Abdullah Efendi ibn-i Bekir Efendi müvacehesinde bi'l-isale ve bi'l-vekâle üzerine da'vâ edib yedimizde olub fi gurre Şaban sene 1303³¹⁸ tarihiyle müverrih müteveffa-yı mezbûr Hüseyin Efendi'nin mührünü havi varaka

³¹⁷ 26 Kasım 1897.

³¹⁸ 5 Mayıs 1886.

yani pullu bir kıt'a sened mucibince müvekkile-i mezbûrenin zevci benim o ki babam mütevaffa-yı mezbûr Hüseyin Efendi'nin hayatında zevcesi müvekkilem mezbûre Ümmü Gülsüm Hatun'a bundan istikraz ve kabz eylediği üç bin kuruş deyni mukâbelesinde Taşdibi Mahallesi'nde vaki bâ-tapu mutasarrıf olduğu bir tarafı Köse İbrahim oğlu Ferid Efendi mülkü ve bir tarafı Sucu Hasan oğlu(...)ahırı ve bir tarafı Kesmeli oğlu Hacı İbrahim Ağa hânesi ve diğer üst tarafı tarîk ile mahdud beş mağlı hânemin üç mağını yani bir oda ile yanındaki ahırı ve kileri ve hâne derununda bulunan kâffe-i eşyayı zevcesi mezbûreye bey' edib mezkûr üç mağ hâne ve derurunda bulunan eşyadan asla alakası olmayıb zevcesi müvekkilem mezbûrenin mülk-i müşterâsıdır deyu mahzar-ı şuhud ikrâr ve işhad ederek ol vechile üç mağ hâne ve eşya müvekle-i mezbûremın mülk-i müşterâsı ve mezkûr üç mağdan fazla iki mağ yani bir bab aşhâne ve ile bir küçük odayı dahi kezalik sarfında bana beş yüz kuruş semen medfu' ve makbuza bey' ve teslim edib ben dahi kalul ederek benim mülk-i müşterâm olduğunu kezalik mahzar-ı şuhudum ikrâr ve işhad edib ol vechile benim müvekkilemin mülk-i müşterâmız iken müdde'î ileyh Abdullah Efendi fazla müdâhale eylediğinden müdâhale-i mürafaasının men'i muradımdır deyu bi'l-asale ve bi'l-ve kale da'vâ ve sened-i mezkûr ibraz etmeyle zabtolundu fi 23 Receb Sene [1]315³¹⁹

Müdde'î Asıl ve Vekili Mezbûr İbrahim

Sahife No: - Belge No: 7-23

Konu: Müdahalenin Men'i Davası

Gıbbe's-sual mümâ ileyh Abdullah Efendi cevâbında mütevaffa-yı mezbûr Hüseyin Efendi zimmetinde hayatında cihet-i karzdan üç yüz kuruş alacak hakkım olub kibel-i edâ vefat etmeyle meblağ-ı mezkûru halen bi'l-verase vaziatü'l-yed olduğu zevci ve avreti mütevaffa-yı mezbûr Hüseyin Efendi'nin tereke-i vasîyyesinden olmak üzere bana edâ ve teslime müvekkilesi mezbûre Ümmü Gülsüm Hatun'a izafeten vekil ve asl-ı mezbûr İbrahim'e tenbih olunmak muradımdır ve ibraz eyledikleri senedden asla malumatım yokdur deyu sened-i mezkûru külliyyen inkâr eyledi

³¹⁹ 18 Aralık 1897.

Müdde'î Müma İleyh

Sahife No: - Belge No: 7-24

Konu: Müdahalenin Men'i Davası

Vekil ve asl-ı mezbûr İbrahim'den lede's-sual cevâbında filhakika müdde'î mümâ ileyh Abdullah Efendi'ye müteveffa-yı mezbûr Hüseyin Efendi'nin meblağ-ı mezkûr üç yüz kuruş borcu olduğu malumumuz ise de murisimiz müteveffa-yı mezbûrun maru'z-zikr sened mucibince müvekkilem mezbûre ile bana bey' eylediği emlâk ve eşyadan maada zimmetimizden asla malı ve terakesi yokdur deyu deyn-i mezkûru ikraz ve müteveffa-yı mezbûrun yedlerinde malı olduğunu inkâr eyledikleri zabt olundu

Asıl ve Vekili Mezbûr

Sahife No: - Belge No: 7-25

Konu: Müdahalenin Men'i Davası

Müdde'î vekil ve asl-ı mezbûr İbrahim'den mazmun-ı sened mucibiyle ber vech-i muharrer müdde'âsına mutâbık beyân taleb olundukda ber vech-i muharrer ber mantuk-ı sened müdde'âsını mahalle-i mezbûre imamı Bekir Efendi ve Kesmelizâde ve Hacı Mahmud Ağa ve Arabzâde Hacı Mustafa Efendi şâhidleri olub bunlarla ikâme beyyine edeceğini beyân eyleriz

Müdde'î Mezbûr İbrahim

Sahife No: - Belge No: 8-26

Konu: Müdahalenin Men'i Davası

Müdde'î mezbûr İbrahim'den beyân eylediği vechile ikâme eylediği şâhidlerin li-ecli'ş- şehâde meclisi şer'e hâzıran olan mümâ ileyhimden Bekir Efendi bin Ali Efendi ve Hacı Mahmud Ağa ibn-i Mehmed Hacı Mustafa Efendi(...)li-ecli'ş-şehade meclis-i şer'e hâzıran olub eserü'l-iştihâ ve fi'l-hakika müvekkile-i mezbûre Ümmü Gülsüm'ün zevci ve mezbûr İbrahim'in babalığı mezbûr Hüseyin Efendi ibn-i Mehmed Emin tarih-i sened-i mezkûrda hal-i hayatında ve zımında ber mantuk-ı sened hududu muharrer beş mağ hânedan üç mağıyla derununda mevcut ve eşyasını zevcesi mezbûreye cihet-i karzdan deyn olan üç bin kuruş muamelesinde zevcesi mezbûre Ümmü Gülsüm Hanım'a bey' ve temlik edib ol dahi iştirâ ve kabul edib mezkûr iki mağ dahi oğulluğu müdde'î mezbûr İbrahim'e beş yüz kuruşa bey' ve semen ahz eylediğini huzur-ı münirde ikrâr ve bizler işhad eyleriz biz bu husûsa bu vech üzere ber mantuk-ı sened şâhidleriz ve şehâdet ederiz deyu bi'l-muvâcehe edâ-yı şehâdet-i şer'iyeye etmeleriyle zabtolundu fi 24 Receb Sene [1]315³²⁰

Müdde'â Aleyh Mümâ İleyh Hacı Mustafa	Müdde'î Mezbûr Hacı Mehmed	Şâhid-i Mümâ ileyh Bekir Efendi
--	-------------------------------	------------------------------------

Sahife No: - Belge No: 8-27

Konu: Vesâyet Davası

Egin Kazası kurâsından İliç Karyesi mütemekkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Gelbestan oğlu Ropen veled-i Kalos'un sülbî sağır oğulları Nişan ve Kalos'un babaları müteveffa-yı mezbûrdan müntakil mallarını hıfz ve tesviye-i umurlarına ber vech nasb olunmak iktiza etmekle sağıran-ı mezbûranın valideleri olub beynlerinde müstakime ve her vechile umur-ı vesâyeti ru'yete ehliyeti olduğu karye-i mezkûre ahâlisinden Ahmed Efendi ibn-i İbrahim ve İbrahim Efendi ibn-i Ahmed ile Ermeni Milleti'nden Kalbet oğlu olan veledi Kirkor ve Agob veledi Manuk nâm kimesnelerin siğarlarıyla sağıran-ı mezbûranın babaları müteveffa-yı mezbûrdan

³²⁰ 19 Aralık 1897.

müntakil mallarını hıfz ve kâffeten tesviye-i umurlarıyla mu‘arrefetü’ş-şahs Halik veledü Nişan canib-i şer‘den farz-ı nasb olunduğu fi 16 Şevval Sene [1]315³²¹

Merkum	Merkum	Mezbûr	Mezbûr
Agob	Tokusum	İbrahim Efendi	Ahmet Efendi

Sahife No: - Belge No: 8-28

Konu: Satış İzni

Eğın Kazası karyesi mahallâtından Tutuhoğlu Mahallesi mütemakkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Gözübüyük oğlu Bedros veledi Nofek verâseti zevcesi Serpuhi bint-i Beluşser ile sulbî sağır oğlu Manuk ve sulbiyye sağıretü kızları Ağaveni ve Arskohiye münhasıra olduğu bi’l-ihbar nümâyan oldukdan sonra siğar-ı merkumun bâ-hüccet-i şer‘iyye vasîyyeleri valideleri mu‘arrefetü’z-zat Serpuhi Hatun meclis-i şer‘de bi’l-vesaye takrîr-i kelim edib kaza-i mezkûrun Orta Cami-i Şerif Mahallesinde vaki’ tarafları Senencizâde İsmail Efendi ve müteffa Parnak vereseleri ve Erzurumlu oğlu hâneleriyle mahdud maa ahır bir bab hâne ve önünde kâin tarafları İbrahim ve Osman Ağalar ve Kerçi Mardros bahçeleriyle mahdud bir kıt’a bahçe murisimiz müteveffa-yı merkum Bedros’un sağılığında(...)fevt bâ-sened-i taht-ı tasarrufunda olub bad-ı vefat evladları siğar-ı merkumuna muris olduğundan hâne-i mezbûr ve bahçenin termime ve termime muhtac olub şu halde benim ve siğar-ı merkumun iktidarımız olmadığından refîka-i nafaka ve kisveye dahi eşedd-i ihtiyaç ve muhtaç olmamızla ben emlak-i mezkûrların nıfs hisselerinden irsen mutasarrıf olduğum semen hisse-i şayia’m âhara bey’ eylemek siğar-ı merkumunun hisseleri hali üzere kalır ise münhedim olarak siğar herende mazar olacağı ve benim hissemle maan hisseler semen misliyle âhara bey’ olunub hasıl olan esman siğar-ı merkumun için bi’l-istirbah hasıl olan ribhinden infâk olunmak siğar-ı merkumuna haklarında min külli’l-vücuha enfa’ ve evlâ olacağından siğar-ı merkumun nısf emlak-ı mahdud ve mezkûrenin irsen mutasarrıf oldukları hisse-i irsiyeleri dahi benim

³²¹ 10 Mart 1898

hissele maan bey' olunmak üzere için canib-i şer'den yedime izin verilmesi muradıdır deyu bi'l-vesaye taleb eylediği fi 25 Şevval Sene [1]315³²²

Vasîyye-i Merküme Serpuhi

Sahife No: - Belge No: 8-29

Konu: Satış İzni

Vasîyye-i merküme Serpuhi'nin ber minval-i muharrer takrîr-i meşruhu vakı'a mutâbık ve nefsü'l-emre muvafık olduğu ve emlâk-ı mezkûrlarında siğar-ı merkumunun hisseleri valideleri mukırra-i mezbûrenin hissesiyle maan âhara bey' olunması siğar-ı merkumun haklarında enfa ve evlâ olunacağını ve hali üzere kalır ise münhedim olarak bilahare haklarında mazarrat olacağı mebni işbu zeyl zabt-ı taraflarımdan ihbarla tasdik kılındı

Tamik veledi Toros	Aleksandır Efendi veledi Grodes
--------------------	---------------------------------

Sahife No: - Belge No: 9-30

Konu: Satış İzni

Eğın Kazası mahallâtından Tutuhoğlu Mahallesi ahâlisinden iken bundan akdem fevt olan teba-i Devlet-i Aliyye'nin Ermeni Milletinden Gözübüyük oğlu Parnak veledi Niknos'un vârisi zevce Oskohi bint-i Ardis ve sulbiyye kebire kızı Makruhi ve sağır oğlu Kirkor ve sağire kızları Erosyak ve Veronika'ya münhasıra olduğu bi'l-ihbar tahakkukundan sonra siğar-ı merkumunun tesviye-i umurlarına bâ-hüccet-i şer'iyeye mezbûr vasîyeler zatı Aleksandır Efendi veledi Avadis ve Madin'in oğlu Kirkor veledi Serges ta'rifleriyle muarefe olan merküme Oskohi meclis-i şer'i münirde bi'l-vesaye takrîr-i kelim buyurub mahalleleri merkümede vaki' tarafları Bedros ve Erzurumlu oğlu mülkleri halen Usta Bekir ve tarîk ile mahdud tahtani ve fevkani bir bab hânedan arsa ve yine mahalle-i merkümede vaki tarafaları İsmail Efendi ve

³²² 19 Mart 1898.

Bedros ve Mardros mülkleriyle mahdud bir kıt'a zevce ve vasîyyeleri olduğum siğar-ı merkumunun babaları müteveffa-yı merkum Parnak sağlığından bâ-sened taht-ı tasarrufunda olub bad-ı vefata hâne ve bahçe-i mahdud-ı mezkûru mesele-i mirasımız vechile benimle kebire kızı gâibeden ani'l-meclis merküme Makruhi ve siğar-ı merkumuna mevrûs olub hâne ve bahçe mezkûrlarında benimle kızı mezbûr Makruhi hise-i irsiyemizi âhara bey' etmekde olduğumuzdan ve siğar-ı merkumun hisseleri dahi bizim hissemizle maan âhara bey' olunmayıb hali üzere kalır ise kıymetine noksan darı olacak gibi kabil-i taksim dahi olmayıb tamir ve termime dahi muhtac bulunmasından ve siğar-ı merkumunun tamirine asla iktidar olmadığından başka el-haletü hazihi nafaka ve kisveye dahi eşedd-i ihtiyac ile muhtac olduklarından ve bundan başka dahi malları olmadığıdan şu halde siğar-ı merkumunun hâne ve bahçe-i mezbûrlarda bulunan hisse-i irsiyeleri harabından ve zaruret-i nafakalarından dolayı bizim hissemizle maan semen misliyle âhara bey' olunub esman hissesi bi'l-istirbah hâsıl olan ribhinden siğar-ı merkumundan infak ve iskân olunmak siğar-ı merkumun haklarından min külli'l-vücuuh enfa' ve evlâ olacak ve böyle hali üzere kalur ise bakılamayub bilkülliye harab ve münhedim olarak siğar-ı merkumun haklarında mazarrat olacağından erbab-ı vukufdan lede's-sual siğar-ı merkumunun hâne ve bahçede olan hisse-i veresiye-i şayialarının bizim hisse-i şayiamızla maan ber vech-i muharrer âhara bey'ine canib-i şer' den yedime izin i'ta buyurulması bi'l-vesaye muradımdır dediği zabtolundu fi 23 Zilhicce Sene [1]315³²³

Mukırra-i Vasîye-i Merküme Oskohi

Sahife No: - Belge No: 9-31

Konu: Satış İzni

Vasîye-i merküme Oskohi'nin ber minval-i meşruh takrîr-i meşruhu vakı'a mutâbık ve nefsü'l-emre muvafık olduğunu mezbûran Aleksandır Efendi ve Meşeklü oğlu Milkor ve Kirkor ve Mesoş'un oğlu Tamik nâm kimesneler ala tarîk' iş-şehade ihbar etmeleriyle ve mahalle-i merküme ihtiyar meclisi tarafından ilmuhaberden dahi müsteban olduğu

³²³ 15 Mayıs 1898.

Merkun Tamik	Merkum Kirkor	Merkum (...)	Merkum Aleksandır.
--------------	---------------	--------------	--------------------

Sahife No: - Belge No: 9-32

Konu: Satış İzni

Eğın Kazası mahallâtından Sandıkbağı'nda Memiş Efendi mahalesi sâkinelerinden iken bundan akdem vefat eden Abdullah oğlu müteveffa Mehmed safi kerimesi ve(...)oğlu Osman zevcesi Ayşe bint-i Mehmed Sofi'nin verâseti zevce-i mezbûr Osman bin Süleyman ile sadri sağır oğlu Bekir ve sadriye sağire kızı Fatma'ya muhharisa olduğu bi'l-ihbar nümâyan oldukdan sonra sağiran-ı mezbûranın tesviye-i umurlarına kibel-i şer'eden mansub ve soy babaları ve velileri mezzbur Osman meclis-i şer'i münirde bi'l-vesaye takrîri-i kelim edib kaza-i mezkûrenin Naib Mahallesi'nde vaki' bir tarafı Baccı oğlu mülkü ve tarafeyn Abdizâde Ali Efendi bahçesi ve taraf-ı rabii tarîk-i âm ile mahdud bir kıt'a mülk bahçenin nısf hisse-i şayiası zevcem ve sağiran-ı mezbûranın valideleri müteveffıye-i mezbûrenin pederinden mevrûs olarak hayatında mülkiyet üzere mutasarrıfa olub ba'd-ı vefat ber vech-i muharrer mutasarrıfa olduğu nısf bahçe mezkûr mesele-i mirasımız vechile benimle vasîleri olduğum evladları sağiran-ı mezbûrana mevrûs obul nısf bahçe-i mezkûr diğeri mahallede olub ufak baraka söğüdden ibaret bir mahal olmağla derununda hâsılat verecek eşcarı olmayıb ve'l-hasıl hasılatı mesârife vefa etmeyib ben nısf bahçe-i mezkûrdan rub hisse-i şayiamız âhara bey' etmekde olub sağiran-ı mezbûranın hisse-i şayiaları hali üzere kalır ise bahasına noksan darı olub (**Sahife 10:**) masarife vefa eder bir şey olmayıb mazarrat olacak ve sağiran-ı mezbûranın nısf bahçe-i mezkûrdan hisse-i şayiaları dahi benim hissemle maan semen misliyle âhara bey' olunub esman-ı hâsılası bi'l-istirbah ileriden diğeri bir akar olunmak sağiran-ı meznurana haklarında min külli'l-vücuha enfa' ve evlâ olacağından erbab-ı merkumundan lede's-sual ve yedimde bulunan mahalle-i merkümeden mevrud

ilmuhaber mucibince bey'e dair bir kıt'a izin hüccetinin i'ta buyurulması bi'l-vesaye muradımdır dediği zabtolundu fi 5 Muharrem Sene [1]316³²⁴

Vasî Mezbûr Osman bin Süleyman

Sahife No: - Belge No: 10-33

Konu: Satış İzni

Kaziyye minval-i muharrer üzere olub vasî mezbûr Osman'ın takrîr-i meşruhu vakı'a mutâbık ve nefsü'l-emre muvafık olduğu ala tarîki'ş-şahade ihbar olduğunu ederiz

Türkmenzâde Nuri bin Osman	Mahalle-i Mezbûreden Meluszâde Ahmed bin Kamil	Memiş Efendi Mahallesinden Emir Alizâde Osman bin Salih Ağa
-------------------------------	---	--

Sahife No: - Belge No: 10-34

Konu: Satış İzni

Muhbirun-ı mezbûrunun ber vech-i muharrer ihbar ve mezkûr Memiş Efendi Mahallesinden mevrad ilmuhaber mucibiyle sağiran-i mezbûranın nısf bahçe-i mezkûrda mutasarrıf oldukları hisse-i irsîye-i şayiaları babaları ve veli ve vasîleri mukırr-ı mezbûr Osman'ın hissesiyle maan semen misliyle âhara bey' ve esman-ı hâsılasından bi'l-istirbah muahharran sağiran-ı mezbûran için diğere bir akar alınmak üzere vasî mezbûr Osman'a izin verildiği

³²⁴ 26 Mayıs 1898.

Sahife No: - Belge No: 10-35

Konu: Boşanma Davası

Eğin Kazası mahallâtından Şahsuvar Mahallesi'nden sâkine Alemdarzâde kızı mu'arrefetü'z-zat Ayşe Hanım bint-i Ömer tarafından husûs-î âti'l-beyân da'vâya vekalet-i âmme ile vekil-i müsecceli şer'i Memiş Efendi Mahallesi ahâlisinden Emir Alizâde Bekir Efendi ibn-i Salih Ağa meclis-i şer'i münirde müvekkile-i mezbûrenin zevci Mehdi Mahallesi'nden Siraceddin Efendi İbrahim Ağa ibn-i Ahmed nâm kimesne muvâcehesinde bi'l-vekale üzerine da'vâ edib müvekkilem mezbûrenin zevc-i mezbûr İbrahim tarafından müvekkilem zevcesi mezbûreye bir müddetden beri bir çok izacetle kendi fikrinde emval-i huliyyatını kendüne mal etmekle kıyam eylemiş ve hatta tazyik neticesiyle emval ve huliyyatından bir kısmından bir hibe senedi alarak gerçi bi'l-âhare senedi mezkûrun ahkamını feshle şakk-ı redd eylemiş ise de gerek sened-i mezkûrda muharrer olan emval ve eşya ve gerekse eşya ve huliyyat-ı saire ki mecmuu işbu ibraz ve işbu meclisi şer'e takdim eylediğim defterde muharrer on beş aded yazılı beşlik ve on sekiz aded gazi yarısı ve iki aded mahmudiye ve kırk yedi yazılı Bekir mülk gazi ve elli üç aded gazi yarımı ve altmış üç aded yazılı beşlik ve on bir aded nısfıye ve beş aded tabanlı dokuzluk ve yirmi dokuz aded yedilik arîza ve iki badem ve dört aded fındık rabiası altınlarıyla hin-i izdivacımda göre gününde tecemmu olunan altınlardan on beş aded onluk ve onbeş aded beşlik ve yüz beş kuruş mecdiye akçe bi't-tebdil vermek üzere mezbûr İbrahim Efendi'den eylediği altın ve nakidle bir aded gümüş aynadaz ve iki hamam takımı ve bir keşan peştamal ve yedi aded yağlık ve bir fil dişi tarak ve beşik yorganı ve üç yük minder ve bir (...) ve dört gömlek ve dört don ve üç entari ve bir şilte ve altı parça bez ve bir kısım çocuk eşyası iki sırmalı entari ve iki şilte ve dört çetari entari ve bir yük basma entari ve üç aded sırmalı ve yük dolablı çetariden mamül işlik ve yedi aded canfesi ve çetari ve hurşidi ve alaca ve basmadan Ezine şavarı ve bir bohça Acem şalı ve bir abani ve iki (...) ve yaşmak ve on aded keten ve (...) don ve gömlek ve on aded uçkur ve çevre ve yazma ve ikişer aded başı ve döşek çarşabları ve on beş dal sim saç bağı ve bir çift sim bilarzik ve bir zene sim kutu ve bir sim nüsha ve birer saçaklı yazma ve pullu bir sim ipekli üç aded mendil ve bir kilim ve seccade ve bir

yük döşek ve bir salta ve iki yorgan ve iki minder ve iki yasdık ve bir yüz yasdık ve bir kapaklı sahan ve bir maşraba ve bir feske ve bir ayna ve iki sandık ve bir çift sim zincirli tesbih ve dört çift çorap ve ezgayr-ı telef eşya-yı cihaziyesinden olub ve bunda başka göre zamanında Ermeni kadınları tarafından vesairenden verilen üç havlu ve üç oyalı yazma ve dört aded çevre ile müvekkilem mezbûrenin nişan günü İbrahim'in valide hemşiresine verilen (**sahife 11:**) bir top mor çıkılı çetari ve bir top dolaplı yarım çetari ve müvekkilem mezbûrenin pederi hânesine çağrılıkları zaman yine valide ve hemşerilerine verilen bir aded yeşil çıkılı çetariyle iki aded çıkılı yarım çetari müvekkilem nef için müvekkilem mezbûreye terk edilen ber vech-i muharrer altından ve eşyalar ki bunların mecmuu mezbûr İbrahim Ağa hâne ve nezdinde bulunduğundan evvel emirde mecmuundan mevcut olanların ayna ve müstehlek olanlar var ise oralar mezkûre müstehlekeye vukuf ve malumatın tayin edecekleri kıymetlerinin müvekkileme izafetle tarafıma teslimi husûsu mezbûr İbrahim Ağa'ya canib-i şer' den tenbih olunmuş ve maahaza mümâ ileyh İbrahim Ağa'nın müvekkilem zevcesi mezbûre emval ve eşyasından bir kısmını kendisine mal etmek sevdasına adem-i muvaffakiyetinden(...)ve bir de müvekkilem mezbûrenin baba ve valideleri müteveffiyandan kendisine intikal edecek emval ve eşya ve emlâkin ahzı hakkındaki ihrazının neticeye ve şimdiye kadar zevc-i mezbûrdan gördüğü tazyikatı artık ketmedemeyerek akarib ve komşularına beyân etmesinden dolayı hasıl olan ağraz-ı şahsiye-i hâzırası on beş günden beri mahkeme-i şer' iye kapılarında ve her gün bir da'vâ ile dolaşarak ve nihayet zevcesi müvekkilem mezbûre birâderleri hânesinde emval ve eşya ve huliyyatı da kendi hâne ve nezdinde olduğu halde bila malumat savışib Erzincan cihetine gitmek amelinde bulunması ve huliyyatını bizzat ve hânesinde mevcut eşya-i mezkûreyi marifet ve vasita-ı aharla itlaf ve istihlak etdikten sonra kendisini fulus-ı ahmere muhtac etdikten sonra hânesine götürerek taht-ı kahr ve cebr yaşatmak maksadından ileri geldiğine ve yahud bu vechile sarf ve itlaf ve istihlakden emval ve huliyyatdan sonra müvekkilem mezbûrem tatlik eylemek za'm ve niyetine ve bunlar amalince husul bulmadığı halde müvekkilem mezbûreyi telef edeceğine şüphe getirecek bir hal kalmadığı delail-i mebsuta ile mütebeyyin idüğünden ve bu takdirde müvekkilem mezbûrenin yedinde ve hânesinde bulunan emval ve eşya ve huliyyat-ı mezkûresini tamamıyla tarafına

teslim etmiş olsa bile canını kendisine teslimde hasıl olan haşyet zevc-i mezbûr İbrahim Ağa'ya şer'an tefriki iddi'asına tamamıyla mecburiyet hasıl eylediğinden ber nehc-i şer-i şerif levazım talebinden olan ve müvekkilem teslimi husûsunda imtinâyâ bu vechile sahibiyeti olmayan salifü'z-zikr eşya ve huliyyat vesairenin teslim ve cihet-i saire meşruhamın dahi icrası bi'l-vekale matlubumdur dediği zabtolundu fi 14 Muharrem Sene [1]316³²⁵

Müdde'î Vekil-i Mümâ ileyh

Sahife No: - Belge No: 11-36

Konu: Boşanma Davası

Müdde'â aleyh-i mezbûr İbrahim'den lede's-sual cevâbında muharremin yirmi beşinci Salı günü tarafımdan vekil nasbıyla bi'l-vekale muhakeme olunacağını ve ol güne kadar vekil irâse edemeyecek olur isem yevm-i mezkûrdan gelib bizzat muhakemeye ve i'ta-yı cevâb edeceğini beyân ve ifâde eylemiş olvehile muhakemeleri yevm-i mezkûra ta'lik kılındı fi 20 Muharrem Sene [1]316³²⁶

Müdde'â Aleyh Mezbûr İbrahim

Sahife No: - Belge No: 11-37

Konu: Verâset Davası

Eğın Kazası kurâsından Bağıştaş Karyesi ahâlisinden iken bundan akdem fevt olan Maliye Hazine-i Celilesi Müsteşarlığı odacılığından mütekaid İbrahim Efendi ibn-i Hüseyin bin Abdullah'ın zevce-i menkûha-i metrukesi ve ber vech-i âti verâset iddi'a

³²⁵ 4 Haziran 1898.

³²⁶ 10 Haziran 1898.

eden mu‘arrefetü’z-zat Sultan bint-i Hasan meclis-i şer‘i münirde kaza-i mezkûre mahallâtından Taşdıbi Mahallesi’nden Ahmed Efendi ibn-i Mehmed muvâcehesinde üzerine da‘vâ edib ben müteveffa-yı mezbûrun zevce-i menkuha-i mezkûresi ve halen karye-i mezkûrem sâkin gâib ani’l-meclis Mahmud dahi zevcim müteveffa-yı mezbûrun li-ebeveyn er karındaşı olub babaları ismi Hüseyin ve dedeleri ismi Abdullah ve müskıt(...)karye-i mezkûre olub zevcim müteveffa-yı mezbûrun hayatında mezbûr Ahmed Efendi zimmetinde cihet-i karzdan benim kırk kuruş alacağı kıbeli-ahz vefat edib meblağı mezkûrdan benim rub’ hisse-i irsîye isabet eden on kuruş bana edâya mezbûr Ahmed Efendi’ye tenbih olunmak bi’l-verase muradımdır deyu da‘vâ olundukdan meblağ-ı mezkûrenin ikrâr-ı müdde‘iye-i merkümenin verâset müdde‘âsını inkâr edecek müdde‘iye-i merkümeden ber vech-i muharrer verâset müdde‘âsına mutâbık yine taleb olundukda kaza-i mezkûrun mezkûr Taşdıbi Mahallesi ahâlisinden Sucu Hasan oğlu Mehmed Ağa ibn-i Ahmed ve oğlu Ahmed nâm kimesne li-eceli’ş-şehade meclis-i şer‘e hâzıran olub eserü’l-istişhad filhakika işbu müdde‘iye-i mezbûre Sultan Hanım bint-i Hasan müteveffa-yı mezbûran İbrahim Efendi ibn-i Hüseyin bin Abdullah zevce-i menkuha-i metrukesi ve halen karyede bulunan mezbûr Mahmud dahi müteveffa-yı mezbûrun li-ebeveyn er karındaşı olub babaları ismi Hüseyin ve dedeleri ismi Abdullah karye-i mezkûreden müteveffa-yı mezbûrun bundan gayrı vârisi ve terekesine müstehak-ı âhara olduğu malumumuz değildir bu husûsa bu vech üzere şâhid ederiz ve şehâdet dahi ederiz deyu her biri bi’l-muvâcehe edâyı şehâdet-i şer‘iyye eyledikleri zabtolundu. Fi 23 Muhherrem Sene [1]316³²⁷

Şâhid-i Mezbûr Ahmed	Şâhid-i Mezbûr Mehmed	Müdde‘î mezbûr	Müdde‘iye mezbûr Sultan
-------------------------	--------------------------	----------------	----------------------------

Sahife No: - Belge No: 12-38

Konu: Boşanma Davası

Elyevm mezbûr Sirac İbrahim Ağa gelib lede’s-sual cevâbında vekil bulunmadığımdan kendim bizzat muhakeme olacağım deyu tekrar cevâbına müdde‘î

³²⁷ 13 Haziran 1898.

vekil-i mümâ ileyh Bekir Efendi tarafından ber vech-i muharrer taleb olunan eşyaların kendi yedimde bulunan eşyaları ceste ceste vekil-i mümâ ileyh Bekir Efendi ve malumatıyla zevcem müvekkile-i mezbûreye teslim edib zevcem mezbûrenin yedimde asla bir şeyi kalmadı ve teslim eyledikçe altın vesaireden maada bir şey dahi var ise malumatım olmayıb zevcem mezbûre hâneme gelib altın ve badema zevcem bulunduğu vechile hânemde otursun ve hâneme gönderilmesi için vekil-i mümâ ileyh canib-i şer‘den tenbih olunmak muradımdır dediği zabt olundu fi 26 Muharrem Sene [1]316³²⁸

Müdde‘â Aleyh Mezbûr İbrahim

Sahife No: - Belge NO: 12-39

Konu: Boşanma Davası

Müdde‘î vekil-i mümâ ileyh Bekir Efendi‘den ledeyi‘l-istintak bi‘l-ve kale cevâbında zabt olunan huliyyat ve eşya-i zatiye ve melbusat ve nukuddan filhakika Müdde‘â aleyh-i mezbûr İbrahim Ağa takım altınların mecmuu‘nu ve eşyanın kısım-ı azamanı marifetimle müvekkilem mezbûreye teslim etmiş ve yalnız eşya-i matlube-i mezkûreden bir aded çocuk yorganı ve dört aded çocuk gömleği ve dört aded don ve bir aded entarisiyle müvekkilem emval-i zatiyesinde yedi aded yağlık ve bir hora ve bir sim ayna ve iki çift çorap ve bir saçaklı yazma ve bir gümüş pazvat nüsha ve üç dal saç bağı ve yedi aded yazma ve altı aded çevre ve yedi aded uçkur ve dokuz aded iç donu ve dört aded gömlek ve iki işlik ve bir abani ve üç Ezine şalvarı ve üç mendil ve üç çetari ile nişan günü vesaireden olarak zabt olanlardan yazılmış olan eşya-i mezkûreden de bir yazma ve üç havlu ve dört çevre ve bir çift çorap ve bir aded mor çıkılı ve dolaplı iki tam ve yarım çetari dolapları ve bir aded yeşil çıkılı çetari ile iki aded yarım çetari ve göre altından dahi on beş beşlik ve on beş onluk ve yüz beş kuruş Mecidiye para ve Divriği‘ye giderken (...)on beş beşlik ve on beş gazi yarımından oradan irsal edildiği altı beşlik bedeli olan bir gazi ve bir onluk tenzil olunarak mütebaki dokuz beşlik ve on beş gazi yarısı altın halen defterde olduğundan

³²⁸ 16 Haziran 1898.

ber vech-i muharrer ez garyr-ı teslimat zimmetinde kalan ve elyevm iddi'a olunan eşya-yı muharrer ve altınları keza bi'l-vekale halen talep ederim dediği

Müdde'î Vekil-i Mezbûre

Sahife No: - Belge No: 12-40

Konu: Boşanma Davası

Tekrar Müdde'â aleyh-i mezbûr İbrahim'den matlub olunan eşya ve altın için sual olundukda ol dahi tekrar cevâbında maru'z-zikr eşyalardan mezkûreden iki aded yazma çetari ve yeşil çıkılı çetari toplarını kaim valide validem ile hemşirelerine ve mezkûr mor çıkılı bir aded çetari ile dolablı mezkûr çetarinde nişan zamanında yine validem ve hemşireme adet-i belde üzere verilmiş ve üç aded mezkûr çetari ve üç aded Ezine şalvarı vesaire bulunan salifü'l-iddi'a uçkur ve çevre ve yazma ve don ve gömlek bunlardan yine adet üzere göre günü valide ve hemşireler ve akrabalara yine adet-i belde üzere verilmiş olub bunların onlar yedlerinden alınıp verilmek lazım gelmeyecek ve diğer eşya ve matlubeden mezkûr abani ve yaşmak ve çorap ve havlu gibi şeylerden kendimize olmayıp ve mezkûr yağlıklarda dahi fare yemiş deyu zevceme buradan işitdim ise de yine de olduğu malumum değildir ve mezkûr çocuk elbisesine gelince hanımda olub zevcem hâneme gelib çocuk tevellüdende istimal olundu ve yine matlub mezkûr on beş beşlik ve onbeş onluk ve yüzbeş mecdiye(...)zevcem mezbûreden almamışım zimmetimde yoktur Divriği'ye giderken yalnız altı aded beşlik alınarak altın bedeli ber vech-i muharrer gönderilmiş ve saç bağı üçdal Pegir Karyesinde mezbûre kaybetmiş olduğu ve sim aynadan dahi emanet olub sahibine verilmiştir ve nüsha ve pazvat ve saçaklı yazmadan dahi malumatım olmayıp zimmetimde değildir zimmetimde bulunan eşya ve altın vesairelerini kâmilen teslim edib daha zimmetimde bir şey yoktur dediği ve icab-ı şer'isi muradımdır dediği

Müaddeâ Aleyh-i Mezbûr İbrahim

Sahife No: - Belge No: 12-41

Konu: Boşanma Davası

Müdde'â aleyh-i mezbûrun ikrârında bulunan eşyaları teslim ve âhara verilmiş olan vesaireceden icab-ı şer'inin icrası bi'l-vekale muradıdır dediği

Vekil-i Müdde'î Mümâ ileyh

Sahife No: - Belge No: 13-42

Konu: Satış İzni

Eğın Kazası kurâsından Apçağa Karyesi Cezer Mahallesi mütemekkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Etmekçi oğlu Kozmosi veledi Meşes veledi Etamet verâseti zevce-i metrukesi Seltane bin Arangel ile sulbî sağır oğulları Menas ve Abraham ve sulbiye sağire kızları Manink ve Vartohi ve Kire kızı Herbesma'ya münhasıra olduğu bi'l-ihbar nümâyan oldukdan sonra siğar-ı merküme tesviye-i umurlarını bâ-hüccet-i şer'iyye mansub ve cedleri ve valideleri müteveffiyeye-i merküme Seltane Hatun'a meclis-i şer'i münirdde bi'l-vesaye takrîr-i kelim edib mahhale-i merkümede vaki' tarafları Bekir Efendi ve Ümmü Gülsüm Hanım ve Dirafi bahçesi ve ahırı ile madudd bir kıt'a mülk bahçe zevcim ve vasîyyeleri olduğum siğar-i mezbûrun babaları ve mevrûsumuz müteveffa-yı mezbûran Kozmos'un sağlığında ile'l-fevt bâ-sened taht-ı tasarrufunda olub bad-ı vefat mutasarrıf olduğu bahçe-i mezkûr mesele-i mirasımız vechile benimle oğulları ve kızları merkumuna mevrûs olub(...)ve kebire kızları ise ani'l-meclis merküme Herbesma bahçe-i mezkûrdan hisse-i irsiye-i şayiamızı hali-i zaruriyetimizden naşı âhara bey' etmekte olduğumuzdan ve vasîyyeleri olduğum evladları sağiran-ı mezbûranun dahi nafaka ve kisveye eşedd-i ihtiyac ile muhtac olmaları ve bir taraftan nafakalarına medar bir şeyleri olmadığından ancak bahçe-i mezkûrda olan hisse-i irsiyyelerine mütevakkıf bulunmuş ve bahçe-i mezkûrdan sağira-ı mezbûranun hisse-i şayiaları dahi bizim hissemizle maan zaruret nafakalarından dolayı semen misliyle âhara bey' ve esman-ı hasılası bi'l-istirbah hâsıl olan ribhinden infak olunmak hisse-i mezkûrelerin hali üzere kalmasından enfa' ve evlâ olmakla sual olunub bahçe-i mezkûrda hisse-i şayialarının hissemizle maan bedeli misliyle âhara bey' olunmasına dair canib-i

şer‘den yedine izin i’ta buyurulması bi’l-vesaye matlubumdur dediği fi 27 Muharrem Sene [1]316³²⁹

Vasîyye-i Merkûme Seltane

Sahife No: - Belge No: 13-43

Konu: Satış İzni

Kaziyye minval-i muharrer üzere olub vasîye-i merkûme Seltane’nin tenvir-i meşruhası vaki’ mutâbık ve nefsü’l-emre muvafık olduğunu mebni işbu dahi zabt tarafımızdan tasdik kılındı

Çıtak oğlu Hasan	Karyeden Çobanoğlu Kirkor	Aleksandırzâde Veledi Abadis
---------------------	------------------------------	---------------------------------

Sahife No: - Belge No: 13-44

Konu: Alacak Davası

Eğın Kazası ahalasinden ve tüccardan Süheylzâde Hafız Hasan Efendi meclis-i şer‘de Barasor Karyesi ahâlisinden Şaka oğlu Çolak Halil nâm kimesne müvacehesinde fi 1 Rebiülahir Sene 1311³³⁰ tarihiyle dükkânımda bulunan adamın Kirkor’dan kendim malım olarak iki yüz atmış kuruşluk eşya alıb ve meblağ-ı mezbûr ve mahsubu ve yirmi dört kuruş kıymetli iki aded Barasor şalvarı irsal edib baki zimmetinde bâ-defter müfredat 236 kuruş alacak hakkım kalmış ve meblağ-ı mezkûr mezbûrdan talep olundukda mümanaat eylediğinden sual olunub meblağ-ı mütebaki mezkûrun mezbûrdan tahsile tarafıma teslim muradımdır deyu da’vâ ettikde Gıbbe’s-sual mezbûr Halil cevâbında müdde’î mümâ ileyh Hafız Efendi’nin tarihi-i mezkûre dükkânında bulunan adamı merkum Kirkor’dan defter mucibince eşyayı iştirâ eyledim ol vakit yine merkum Kirkor’a te’diye eyledim cihet-i

³²⁹ 17 Haziran 1898.

³³⁰ 12 Ekim 1893.

merkümeden zimmetim kalmamıştır deyu bade'd-defid-da'vâ ve inkâr fi 6 Saferü'lhayır Sene [1]316³³¹

Müdde'î Müma ileyh / Müdde'â Aleyh Mezbûr Halil

Sahife No: - Belge No: 13-45

Konu: Alacak Davası

Müdde'â aleyh dafi-i merkur Halil'den ber vech-i muharrer def'i müdde'âsına yine taleb olundukda husûs-ı mezkûre şâhidleri olmayıb isbat-ı müdea edemeyeceğine ve talib-i tahlif olduğunu ifâdeyi beyân eylediği

Müdde'â Aleyh-i Mezbûr

Barmaklar mezbûr Halil olduğu

Mühürler

Sahife No: - Belge No: 13-46 (**mahkeme kararı**)

Konu: Alacak Davası

Müdde'î mümâ ileyh bi't-talebi ve'l-muvâcehe bade't-tahlif mucibince meblağ-ı mütebaki mezkûr 236 kuruşun Müdde'â aleyh-i merkurdan tahsiline hükm-i şeri' lahik olduğu

Naib Receb

Sahife No: - Belge No: 14-47

Konu: Verâset Davası

Eğın Kazası kurâsından Bezmişin Karyesi mütemekkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Sükûn oğlu Hüseyin bin Süleyman'ın verâseten zevcesi Hatice bint-i Ahmed ile li-ebeveyn er ve kız karındaşları gâib-i ani'l-beled Ali ve Zehra münhasıra kable'l kisma zevce-i mezbûre Hatice dahi fevt olub verâseti li-ebeveyn kız karındaşı

³³¹ 6 Temmuz 1898.

Hafize ve li-ebeveyn er karındaşı gâib-i ani'l-beled Receb'e münharısa olduğu fi 11 Zilkade Sene 1314³³² tarihiyle bir kıt'a isbat-ı verâset maa vekâlet hüccet-i şer'isiyle verâsetlerine hükm ve şer'i lahik olduktan sonra verese-i merkurdan zevce-i müteveffıye-i saniye-i mezbûre Hatice'nin kız karındaşı mezbûre Hafize tarafından hüccet-i mezkûre ile hussu-i ati'l-beyânı da'vâya vekâlet-i şer'isi Pegir Karyesi ahâlisinden Yusuf Ağa ibn-i Hacı Mehmed nâm kimesne meclis-i şer'i münirde karye-i mezkûr ahâlisinden zıkr-i âti hâneye şeraan vazıu'l-yed bulunan Hasan bin Tahir nâm kimesne müvacehesinde üzerine da'vâ edib karye-i mezkûrede vaki tarafları Adıgüzel ve Mehmed oğlu ve kayyime ve Kul mahdud bir bab mülk hâne müvekkilem mezbûrenin bi'l-münafaa murisi müteveffa-yı olmezbûr Hüseyin'in hayatında ati'l-vefat taht-ı tasarrufunda olub ba'de'l-vefat menzilhâne-i mezkûr mesel-i mirasımız vechile er karındaşı gâib-i mezbûr Ali ve kız karındaşı merküme Zehra ve zevcesi mezbûre Hafize'nin ber vech-i muharrer badehu vuku-ı vefatıyla hissesi benimle er karındaşı gâib-i mezbûr Recab'e mevrûs olmuş iken mezbûr Hasan hâne-i mahdud-ı mezkûra müdâhale vazıu'l-yed olmağla sual olunub hâne-i mezkûrdan müvekkilem mezbûre Hafize Hatun'un hisse-i irsiyye-i şer'iyyesini bi't-tefrik teslimi mezbûr Hasan'a tenbih olunmak bi'l-vevale muradımdır deyu da'vâ eylediği zabtolundu fi 7 Safer Sene [1]316³³³

Müdde'î Vekil-i Mezbûr Yusuf Ağa

Sahife No: - Belge No: 14-48

Konu: Verâset Davası

Gıbbe's-sual mezbûr Hasan cevâbında hâne-i mezkûreye şer'an vazıu'l-yed aldığı ikrârla hâne-i mahdud-ı mezkûr müteveffa-yı mezbûr Sükûn oğlu Hüseyin bin Süleyman'ın hayatında yedinde mülkü olduğunu ve ba'd-ı vefata yedimde olub işbu meclis-i şer'de ibraz eylediği fi 15 Şevval Sene 1313³³⁴ ve fi 18 Mart sene 1312³³⁵ tarihli bir kıt'a sened-i Hakanî mucibince menzil hâne-i mahdud-ı mezkûru

³³² 13 Mayıs 1897.

³³³ 27 Haziran 1898.

³³⁴ 30 Mart 1896.

³³⁵ 18 Mart 1895.

müteveffa-yı mezbûrun kız karındaşı halen Apçağa Karyesinde sâkine mezbûre Zehra Hatun bana dokuz yüz kuruşa bey' ve kable't-temenni etmekle olvechile hâne-i mezkûr şer'an yedimde mülküm olub olvechile tasarruf ederim deyu sened-i mezkûru irasesiyle def-i cevâb eylediği zabtolundu

Müdde'â Aleyh -i Mezbûr Hasan

Sahife No: - Belge No: 14-49

Konu: Verâset Davası

Her ne kadar müteveffa-yı mezbûr Hüseyin'in karındaşı gâib Ali ve zevcesi Hatice vereseleri olduğunu bilsemde kız karındaşı mezbûre Zehra ben onları razı ederim deyu beni kandırıp ben dahi öyle şeylere aklım idrak etmeyerek aldım Allahın şer'ine razıyım.

Sahife No: - Belge No: 15-50

Konu: Alacak Davası

Eğın Kazası mahallâtında Yağmurdere Mahallesi ahâlisinden Zilfıkar oğlu müteveffa Mehmed Şerif'in zevcesi Adile bint-i Mehmed nâm Hatun'a meclis-i şer'i münirde mahalle-i merküme ahâlisinden Süheylzâde Hacı Ömer Ağa müvacehesinde üzerine da'vâ edib zevcim müteveffa Şerif ve babası İbrahim Efendi ve kaim(...)yekdiğerine kefil-i bi'l-mal ve'n-nefs olarak mûmâ ileyh Hacı Ömer Ağa'ya güya yirmi kûsür aded lira-yı Osmanî borçları var diyerek kaz-i mezkûre Bidayet Mahkemesi'ne hakkımda celhbnâme gelmiş ise de elyevm ikâmet etmekte olduğum hâne esesan münhedim ve harab bir halde iken kainvalidem ve kainpedirim müteveffa-yı mezbûr İbrahim Efendi ve kainvalidem müteveffiye Ümmü Gülsüm Hatun'a hayatlarında mezkûr harab menzili sekiz yüz kuruşa bana bey' etmeleriyle ben dahi ol vakit zevcim müteveffa-yı mezbûrun bi-kudret ve fukara bulunduğundan pederim müteveffa Hacı Mehmed Ağa'dan bana mevrûs olan nakid ve mevcuddan iştirâ eylediğim mahalli kendi bi'l-hadse sekiz bin kuruşdan mütecâviz harc ve sarf ederek bina ve inşa etmiş olduğumdan ve bu hânenin kendi tarafımdan inşası vaktinde ol Mehmed Ağa nezaretinde yapılmışdır ve ustası dahi Selam Ağasızâde Usta Mustafa

olub velhasıl sâkine olduğum hâne benim mülküm olub zevcem ve pederi müteveffıyan-ı mezbûranın ve gerekse kainvalidemin ve kimsenin asla ve kat'a alakaları olmadığından esahib-i matlublarının dahi hânem(...)hakları yokdur deyu da'vâ eylediği fi 9 Safer Sene [1]316³³⁶

Müdde'ıye-i Mezbûre Adile

Sahife No: - Belge No: 15-51

Konu: Alacak Davası

Müdde'â aleyh -i mezbûr Hacı ömer Ağa da lede's-sual cevâbında yedimde olub fi 7 Şevval sene 1312³³⁷ tarihiyle müverrih bir kıt'a ilam-ı şeri mucibince müdde'ıye-i mezbûrenin zevci müteveffa-yı mezbûr Şerif ve babası müteveffa İbrahim Efendi ve Bekir oğlu Zilfıkar kefil-i bi'l-mal ve'n-nefs olarak otuz altı buçuk liradan ez-gayrı teslimat-ı mütebaki yirmi sekiz buçuk lira benimle müşterekim karındaşım Hafız Hasan Efendi'nin alacak hakkımız olub meblağ-ı mahkume bihi mezbûr 28 liranın ilam-ı mezkûr mucibince müteveffıyan-ı mezbûrana ve mezbûrunu'l-firakın malları icra dairesinden furuht alınmak üzere olduğundan ve müdde'ıye-i mezbûrenin iddi'a eylediği hâne dahi kendi malı olduğu iddi'ası olduğu vechile malumum olmayıb gerekse müteveffıyan-ı mezbûranın ve gerekse mezbûr Zilfıkar'ın mutasarrıfları oldukları bâ-koçan mallarının ilam-ı mezkûr mucibince taraf-ı şer'i şerif ve icradan bey' muamelelerinin icrası muradımdır deyu müdde'ıye-i mezbûrenin ber vech-i muharrer müdde'âsını inkâr eyledi fi 9 Safer Sene [1]316³³⁸

Müdde'â Aleyh -i Müma ileyh

Sahife No: - Belge No: 15-52

Konu: Alacak Davası

Müdde'ıye-i mezbûre Adile Hatun'dan ber vech-i muharrer müdde'âsına mutâbık beyyine talep olundukda şâhidleri Selam Ağa oğlu usta Mustafa ve Bölükbaşı oğlu

³³⁶ 29 Haziran 1898.

³³⁷ 3 Nisan 1895.

³³⁸ 29 Haziran 1898.

usta Bekir ve Hacı Evliya Mehmed ve Çerçi oğlu Hafız Efendi ve Nalbandzâde Ahmed Ağa ve Hacı Ömer usta ve Odabaşızâde Ümit Efendi ve birâderi Ömer Ağa ve Nalband Tahir Ağa ve Odabaşızâde Hacı Bekir Ağalar ile isbat edeceğini ifâde ve beyân etmiş fi 10 Safer Sene [1]316³³⁹

Müdde'ıye-i Mezbûre Adile

Sahife No: - Belge No: 15-53

Konu: Alacak Davası

Müdde'ıye-i vakı'a -i mezbûre Adilenin balada muharrer gösterdiği şâhidlerinden ve kaza-i mezbûrenin Naib Mahallesi ahâlisinden Selam Ağasızâde usta Mustafa bin Mehmed Sadık ve Sandıkbağı Canik Mahallesi ahâlisinden usta Bekir bin Bölükbaşı Mehmed nâm kimesneler li-eceli'ş-şehade meclis-i şer'e hâziran olub eserü'l-istişhad filhakika müdde'ıye-i mezbûre Adile'nin halen sâkine olduğu fevkani bir bab hâneyi tahminen doksan üç senesi hin-i inşa müdde'ıye-i mezbûrenin kainpederi İbrahim Efenedi hayatında bina olunan yerin havalıyesini sekiz yüz kuruşa bedel-i mevki ve makbuziye müdde'ıye-i mezbûre gelen mezbûre Adile Hanım'a bey' ve temlik ve teslim edib olacak ber vech-i muharrer iştirâ ve temlik ve kabul ederek iştirâ eylediği havaleyi mezbûre kendi malından bina ve inşa eyledi biz bu husûsa bu vech üzere şâhidleriz ve şehâdet dahi ederiz deyu vereseden Zilfıkar Ağa dahi hâzır olduğu halde bi'l-müvacehe ede-yı şehâdet-i şer'ıyye eylediniz zabt olundu fi 18 Safer Sene [1]316³⁴⁰

Hâzır Mezbûr Zilfıkar	Müdde'ı Mümâ ileyh	Şâhid-i Mezkûr Bekir	Şâhid-i Mezkûr Mustafa	Müdde'ıye-i Mezbûre
--------------------------	-----------------------	-------------------------	---------------------------	------------------------

³³⁹ 30 Haziran 1898.

³⁴⁰ 8 Temmuz 1898.

Sahife No: - Belge No: 16-54

Konu: Alacak Davası

Müdde'î vekil-i mümâ ileyh Bekir Efendi Müdde'â aleyh-i mezbûr Sıraç İbrahim'den talep olunan ve ez-gayrı ahz baki kılınanlardan bir aded çetari entari ve bir abani ve dört uçkur ve iki aded çevre ve pazvant nüsha ve bir saçaklı yani yanları sırmalı yazma ve bir sim aynadan ve bir aded havlu ve bir çocuk yastık ve dört gömleği ve dört don ve bir entarisiyle bir aded(...)sırmalı silta ve bir aded(...)içliği müdde'î mezbûr İbrahim(...)maad üç mendil ve üç zene şalvarı ve iki yaşmak dört gömlek ve dokuz don ve üç uçkur ve dört çevre ve yedi yazma ve iki çorab ve yedi yağlık bunları dahi inkâr ve bunlardan başka göre altınından on beş beşlik ve onbeş onluk altınlarla yüzlük kuruş mecdiye para nakdiye altmış ise de müvekkileme vermiş olduğunu ve Divriği'ye giderken zabt-ı sabıkda muharrer baki dokuz beşlik bedeliyle on beş gazi yarım dahi altmış vermişim der meyanında bulunduğundan ikrârında bulunan ber vech-i muharrer eşyanın tahsil ve tarafıma i'ta ve inkârına bulunan eşyalarında bi'l-vekale isbata aciz olmamla tahlife talib bulunduğum ve salifü'z-zikr altınlar ve nakd-i mezkûr huzur-ı şer'de ikrârı sebk etmiş ve iade etmişim deyu def-i da'vâ eylediğiden anların da icab-ı şer'isinin icrası muradımdır dediği fi 11 Safer Sene [1]316³⁴¹

Müdde'î Vekil-i Mezbûr Bekir Efendi

Sahife No: - Belge No: 16-55

Konu: Alacak Davası

Lede's-sual mezbûr İbrahim Ağa cevâbında müdde'î vekil-i mümâ ileyh ber vech-i muharrer adı da bulunduğu mezkûr çetari entariden mezkûr(...)içliğe kadar 23 parça eşyalar zimmetimde olub teslim edeceğim ve baki eşya ve altın vesaireler dahi talib-i tahlif olduktan halde yine müheyya bulunduğum ve mezkûr altınlara gelince

³⁴¹ 1 Temmuz 1898.

aldığımı vermişim zimmetimde altından ve paradan bir şey kalmamıştır ve almadığımdan talib-i tahlifim dediği fi 11 Safer Sene [1]316³⁴²

Müdde'â Aleyh -i Mezbûr

Sahife No: - Belge No: 16-56

Konu: Alacak Davası

Mezbûr İbrahim Ağa ber vech-i muharrer ikrârında bulunan eşyaların teslim eyledim halen taht-ı nikâhında bulunan zevce-i müvekkile-i mezbûre Ayşe halen karındaşları hânelerinde bulunduğundan hâneme gelib bana itaat etmek üzere müvekilesi mezbûreye izafetle vekil-i mümâ ileyh Bekir Efendi'ye kıbel-i şer den tenbih olunmak muradımdır deyu tekrar iddi'ada bulunduğu fi 13 Safer Sene [1]316³⁴³

Mezbûr İbrahim

Sahife No: - Belge No: 16-57

Konu: Alacak Davası

Gıbbe's-sual talep olunan emval ve eşyadan şer'an red ve iadesi lazım gelmez denilen yani melbusatdan maada taht-ı ikrârında bulunan eşyalardan ez-gayrı ahz çevre ve uçkur ve çocuk eşyaları gibi bazı müteferrik henüz teslim kılınmayan eşyaların teslim ve teslim-i keyfiyetle inkârında bulunan eşya-i m'âlûmeye dair şer'an olunacak muamele hakkındaki talep ve husumet baki olmak üzere zabt olmak bir tafsil beyân olunduğu vechile müvekkilem mezbûre Ayşe'nin zevci İbrahim hânesinden pederi hânesine azimet ihtiyarı olmayarak emval-i zatına ve huliyyatına tamahan istimal olunan(...)ve sitayiş neticesiyle vukua' getirilen nef-i mülk ve peder ve maderi mevrûsatının vazıu'l-yed bulunan birâderleri İsmail ve Hasan'dan talep-i ahzı fikrine müvekkilem mezbûrem biat-ı iltimasından dolayı icra eylediği tahdidat-ı

³⁴² 1 Temmuz 1898.

³⁴³ 3 Temmuz 1898.

ciddiye bilahare kendisinin telef-i nefis misillü bir hain kadar zevci tarafından muamele olunacağına şübhesi kalmaması cihatiyle bi't-takrib canını pederi hânesine atdırmış ve bidayet-i da'vâdan bu ana kadar takriben mürur eden bir ay zarfında vesaya-yı hariceye ve şer'iyye ile emval-i zatiyesini refte refte ve bu ana kadar tamam bile olmayarak teslim olunması maddesine nazaran zevc-i mümâ ileyh İbrahim Ağa fikr-i sabıkına muvaffak olmadığını inzimam eden husumet-i kalbiyesi müvekkilem mezbûreyi yed-i idare ve itaatine aldırıldığı halde bila-şübhe değil darb ve hakaret ta neşr-i ati malum olmayarak bazı edviye ve suret-i rah ile telef-i nefisine mucib olacak hal ve hareketde bulunacak yolunda müvekkilem mezbûreden hâsıl olan kendisini zevc-i mezbûrun hâne ve idaresine **Sahife 17:** azimetden beri ve nefret vakı'a hasebiyle bu yoldaki bir maddeye taraf-ı şer'eden itaat hakkında bir(...)sudur ve cebrin vukuu herhalde müvekkilemin telef-i nefisine badi olacağına iktizasının ifası ve icrası hasbe'l-kader müsterhamdır dediği fi 13 Safer Sene [1]316³⁴⁴

Müdde'î Vekil-i Mezbûr

Sahife No: - Belge No: 17-58

Konu: Boşanma Davası

Müdde'â aleyh-i mezbûr İbrahim'den müdde'î vekil-i mümâ ileyh Bekir Efendi'nin iddi'ası vechile zevcesi mezbûrenin halini hile ve desayis üzerine kendisine cebren hibe gibi ve güna gün işkence ve ihafe misillu eylediği tazyikat lede's-sual cevâbında filhakika zevcem mezbûre rızasıyla malını bana hibe edib müahharan ben dahi kendisine hibe eyledim ve iddi'a olunan zevcem hakkında işkence ve tazyik ve bir güna hakaret tarafımdan vuku bulmamışdır zevcem mezbûrenin taht-ı itaatime gelmesini tekrar talep ve iddi'a ederim deyu işkence ve hakaretini inkâr eylediği fi 29 Safer Sene [1]316³⁴⁵

Mezbûr İbrahim

Sahife No: - Belge No: 17-59

³⁴⁴ 3 Temmuz 1898.

³⁴⁵ 19 Temmuz 1898.

Konu: Boşanma Davası

Müdde'î vekil-i mümâ ileyh Bekir Efendi'den ber vech-i muharrer müdde'âsını ne ile isbat edeceği sual olunduğu fi 29 Safer Sene [1]316³⁴⁶

Sahife No: - Belge No: 17-60

Konu: Boşanma Davası

Müdde'â aleyh-i mezbûr Sirac İbrahim Ağa müvekkileme işkence ve tehdide bulunduğunu inkâr ediyor ise de bidayet-i da'vâda vermiş olduğum arzuhalde muharrer olub işbu zabıt cedidesine derc olunan iddi'am müvekkilemin badema daire-i itaatde bulunamayacak derecede mehazib-i şer'îye hasıl ettiği ve binaen aleyh hile ve desayis dahi emvaline vaki olan tamahının onun yedinden istirdadı hakkında mahkeme-i şer'iyenizden vuku bulan muamelenin dercesiyle mertebe-i sübutda olduğundan ve zabt-ı sabıklarımda(...)ve beyân kılanan iddi'amdan tahassul eden neticeye göre muamele-i şeri'ye ifasıyla bu babda sair edille ve berahin taleb ve izah-ı meseleye lüzum göremediği nihan olarak arz eylerim fi 29 Safer sene [1]316³⁴⁷

Sahife No: - Belge No: 17-61

Konu: Boşanma Davası (**mahkeme kararı**)

Müdde'î vekil-i mümâ ileyh Bekir Efendi'nin ber minval-i meşruh müdde'âsını ancak işkence ve tehdiden ibaret olub maru'z-zikr iddi'asını ala vechi'ş-şeri' isbat edemediğine ve vekil-i mümâ ileyh tarafından talâk ve infisah ve fesad ve butlan-ı nikâha dair de bir iddi'a dermeyan edilmediğine binaen mezbûrenin zevci mezbûrun evine giderek itaat etmesi zevce-i mezbûrûye izafetle vekil-i mümâ ileyh tenbih olunduğu fi 29 sefer sene [1]316³⁴⁸

Sahife No: - Belge No: 17-62

Konu: Satış İzni

---

³⁴⁶ 19 Temmuz 1898.

³⁴⁷ 19 Temmuz 1898.

³⁴⁸ 19 Temmuz 1898.

Eğin Kazası mahallâtından Gümrükçü Mahallesi ahâlisinden iken bundan akdem vefat eden Baki oğlu Hasan bin Osman'ın verâseti zevce-i metrukesi Fatıma Hanım bint-i Osman ile sulbî sağır oğulları Osman'a ve Receb'e münhasıra olduğu tahakkukundan sonra sağıran-ı mezbûranın kıbel-i şer'inde mansub vasıyyeleri valideleri mu'arrefetü'z-zat mezbûre Fatıma Hanım meclis-i şer'de bi'l-vesaye takrîr-i kelim edib mahalle-i merkümede Fırat kenarında tarîk-i âm üzerinde vaki hisse Baki oğlu Hanı denmekle ma'ruf malûmu'l-hudud bir bab hâne yani tahtani ahırın üç hisse itibariyle sülüs hissesi zevc-i mütevfıfa-yı mezbûrun babası müteveffa Osman Ağa'nın olub bad-ı vefata iki hissesi itibariyle bir hissesi oğlu murisimiz mezbûr Hasan ve bir hissesi diğeri oğlu Ömer'e mevrûs olmağla hâne-i mezkûr müşerref harab olub icardan devrolub sağıran-ı mezbûranın dahi tamire asla iktidarları olmadığından ve sağıran-ı mezbûranın dahi nafaka ve kisveye eşedd-i ihtiyacla muhtac olmalarıyla sağıran-ı mezbûranın hâne-i mezkûre ber vech-i muharrer ve bir itibar-ı merkum nısf an sülüs hisse-i şayialarımız dahi benim hissemle maan semen misliyle âhara bey' olunub esman-ı hâsılasından siğar-ı mezbûrana hisseleri infak olunmak her vechile sağıran-ı mezbûrana haklarında enfa' olacağından hâne-i mezkûrda ber vech-i muharrer sağıran-ı mezbûranın hisse-i şayiaları benim hissemle maan bey' olunmak üzere canib-i şer'den bana ne izin verilmesi bi'l-vesaye muradımdır dediği zabtolundu fi 18 Safer Sene [1]316³⁴⁹

Vasıyye-i Mezbûre Fatıma

Sahife No: - Belge No: 17-63

Konu: Satış İzni

Vasıyye-i mezbûre Fatıma Hatun'un bi'l-vesaye takrîr-i meşruhası vakı'a mutâbık ve nefsü'l-emre muvafık olduğunu mahalle-i merküme muhtarı Hüseyin Usta ibn-i Ahmed ve İbrahim Edhem bin Mahmud ve Tama Karyesinden Mehmed Efendi ibn-i Hasan nâm kimesneler ala tarîki'ş-şehade ihbar eydikleri

³⁴⁹ 8 Temmuz 1898.

Mühri Mezbûr	Mühr i Mezbûr	Mühr i Mezbûr
Mehmed	Edhem	Hasan Edhem

Sahife No: - Belge No: 18-64

Konu: Verâset Davası

Eğin Kazası Cizyedar Mahallesi sâkinelerinden Kontuş oğlu müteveffa Hacı Mehmed kerimesi Ümmü Gülsüm Hatun'a meclis-i şer'î münirde müteveffa-yı mezbûr Hacı Mehmed'in zevcesi ve mezbûrenin üvey validesi Feride Hatun ibnetü Ahmed muvâcehesinde kaza-i mezkûre tâbi Kerbeşla Karyesinde Taşbaş'da Kilise'si civarında vaki bir tarafı Şakir Ağa oğulları ve bir taraftan Edhem Efendi mülkleri ve tarafeyn takir-i âm ile mahdud ve bir kıt'a mülk bağ dört hisse itibariyle iki hissesi babam müteveffa-yı mezbûr Hacı Mehmed'in hayatında yedinde mülkü ve bir hisse-i şayiası dahi üvey validem mezbûre Feride Hatun'un yedinde mülk iken babam müteveffa-yı mezbûr Hacı Mehmed hayatında bahçe-i mahduda mezkûr ve mutasarrıf bulduğu iki hisse-i şayiasını oğlu ve benim li-ebeveyn er karındaşım Mustafa'ya satılmış ve bir hisse-i şayiyayı dahi mezbûre Feride Hatun'a oğulluğu mezbûr Mustafa'ya verib mezbûr Mustafa üzerine koçan olmuş ve karındaşım Mustafa bahçe-i mezkûrun dört hissede üç hissesine bâ-koçan mutasarrıf olub badehu karındaşım mezbûr Mustafa dahi vefat edib yedimde bulunub ibraz eylediğim 26 Mayıs Sene 312³⁵⁰ tarihli bir kıt'a emlak-ı koçan ilmühaber mucibince karındaşım müteveffa-yı mezbûr Mustafa'nın vefatından vâris munhasıra olduğum cihetle bana maru'z-zikr bahçenin dört hissede üç hisse-i şayiası bana mevrûs olub yedimde irsen mülküm olub mezbûre Feride Hatun' a bâ-koçan mutasarrıfa olduğum bahçeye fuzuli ve bi-gayr-ı hak müdahale ve taarruz ve daima tasarrufuma mani olduğundan sual olunub müdâhalesinin men'i muradımdır ve bu koçan-ı mezkûru iraesıyla da'vâ eylediği fi 25 Safer Sene [1]316³⁵¹

³⁵⁰ 26 Mayıs 1896.

³⁵¹ 15 Temmuz 1898.

Müdde'ıye-i Mezbûre Ümmü Gülsüm

İşbu barmak mezbûrenin olduğunu tasdik ederiz

Mehmed bin Hüseyin

Sahife No: - Belge No: 18-65

Konu: Verâset Davası

Müdde'â aleyha mezbûre Feride Hatun'dan Gıbbe's-sual civarda bahçe-i mahdud-ı mezkûrun esasdan tahmine üç hissede iki hissesi benim mülküm olub ancak bahçe- i mezkûr derununda bir mikdar mahalli aşağı doğru bir çermar yeri zevcim müteveffa-yı mezbûr Hacı Mehmed hayatında Cin Alizâde müteveffa Abdurrahman Ağa'nın zevcesinden iştirâ edib mülk eyledi kusur mahalli benim mülk-i mevrûsum olub gerekse zevcim müteveffa-yı mezbûr hayatında ve gerekse ben bahçe-i mezkûrdan bir şey üvey oğlum mezbûr Mustafa'ya asla vermemişim eğerçi sahib çıkmak lazım gelse babası zevcim müteveffa-yı mezbûr Hacı Mehmed'in aldığı mahalle müdâhale lazım gelir o mahalde dahi benim alacak ve nikâhım vardır alacağım ve nikâhım çıkdıkda ol mahalli dahi zabta salahiyeti yokdur velhasıl bahçe-i mezkûrdan ben ve babası müteveffa-yı mezbûr Mustafa'ya bir şey vermeyib fuzuli müdâhale ve edib beni mülkümden tasarrufdan men' eder olduklarından ve koçandan dahi asla ilmuhaberim olmadığımından ne vechile takrîr etmiş ve asıl koçan olmuş buralarının tedkik ve icab-ı şer'isinin icrası muradımdır deyu gerekse zevci müteveffa-yı mezbûr un oğlu müteveffa-yı mezbûr Mustafa'ya verdiğini ve gerekse kendinin verdiğini külliye inkâr eylediği fi 25 Safer [1]316³⁵²

Müdde'â Aleyha Mezbûr Feride Hatun

Sahife No: - Belge No: 18-66

Konu: Verâset Davası

³⁵² 15 Temmuz 1898.

Müdde'ıye-i mezbûre Ümmü Gülsüm'den ber vech-i muharrer müdde'âsına muvafık beyyine taleb olunduğu

İşbu barmak-ı mezbûre Feride Hatun'un barmağıdır

Mehmed bin Hüseyin Halil Ağazâde Hasan

Sahife No: - Belge No: 18-67

Konu: Yıkım İzni (**mahkeme kararı**)

Eğın Kazası kurâsından Apçağa Karyesi ahâlisinden müteveffa Hamamcı oğlu Serges mahdumu gâib-i ani'l-beled Mardros'un karye-i mezkûrede çarşı kurbunda kain malumu'l-hudud ve mutasarrıf olduğu tahtani ve fevkani bir bab mülk hâne haraba yüz tutub ve bazı mahalleri inhidama meyletmiş ve tahtından dahi tarîk-i umumu geçib bakıldığı halde tarîke ve mürur-ı ubura mazarrat olacağı ve sahib-i hâne ise diyar-ı aharda bulunmasından icabın icrası aid olduğu daireye havalesi mübeyyin karye-i mezkûre Hristiyan Heyet-i İhtiyariyesi tarafından fi 30 Haziran Sene 313³⁵³ tarihiyle Eğın kaim makamlağı canib-i alisine vükü bulunan istida üzerine istida-yı merkum kaza-i mezkûre belediyesine ledeyi'l-havale işbu havale üzerine mahall-i mezkûre varılıb heyet-i ihtiyariye hâzır olduğu halde bade'l-keşf beyânı fi 30 Haziran 313³⁵⁴ tarihiyle belediye azasından Süleyman ve Katib Sadık Efendiler ve imar ustalarından olub usta havale birle hâne-i mezkûr keşf ve muayene olundukda hâne-i mezkûrun fevkanisi bakılmadığı cihetle bütün bütün çürümüş ve haraba yüz tutmuş ve tahtanide tarîk-i âm üzerinden bazı döşemeleri (...) olub ve tarîk-i mezkûrun ittisalinde direk üzerinde bulunan ok hâneden tefrik olub bir tarafı da bütün bütün yıkılmış ve diğer mahalleri de yıkılmak derecelerinde olub mezkûr hâneyi iki bin kuruş kadar bir masraf harc edilecek olur ise beş on seneler hânelere edeceği anlaşma olmağla mezkûr bir hâne bu hal ile kalacak olur ise bakılıb enkazda telef ve zayi olacağından ve sahib-i hâne dahi diyar-ı aharda bulunub tamire kimesnesi olmayıb ve hâne-i mezkûrun tahtı ve yanından tarîk-i umumi olduğu

³⁵³ 30 Haziran 1896.

³⁵⁴ 30 Haziran 1896.

cihetle bekası tehlikeden salim olamayacağından bahisle fi 1 Temmuz Sene [1]314³⁵⁵ tarihiyle bir kıt'a keşifnâme meclis-i belediye bâ-derkenar ifâde ve beyânla isbu keşifnâme mütalaa olundu mezkûr hânenin mutasarrıfı diyarı aharda **Sahife 19:** bulunub kimesne tarafından sahabet edilmediği cihetle haraba yüz tutmuş ve muhtacı tamir bulunmuş ve tamiri ise muhal kabilinden ve haylice masarîfata muhtac olması ve haliyle kalmış olsa yıkılıb enkazı telef ve zayi olacağı gibi tahtanisiyle ittisahilinde mürur eder tarîke mazarrat edeceği ve mürur-ı ubura tehkikeden salim olamayacağı keşfiyatdan anlaşılması olmağla heyet-i ihtiyariyenin nezareti tahtında muhafız olunmak üzere gâib-i merkûme bir kayyum nasbıyla icabı icrası husûsunun taalluku cihetiyle mahkeme-i şer'iyeye ye havalesi tezekkür kılındı deyu belediyeden fi 1 Temmuz Sene 316³⁵⁶ tarihiyle kezalik bâ-derkenar ilam olunmuş ve mahkeme-i şer'iyeye ledeyi'l-cevâbsa canib-i şer'den gâib-i merkumun husûs-î mezkûrda hukukunun muhafazası çün beynlerinde mutemed birinin kayyum gösterilmesi karye-i mezkûre heyet-i ihtiyariyesinden deyu fi 24 Safer Sene [1]316³⁵⁷ tarihle havale olunub karye-i mezkûre heyet-i ihtiyariyesinden dahi karye-i mezkûre Şahen oğlu Agob veled nâm kimesnenin gâib-i merkuma kayyum nasb buyurulmuş kezalik bâ-derkenar fi 4 Temmuz Sene [1]314³⁵⁸ tarihiyle ifâde ve beyân olmuş binaen aleyh gâib-i merkum Mardros'un husûs-î mezkûrdan dolayı gâib-i merkumun müşrif harab olduğu ber vech-i muharrer beyân ve tahakkuk eden hânesinin sökölüb enkazın semen misliyle âhara bey' ve masarîf-i vakı'a sının ihracıyla bakisinin gâib-i merkum için hafaza defterinin canib-i şer'iyeye ibrazının ve hussu-i mezkûr için umurunu tesviye ve umurunu tesviye ve ru'yete beynlerinde müstakim olduğu ihbar olunan merkum Agob canib-i şer'den kayyum nasbolunub ol dahi kayyumluk mezkûru bade'l-kabul ber minval-i muharrer kayyumu olduğu gâib-i merkumun müşrif harab olan hâne-i kuru telefden vikaye olmak üzere söküb enkazın semen misliyle ve karye-i mezkûre ihtiyar meclisi marifetiyle enkazının topdan veyahud parça parça herhangi gâib-i merkum enfa olur ise olvechile bey' ve esman-ı hasılasından vuku bulacak masarîfî bâ-defter-i müfredat tezil-i bakisinin gâib-i

---

³⁵⁵ 1 Temmuz 1897.

³⁵⁶ 1 Temmuz 1898.

³⁵⁷ 14 Temmuz 1898.

³⁵⁸ 16 Temmuz 1898.

merkuma teslim etmek üzere hıfza ve karye-i mezkûr ihtiyar meclisi marifetiyle hasıl olan semen ve masarifinin bâ-defter-i müfredat tanzim ve canib-i şer‘den tasdik olunmak üzere mahkeme-i şer‘iyyeye takdim etmek üzere bit-taleb kayyum-ı merkum Agob Ağa’ya izin verildiği fi 29 Safer Sene [1]316³⁵⁹

Kayyum ve Müdde‘î Agob

Sahife No: Belge No: 19-68

Konu: Yıkım İzni

Kaziye minval-i muharrer üzere olub hâne-i mezkûrenin müşrif harab olduğu cihetle sökülüb enkazının furuhtu enfa’ ve kalması gâib hakkında mazarrat hâne-i mezkûre topdan ve yahud sökülüb enkazının semen misliyle bey‘i gabi-i merkum hakkında her vechile enfa’ ve evlâ olduğu taraflarımızdan tasdik kılındı

Kanehi oğlu Mesam	İhtiyar Meclisi’nden Kalnamhı oğlu Sar
-------------------	--

Sahife No: - Belge No: 19-69

Konu: Alacak Davası

Eğın Kazası mahallâtından Sandıkbağı’nda Kara Ali Mahallesi sâkinlerinden Seyyid Mehmed oğlu müteveffa Mehmed Ağa’nın mahdumları İbrahim ve Mustafa tarafından husûs-î ati’l-beyânı da‘vâ ve muhakeme ve muhasamaya vekalet-i amme-i mutlaka-i sahiha-i şer‘iyye ile bâ-hüccet-i şer‘iyye vekil-i şer‘ileri yine Sandıkbağı Canik Mahallesi ahâlisinden Mehmed kemal Efendi ibn-i Mehmed nâm kimesne kaza-i mezkûrun Bidayet Mahkemesi’nde meclis-i şer‘i münirde kaza-i mezkûrun Naib Mahallesi ahâlisinden Esad Ağazâde el-Hâc Ahmed Ağa ibn-i Esad nâm kimesne muvâcehesinde bi’l-ve kale üzerine da‘vâ edib bâ-hüccet-i şer‘iyye vekili olduğum mezbûran İbrahim ve Mustafa’nın pederleri Mehmed Ağa’nın geçen bin iki

³⁵⁹ 19 Temmuz 1898.

yüz doksan dokuz tarihinde vefatı vuku bularak verâseti hin-i vefatında sağır ve el-yevm kebir ve baliğ ve raşid oğulları müvekkillerim mezbûran İbrahim ve Mustafa ile zevcesi Hafize ve kerimeleri Emine ve Kamer ve Fatma'ya münhasıra olduğu ve müvekkilerimin pederleri müveffa-yı mûmâ ileyh Mehmed Ağa'nın Hüseyin vefatında müvekkilem sağır bulunma hasebiyle tereke-i müteveffa-yı mûmâ ileyh mahkeme-i şer'iyeye marifetiyle tahrîr ve taksim birle hukuk-ı eytamın emr-i muhafazası usul-i şer'iyyesi iktizasından iken mahkeme-i şer'iyeye haber verilmeyerek malum'l-ati sâkine ve işbu hâzır-ı bi'l-meclis mezbûr el-Hâc Ahmed Ağa birlikde müveffa-yı mûmâ ileyh bizlere borcu var diyerek tereke-i müveffa-yı beynlerinde taksim ve gasb ve garat etmiştir ve işbu mezbûr **Sahife 20:** Hacı Ahmed Ağa'nın tereke-i mezbûrdan cebren ahz ve gasbetmiş olduğu bin beş yüz kuruş kıymetli çuka ve sırmalı ve ala(...)tâbir olunur bir aded kürk ile üç yüz kuruş kıymetli iki aded salta ve iki yüz kuruş kıymetli ipek ve sırmalı sofrta takımı ki cem'an iki bin kuruş eşya-i mezkûrlarında ibaret olub müveffa-yı mûmâ ileyh Mehmed Ağa'nın mezbûr Hacı Ahmed Ağa'ya mahkum bihi bir gün dini var ise şer'an imanın icrası yoğ ise ve eşya-i mezkûrlar mevcut ise aynen ve müstehlik ise kıymetlerinin mezbûr el-Hâc Ahmed Ağa'dan baş(...)müvekkillere izafeten tarafıma i'ta ve teslimini mezbûr Hacı Ahmed Ağa'ya canib-i şer'den tenbih olunmasını bi'l-vekal taleb ederim deyu da'vâ eylediği zabtolundu fi 29 Rebiulevvel Sene [1]316³⁶⁰

Müdde'î Vekil-i Mezbûr

Sahife No: - Belge No: 20-70

Konu: Alacak Davası

Gıbbe's-sual Müdde'â aleyh-i mezbûr el-Hâc Ahmed Ağa cevâbında tarih-i mezkûrda müteveffa-yı mezbûr Mehmed Ağa'nın duyunu varmış diyerek ol vakit kaza-i mezkûre naibi esbak Osman Efendi tarafından terekesi mucib-i tahrîr olduğu cihetine yani zevcesi ve çocukları Der-Aliyye'de bulunmalarıyla burada kebir kızı ile validesi mevcut oldukları halde temeddüt-i temehhüre alıb burada bulunan vereseler

³⁶⁰ 17 Ağustos 1898.

tarafından Der-Aliyye’de olan tereke husûsuna haiz tarflarından Balcızâde Bekir Efendi bâ-hüccet-i şer’iyye vekil etmeleriyle Der-Aliyye’de olan eşleri görüb zevcesi çocuklarını alıb re’ye gelerek müdde’iyân-ı müvekkilan-ı mezbûran dahi ol vakit sağır olduklarından hakim-i mümâ ileyh marifetle ve diğér ağavatdan mürekkeb bir meclis olub ben dahi komşuca o meclisde bulunub müteveffa-yı mezbûrun kendi hânesinde müteveffa-yı mezbûrun müteveffa Adıgüzel olub hin-i müzayedede bey’ olundukda fiatı hatırımda yok müzayede defterinde malumdur bir aded kocuk kürk ve bir salta ve bir sofra takımı alıb akçeleri olan taminen yedi yüz elli kuruş müteveffa Hasan Ağa’nın terekede alacağı olduğı cihetle verese-i siğarın bâ-hüccet vasîyyeleri valideleri mezbûre emr-i marifetleri ile hakimü’-şer’i marifetiyle bende olan eşya bahası meblağ-ı mezkûru mümâ ileyh Hasan Ağa’ya havale ederiz ben dahi mezbûr Hasan Ağa’ya verdim zimmetim beri olmuşdur dediğı zabt olundu

Müdde’â Aleyh -i Mezbûr Hacı Ahmed

Sahife No: - Belge No: 20-71

Konu: Alacak Davası

Müdde’î vekil-i mezbûr Kemal Efendi’den Müdde’â aleyh-i mezbûr Hacı Ahmed Ağa ber vech-i muharrer def’i da’vâsı sual olundukda tekrar cevâbında evvelce arz etdiğim özümnden bu terekem olvaktin hâkim yani marifet-i şer’i bulunmamış ve müvekkillerime dahi tayin edilmemiş velev vasî tayin olsa bile müteveffa-yı mezbûrun kimseye duyun-ı müsbitesi bu kadar verese-i kebiri marifetleriyle beynlerinde mezbûr Hacı Ahmed Ağa ifâdesi gibi böyle bir muamele olsa bile mademki müvekkilerim ol vakit sağirdirler şer’an onların hukukuna sirayet etmeyecek gibi Hacı Ahmed Ağa dahi eşyaları yedi yüz elli kuruşa aldığı ikrâr edib hâlbuki eşya-i mezkûrların olvakit kıymetleri ber vech-i muharrer iki bin kuruşdan ibaretdir hâlbuki eşyalar mevcut ise ayenen müstehlik ise kıymetlerini mezbûr Hacı Ahmed Ağa’dan bi’t-tahsil tarafımıza teslim taleb ederim deyu tereke-i mezkûr

marifet-i şer'le vasî marifetiyle olduğunu inkâr eylediği fi 29 Rebiülevvel Sene [1]316³⁶¹

Sahife No: - Belge No: 20-72

Konu: Alacak Davası

Müdde'â aleyh Hacı Ahmed Ağa'dan ber vech-i muharrer def'i müdde'âsına mutâbık beyyine talep olundukda eytana beyyineden izhar-ı acz birle verese-i kebir ve müdde'iyân ve müvekkilesi mezbûranın bâ-hüccet-i şe'riyye vasîyeleri bulunan valideleri Hafize Hatun'un ve kızları Emine ve Kamer ve Fatıma'nın celbleriyle izin ve icaret ve malumatları ve emirleri olmadıklarına tahliflerini talep ederim dediği fi 8 Rebiülahir Sene [1]316³⁶²

Sahife No: - Belge No: 21-73

Konu: Alacak Davası

Eğin Kazası mallatından Yağmurdere Mahallesi ahâlisinden Nalband Ahmed Ağa ibn-i Hacı Bekir nâm kimesne meclis- şer'i münirde kaza-i mezkûre kurâsından Sandık Karyesi ahâlisinden iken bundan akdem vefat eden Veli Ağa oğlu Mustafa Adıgüzel bin Mehmed'in verâseti zevcesi Hanife bint-i Bekir ile sulbî sağır oğulları Mehmed ve kebire ve sağire kızları Ümmü Gülsüm ve Fatma'ya münhasıra olduğu nümâyan olduktan sonra ve siğar-ı mezbûrunda tesviye-i umurlarını bâ-hüccet-i şer'i ye mensub vasîleri amcaları Ahmed Ağa ibn-i Mehmed tarafından müdde'î mezbûr ile husûs-î ati'l-beyânda muhakeme ve muhasame ve redd-i cevâba vekalet-i âmme ile vekil karye-i mezkûre Hacı Mavişzâde Mehmed Efendi ibn-i Kamil müvacehesinde üzerine da'vâ edib geçen üç yüz beş senesi saferü'l-hayrın yirmi dokuz günü müteveffa-yı mezbûr Katırcı Adıgüzel Ağa malımdan bir re's on dört altından (...) iki kuruş noksan iştirâ edib mezkûr iştirâ semeninden müteveffa-yı mezbûr zimmetinde meblağ-ı mezkûr on dört lira ile (...) vefatından birkaç gün mukaddem kirasına azimetinde karye-i mezkûre ahâlisinden Kürd oğlu Müfid'i İsmail'e yük masarif etmek üzere bir lira teslim eyledim ise de mezbûr İsmail'e

---

³⁶¹ 17 Ağustos 1898.

³⁶² 26 Ağustos 1898.

vermemiş bununla beraber on beş liradan beş kuruş noksan alacak hakkım olub meblağ-ı mezbûru kabl'i (...) dahi cihet-i merkümeden deyni olduğunu dahi ikrâr edib meblağ-ı merkumu kabl'i edâü'l-ifa vefat etmekle halen bi'l-vesaye tereke-i müteveffa-yı mezbûr vazıu'l-yed bulunan dahi mezbûr Ahmed Ağa vazı olduğu tereke-i müteveffa-yı mezbûrdan olmak üzere halen bana edâ ve teslime mezbûr Ahmed izafetle vekil-i mezbûr Mehmed Efendi'ye tenbih olunmak muradımdır dava eyledi fi 30 Rebiülevvel Sene [1]316³⁶³

Müdde'î Mezbûr Ahmed bin Hacı Bekir

Sahife No: - Belge No: 21-74

Konu: Alacak Davası

Gıbbe's-sual Müdde'â aleyh-i vekil-i mezbûr Mehmed Efendi cevâbında müvekkili dahi mezbûrun tereke-i müteveffa-yı mezbûr vaz-ı yedini ikrâr maada müdde'î mezbûr Ahmed Ağa'nın ber vech-i muharrer müdde'âsını bi'l-vekale inkâr eylediğini fi 30 Rebiülevvel Sene [1]316³⁶⁴

Müdde'â Aleyh	Vekil-i Mezbûr Mehmed Efendi
---------------	------------------------------

Sahife No: - Belge No: 21-75

Konu: Alacak Davası

Müdde'î mezbûr Ahmed Ağa'dan ber vech-i muharrer müdde'âsına mutâbık beyyinehu taleb olundukda şâhidleri Hacı Yusuf oğlu Hacı Hüseyin Ağa Seyyid Mehmed zâde İbrahim Efendi ve karındaşı Mehmed Ali Pegir Karye'den Ahmed ve Bahçeli Katırcı Tabak Ağa ve Comik oğlu Mustafa bunlardır getirib isbat edeceğini beyân ve cumartesi günü ikâme edeceğini ifâde fi 30 Rebiüllevvel Sene [1]316³⁶⁵

Müdde'î Mezbûr

³⁶³ 18 Ağustos 1898.

³⁶⁴ 18 Ağustos 1898.

³⁶⁵ 18 Ağustos 1898.

Sahife No: - Belge No: 21-76

Konu: Alacak Davası

Müdde'î mezbûr Ahmed Ağa'nın ber vech-i muharrer yazdırmış olduğu şâhidlerden mezbûr Katırcı esnafından Tabak Mehmed ibn-i Ahmed Esmer nâm kimesne li-ecli'ş-şehade meclis-i şer'e hâzır olub eserü'l-istişhad filhakika müteveffa-yı mezbûr Evik geçen sene hayatında çarşıda müdde'î mezbûrun dükkânı önünde müteveffa-yı mezbûrun malı olan birer eş ester ile müdde'î mezbûrun bir eş esterini mübadale birle müteveffa-yı mezbûr ona dört liradan beş kuruş noksan olmak üzere mezbûr Ahmed Ağa'ya vermek üzere bu vechile mübadele ve müteveffa-yı mezbûr dahi mezkûr ester semeninde on dört liradan beş kuruş noksan müdde'î mezbûra borcumdur deyu tarih-i mezkûrdan huzurumuzda ikrâr eyledi ben bu husûsa bu vech üzere şâhidim ve şehâdet dahi ederim deyu bi'l-müvacehe edâ-i şahadet eylediğini fi 2 Rebiülahir Sene [1]316³⁶⁶

Vekil Müdde'â Aleyh Şâhid Mezbûr Mehmed Tabak bin Ahmed Esmer

Sahife No: - Belge No: 21-77

Konu: Alacak Davası

Pegir Karyesi'nden İbrahim Ağa oğlu mezbûr Ahmed Ağa ibn-i Hasan nâm kimesne dahi li-ecli'ş-şehade meclis-i şer'e hâzır olub oldahi ber minval-i muharrer edâ-i şehâdet eylediği fi 2 Rebiülahir sene [1]316³⁶⁷

Müdde'î Vekil-i Mezbûr Şâhid-i Mezbûr Ahmed

Sahife: - Belge No: 22-78

Konu: Alacak Davası

Müdde'â aleyh vekil-i mezbûr Mehmed Efendi'den şâhidleri bir diyeceği olub olmadığı lede's-sual ahvallerim mechulüm olub ve müdde'î mezbûr dahi zabt

³⁶⁶ 20 Ağustos 1898.

³⁶⁷ 20 Ağustos 1898.

da'vâsında mübadele maddesini beyân etmeyerek ancak bir eş ester bahası da'vâ eylediği cihetle da'vâsında tenakus vaki olduğundan icab-ı şer'isinin icrası muradıdır

Müdde'â Aleyh-i Mezbûr Mehmed

Sahife No: - Belge No: 22-79

Konu: Verâset Davası

Eğîn Kazası mahallatından Koçan Mahallesi ahâlisinden ve asker nizamiye-i şâhâne Dördüncü Ordu'yu Hümayun Telgraf Bölüğü efradından olup bundan akdem vefat eden Molla Bekir oğlu Hüseyin Hasan bin Bekir bin Ahmed'in verâseti validesi Ümmü Gülsüm bint-i Ahmed ile ve pederi mezbûr Hacı Bekir'e münhasıra badehü kable'l-kısma mezbûr Bekir dahi vefat edib verâseti zevcesi mezbûre Ümmü Gülsüm ile sulbî kebir oğulları Ali ve halen asker-i şâhânedede bulunan Mehmed ve sulbiyye kebire kızları Fatma ve Hatice Emine'ye münhasıra olduğu ve bunlardan gayrı vârisi ve terekesine müstehak-ı ahârı olmadığı mezbûr Ali Efendi tarafından muhasr-ı hasm-ı hasibede mahalle-i merküme ahâlisinden Numan Ağa ibn-i Abdülhalim ve Osman bin Ahmed nâm kimesneler şehâdetleriyle isbat olunmağın zabt olundu fi 8 Cemaziyelahir Sene [1]316³⁶⁸

Şâhid mezbûr	Şâhid-i Mezbûr	Müdde'â Aleyhi Mezbûr	Müdde'î Mezbûr
Osman bin Ahmed	Numan	Mehmed	Ali

Sahife No: - Belge No: 22-80

Konu: Boşanma Davası (muhâla'a)

³⁶⁸ 24 Ekim 1898.

Eğin Kazası kurâsından Giceku Karyesi ahâlisinden Ahmed Efendi ibn-i el-Hâc Mehmed Efendi meclis-i şer‘ide Gemürgab Karyesi’nde sâkine Hanife bint-i Mustafa mahzarında yedimizde olub fi 26 Şaban Sene 1315³⁶⁹ tarihli müverrih Koçgiri naibi Ahmed Hamdi Efendi’nin imza ve hatemini havi ve zeyl-i musaddak bir kıt‘a hüccet-i şer‘iyye nakızı olduğu üzere halen Koçgiri Kazası merkezinde Zara’da mütemekkin karındaşım Osman Efendi mahdumu Mustafa Efendi taht-ı nikâhında bulunan mezbûre Hanife Hatun’u nezdine gelmekle rağibe olmayıb mufarakate talibe olmağla bu halde mezbûrenin kendi üzerinde alacak hakkı olan mihriyle nafaka-i müniye-i m‘âlûme ve müennes süknasi dahi tamamen kendi üzerine olmak üzere mahalli mahkemesinde hal’a talibe olursa tarafından zevce-i mezbûre Hanife ya hal-i mezkûresini kabul etmeye beni vekil etmiştir deyu (...) mezkûr mucibince vekâlet-i mezkûreyi kabul etmemle husûs-î mezkûr mezbûreden sual olunması bi’l-vekale muradımdır dedik de kable’s-sualin mezbûre Hanife dahi hayatında zevc-i müvekkil-i mezkûr Mustafa Efendi zimmetinde olan mehr-i müeccele-i müsemması ve iddet nafaka-i m‘âlûme ve müennes süknasi kendi üzerine muhâla‘a-i samime-i şer‘iye ile hal olmağla vekil-i mümâ ileyh Ahmed Efendi dahi hal-i mezkûru kabul etmeğın hukuk-ı zevciyye-i müteallika da‘vâdan dahi tarafeyn birbirlerinin zimmetini bi’l-asale ve bi’l-visale ibra etmeleriyle zabtolundu fi 11 Cemaziyelahir Sene [1]316³⁷⁰

Vekil-i Müma ileyh Ahmed Efendi	Mezbûre Hanife bint-i Mustafa
------------------------------------	----------------------------------

Mahall-i imzadaki işbu barmak-ı mezbûrenin olduğunu tasdik ederiz.

Gemürgablı Hacı Ali mahudumu Ömer	Mustafa Hacı Nurizâde	Mehmed bin Hasan Alizâde
--------------------------------------	--------------------------	-----------------------------

³⁶⁹ 20 Ocak 1898.

³⁷⁰ 27 Ekim 1898.

Sahife No: - Belge No: 23-81

Konu: Şatış İzni

Eğin Kazası mahallâtında Süfla Mahallesi mütemakkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Remenkoç oğlu Marviros veledi Merkit veledi Efam'in verâseti zevce-i metrukesi Meryem bint-i Keyork sulbiyye kebire kızı Hikanoş ile sulbî sağır oğulları Oseb ve Etvarit ve Kirkor ve Emelkisne ve sulbiyye sağıre kızı Sanoşaka münhasıra olduğu bi'l-ihbar tahkikden sonra siğar-ı merkumunun tavsiye-i umurlarına kıbel-i şer'eden vasî mezbûrları valideleri merküme Meryem Hatun meclis-i şer'de bi'l-vesaye takrîr-i kelim edib mahalle-i merkümede vaki tarafların Remenkoç oğlu Karabet ve Kuyumcu oğlu Artin ve tarîk-i âm ile mahdud ve bir bab etmekçi fırını ve kaza-i mezkûrenin Şişmanoğlu Mahallesi'nde vaki tarafları şişmanoğlu Nezer Ohan ve Marta Hatun ve Yarıcan oğlu Agob mülkler ve tarîk-i âm ile mahdud bir kıt'a mülk bahçe zevcim ve siğar-ı merkumunun kızı gâibe-i ani'l-meclis kebire merkum Hikanoş'un babaları murisimiz müteveffa-yı mezbûr Mordros'un sağılığında ile'l-vefat bâ-sened taht-ı tasarrufunda olub badehu fevte mutasarrıfa olduğu fırın ve bahçe-i mahdud-ı mezkûrun mesele-i mirasımız vechile benimle evladları siğar-ı merkumun ve merküme Hikanoş'a mevrûs olmağla benimle merküme Hikanoş ve vasîleri olduğum siğar-ı merkumuna nafaka vesaireye eşedd-i ihtiyacımızdan dolayı maru'z-zikr fırın ve bahçeden hisse-i irsiye-i şayiamızı âhara furuhta mecburiyet hâsıl olmuş ve siğar-ı merkunun ise hisse-i irsiyeleri hali üzere kalır ise semenlerine noksandarı olacağından başka sair mahalden taayyüşlerine medar olacak bir nesnelere olmadığından ve nafaka ve kisveye dahi eşedd-i ihtiyac ile muhtac buldukları cihetle maru'z-zikr fırın ve bahçeden irsen mutasarrıflar oldukları hisse-i şayialarının dahi bizim hissemizle maan zaruret nafakalarından dolayı semen misilleriyle âhara bey' ve esman-ı hasılası siğar-ı merkumun için istirbah olub hâsıl olan ribhden siğar-ı merkumunun nafaka ve kisve vesair havayic-i zaruriyelerine harc ve sarfda olunmak her vechile siğar-ı merkumun haklarında enfa' olacağından ve fırın-ı mezkûrun bedel-i icarı ise def-i ihtiyaca kafi olmadığından ve kalır ise siğar-ı merkumlar hakkında muzır olacağından erbab-ı vukufdan dahi lede's-sualmuvafik-ihal olduğu halde siğar-ı merkumun hisselerinin dahi hissemizle maan ber vech-i

muharrer furuhtuna dair canib-i şer'iden yedime bir kıt'a izn-i hüccet-i şer'iyyesinin i'ta buyurulması bi'l-vesaye matlubdur dediği zabtolundu fi 13 Cemaziyelahir Sene [1]314³⁷¹

Vasîye-i Mezbûre Meryem

Sahife No: - Belge No: 23-82

Konu: Satış İzni

Vasîye-i merküme Meryem ber vech-i muharrer takrîr-i meşruhu vakı'a mutâbık ve nefsü'l-emre muvafık olub filhakika siğar-ı merkumun nafaka ve kisve vesaireye eşedd-i ihtiyac ile muhtac oldukları ve fırın ve bahçe-i mezkûrların icar ve hâsılatı def-i ihtiyaca kâfi olmadığı ve hisseleri hali üzere kalır ise siğar hakkında hasr ve hisse-i iriyyeleri ber vech-i muharrer diğer hisselerle maan semen misilleriyle âhara bey' **Sahife 24:** ve esman-ı hâsılaları siğar-ı merkumun için istirbah olunmak haklarında enfa' olacağını mahalle-i merküme ahâlisinden Kasab oğlu Arfin Ağa veledi Milkon ve Kuyumcu oğlu Karabet veledi Kirkor ve Kürkçü oğlu Makardic veledi Ardin nâm kimesneler ala tarîki'ş-şehade ihbar eylediklerini fi 13 Cemaziyelahir Sene [1]316³⁷²

Muhbir-i Merkum	Muhbiri Merkum	Muhbiri Merkum
Makardic	Karabet	Artin

Sahife No: - Belge No: 24-83

Konu: Satış Sözleşmesi

Eğın Kazası'nda Tutuhoğlu Mahallesi mütemekkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Keşel Nişan Hafidi Nişan veledi Kirkor'un verâseti babası merkum Kirkor'un validesi Kadem bint-i Haçadur'a münhasıra bad-ı kable'l-kısme merkum Kirkor dahi

³⁷¹ 19 Kasım 1896.

³⁷² 29 Ekim 1898.

fevt verâseti zevcesi merküme Kadem ile sulbî Kebir oğlu Niknos ve sulbiyye kebire kızları Marise ve Bersema ve Verafe münhasıra olduğu ve tashih-i mesele-i mirasları bi-hükmi'l-ferâiz altmış sehinden olub sehm-i mezkûrdan yirmi beş sehmi ümmü zevce-i merküme Kadem'e ve on dört sehmi ibn-i merkum Niknos'a ve yedişer sehinden yirmi bir sehmi dahi benat-ı merkumata asaleti tahakkukundan sağır verese-i merkumdan merküme Kadem Hatun meclis-i şer' de kızı merküme Verafe muvâcehesinde takrîr-i kelim edib akd-i ati'z-zikrin suduruna değin mahalle-i merkümede belediye karşısında Kâin Demirciler Sokağı'nda aşağıda köşede vaki tarafeyn tarîk-i âm ve arka tarafı Kösem oğlu Ali'nin hânesi muttasıl iki bab dükkân ve tahtında mağazanın nisf hisse-i şayiası ve mahalle-i merkümede kain tarafları hükümet konağı ve bahçesi ve tarîk-i hasım ve Berber oğlu hânesiyle mahdud ve önünde bir sekü bahçeyi şamil bir bab tahtani ve fevkani menzilin tamamen murisim oğlum müteveffa-yı merkum Nişan'ın hayatında taht-ı tasarrufunda olub ba'd-ı vefata ber vech-i muharrer mutasarrıf olduğu dükkânlar ve mağazanın nisf hisse-i şayiasından ve menzil-i mezkûrun tamamından bir sehm merkum irsen m'âlûme olduğum yirmi beş sehm hisse-i şayia ve tarafeynden icab ve kabûlü havi beni vefatıma kadar besleme şartıyla kızım valide-i merküme bin beş yüz kuruşa bey' ve temlik ve vech-i layıkı üzere teslim edilmekte oldahi ber vech-i muharrer iştirâ ve temlik ve teslim ve kabz ve kabul edib hisse-i mezkûrede benim asla alaka ve medhalim kalmayıb kızım merküme Verafe'nin müşterâsı ve hakk-ı sarihi olmuşdur deyu keyfe yeşa malike ve müteveffiye olsun dedikde müşteriye-i merküme derunu dahi kabul ve tasdik eylediği zabtolundu fi 27 Cemaziyelahir Sene [1]316³⁷³

Müşteriye-i Merküme Verafe	Bayia-i Merküme Kadem
----------------------------	-----------------------

Sahife No: - Belge No: 24-84

Konu: Satış Sözleşmesi

Bayia ve müşteriye-i merkumdan Kadem ve Verafe'den her biri ber vech-i muharrer hisse-i şer' de takrîr ve tasdik etmeleri ve şahıslarını muarrefler olub izahları tahtında

³⁷³ 12 Kasım 1898.

bulunan barmaklar dahi mezbûrtanın olduğu tasdik ederiz fi 27 Cemaziyelahir Sene [1]316³⁷⁴

Avakyan Aleksandır Efendi	Tokatlı Yancevan Efendi
---------------------------	-------------------------

Sahife No: - Belge No: 24-85

Konu: Verâset Davası

Eğın Kazası kurâsından Apçağa Karyesi mütemekkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Döklek oğlu Nişan veledi Artin'in verâseti zevce-i metrukesi Serce bint-i Simon sulbî kebir oğlu Artin ve Tatus ve sağır oğulları Agob ve Simon ve kebir kızı Erise ve sağıre kızları Armik ve Hanuşak ve Makruhiye münhasıra olduğunu şahs-ı karye-i mezkûre ahâlisinden Papas oğlu Sergis veledi Karabet ve Parşih oğlu Begos veledi Kisyar ta'rifleriyle muarefe olan zevce-i merküme Serce meclis-i şer'de karye-i mezkûre ahâlisinden Kener Kirkor veledi Mihail müvacehesinde zevcim müteveffa-yı merkum Nişan'ın sağılığında merkum Kirkor zimmetinde cihet-i karzdan kırk kuruş alacak hakkı kibelî-ahz ve'l-istifa fevt olub meblağ-ı mezkûr mesele-i mirasımız vechile vasıyyeleri olduğum evladları siğar-ı merkumun ve diğır oğlu ve kızı merkuman mevrûs olduğundan meblağ-ı merkumdan (**sahife 25:**) benim ve siğar-ı merkumunun hisselerimize isabet eden cem'an otuz buçuk kuruş halen bana edâ ve teslime merkum Bekir Kadir'e tenbih olunmak bi'l-asale ve bi'l-vesaye muradımdır deyu da'vâ etdikde oldahi cevâbında deyni ikrâr verâset müdde'âsını inkârla müdde'ıye-i merkümeden ber vech-i muharrer verâset müdde'âsına mutâbık yine taleb olnudukda ber vech-i muharrer müdde'âsını karye-i mezkûre ahâlisinden merhuman Serges Ağa veledi Karabet ve Begos veledi Kisyar nâm kimesnelerin şehâdetleriyle bi'l-müvacehe isbat eylediği zabtolundu fi 27 Cemaziyelahir Sene [1]316³⁷⁵

³⁷⁴ 12 Kasım 1898.

³⁷⁵ 12 Kasım 1898.

Şâhid Merküme Begos	Şâhid Merküme Serges	Müddeâ-Aleyh-i Merkur Kirkor	Müdde'îye-i Merküme Serce
------------------------	-------------------------	---------------------------------	------------------------------

Merküme Serce'nin barmağıdır.

Sahife No: - Belge No: 25-86

Konu: Verâset Davası

Eğın Kazası kurâsından Kaşu Karyesi sâkinelerinden iken bundan akdem vefat eden Hasan Çavuşzâde kerimesi Ümmü Gülsüm bint-i Hacı Bekir'in verâseti zevci Şırzu Karyesi ahâlisinden Palabıyık oğlu Osman Ağa ibn-i İbrahim ve validesi Havva Hatun ibnetü Hacı Mustafa ile sadri sağır oğlu İbrahim ve sadriye sağire kızı bir yaşında Fatma'ya münhasıra olduğu bi'l-ihbar nümâyan oldukdan sonra verese-i mezbûreden zevc-i mezbûr Osman Ağa meclis-i şer'î münirde müteveffiye-i mezbûrenin er karındaşı Mehmed Efendi ibn-i mezbûr el-Hâc Bekir muvâcehesinde zevcem mezbûre müteveffiye bundan bir sene mukaddem ben Der-Aliyye'de bulunduğum halde mezkûr Kaşu Karyesinde karındaşları mümâ ileyh Mehmed Efendi ve Sayan Efendi ve validesi mezbûrenin hânelerinde vefat eylediği cihetle nakid ve huliyyat ve eşya-yı zatiyesi mezbûr Mehmed Efendi ve validesi işbu gâibetü ani'l-meclis mezbûre Havva Hatun'a zimmetlerinde olub tereke-i müteveffiye-i mezbûrenin tahrîriyle benimle velileri olduğum sağiran- mezbûranın hisselerinin bi't-tefrik tarafıma i'ta ve teslime hala tereke-i müteveffiye-i mezbûreye vazı'l-yed bulunan mümâ ileyh Mehmed Efendi ile validesi mezbûre kibel-i şer'den tenbih olunmak bi'l-verese ve bi'l-velaye muradımdır deyu da'vâ eylediği fi 5 Cemaziyelahir Sene [1]316³⁷⁶

Müdde'î Zevc-i Mezbûr Osman bin İbrahim

Sahife No: - Belge No: 25-87

³⁷⁶ 21 Ekim 1898.

Konu: Verâset Davası

Gıbbe's-sual Müdde'â aleyh-i mümâ ileyh Mehmed Efendi cevâbında müdde'î mezbûr Osman Ağa'nın zevcesi hemşirem müteveffiye-i mezbûre terekem akdemce beynimizde Eğinli Emir Alizâde Bekir Efendi'nin yazısıyla tahrîr olunan defter mucibince eşya vesairesi yedinde olduğunu vazıu'l-yed bulunduğu ikrâr edib ancak hemşirem müteveffiye-i mezbûrenin vefatından evvel takım altınından olarak üzerine altı yüz kuruş harç ve sarf olunmak üzere vasîyet edib olvehile de beş yüz kuruş vefatından sonra tarafımızdan sarfla yüz kuruş baki kalmış deyu vasîyetine dahi birâderim ol vakit mevcut bulunan mezbûr Süleyman Efendi'yi vasî muhtar ve beni dahi gıyabımda nâzır nasb ve tayin etmiştir olvehile baki yüz kuruş dahi terekesinden talep ederim ve bundan başka dahi sağire-i mezbûre Fatma'nın hin-i tevellüdünden bu ana kadar tayaya verilip beher mah sût hakkı kadına 40 ve beher ay dahi yirmi kuruş müteferrika vuku bulunan masarifat beher mah altmışar kuruşdan cem'an yedi yüz yirmi kuruş tarafımızdan sarf olunmuş olmağla meblağ-ı mezkûru dahi babası veya lazım gelen mahalden verilmek üzere talep ederim ve yüz yirmi kuruş dahi sağir-i mezbûr İbrahim Sabri'nin mekteb kalfasına verilip bu dahi babası mezbûrdan talep ve mezbûr Osman Efendiden matlubatımız olan hesabadan baki zimmetinde 298 kuruş alacak hakkım olub bunu dahi mezbûr Osman Ağa'dan başkaca talep edirim sual olunub maru'z-zikr vasîyetden baki yüz kuruş ve çocukların naibe masarifi vesairesi olan 720 kuruşla mekteb masarifi yüz yirmi kuruş mezbûr Osman Ağa ve terekesinden ve ne mahalden lazım gelir ise tahsil ve yedime teslim olundukda tereke-i mezbûrdan validem müteveffiye-i mezbûrunun südüs hissesi bi't-tefrik bakisini defter-i mezkûr mucibince canib-i şer'den emrolunduğu halde teslim ederim deyu vasîyet-i bakiye ve naibe ücret ve nafakası vesaireyi da'vâ eylediğini fi 5 Cemazielahir Sene [1]316³⁷⁷

Müdde'â Aleyh-i Mümâ ileyh

Sahife No: Belge No: 26-88

³⁷⁷ 21 Ekim 1898.

Konu: Verâset Davası

Lede's-sual mezbûr Osman Ağa cevâbında vasîyet-i mezkûreyi inkâr ancak zevcem müteveffîye-i mezbûrenin hin-i vefatında yanında bulunan er karındaşı hala Der-Aliyye'de bulunan Süleyman Efendi mahzar-ı şuhudda hemşiresi müteveffîye-i mezbûrenin techiz tekfin masarifini kendi kesesinden sarf edib hibe etdiğini ikrâr etmişdir ve nafaka ve taya maddesine gelince sağire-i mezbûre hin-i tevellüdünden ve validesi vefatından şimdiye kadar ceddese mezbûre Havva Hatun dayıları yanında olub tayaya dahi vermişler ise mah bemah altmışar kuruşu fazla olub vermeyeceğini beyân ve sağir-i mezbûr oğlu Sabri'nin mekteb kalfasına verilen ücretden dahi inkâr ve mezkûr taya ve nafaka ücreti için Der-Aliyye'den iki aded lira göndertmiş olduğunu ve hesabdan baki matlub olunan 298 kuruşa gelince koyun hesabı ve hâne masarifinden yirmi kuruş borcum olub dokuz aded koyun postu vermişim deyu 298 kuruşu inkâr ve validesi mezbûrenin hissesi dahi şer'an tefrik olunacağı malumdur deyu ber vech-i muharrer mukâbele vaz eylediği fi 5 Cemaziyelahir Sene [1]316³⁷⁸

Müdde'î Mezbûr Osman

Sahife No: - Belge No: 26-89

Konu: Verâset Davası

Eğin Kazası mahallâtından Halil Ağa Mahallesi sâkinelerinden iken bundan on sene mukaddem vefat eden Emine Hatun ibnetü Osman'ın li-ebeveyn er karındaşı oğlu Hasan Efendi İbni Mehmed Yaşar ve diğer er karındaşı oğlu Osman Efendi İbni Edhem Efendi'den her biri meclis-şer'î münirde mahalle-i merküme ahâlisinden Babazâde Osman Ağa ibn-i Hacı Halil nâm kimesne muvâcehesinde üzerine da'vâ edib müteveffîye-i mezbûrenin verâseti sadriye kebire kızları Feride ve Abide ile bize münhasıra olub mürisemiz babamızın kızkarındaşı müteveffîye-i merkümenin mahalle-i merkümede vaki mutasarrıfa olduğu hâne ve bahçeden kızları mezbûrtanla bize mesele-i mirasımız vechile mevrûs olub tarafları bir tarafı mezbûr Osman Ağa

³⁷⁸ 21 Ekim 1898.

bahçesi ve bir tarafı Kuyumcu oğlu Kirkor hânesi ve bir tarafı zikr-i ati bahçe ve bir tarafı bizim hânemizle hudud tahtani ve fevkani bir bab mülk hâne ile hâne-i mezkûr önünde kain bir tarafı mezkûr hâne ve bir tarafı Kuyumcu oğlu merkum hânesi ve bir tarafı dere ve bir tarafı yine bizim bahçemizle mahdud bir kıt'a bahçeyi müteveffiyeyi merkümenin kızları mezbûrtan bundan tahminen altı ay mukaddem mezbûr Osman Ağa'ya bizim hissemizle maan furuht etmiş oduklarından hâne ve bahçe-i mahdud mezkûrlara hala mezbûr Osman Ağa vazıu'l-yed olduğu hâne ve bahçe-i mezkûrlardan bizim sülüs hisse-i irsiyyemizden kifaye birle bize teslim mezbûr Osman Ağa'ya tenbih olunmak bi'l-verase muradıdır deyu da'vâ etdikleri fi 12 Cemaziyelahir Sene [1]316³⁷⁹

Müdde'î Mezbûr Osman Halil Ağazâde	Müdde'î Mezbûr Hasan Halil Ağazâde
---------------------------------------	---------------------------------------

Sahife No: - Belge No: 26-90

Konu: Verâset Davası

Gıbbe's-sual mezbûr Osman Ağa cevâbında maru'z-zikr hâne ve bahçeye müteveffiyeyi mezbûrenin kızı mezbûre Feride ile ve Payzan oğlu Hacı Ahmed nâm kimesneden yedimde bulunan dört kıt'a emlâk tapu koçan müciblerince şiraen mutasarrıf olub halen şira-i mülkiyet üzere vazı oldugumu ikrâr değin müdde'iyân-ı mezbûran müteveffiyeyi mezbûrenin ber vech-i muharrer vârisi olduklarını ikrârla müdde'iyân-ı mezbûran Hasan ve Osman Efendi'leri muriseleri müteveffiyeyi mezbûre Emine Hatun'a işbu tarihten on sekiz seneden mütecâviz vefat etmiş olub

³⁷⁹ 28 Ekim 1898.

emlâk-i mezkûrları müteveffiye-i mezbûre olsa bile mürur-ı zaman vukuuna binaen hak irsiyelerini da'vâya salihiyeti olmayıb ve yedimde olub fi 5 Mart Sene 314³⁸⁰ tarihli iki kıt'a koçan ile mezbûr Hacı Ahmed'den ve fi 31 Kanun-ı Sani Sene 313³⁸¹ tarihli mezbûre Feride Hatun'dan ber vech-i muharrer şıraen mutasarrıf olmamla olvechile hâne ve bahçeden asla hakları yokdur ve hatta mezbûr Osman Efendi ve validesi müteveffiye-i mezbûrenin vefatından sonra yani yine on sekiz sene mukaddem hak irsiyyesini sekiz yüz altmış kuruş alıb hak irsiyyesini iskat etmiş ve müdde'î mezbûr Hasan Efendi'ye gelince hâne ve bahçeyi mezbûr Hacı Ahmed mezbûre Feride Hatun'a iştirâ eylediklerinden sonra yani bundan tahminen iki ay mukaddem mezbûran Hasan ve Osman Efendiler hâzır oldukları halde iştirâ eyledim emlâk-ı mezkûrların hududlarını tayin ederek mezbûre Feride'ye hâne ve bahçe esmanından baki üç yüz altmış kuruş deyn kalmış idi sene-i mezkûr mezbûr Hasan Efendi getirib meblağ-ı mezkûru meblağ-ı mezbûru kabzeyledi eğerçi hakları var ise **Sahife 27:** idi ber vech-i muharrer hududlarını tayin edib ve salifü'z-zikr baki akçeyi dahi mezbûre Feride tarafından senedi getirib mezbûr Hasan Efendi'lerin emlâk-ı mezkûrlarda hakk-ı irsiyyeleri var ise olvakit da'vâ etmeleri lazım gelir idi da'vâ etmeyib sükût etmeleriyle hakk-ı irsiyyeleri olsa bile iskat etmişlerdir deyu def-i da'vâ eylediği fi 12 Cemaziyelahir Sene [1]316³⁸²

Müdde'â Aleyh-i Mezbûr Osman

Sahife No: - Belge No: 27-91

Konu: Verâset Davası

Lede's-sual müdde'â aleyh-i mezbûr Osman Ağa beyân eylediği vechile murisleri müteveffiye-i mezbûrenin on sekiz seneyi mütecâviz vuku-u vefatını ber vech-i muharrer def-i müdde'âlarını mezbûran Hasan ve Osman Efendiler inkâr eyledikeri fi 12 Cemaziyelahir Sene [1]316³⁸³

³⁸⁰ 5 Mart 1896.

³⁸¹ 12 Şubat 1898.

³⁸² 28 Ekim 1898.

³⁸³ 28 Ekim 1898.

Mezbûr Osman	Mezbûr Hasan Halil Ağazâde
-----------------	-------------------------------

Sahife No: - Belge No: 27-92

Konu: Verâset Davası

Müdde'â aleyh-i vaki-i mezbûr Osman Ağa'dan ber vech-i muharrer def-i müdde'âsına mutâbık beyyinehu taleb olundukda mezbûr Osman Ağa cevâbında husûs-î mezkûrda def-i müdde'âda şâhidlerim mahalle-i merkümeden Hacı Mustafa(...)zâde ve Türkmen Mahallesi'nden Cin Ali Efendi ve Halil Ağa oğlu Kebabcı Osman ve Türkmen oğlu Hacı Baba şimdi burada mevcut olan şâhidlerim bunlardır diğêr şâhidlerim var ise de diyar-ı aharedirler mevcut olan şâhidler murur-ı zamanedir fi 16 Cemaziyelahir Sene [1]316³⁸⁴

Vaki-i Mezbûr Osman

Sahife No: - Belge No: 27-93

Konu: Verâset Davası

Ve bey'î mezkûru âlim olub sükût ederek ber vech-i muharrer gelib tahdidi-i hudud eylediğine dahi şâhidlerim dahi Türkmen oğlu Yaşar Tefvik ve Balı oğlu yaşar ve Binbaşı'nın oğlu Mustafa Efendi bu husûsa dahi şâhidlerim bunlardan gayrı yokdur fi 16 Cemaziyelahir Sene [1]316³⁸⁵

Vaki-i Mezbûr

Sahife No: - Belge No: 27-94

Konu: Verâset Davası

Müdde'î mezbûr Osman Ağa ber vech-i muharrer müteveffiye-i mezbûre Emine Hatun ibn-i Osman bundan on sekiz sene mukaddem vefat eylediği müdde'âsına mahalle-i merkümeden (...) oğlu Hacı Mustafa bin Mehmed ve mezkûr Türkmen

³⁸⁴ 1 Kasım 1898.

³⁸⁵ 1 Kasım 1898.

oğlu Mahalle ahâlisinden mezbûr Cin Ali Efendi İbni Osman nâm kimesneler li-eceli'ş-şehade meclis-i şer'e hâzıran olub istişhad olunduklarında mezkûr Halil Ağa Mahallesi sâkinelerinden Müdde'â aleyh ima-yı mezbûranın murisleri Halil Ağazâde Kaba Osman kerimesi mütveffiye-i mezbûre Emine Hatun'a bu tarihten on sekiz seneyi mütecâviz vefat edib biz bu husûsa bu vech üzere şâhidleriz ve şehâdet dahi ederiz deyu her biri müttefikü'l-lafz ve'l-mana Müdde'â aleyh ima-yı mezbûran Hasan Ağa Efendi'ler müvacehelerinde edâ-yı şehâdet etmeleriyle müdde'â aleyh ima-yı mezbûranın talepleri üzerine mezbûr Cin Ali Efendi yemin edib diğer mezbûr Hacı Mustafa yemin etmediği zabt olundu fi 19 Cemaziyelahir sene [1]317³⁸⁶

Müdde'â Mezbûr Osman	Aleyh-i	Müdde'â Mezbûr Hasan	Aleyh-i	Müdde'î Mezbûr Osman	Şâhid-i Mezbûr Cin Ali bin Osman
-------------------------	---------	-------------------------	---------	-------------------------	--

Sahife No: - Belge No: 27-95

Konu: Verâset Davası

Müdde'â aleyh ima-yı mezbûran Hasan ve Osman cevâblarında mürur-ı zaman değildir ve karının tarih-i vefatı nüfus ceridesinin mukayyedi ve şâhidlerin bu babda şehâdetleri yalandır ve tebeyyün ederiz ve karının vefatından sonra ara sıra hâne ve bahçesinde hissem var diyerek ondan bu hisse-i irsiyyem almak üzere mahkeme-i şer'iyeye müracaat edib şer'iyeye kâtibi Mehmed Ali Efendi ve muhzır Ahmed Efendi oraya gidib hâne ile bahçeyi altmış lira semen ile tahrîr etdirdim vereseden Feride vardı bu vechile müteveffiye-i mezbûrenin terekesinde hissem vardır talep ederiz dedikleri fi 19 Cemaziyelahir Sene [1]317³⁸⁷

Müdde'î Mezbûr Osman	Müdde'î Mezbûr Hasan
----------------------	----------------------

³⁸⁶ 25 Ekim 1899.

³⁸⁷ 25 Ekim 1899.

Sahife No: - Belge No: 28-96

Konu: Verâset Davası

Müdde'î mezbûr Osman Ağa'dan lede's-sual cevâbında menzil ve bahçe-i mahudud-ı mezkûrları aldığım tarihte koçanları yedimde giderken yolda Dört Yol Ağzı canibinde mezbûr Hasan Efendi rast gelince dedim ki Hasan Efendi bu bahçe ve hâneyi aldım işte koçanları diye ibraz etdim cevâbında var haberini gör dedi birâderi Osman Efendi orada yoğ idi muahharan geçen sene Ramazan Bayram'ında hânesine kendim mezkûr hâneyi ve bahçeyi aldım ve karıyı içinden çıkardım bana ne hediye vereceksin dedim yine bu Hasan Efendi cevâbında memnun oldum bir kuzu sana hediye ederim dedi ve bu vechile ikrârına da şâhidlerim Balıkelek Süleyman Ağa'nın oğlu Yaşar ve daha sairleri var idi anların da ismini öğrenir gelir söylerim ve onlar ile isbat ederim ve bundan iki ay evvel bu Hasan ve Osman Efendiler mezkûr bahçeye geldiler ve tayin-i hudud etdiler ve bir arşın yol aldığım bahçeden ben verdim ve karılara verdiğim senedi getirdi üç yüz altmış kuruş para bide bu Hasan Efendi aldı çünkü hisseleri var idi o zamanlar niçin taleb ve da'vâda bulunmadılar ve Abide hissesini bundan altı yedi sene evvel Hacı Ahmed'e satmışlar tapuya rabtetmişler (...) bin Hacı Ahmed'den diğerini dahi Feride'den bâ-tapu almışım fi 19 Cemaziyeahir Sene [1]317³⁸⁸

Müdde'î Mezbûr Osman

Sahife No: - Belge No: 28-97

Konu: Verâset Davası

Eğin Kazası kurâsından Hassa Karyesi ahâlisinden ve Dördüncü Ordu-yu Hümayun Nakliye Taburu efradından olub bundan akdem vefat eden Abbas oğlu Sıddık bin Yakub'un verâseti babası mezbûr Yakub bin Hasan ile sulbî sağır oğlu Mehmed ve zevcesi Ayşe bint-i Mustafa'ya münhasıra olub ve bunlardan gayrı vâris ve terekesine müstehak-i ahârı olmadığı ab-ı mezbûr Yakub tarafından mahzar-ı hasm-ı

³⁸⁸ 25 Ekim 1899.

cahda karye-i mezkûre ahâlisinden Mehmed Efendi ibn-i Halil ve Beşir Efendi ibn-i Abdullah nâm kimesnelerin şehâdetleriyle isbat eylediği fi 23 Cemaziyelahir Sene [1]316³⁸⁹

Şâhid-i Mezbûr Beşir	Şâhid-i Mezbûr Mehmed Efendi	Müdde'â Aleyh-i Mezbûr (...)bin İshak	Müdde'î Mezbur Yakub
-------------------------	---------------------------------	--	----------------------------

Sahife No: - Belge No:28-98

Konu: Alacak Davası

Eğin Kazası mahallatında Encedudezi Mahallesi mütemekkinlerinden Harputlu oğlu müteveffa Artin zevcesi Sarim bint-i diğër Artin nâm hatuna meclis-i şer'î münirde yine mahalle-i merküme ahâlisinden Arabgirli oğlu Karabet veledi Sırakan nâm kimesne müvacehesinde mahalle-i merkümede vaki bir tarafı Ordef oğlu Karabet üç tarafı yol ile mahdud ve bir bab keza mülk ve yine mahalle-i merkumden vaki tarafları ağyar Milkan ve tarafeynden tarîk-i âm ile mahdud bir kıt'a ufak bahçeyi tarafeynden bi'l-icab ve'l-kabul bey-i bat-ı sahih ile bey edib olduğu iştirâ ve temellük ve kabul edib semen-i meblağ-ı mezkûru bana teslimden imtinâ etmekle sual olunub semen-i meblağ-ı **Sahife 29:** mezkûru bana edâ ve teslimde merkum Karabet'e tenbih olunmak muradımdır deyu da'vâ eylediği zabtolundu fi 24 Cemaziyelahir Sene 1316³⁹⁰

Müdde'î Merküme Meryem

Sahife No: - Belge No: 29-99

Konu: Alacak Davası

Gıbbe's-sual merkum Karabet cevâbında menzil bahçe-i mahdud-ı mezkûrları bundan bir mah mukaddem müdde'îye-i merküme Meryem'den meblağ-ı mezkûr yedi yüz kuruş ber vech-i muharrer iştirâ eyledim ise de menzil ve bahçe-i mahdud-ı

³⁸⁹ 8 Kasım 1898.

³⁹⁰ 9 Kasım 1898.

mezkûrlar zevc-i müteveffa-yı merkum Artin mülkü olduğu malumum olmağla mezbûr merküme Meryem fuzuli satmış olduğundan semen-i meblağ-ı mezbûru vermedim kendinin olduğu tebeyün ve tahakkuk etmedikçe semen-i meblağ-ı mezkûru vermem bey'î mezkûr batıldır ve icab-ı şer'isinin icrası muradımdır dediği zabtolundu fi 24 Cemaziyelahir Sene [1]316³⁹¹

Müdde'â Aleyh-i Merkum Karabet

Sahife No: - Belge No: 29-100

Konu: Alacak Davası

Müdde'ıye-i merküme Meryem'den lede's-sual menzil ve bahçe-i mahdud-ı mezkûrları zevcim müteveffa-yı merkum Artin bundan mukaddem fevt olub vefatdan bir sene evvel hayatında ve sıhhatinde mutazarrır olduğu menzil ve bahçe-i mahdud-ı mezkûrları tarafeynden bi'l-icab ve'l-kabul bat ve sahihen yedi yüz kuruş semen-i medfu ve makbuza mukâbelesinde bana munhasır şuhudda bey ve temlik ve teslim eylediğinde ben dahi iştirâ ve teslim ve temellük ve kabul edib olvehile menzil ve bahçe-i mahdud-ı mezkûrlar benim mülk-i müşterâm olduğu halde merkum Karambet'e bey' eyledim semen-i meblağ-ı mezkûru yedi yüz kuruş hala bana edâ ve teslimi merkum Karabet'e tenbih olunmak muradımdır deyu bade'd-def'i'd-da'vâ ve'l istintak ve'l-inkâr müdde'ıye-i merkümeden ber vech-i muharrer müdde'âsına mutâbık beyyine taleb olunduğu fi 24 Cemaziyelahir Sene [1]316³⁹²

Müdde'ıye-i Merkûme Meryem

Sahife No: - Belge No: 29-101

Konu: Alacak Davası

Müdde'ıye-i merküme Meryem ber vech-i muharrer müdde'âsını mahalle-i merküme ahâlisenden Eşyan veledi Simak ve nisa taifesinden Madenli müdde'ıye -i merküme Meryem oğlu kerimesi Marta bint-i Ağya ve Oröf oğlu kerimesi Tanafar bint-i diğ

³⁹¹ 9 Kasım 1898.

³⁹² 9 Kasım 1898.

Ağya ile isbat-ı müdde'â edeceğini ve bunlardan başka şâhidleri olmadığını beyân eylediği fi 24 Cemaziyelahir Sene [1]316³⁹³

Sahife No: - Belge No: 29-102

Konu: Alacak Davası

Merkum Menet oğlu Eşyan veledi Simak ve mezbûran-ı merkuman Marta bin Ağya Tanafar bint-i diğër Ağya nâm kimesne ve mezbûreler ile müdde'ıye-i dafia-i merküme Meryem ber vech-i muharrer def-i müdde'âsını bi'l-muvâcehe isbat eylediği fi 24 Cemaziyelahir Sene [1]316³⁹⁴

Müdde'â Aleyh-i Merkum Karabet	Şâhid-i Mezbûre Marta	Şâhid-i Merküme Tanafar	Şâhid-i Merküme Eşyan
-----------------------------------	--------------------------	----------------------------	--------------------------

Sahife No: - Belge No: 30-103

Konu: Verâset Davası

Zabt-ı da'vâ-yı mezkûrun on sekizinci sahifeden nakil müdde'ıye -i mezbûre Ümmü Gülsüm Hanım'dan husûs-î mezkûrda şâhidleri kimler olduğunu lede's-sual cevâbında şâhidim Halil Ağazâde Hasan Efendi ve Halil Ağazâde Osman Efendi Ömer Ağazâde Abdullah Efendi Paşazâde İbrahim Bey ve Ömer Ağazâde Canik Bekir Efendi ve Ömer Ağazâde Mehmed ile nisvanından müteveffa Edhem Efendi zevcesi ve Halil Ağa Kelek Hacı validesi Aşye Hatun ve Tahir Efendizâde Ümmü Gülsüm Hatun ve mezbûr Hacı baba ve merkum oğlu Hacı baba bunlar şâhidlerimdir bunlarla ibsat ve bunlardan gayrı şâhidlerim yokdur fi 30 Cemaziyelahir Sene [1]316³⁹⁵

Müdde'ıye-i Mezbûre Ümmü Gülsüm

Sahife No: - Belge No: 30-104

³⁹³ 9 Kasım 1898.

³⁹⁴ 9 Kasım 1898.

³⁹⁵ 14 Kasım 1898.

Konu: Verâset Davası

Mezbûre Ümmü Gülsüm Hatun'a celb ve ber vech-i muharrer yazdırmış olduğu şahidleri taleb oludukda şahid getiremem deyu utana utana izhar-ı acz eylediği fi 22 Receb Sene [1]316³⁹⁶

İş bu barmak-ı mezbûre Ümmü Gülsüm'ün olduğunu tasdik ederiz fi 22 Receb Sene [1]316³⁹⁷

Sahife No: - Belge No: 30-105

Konu: Verâset Davası

Mezbûre Ümmü Gülsüm Hatun'a Bidayet Mahkemesi'nde maksud-ı huzur-ı şer'de ber vech-i muharrer takrîr eylediğini hâzır bulunduğumuz halde tasdik ederiz fi 22 Receb Sene [1]316³⁹⁸

Muâvin-i Mustantik	Azadan	Odacı	(...)zâde
Selimzâde	(...)	Hüseyin	Mehmed Lütfü

Sahife No: - Belge No: 30-106

Konu: Verâset Davası

Eğın Kazası kurâsından Müşke Karye ahâlisinden Emir İsmail oğlu İsmail bin Aziz nâm kimesne meclis-i şer'de takrîr-i kelim edib karye-i mezkûre ahâlisinden iken bundan akdem vefat eden amcam Emir İsmail oğlu Halil bin Abdullah verâseti zevcesi Ümmü Gülsüm kızı Fatma ile bana münhasıra olub müteveffa-yı mezbûrun terekesi mezbûre Fatma'nın zevci Mekeş oğlu İbrahim Efendi yedinde vazıu'l-yed olduğundan mezbûrun celbiyle hissemın tahsil ve yedime itaya dair mahkeme-i şer'iyeye bir kıt'a arzuhal takdim etmişdir murisim müteveffa-yı mezbûrun terekesinden ala sebil altın borcu'ş-şer'i iki yüz elli kuruşa işbu gâib-i ani'l-meclis İbrahim Efendi ile sulh olub bedeli sulh olan meblağ-ı mezkûru mezbûr İbrahim Efendi tarafından Kemal Efendi bana def ve teslim ben dahi yedimden tamamen ve

³⁹⁶ 6 Aralık 1898.

³⁹⁷ 6 Aralık 1898.

³⁹⁸ 6 Aralık 1898.

kâmil-i ahz ve kabzeyledim murisim amcam müteveffa-yı mezbûrun terekesine ve hisse-i irsiyyeye müteallik amme-i da‘vâ ve kâffe muhasamatdan gâib-i an i’l-meclis mezbûr İbrahim Efendi’nin zimmetini ibra ve iskat eyledim dediği zabtolundu fi 13 Receb Sene [1]316³⁹⁹

Mukırr-ı Mezbûr İsmail bin Aziz veledi mezbûr

İşbu barmak-ı mezbûr İsmail’in tarafından vaz olunduğunu tasdik ederiz fi 13 Receb Sene [1]316⁴⁰⁰

Müftüzâde Esnak Mahallesinden (...)zâde Mehmed Kemal

Sahife No: - Belge No: 30-107

Konu: Verâset Davası

Eğın Kazası mahallâtından Misak oğlu Mahallesi mütemekkinlerinden Hekem Kariğ oğlu Begas veledi Samakik li-ebaveyn kızı karındaşı ve ber vech-i ati verâset eden şahıs mahalle-i merküme ahâlisinden Barsem oğlu Hamader veledi Barsem ve Ermanak veledi Tamik ta’rifleriyle muarrefe olan Babacuza Remas meclis-i şer‘de mahalle-i merkümeden Tokatlı oğlu Tamyanus veledi Agob muvâcehesinde üzerine da‘vâ edib benimle gâibtan-ı ani’l-beled Meryem ve Penbe Rusya toprağında Batum Kazası’nda mütemekkin Bedros müteveffa-yı merkum Begos ile li-ebeveyn karındaşlar olmamızla babamız iken sulb ve dedemiz eğer Kariğ olub olvehile er karındaşım müteveffa-yı merkum Begos’un verâseti benimle diğ er ve kız karındaşları gâibun-ı merkumuna ve zevcesi yine gâibetü ani’l-beled Verof bint-i Felides’e münhasıra olub ve benimle onlardan gayrı vârisi ve terekesine müstehak-ı aharı olmadığından murisim müteveffa-yı merkum Begos’un sağlığında merkum

³⁹⁹ 27 Kasım 1898.

⁴⁰⁰ 27 Kasım 1898.

Tamyanus zimmetinde cihet-i karzdan kırk kuruş alacak hakkını kable'l ahz ve'l istifa fevt olağla meblağ-ı merkumdan benim hisse-i irsiyyeme isabet eden altı kuruş bana edâ ve teslime merkum Tamyanus'a kıbel-i şer'den tenbih olunmak bi'l-verase muradıdır deyu (**sahife 31:**) da'vâ edib Gibbe's-sual oldahi cevâbında müteveffa-yı merkum ol mikdar kuruş deyni olduğu taliben ikrâr müdde'ıye-i mezbûrunun (...) ber vech-i muharrer müdde'âsını inkâr edecek müdde'ıye-i merküme ber vech-i muharrer ve ber vakf-ı müdde'â verâset müdde'âsını merkuman Hamader ve Ermanak nâm kimesneler şehâdetleriyle bi'l-müvacehe isbat eylediği fi 15 Receb Sene [1]316⁴⁰¹

Merkum	Şâhid-i Merkum	Müdde'â Aleyh -i Merkum	Müdeiye-i Merküme
Ermanak	Haçatur		Hasu

Sahife No: - Belge No: 31-108

Konu: Verâset Davası

Eğın Kazası ahâlisinden Sünnetcizâde İsmail Efendi ibn-i Hacı Mustafa meclis-şer'de Seyyid Ali Mahallesi alasinden müteveffa Fırıncı Ensebil oğlu Ahmed bin Mehmed Yaşar'ın zevcesi ve siğar vasiyeleri Zekiye Hatun tarafından vekil-i müsecceli ve Venkağlı Mustafa ibn-i Hasan muvâcehesinde yedimizde fi 21 Rebiülahir Sene 316 tarihiyle müteveffa-yı mezbûrun mührünü havi pul üzerine bir kıt'a sened mucibince müteveffa-yı mezbûr zimmetinde Yağmurdere Mahallesi ahâlisinden gâib-i ani'l-beled Sağırzâde Şakir Efendi'nin yedimde olan akçesinden olarak mezbûr Ahmed'e tarih-i mezkûrdan bir sene vadesiyle ikraz eylediğim oldahi yedimden istikraz eylediği on bir aded lirayı kable'l-edâ ve'l ifa vefat etmekle mezbûr Şakir Efendi dahi badehu meblağ-ı mezkûru mezbûr Ahmed verdiği kabul etmemiş idi bu cihetle vermiş olduğum meblağ-ı merkumu müteveffa-yı merkum Ahmed'in hala bi'l-verase vazıatü'l-yed olduğu terekesinden olmak üzere müvekkilesi mezbûreye izafetle vekil-i mezbûr Mustafa Efendi'ye kıbel-işer'den

⁴⁰¹ 29 Kasım 1898.

tenbih olunmak muradıdır deyu sened-i mezkûru ibrazıyla da'vâ eylediği. Fi 22 Receb Sene [1]316⁴⁰²

Müdde'î Mümâ ileyh

Sahife No: - Belge No: 31-109

Konu: Verâset Davası

Müdde'â aleyh-i vekil-i mezbûr Mustafa Efendi cevâbında müvekilesi mezbûre Zekiye'nin bi'l-asale ve bi'l-vesaye zevci müteveffa-yı mezbûrun terekesine vaziatü'l-yed olduğu ikrâr-ı mümâ ileyhin maada ber vech-i muharrer müdde'âsını inkâr eylediği fi 22 Receb sene [1]316⁴⁰³

Müdde'â Aleyh-i Vekil-i mezbûr

Sahife No: - Belge No: 31-110

Konu: Verâset Davası

Müdde'î mümâ ileyh İsmail Efendi'den ber vech-i muharrer müdde'âsına mutâbık beyyinehu taleb olundukda husûs-î mezkûrda şâhidleri Seyyid Ali Mahallesi'nden Şakir oğlu Halil Efendi ibn-i Mehmed Emin ve Taşdibi Mahallesi'den İmamzâde Numan Efendi ibn-i Mehmed olduğunu ve isbat edeceğini beyân eyledi

Müdde'î mümâ ileyh

Sahife No: - Belge No: 31-111

Konu: Verâset Davası

Müdde'î mümâ ileyh İsmail Efendi ber vech-i muharrer müdde'âsını ber mantuk-ı sened mezbûran Halil Efendi ibn-i Mehmed Emin ve Numan Efendi ibn-i Mehmed

⁴⁰² 6 Aralık 1898.

⁴⁰³ 6 Aralık 1898.

nâm kimesnelerin şehâdetleriyle bi'l-müvacehe ber vakf-ı müdde'â isbat eylediği fi
22 Receb Sene [1]316⁴⁰⁴

Şâhid-i mezbûr Numan	Şâhid-i mezbûr Halil	Müdde'â Aleyh -i Müma ileyh	Müdde'î Vekil- Mezbûr
-------------------------	-------------------------	--------------------------------	--------------------------

Sahife No: - Belge No: 32-112

Konu: Verâset Davası

Eğın Kazası mahallâtından Ortatepe Mahallesi ahâlisinda iken bundan akdem vefat eden Fazile oğlu Muhsin Şerif bin Feyzullah verâseti zevce-i menküha-i metrukesi Ayşe bint-i İbrahim ile sulbiyye kebire kızı gâibe-i ani'l-beled Aşye ve li-ebeveyn kız karındaşı Yasemin bint-i 'l-merkum Feyzullah munhasıra olduğu bi'l-ihbar nümâyan oldukdan sonra verese-i merkumdan maarrrefetü's-şahs merküme Ayşe meclis-i şer'î münirde bint-i gâibe-i merküme Ayşe'nin tesviye-i umuruna kibel-i şer'den kayyum nasb olunan mahalle-i merküme ahâlisinden Memağazâde Osman Ağa ibn-i Ahmed Receb nâm kimesne müvacehesinde da'vâ edib zevcim müteveffa-yı mezbûr Mehmed Şerif'in hayatında zimmetinde mütekarrır ve makud-ı aleyh olanlar beş yüz elli bir kuruş mehr-i mu'accele-i semen alacak hakkım olub kabe'l-edâ ve'l-ifa vefat etmekle meblağ-ı merkumu tereke-i müteveffa-yı merküme bi'l-vesaye vaziu'l-yed bulunan mezbûr Osman Ağa'dan tereke-i mezkûrdan olmak üzere bana edâ ve teslime tenbih olunmak muradımdır deyu yedimde bulunan izinnâme-i şer'ıyyeyi ibrazıyla da'vâ eyledi fi 23 Recebü'l-ferd Sene [1]316⁴⁰⁵

Müdde'ıye-i mezbûre Ayşe

Sahife No: - Belge No: 32-113

Konu: Verâset Davası

Gıbbe's -sual Müdde'â aleyh kayyum mezbûr Osman Ağa cevâbında tereke-i müteveffa-yı merkum mahalle-i merkümede vaki'lar kıt'a bahçe ile ve bir hâne

⁴⁰⁴ 6 Aralık 1898.

⁴⁰⁵ 7 Aralık 1898.

Müdde'â Aleyh Kayyum (...)

arsasına bi'l-vesaye vazu'l-yedini ikrâr müdde'îye-i mezkûrenin maada da'vâsını inkâr eylediği fi 23 Recebü'l-ferd Sene [1]316⁴⁰⁶

Sahife No: - Belge No: 32-114

Konu: Verâset Davası

Müdde'îye-i merkûme Ayşe Hatun'dan ber vech-i muharrer müdde'âsına mutâbık beyyinehu taleb olunub husûs-î mezkûrda şâhidleri dahi kimler olduğu kendisinden lede's-sual Orta Cami-i şerif imamı Hacı Ahmed Hafız Efendi ve Sandıkbağı Mahallesi'nden Kürd oğlu Mehmed ve daha sairleri var ise de badehu söyleyeceğini ve cumartesi günü dahi ikâme-i şuhud edeceğini ifâde ve beyân eyledi fi 23 recebü'l-ferd sene [1]316⁴⁰⁷

Müdde'îye-i Mezbûre Ayşe

Bala-yı zabıtada ve burada olan barmaklar mezbûrenin olduğu

(...)Mehmed	Katib Mehmed Lütü
-------------	-------------------

Sahife No: - Belge No: 32-115

Konu: Verâset Davası

Mümâ ileyh Hacı Hafız Ahmed Efendi ibn-i Şit ve mezbûr Mehmed ibn-i İsmail nâm kimesneler li-eceliş-şehade hâzıran olub iştişhad olunduklarında müdde'îye-i mezbûre Ayşe Hatun'un haltaları ve diğer kız karındaşlarının mehr-i müeccelleri beş yüz elli kuruş olduğuna ve binaenaleyh mezbûre Ayşe'nin dahi mihri meblağ-ı mezkûr beş yüz eli kuruş olduğuna bizler şâhidiz ve şehâdet eyleriz deyu bi'l-müvacehe şehâdet eyledikleri fi 23 Recebü'l-ferd Sene [1]316⁴⁰⁸

⁴⁰⁶ 7 Aralık 1898.

⁴⁰⁷ 7 Aralık 1898.

⁴⁰⁸ 7 Aralık 1898.

Müdde'â Aleyh Kayyum mezbûr	Şâhid-i mezbûr Mehmed	Şâhid-i Mümâ ileyh
--------------------------------	--------------------------	--------------------

Sahife No: - Belge No: 32-116

Konu: Verâset Davası

Şâhidan-ı mezbûr ledeyi't-tezkiye adl ve makbulü'ş-şehade oldukları ihbar olunduğunu müdde'ie-i mezbûre Ayşe Hatun'a bade't-tahlifi'ş-şer'î zabt olundu fi 2 Şaban Sene [1]316⁴⁰⁹

Müdde'â Aleyh-i Kayyum	Müdde'ie-i Mezbûre	Mezbûr Osman
------------------------	--------------------	--------------

Sahife No: - Belge No: 33-117

Konu: Satış İzni

Eğın Kazası kurâsından İliç Karyesi mütemekkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Mardik oğlu Serdes veledi Bedros veledi Atah verâseti zevce-i metrukesi Ağan bint-i Keyork ve validesi Tarvanda bint-i Varteras ile sulbî kebir oğlu Aramen ve sulbî sağır oğulları Ohannes ve Mardros ve Bedros ve sulbiyye sağıre kızları Nâzır ve Çayna ve Makruhi'ye munharısar olduğı bi'l-ihbar nümâyan oldukdan sonra siğar-ı merkümeden tesviye-i umurlarına bâ-hüccet-i şer'ie mansub vasıyyeleri valideleri şahıs karye-i mezkûre ahâlisinden Sarraf oğlu Arakil veledi Mardros ile kaza-i mezkûre Nefs Kasabası'nda Sofla Mahallesi ahâlisinden Kasab oğul Berdros Ağık veledi Evakem tarafleriyle muarefe olan merküme Agoni meclis-i şer'de bi'l-vesaye takrîr-i kelim edib murisimiz zevc ve vasıyyeleri olduğum evladlarım siğar-ı merkumun her birleri müteveffa-yı merkumun sağılığından kaza-i mezkûr banka sandığından birâderi Keyork ile müştereken oğlu yedi buçuk lira-yı Osmani istikraz ve kabz edib kable'l-edâ ve'l-ifa murisimiz müteveffa-yı merküme birâderi merkum Keyork vefat etmeleriyle ve diğere mahalle dahi malum ol-mikdar ve bunları olub ve

⁴⁰⁹ 16 Aralık 1898.

bankanın takasitlerini tesviye etmediklerinden ve bizim ve siğar-ı merkumun dahi tesviyeye adem-i iktidarımızdan dolayı müteveffa-yı merkumun ve birâderi müteveffa-yı merkum ile maan kaza-i mezkûre kurâsından Senmeni Karyesi'nde vaki mutasarrıf oldukları vaki bir tarafı Oraklı Kurdbaş Mehmed Efendi kavaklığı ve bir tarafı harık ve bir tarafı Fatma ve bir tarafı küçük Ali kavaklarıyla mahdud bir kıt'a kavaklık ve yine tarafları Fatma ve küçük Ali ve harık ve Kudbaş çayırılıklarıyla mahdud bir kıt'a söğürlük ve yine tarafları Sirac oğlu Mehmed Efendi bahçesi ve tarîk-i âm ve çay ve değirmen harkı ile mahdud bir kıt'a yoncalık mülklerinin nafaka hissesi siğar-ı merkumunun pederleri zevcim müteveffa-yı merkum Serges'in ber vech-i muharrer banka vesair mahallere olan duyunundan dolayı benim ve hâzır-ı bi'l-meclis merkum Armin'in hisselerimizle maan bedel-i misilleriyle taliblerine bey' olunub esman-ı hisselerinden duyun-ı mezkûrların tesviyesiyle baki kalır ise siğar-ı merkumun için diğer bir münasib emlâkın iştirâ olunmak ve duyundan noksan kalır ise karye-i mezkûrda vaki bir bab değirmenin âhara terhiniyle akça istikraz olunmak üzere siğar-ı merkümün haklarında enfa olacağından emlâk-ı mezkûrlardan siğar-ı merkumunun hisselerinin furuhtuna dair canib-i şer'den yedime izin verilmesi bi'l-vesaye muradımdır dedikde zabtolundu fi 2 Şaban Sene [1]316⁴¹⁰

Mukırr-ı Vasî-i Merküme Agoni

Sahife No: - Belge No: 33-118

Konu: Satış İzni

Vasîyye-i merküme Agoni'nin bi'l-vaseye takrîr-i meşruhası vakı'a mutâbık olduğunu ve imzası tahtında bulunan barmak dahi merkümenin olduğunu ve şahsını muarefeler olduğumuzu mübeyyin işbu zeyl taraflarımızdan tasdik kılındı fi 2 Şaban Sene [1]316⁴¹¹

Sarrafi oğlu	Kasab oğlu	Merasamdı oğlu Sesak
Merkum Arakil	Merkum Medros	Veledi Mahtur

⁴¹⁰ 16 Aralık 1898.

⁴¹¹ 16 Aralık 1898.

Sahife No: - Belge No: 33-119

Konu: Satış İzni

Eğin Kazası kurâsından İliç Karyesi mütemekkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Mardik oğlu Keyork veledi Bedros'un verâseti zevce-i metrukesi İskohi bint-i Eşyan ile validesi Tarvanda veledi Vartires ile sulbî sağır oğlu Haçatur ve sulbiyye sağıre kızları Nikdar ve Meryem münhasıra olduğu bi'l-ihbar nümâyan oldukdan sonra siğar-ı merkümenin tesviye-i umurlarına bâ-hüccet-i şer'î mansub vasîyyeleri validleri şahs zeyl-i zabtda muharrerü'l-esası kitabın ta'rifleriyle muarefe olan mezbûre Eskohi meclis-i şer'îde bi'l-vesaye takrîr-i kelim edib murisimiz zevcim ve vasîyyeleri olduğum evladlarım siğar-ı merkumunun pederleri müteveffa-yı merkumun sağılığında kaza-i mezkûr banka sandığıında birâderi Serges ile müşteriken elli yedi buçuk aded lira-yı Osmani istikraz ve karz edib kable'l-edâ ve'l-ifa murisimiz müteveffa-yı merkum ve birâderi mezbûr Serges vefat etmeleriyle diğerk mahalle dahi malümü'l-mikdar duyunları olub ve bankanın tekasitlerini tesviye etmediklerinden ve bizim ve siğar-ı merkumun dahi tesviyeye adem ve iktidarımızdan dolayı müteveffa-yı merkumun ve birâderi müteveffa-yı mezbûr ile maan kaza-i mezkûr kurâsından Senahos Karyesinden vaki mutasarrıf oldukları tarafları Kurdbaş Mehmed Efendi (**sahife 34:**) ve Fatma ve Küçük Ali kavaklık ve tarlalarıyla ve hark ile mahdud bir kıt'a kavaklık ve yine tarafları Kurdbaş Mehmed Efendi ve Fatma ve Küçük Ali söğürlükleriyle ve hark ile mahdud bir kıt'a söğürlük ve yine tarafları Siraczâde Mehmed Efendi Bahçesi ve tarîk-i âm ve çay ve değirmen harkı ile mahdud bir kıt'a yoncalık mülklerinin nafaka hissesi siğar-ı merkumunun pederleri zevcim müteveffa-yı merkum Serges'in ber vech-i muharrer banka vesaire mahallere olan duyunundan dolayı benim ve sağır-i merkumun hisselerimizle bedel-i misilleriyle tabiblerine bey' olunub esman-ı hisselerinden duyun-ı mezkûrların tesviyesiyle baki kalır ise siğar-ı merkuamlar için diğerk bir münasib emlâk iştirâ olunmak ve duyundan noksan kalır ise karye-i mezkûrda vaki bir bab değirmenin âhara terhiniyle akça istikraz olunmak üzere siğar-ı merkumun haklarında enfa olacağıından emlâk-i mezkûrlardan siğar-ı merkumunun hisselerinin

furuhtuna dair canib-i şer'eden yedimize izin verilmesi bi'l-vesaye matlubumdur dedikte zabtolundu fi 2 Şaban Sene [1]316⁴¹²

Mukırr-ı Vasîye-i Mezbûre Eskohi

Sahife No: - Belge No: 34-120

Konu: Satış İzni

Vasîye-i merkûme Agoni'nin bi'l-vesaye takrîr-i meşruhası vakı'a mutâbık olduğunu ve imzası tahtında bulunan barmak dahi merkûmenin olduğunu ve şahsını mu'arrefeler olduğumuzu mübeyyin işbu zeyl taraflarımızdan tasdik kılındı fi 2 Şaban Sene [1]316⁴¹³

Merasamdı oğlu Sesak	Kasab oğlu Merkum Bedros	Sarrafi oğlu Merkum Arahil
-------------------------	-----------------------------	-------------------------------

Sahife No: - Belge No: 34-121

Konu: Alacak Davası

Arik-i Ulya Mahallesi ahâlisinden Bayezidzâde Mehmed Ağa ilani el-Hâc Ali nâm kimesne meclis-i şer'i münirde takrîr-i kelam edib mahalle-i merkûmede vaki hâlâ zevce-i menkuham Hafize Hanım ibnetü Ali ile maan sâkinler olduğumuz mahalle-i merkûmeden vaki malümü'l-hudud ve'l-ciran bir bab hânenin hânenin nısfı zevcem gâibetü ani'l-meclis mezbûrenin olub hâne i mezkûrun nısfıyla hâne-i mezkûrenin arka tarafında vaki tarafları Abdüssselam oğulları Emin Ağa ve Ali Efendi bahçeleri ve arsaları ve tarîk-i âm ve Usta Bekir ve Hanefi oğlu Edhem ve Saatci Osman ve Hacı Ömer hâneleriyle mahdud bir kıt'a bahçenin yukarı yoldan kapu hizasından yukarı bir sekü ile hâne derununda mevcud olub akdemce bâ-sened-i müfredat zevcem mezbûreye vermiş olduğum eşyadan maadası melbusat ve mefruşat ve edâ-i nuhasiye ve gayr-ı nuhasiye ve üzerime labis olduğum elbisemden maada gerekse maru'z-zikr nısf hâne ve gerekse bahçe-i mezkûrun mezkûr yukarı seküden maadası

⁴¹² 16 Aralık 1898.

⁴¹³ 16 Aralık 1898.

yani aşağı tarafı zevcem mezbûre Hafize Hanım'adır benim maru'z-zikr zevcem mezbûrenin mutasarrıfa olduğu eşyadan maadası ve elbisemden gayrı bir şeyim yokdur cümlesi yani nısf hâne ve mezkûr seküden aşağı nihayete kadar bahçe zevcem gâibe-i ani'l-meclis mezbûre Hafize Hatun'undur benim asla ve kata alaka ve medhalim yokdur ve nısf hâne ve bahçenin senedlerinde ismim nâm-ı müsteardır dediği zabt kılındı fi 27 Şaban Sene [1]316⁴¹⁴

Mukırr-ı Mümâ ileyh Mehmed Ağa ibn-i el-Hâc Ali

Sahife No: - Belge No: 34-122

Konu: Verâset Davası

Kaşu Karyesi ahâlisinden Hazik oğlu Hafız Bekir Efendi İbni Mehmed Arif nâm kimesne meclis-i şer'e gelib geçen Recebü'l-ferdin hilâli Pazartesi günü Salı gecesi akşam namazından sonra hava berrak olduğu halde karyeden kibleye müteveccih olduğu halde re'yü'l-ayn müşahade eyledim bu vech üzere Allah için şâhidim şehâdet ederim dedikde zabt olundu fi 27 Şaban Sene [1]316⁴¹⁵

Mezbûr Hafız Bekir oğlu Hafız Bekir

Sahife No: - Belge No: 35-123

Konu: Alacak Davası

Eğin Kazası'nda mütemekkin fi'l-asl Divriği Kazası ahâlisinden ve teba-i Devlet-i Aliyye'nin Ermeni milletinden ve demirci esnafından Veradur oğlu Mardros veledi Kırkor meclis-i şer'de Rum milletinden Peraşküd kalfa muvâcehesinde yedimde bulunub işbu ibraz eylediğim bir kıt'a müfredat-ı defter ile kalfa-i merkumun Eğin'de Dört yolağzı Cami-i Şerif'i minaresi ve gerekse Bahçe Mahallesi'nde yapığı çeşme için emriyle bir takım demir âlât yapıdırıb imal etdirerek yapmış olduğum âlât ve edevat bahalarından zimmetinde cem'an bin altmış iki buçuk kuruş alacak hakkım

⁴¹⁴ 10 Ocak 1899.

⁴¹⁵ 10 Ocak 1899.

olub edâsında muhalefet etmekle sual olunub meblağ-ı mezkûru edâya kalfa-i merkuma tenbih olunmak muradımdır deyu da'vâ eylediği fi 30 Şaban Sene [1]316⁴¹⁶

Müdde'î Merkur Mardros

Sahife No: - Belge No: 35-124

Konu: Alacak Davası

Lede's-sual kafa-i merkum cevâbında filhakika müdde'î merkum Mardros'a bir takım demir âlât yaptırmış isem de cümlesi altı yüz yetmiş dokuz kuruşluk bâ-defter edevat almışım bundan bir lira dahi teslimatım olup mütebaki zimmetimde beş yüz altmış bir kuruş müdde'î merküme deynim vardır deyu maadasını inkâr ve almış olduğu demir edevatına dair bir defter ibraz eylediği fi 30 Şaban Sene [1]316⁴¹⁷

Müdde'â Aleyh Kalfa-i Merkur Peraşküd

Sahife No: - Belge No: 35-125

Konu: Alacak Davası

İşbu meclis-i şer' de defterlik meydana alınarak bade'l-muhasebe müdde'î merkum Mardros'un kalfa-i merkum zimmetinde ez-gayr-ı teslimat mütebaki yedi yüz doksan yedi kuruş zuhur edib ber vech-i muharrer 797 kuruş borcu olduğunu kalfa-i merkum ikrâr-ı kabul ve müdde'î merküme dahi kabul ve razı olup bu vechile sulh olup meblağ-ı mezkûru dahi bu tarihten iki mah sonra kendisine ve emrine te'diye etmek üzere kalfa-i merkum tarafından bir kıt'a sened ita olundu fi 30 Şaban Sene [1]316⁴¹⁸

Müdde'â Aleyh Kalfa Peraşküd	Müdde'î Merkur Mardros
---------------------------------	---------------------------

⁴¹⁶ 13 Ocak 1899.

⁴¹⁷ 13 Ocak 1899.

⁴¹⁸ 13 Ocak 1899.

Sahife No: - Belge No: 35-126

Konu: Boşanma Davası

Eğin Kazası kurâsından Gemürgbab Karyesi sâkinlerinden Hacer Hanım bint-i Mustafa nâm hatun tarafından hussu-i âtide muhakeme ve muhasamaya veled-i el-Hâc Salih ve edâya vekâlet-i amire ile vekili eylediği karye-i mezkûre ahâlisinden babam mezbûr Mustafa bin Abdullah ve Ahmed bin Halil şehâdetleri Zabtiye Mustafa Baba nâm kimesne meclis-i şer‘de zevc-i mutlakası Seyyid Ali Mahallesi ahâlisinden İsmail Beyzâde Ahmed Efendi ibn-i İsmail mahzarında bi’l-ve kale takrîr-i kelim edib merkum mezbûre Hacer Hanım’ın zevci mutlak mezbûr Ahmed zimmetinde mehr-i mücelesi 601 ve iddet nafakası olan 1362 kuruşla cem’an 737 kuruşla mezbûr Ahmed Efendi zimmetinde olup iddi‘a olunan mezbûrenin takım altın 10 gazi ve beş aded onluk altınlarla(...)sirmalı entari ve silta ve nişan için dahi 1122 dahi münasib görülüb ol vechile sulh olarak cema’n dokuz yüz kuruş işbu meclis-i şer‘de mezbûr Ahmed Efendi tarafından tamamen ve kâmilan bi’l-ve kale bana def ve teslim olunub ben dahi tamamen ve kâmilan ahz ve kabz eyledim gerekse mehir ve nafaka ve matlub olunan altın ve eşyalardan vesair ve gerekse hukuk-ı zevciyyete müteallik amme-i da‘vâdan bi’l-ve kale mezbûr Ahmed Efendi’nin zimmetini ibra ve âm ile iskat oldahi husu-i mezkûrumuz ber vech-i muharrer hukuk-i zevciyyete müteallika amme-i da‘vâdan zevce-i mutlakası müvekkile-i mutlakası müvekkile-i mezbûrenin zimmetini ibra ve iskat eylediği zabt olundu fi 13 Şevval Sene [1]316⁴¹⁹

Şâhid-i Mezbûr	Şâhid-i Mezbûr	Mezbûr Ahmed Efendi	Vekil-i Mezbûr Mustafa
----------------	----------------	------------------------	---------------------------

Sahife No: - Belge No: 36-127

Konu: Verâset Davası

Balada yirmi yedinci sahifeden naklen mezbûr Hasan Efendi murisi müteveffiye-i mezbûrenin terekesi canib-i şer‘den tahrîr-i vech ve taksim ettirdim bir de hâne ve

⁴¹⁹ 24 Şubat 1899.

bahçede hissemiz var diyerek müteveffiyenin vefatından sonra ara sıra oturdum velimesi müteveffiyenin vefatından sonra defin tarihinde canib-i şer‘den tahrîr etdirdiği ve yedinde buna dair canib-i şer‘den bir şey olup olmadığına ve hânedan dahi hangi tarihlerde hissemiz var diyerek oturmuş olduğu mezbûr Hasan Efendi’den tashih ve beyân olunduğu fi 19 Şevval Sene [1]316⁴²⁰

Sahife No: - Belge No: 36-128

Konu: Verâset Davası

Mezbûr Hasan Efendi cevâbında hâne-i mezkûrda hissem var diyerek üç yüz beş tarihinde bir sene kadar oturdum ve bahçenin hâsılatını aldım ve üç yüz yedi tarihinde dahi Ermeni Milleti’nden Orık oğlu Usta Arakil hâne ve bahçeyi seksen kuruşa icara verdim ve mahkeme-i şer‘iyyeden tahrîrine dair yedimde bir şey olmayıb ancak üç yüz yedi tarihinde mahkeme-i şer‘iyye kâtibine söyledim gittik hâneyle bahçeyi kazdı geldi ve buna dair arzuhal vermedim ve hâne ve bağımızda iki sene kızları oturdu ber vech-i muharrer bir senede biz bi’l-verase oturduk deyu ber vech-i muharrer ifâde ve takrîr ve izahatı zabtolundu fi 19 Şevval Sene [1]316⁴²¹

Müdde‘î Mezbûr Hasan Efendi

Sahife No: - Belge No: 36-129

Konu: Verâset Davası

Husûs-î mezkûrlara dair şâhidlerin kimlerdir kendi oturduğuma şâhidlerim Cin Alizâde Abdurrahman ve Cin Alizâde diğer Abdurrahman bunlardır ve icar için dahi icar senesinde şâhidler vardır bakıb gelib söyleyeyim fi 19 Şevval Sene [1]316⁴²²

Mezbûr Hasan

Sahife No: - Belge No: 36-130

Konu: Vasiyet Davası

⁴²⁰ 2 Mart 1899.

⁴²¹ 2 Mart 1899.

⁴²² 2 Mart 1899.

Eğin Kasabası'nın Halil Ağa Mahallesi sâkinelerinden iken bundan akdem vefat eden Tiryaki oğlu kerimesi Hafid bint-i Osman verâset-i sadri kebir oğlu gâib-i ani'l-beled Bekir bin Abdullah münhasıra olduğu bi'l-ihbar nümâyan olduğundan sonra müteveffîye-i mezbûrenin re'yelerinden mahalle-i mezbûreden vaki Emin Efendi mescid-i şerifi vakıf mütevellişi Türkmenoğlu Nuri Ağa ibn-i Osman meclis-i şer' de ibn-i gâib mezbûr Bekir'in malını hıfz ve tesviye-i umuruna kibel-i şer' den mansub kaydî mahalle-i merkûme ahâlisinden Müezzinzâde Bekir lütfü Efendi ibn-i Mehmed Şerif mahzarında müteveffîye-i mezbûr ve vasîyy-i muhtarı olduğu Ariki Mahallesi'nden Mustafa Efendi ibn-i Molla Mustafa hâzır olduğumuz halde müteveffîye-i mezbûre hayatında vefatından üç gün evvel şöyle takrîr eylediği ben bi-emrillahi teala vefat eder isem sülüs malımdan techiz-i tekfinim görölüb baki malımın sülüsünden mütevellişi olduğum mescid-i şerif vakfına iki yüz kuruş verile deyu vasîyet ve tenfizine dahi hâzır-ı mezbûr Mustafa Efendi'yi vasîyy-i muhtar nasb edib mezbûre vefat etmekle meblağ-ı mezbûru müteveffîye-i mezbûrenin sülüs malından bi'l-ihrac vakf-ı mezkûr için bana teslime kısm-ı mezbûre tenbih olunmak muradıdır deyu bade'd-da'vâ ve'l-istintak ve'l-inkâr müdde'î mütevelli-i mezbûrdan ber vech-i muharrer müdde'âsına mutâbık beyyine taleb olunduk da ber vech-i muharrer müdde'âsını mezbûr Mustafa Efendi İbni molla Mustafa ve mahalle-i mezbûrdan ve Hacı Yusuf oğlu Ömer bin Osman nâm kimesnelerin şehâdetleriyle bi'l-müvacehe ile isbat eylediği fi 25 Zilkade Sene [1]316⁴²³

Şâhid-i Mezbûr	Şâhid-i Mezbûr	Müdde'â Aleyh	Kayyum-ı Müdde'î Mütevelli
Ömer	Mustafa Efendi	Mezbûr	Mezbûr

Sahife No: - Belge No: 37-131

Konu: Verâset Davası

Eğin Kazası mahallâtından Şahsuvar Mahallesi ahâlisinden ve Altıncı Ordu-yu Hümayun-u Kerkük Sancağı asakir-i redife-i şâhânesinin yüz birinci alayının birinci

⁴²³ 6 Nisan 1899.

taburunun üçüncü bölümü mülazım-ı sanisi Mahmud Efendi ibn-i Hacı Mehmed meclis-şer‘i münirde Dört Yol ağzı Mahallesi ahâlisinden Alemdarzâde İbrahim Edhem Ağa ibn-i el-Hâc Ahmed müvacehesinde maru‘z-zikr Şahsuvar Mahallesi ahâlisinden olub Der-Aliyye’de altıncı daire-i belediye komiserlerinden iken geçen yıl üç yüz on sene-i rumiyesi evahirlerinde bila-veled vefat eden dayım İsmail Hakkı Efendi ibn-i el-Hâc Mahmud Ağa’nın verâseti li-ebeveyn kızkarındaşı validem Emine ile ammizâdesi mezbûr Edhem Ağa’ya münhasıra olduğundan ve validem uht-i lehuma-yı mezbûre Emine Hatun’a dahi badehu kable’l-kısme maru‘z-zikr Kerkük’den Eğin’e gelir iken mezkûr üç yüz on iki senesi şehr-i Eylül’ün on dördüncü Perşembe günü esna-i rahda Musul’da vefat edib validem müteveffıye-i sâbite-i mezbûrenin verâseti dahi hasran bana münhasıra olmağla yedimde olub ve validem müteveffıye-i mezbûrenin ber vech-i muharrer vefatı tarih-i mezkûrdan olduğuna dair Kerkük Kazası Çukur Mahallesi heyet-i ihtiyariyesinden fi 5 Haziran Sene 317 tarihli şehâdetnâme ve ziri mezkûr Kerkük Belediye heyeti tarafından musaddak bulunan bir kıt’a mazbata ile mütebeyyin olub ve ber vech-i muharrer müteveffıye validemin verâseti dahi hasran bana münhasıra ve benden gayrı vârisi dair salifü’z-zikr Kerkük Sancağı merkez naib-i sabıkı faziletli Bekir Hilmi Efendi’nin mührüyle mahtum fi 29 Cemaziyelevvel Sene 1316 tarihli bir kıt’a isbat-ı verâset ilam-ı şer‘inden müsteban olacağı vechile validem müveffıye-i naibe-i mezbûre Emine Hatun’a li-ebeveyn karındaşı müteveffa-yı mezbûr İsmail Hakkı Efendi’den sonra vefat eylediği cihetle müteveffa-yı ol mezbûrun kendinin verâseti halen Der-Aliyye’de Sarıyar’da sâkine zevcesi Zeliha ile bi’l-münasaha bana ve ammizâdesi mezbûr İbrahim Ağa’ya münhasıra olduğundan mümâ ileyh Edhem Ağa’dan dahi husûs-î mezkûr lede’s-sual daim müteveffa-yı ol mezbûrun kezalik verâseti halen Der-Aliyye’de bulunan terekesinden mesele-i mirasımız vechile hisse-i irsiyyemin ahz ve kabza dair canib-i şer‘den yedime bir kıt’a vekâlet hüccetinin ita buyurulması matlubumdur dediği zabt olundu fi 25 Şevval Sene [1]316⁴²⁴

Müdde‘î Mümâ ileyh

⁴²⁴ 8 Mart 1899.

Sahife No: - Belge No: 37-132

Konu: Verâset Davası

Müdde'â aleyh-i mezbûr Edhem Ağa cevâbında filhakika amcam oğlu müteveffa-yı mezbûr İsmail Hakkı Efendi salifü'z-zikr üç yüz on senesinde Der-Aliyye'de vefat edib li-ebeveyn kız karındaşı müdde'î mümâ ileyh Mahmud Efendi'nin validesi mezbûre Emine Hatun'a dahi karındaşı müteveffa-yı mezbûr İsmail Efendi'den iki sene evvel yani üç yüz sekiz senesinde mezkûr Musul'da vefat edib Yunus Aleyhiselam'da medfunedir bu vechile amcam oğlu ve murisim müteveffa-yı mezbûr İsmail hakkı Efendinin terekesinde müdde'î mümâ ileyhin hakk-ı irsiyyesi yoktur ve validesi müteveffiye-i mezbûre ber vech-i muharrer karındaşı müteveffa İsmail Hakkı Efendi'den evvel vefatını dahi tebeyyün ederim dediği ve müdde'î mümâ ileyh Mahmud Efendi'nin ber vech-i muharrer müdde'âsını inkâr eylediği fi 25 Şevval [1]316⁴²⁵

Müdde'â Aleyh -i Mezbûr Edhem

Sahife No: - Belge No: 37-133

Konu: Verâset Davası

Müdde'î mezbûr Mahmud Efendi bi-tekrar cevâbında validesi müteveffiye-i mezbûre evvel vefat yani üç yüz sekiz senesinde hangi ayda ve günde vefatını ve kimler kabre koyduğu mezbûr Edhem Ağa'dan sual olunması da'vâ edildikde ol dahi ancak üç yüz sekiz senesinde validesi vefat edib hangi ay ve günde ve kimler kabre koyduğu malum değildir müdde'î mümâ ileyh Mahmud Efendi'nin validesi vefatına ve hissesinin burada ahz ve kabza dair Talat Efendi ile Hacı Mehmed'e mektupları vardır andan malum olur fi 25 Şevval Sene [1]316

Mezbûr Edhem Ağa

Sahife No: - Belge No: 38-134

Konu: Verâset Davası

⁴²⁵ 8 Mart 1899.

Eğin Kazası mahallâtından Esnak (?) Mahallesi ahâlisinden iken bundan akdem vefat eden Tenekeciyan Kirkor Efendi veledi Sülyas'ın zevcesi Kadem Hatun bint-i Manas meclis-i şer' de Ariki Mahallesi ahâlisinden Ermeni Milleti kabzımal-ı sabıkı Tokatlıoğlu Tamik (?) veledi Agob müvacehesinde zevcim müteveffa-yı merkum Kirkor Efendi hayatında mahkeme-i bidayet azasından olduğu cihetle kaza-yı mezkûr Mal sandağı'nda müterakim maaşı olup bad-ı vefata tahminen iki buçuk sene mukaddem mahkeme-i bidayet başkâtibi Şükrü Efendi vasıtasıyla sandık-ı mezkûr ile hesabımız(...)zevcim müteveffa-yı merkum'un hayatında dört yüz elli sekiz kuruş kabzımal-ı merkum Tamik Ağa'ya vergiden zimmeti var diyerek mahsubu meclisce icra olunarak şimdiye kadar vergiden bir şey talep olunmamış iken şu günlerde güya müteveffa-yı merkum'un vergiden bakyası var diyerek beş yüz kırk dört kuruş merkum Tamik tarafından hükümete bakaya gösterilmiş ve Hükümet-i-Aliyye tarafından meblağ-ı mezkûr talep olmakda ve üç yüz kuruş kadar hükümet tarafından alınarak bakisi dahi bizden talep olunmakda olduğundan merkum Tamik Ağa'nın ber vech-i muharrer verginin kabz ve mahsubunu icra etdirdiği meblağ-ı mezkûr dört yüz elli sekiz kuruş bizden dahi ve bi-gayr-ı hak aldığını ve murisimiz müteveffa-yı merkum'un diğer cihetde merkum Tamik Efendi Borcu olduğu malumumuz olmadığından verginin makbuzu olan meblağ-ı mezkûr dört yüz elli sekiz kuruş merkumdan bi'l-verase talep ederim deyu da'vâ eylediği fi 25 Zilkade Sene [1]316⁴²⁶

Müdde'ye Kadem(?)

Sahife No: - Belge No: 38-135

Konu: Verâset Davası

Lede's-sual merkum Tamik Efendi cevâbında dört yüz elli sekiz kuruş müteveffa-yı merkum Kirkor Efendi Hayatında maaşına mahsub olmak üzere Mal Müdürü Osman Efendi emriyledir ben dahi kabzımal bulunduğum cihetle ceste ceste teslimatım meblağ-ı mezkûr dört yüz elli sekiz kuruşa baliğ olmuş idi meblağ-ı mezkûru ba'da-ı vefat müterakim maaşından Mal Sandığı'ndan alacağı olan meblağdan müdir-i mümâ

⁴²⁶ 6 Nisan 1899.

ileyh Osman Efendi marifetiyle mahsubu icra olmuş idi müteveffa-yı merkur Kırkor Efendi'nin hesabında müterâkim vergisi müterâkim meblağ-ı mezkûr beş yüz kırk beş kuruş bundan iki sene mukaddem tarafımdan murahhas hâne takdim olunan defterde göstermiş idim ve müterakim Ermeni vergileri de ihmal olduğundan hükümet tarafından talep etmediklerinden ve şimdi ise talep etdiklerinde bu merkezde olub benim aldığım meblağ-ı mezkûr müteveffanın hayatında Mal Müdürü'nün emriyle mahsuba icra olunmak üzere Kadem Hatun tarafından Şükrü Efendi ile mahsub olunmuş idi mal mucibince icab halinde Osman Efendi'den sual olunmak ve icabının icrası fi 25 Zilkade Sene [1]316⁴²⁷

Müdde'â Aleyh Tarmik

Sahife No: - Belge No: 38-136

Konu: Verâset Davası

Müdde'â aleyh-i merkur Tamik'den ber vech-i muharrer müteveffa-yı merkur Kırkor Efendi'ye hayatında müdür-i mümâ ileyh emriyle ceste ceste dört yüz elli sekiz kuruş verdiğini beyyine talep olundukda hâzıran-ı mezkûrda şâhidlerim mümâ ileyh Osman Efendi ve zabtiye Nuri Efendi ve Hasgellü Efendi Oğlu Milkon(?)'dur bunlarla müdde'âmı isbat ederim. Bunlardan başka şâhidlerim yokdur dediği fi 25 zilkade sene [1]316

Müdde'â Aleyh Tamik

Sahife No: - Belge No: 38-137

Konu: Verâset Davası

Meyanelerine muslihun tavasusut edib müdde'ıye-i mezbûre Kadem(?) Hatun meclis-i şer'de Müdde'â aleyh -i merkur Tamik mahzarında iddi'a olunan mableağ-ı mezkûr dört yüz elli sekiz kuruşdan iki lira yani iki yüz on altı kuruş üzerine an inkârın sulh olmamla bedel-i sulh olan meblağ-ı mezkûr iki lirayı merkur Tamik

⁴²⁷ 6 Nisan 1899.

Efendi işbu meclis-i şer‘de bana teslim ben dahi bi’l-asale kızlarım Fulise(?) ve Akabi(?) tarafından vekâlet ahz ve kabz edib merkum Tamik Efendi’nin husûs-î mezkûrdan dolayı zimmeti îbrâ-i âm ile ibra ve iskat eyledim dedikte oldahi medfu’ olan meblağ-ı mezkûrun istirdâdına dair merkümenin zimmetini ibra ve iskat eylediği fi 23 Zilhicce Sene [1]316⁴²⁸

Tenekeci oğlu Ermanak	Müdde‘î Merkum Tamik	Müdde‘iye Merkum Kadem(?)
--------------------------	-------------------------	------------------------------

Sahife No: - Belge No: 39-138

Konu: Verâset Davası

Eğın Kazası kurâsından Apçağa Karyesi ahâlisinden ve teba-ı Devlet-i Aliyye’nin Ermeni Milleti’nden Berber oğlu Karabet veledi Esteyan(?) nâm kimesne meclis-i şer‘de yine karye-i mezkûre mütemekkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Hasgellü(?) oğlu zevcesi Serpuhi(?) bint-i Pargam veledi Etam(?)’in verâseti zevci olub sadriyye kebire kızı Manuşak(?) ile li-ebevyn er karındaşları gâibden Zebar(?) ve Kirkor ve kız karındaşları Penbe ve Hattotik(?) ve Hasike(?) münhasıra ve ba’dehu kızı mezbûre Manuşak dahi fevt olub verâseti sadri kebir oğlu Mardros veledi Esteyan ile babası merkum Karebet veledi Etah’a münhasıra badehu merkum Karebet dahi fevt li-ebeveyn karındaşı oğlu Ziradur(?) veledi Begosyan ve kızının oğlu merkum Mardsor’a münhasıra oludğu bi’l-ihbar nümâyan oldukdan sonra müteveffiye-i evvel merkum Serpuhi’nin terekesine halen bi’l-verase vazı’ul-yed oludğu bi’l-ikrâr müstehakkık olan merkum Mardros müvacehesinde yedimde olub Ermeniyyü’l-ibare olub Türkçe’ye tercüme olunan fi 1 Şaban Sene 296 tarihiyle müteveffiye-i merküme Serpuhi’nin barmağını havi bir kıt’a sened mucibince merkum Mardros’un murisesi ceddesi müteveffiye-i mezbûre Serpuhi Hatun’un hayatında zimmetinde sekiz yüz kuruş alacak hakkım olub meblağ-ı merkumu kable’l ahz ve’l-istifa merküme Serpuhi tarih-i sened-i mezkûrdan yedi sene sonra vefat etmeyle üç yüz üç senesi fi 3 Mart tarihiyle müteveffa-yı mmezbûrenin terekesinden te’diye olunmak üzere tarafımdan işbu meclis-i şer‘de mevcut bulunan

⁴²⁸ 4 Mayıs 1899.

bir kıt'a arzuhal ile istirham etmiş idim her nasıl ise muvaffak olunamadığımdan meblağ-ı mezkûru yine müteveffa-yı merkûmenin hala bi'l-verase vazı'u'l-yed olduğu tereke-i vasıyyesinden tarih-i mezkûrdan mahkeme-i şer'e mahfuz olmağla mevcut bulunduğundan da'vâ eylediği fi 5 Zilhicce Sene [1]316⁴²⁹

Müdde'î Merkur Berber oğlu Karebet veledi Esteyan

Sahife No: - Belge No: 39-139

Konu: Verâset Davası

Gıbbe's-sual merkur Mardros cevâbında murisesi ceddese müteveffa-yı mezbûre Serpuhi'nin terekesine bi'l-verase vaz'-ı yedini ikrâr müteveffa-yı merkurun ber vech-i muharrer maid müdde'âsını inkâr eylediği fi 5 Zilhicce Sene [1]316⁴³⁰

Müdde'â Aleyh -i Merkur Mardros veledi Esteyan

Sahife No: - Belge No: 39-140

Konu: Verâset Davası

Müdde'î merkur Karabet'den ber vech-i muharrer müddesine mutâbık beyyine taleb olundukda cevâbında husûs-î mezkûrda şâhidlerim ve karye-i mezkûrdan usta Menkasa(?) veledi Makardıç(?) ve çiftçi oğlu Nikas bin Sergis(?) oğlu Markar ile İsmail Baba oğlu Halil Ağa ile isbat edeceğim şâhidlerim bunlardır bunlardan başka şâhidlerim yokdur ve tarihten iki gün sonra Pazartesi günü şâhidleri gönderirim dediği fi 5 Zilhicce Sene [1]316

Müdde'î Merkur Karebet

⁴²⁹ 16 Nisan 1899.

⁴³⁰ 16 Nisan 1899.

Sahife No: - Belge No: 39-141

Konu: Verâset Davası

Müdde'î merkum Karebet'in ikâme eylediği şâhidlerden karye-i mezkûre ahâlisinden Berber Sergis oğlu Markar veledi Sergis nâm kimesne meclis-i şer' de hâzır olub eserü'l-istişhad filhakika müteveffiye-i merküme Serpuhi(?) bint-i Pargam hayatında karye-i mezkûreden sâkine olduğu(...)müdde'î merkum Karabet gelib bâ-sened sekiz yüz kuruş alacak hakkım var ver deyu taleb eylediğinde ol dahi o da meblağ-ı mezkûr sekiz yüz kuruş merkum Karabet'e cihet-i karzdan borcumdur şimdi vaktim yokdur bir müddet (...) istesin vererim deyu bu vechile ikrâr eyledi ben bu husûsa bu vech üzere şâhidim ve şehâdet dahi ederim deyu bi'l-muvâcehe edâ-yı şehâdet-i şer' iye eylediği fi 7 Zilhicce Sene [1]316⁴³¹

Şâhid-i Merkum Markar	Müdde'â Aleyh-i Merkum Mardros
--------------------------	-----------------------------------

Sahife No: - Belge No: 39-142

Konu: Verâset Davası

Şâhid-i merkum müdde'î merkumun ammizâdesi olduğu cihetle bu babda şehâdetini kabul etmedim

Müdde'â Aleyh-i Merkum Mardros

Sahife No: - Belge No: 39-143

Konu: Verâset Davası

Göstermiş olduğu şâhidlerden karye-i mezkûre ahâlisinden Tomas oğlu merkum usta Mankasar veledi Makardic(?) nâm kimesne dahi li-eceli'ş-şehade meclis-i şer' e hâzır olub eserü'l-istişhad filhakika müteveffiye-i mezbûre Serpuhi bint-i Pargam hayatında sened-i mezkûr tarihte yazmacı hânesinde (**sahife 40:**) müdde'î merkum Karabet dahi orada hisse olduğu halde sened-i mezkûr mucibince benim merkum

⁴³¹ 18 Nisan 1899.

Karabet sekiz yüz kuruş ve benim ve borcumdur deyu ikrâr ve bizi işhad eyledi ve sened-i mezkûru dahi i'ta eylediğ fi 8 Zilhicce sene [1]316⁴³²

Müdde'â Aleyh -i Mezbûr Mardros	Şâhid-i Merkur Mankasar
---------------------------------	-------------------------

Sahife No: - Belge No: 40-144

Konu: Verâset Davası

Müdde'â aleyh -i mezbûr Mardros müvacehesinde şâhid istima' olunub usulen imza emeklik lazım gelir iken imtinâ eylediği ve şâhid-i mezbûrun imzası tahtında bulunan barmak dahi merkur Mankasar'ın olduğu tasdik ederiz fi 8 Zilhicce Sene [1]316⁴³³

Donik(?) oğlu Kisyar	Mübaşir Numan Ağa
----------------------	-------------------

Sahife No: - Belge No: 40-145

Konu: Vesâyet Davası

Eğın Kazası kurâsından Şırzu Karyesi mütemekkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Hanaz(?) oğlu Peter veledi Esber'in sulbî sağır oğulları Esber(?) ve Nikola'nın babaları müteveffa-yı merkurden müntakil ve mevrûs mallarını hıfz ve kâffe-i umur ve husûslarını tesviye ve ru'yete canib-i şer'den vasî nasb olunmak iktiza etmeğın sağıran-ı mezbûranın vâlideleri olub beynlerinde müstakime ve emanet ile me'lufe ve her vechile umur-ı vesâyet-i ru'yete kâdire idüğü karye-i mezkûre ahâlisinden Yorik oğlu Esteyan veledi Yani ve Ohan oğlu Trandafil veledi Yorgi Yanko veledi Lambu(?) nâm kimesnelerin ihbarlarıyla nümâyan olan Sofiye bint-i Yevam(?) nâm merkûme canib-i şer'den evladları sağıran-ı mezbûranın mallarını hıfz ve tesviye-i umurlarına vasî nasbolunuduğu fi 19 Zilhicce Sene [1]316⁴³⁴

Muhbir-i Merkur	Muhbir-i Merkur	Muhbir-i Merkur
Trandafil	Yanko	Esteyan

⁴³² 19 Nisan 1899.

⁴³³ 19 Nisan 1899.

⁴³⁴ 30 Nisan 1899.

Sahife No: - Belge No: 40-146

Konu: Verâset Davası

Eğin Kazası mahallâtından Canik Mahallesi sâkinelerinden iken bundan iki ay mukaddem vefat eden Dilik(?) oğlu Ömer zevcesi Yasemin bint-i Mustafa'nın zahirde vâris-i marûfu olmayıb terekese canib-i beytü'l-mal'e aid olmağla bu misillü vefat edenlere terekese kazalarda mal müdürleri zabt etmeleri nizam iktizasından olmağla müteveffiye-i mezbûrenin mahalle-i merkümede sâkin olduğu hâne ve derununda bulunan canib-i şer'den tahrîr ve sened-i defter olunan eşyaya hala vazı'u'l-yed olmağla mahalle-i merkümede vaki' Kara Ali mescid-i şerifi vakfi mütevellesi bulunan mahalle-i merküme ahâlisinden Seyyid Mehmedzâde Bekir Efendi ibn-i Mehmed Yaşar nâm kimesne meclis-i şer'de kaza-i mezkûr mal müdürü Rifatlı Feyzullah tarafından husûs-î âtide muhakeme ve muhasamadır ve cevâba vekil irsal eylediğini sandık emini Serabyan(?) Efendi Veledi Mağdes(?) Sahadır(?) müvacehesinde mahalle-i merkümede ahalasisinden ber vech-i âti vasıyy-i muhtar iddi'a eden Min Ali oğlu Ahmed Efendi ibn-i İbrahim Efendi olduğu halde bi't-tevliye da'vâ edib yedimde olub fi 17 Kanunu evvel sene 312⁴³⁵ tarihiyle müverrih bir kıt'a sened mantukunca müteveffiye-i mezbûre hayatında ve kemal-i amel-i sıhhatinde mahalle-i merkümede vaki' tarafları arsa ve Topçu oğlu İsmail bahçesi ve Dilik oğlu Mustafa hânesi ve tarîk-i âm ile mahdud fevkani beş mağ bir bab hâne hakkında mescid-i şerif ve mahalle-i merküme çeşmelerin mülk-i mevkuflarıdır benim asla ve kat'a alaka ve medhalim yokdur ve hâne-i mezkûrun senedinde olan ismim istiardır merkumdan başka dahi benim îâneten sâkine olduğum hâne-i mezkûr derununda bulunan kâffe eşya ve nühas vesaire ile üzerime lâbis olduğum elbisemden maada ism-i mal itlak olunur bir nesnem yokdur üç yüz kuruş techiz-i tekfinim ve iskat-ı salât ve sairede harc ve sarf oluna fazla kalır ise yine vakf-ı mezkûrlara verile deyu vasıyet ve tenfizine dahi hâzır-ı mezbûr Ahmed Efendi'yi vasıyy-i **Sahife 41:** muhtar nasb ve tayin edib bu vechile hasran vefat etmekle hâne ve eşya-i mezkûru müvekkil-i mümâ ileyh müdür efendi sarahatinden bi'l-emane

---

⁴³⁵ 29 Aralık 1896.

kabzolunmuş olmağla sual olunub hâne-i mezkûrun vakf-ı mezkûrlar için ve eşya-i mezkûrları dahi vasîyet-i mezkûresinden dolayı leffen bedeli benimle vasîyy-i hâzır-ı mezbûre teslim müvekkili müdür-i mümâ ileyh izafetle vekil-i mümâ ileyh Serabyo(?)n Efendi'ye tenbih olunmak hâzır-ı mezbûrla matlubdan deyu bi't-tevliye da'vâ etdikde ol dahi bi'l-vekale ve bi'l-emane hâne ve eşyaya vaz-i yedini ikrâr-ı müdde'ıyan-ı mezbûran ber vech-i muharrer maada müdde'âlarını inkâr edecek müdde'ıyan-ı mümâ ileyh Bekir Efendi ve hâzır-ı mezbûr Ahmed Efendi'den ber vech-i muharrer ve ber mazmun-ı sened-i mezkûre muvafık beyyinehu talep olduğu zabtolundu fi 23 Zilhicce Sene [1]316⁴³⁶

Müdde'â Aleyh -i Mümâ ileyh Serabyon	Hâzır-ı Mezbûr Ahmed	Müdde'î Mezbûr Bekir Efendi
---	-------------------------	--------------------------------

Sahife No: - Belge No: 41-147

Konu: Verâset Davası

Müdde'ıyan-ı mezbûrandan ber vech-i muharrer müdde'âlarına mutâbık beyyine talep olundukda husûs-î mezkûrlarda şâhidleri mahalle-i merküme ahâlisinden muhtar Osman Ağa ibn-i Osman ve Kanbur oğlu Bekir Usta ibn-i Mehmed Tahir Pazarbaşızâde Bekir Efendi ibn-i Osman ve damadı Muharrem Çini oğlu Mehmed ve Ahmed Baba oğlu Mehmed ve Mustafa Kurt oğlu ve Min Ali oğlu bunlardır bunlardan gayrı şâhidlerim yokdur getirir ikâme ederiz dedikleri fi 23 Zilhicce Sene [1]316⁴³⁷

Ahmed	Bekir
-------	-------

Sahife No: - Belge No: 41-148

⁴³⁶ 4 Mayıs 1899.

⁴³⁷ 4 Mayıs 1899.

Konu: Verâset Davası

Mahalle-i merküme ahâlisinden olub li-ecli'ş-şehade meclis-i şer'e hâzıran olan mezbûr Muhtar Osman bin Osman ve Kanbur oğlu mezbûr Bekir usta bin Bekir Tahir nâm kimesnelerden eserü'l-iştihad ve müdde'î mümâ ileyh müteveli Bekir Efendi ve vasıyy-i mezbûr Ahmed Efendi'nin ber mantuk-ı sened ve ber vakf-ı müdde'â müdde'âlarını ve mazmun-ı sened-i mezkûr bi'l-müvacehe edâ-i şehâdet-i şer'ıye eyledikleri zabtolundu fi 23 Zilhicce Sene [1]316

Müdde'â Aleyh -i	Şâhid-i Mezbûr	Şâhid-i Mezbûr
Vekil-i Mümâ ileyh	Bekir Usta	Osman

Sahife No: - Belge No: 41-149

Konu: Verâset Davası

Otuzuncu sahifeden naklolunub mezbûre Ümmü Gülsüm Hatun'a dahi hâzır olduğu halde şâhidleri getirib ikâme etmekle Halil Ağa Mahallesi ahâlisinden Halil Ağazâde Hasan Efendi ibn-i Mehmed Yaşar ve Hacı Sefil Mustafa Efendi ibn-i Mehmed nâm kimesneler li-ecli'ş-şehade meclis-i şer'e hâzıran olub eserü'l-istişhad filhakika fi 27 Temmuz Sene 300⁴³⁸ tarihinde hâzıra mezbûre Feride huzurumuzda ve zevc-i müteveffa-yı mezbûr Hacı Mehmed dahi hayatında müdde'ıye-i mezbûre Ümmü Gülsüm Hatun'un iddi'ası vechile ve yedinde bulunan koçan derûnunda muharrer Kerbeşla Karyesi'nde vaki' mutasarrıf oldukları ma'lûmu'l-hudûd bağdan mezbûre Feride dört hissede bir hissesini ve mezbûr Hacı Mehmed dahi Cin Ali oğlundan aldığı hisseyi müteveffa-yı mezbûr Hacı Mehmed'in oğlu ve mezbûre Feride'nin o ki oğlu müteveffa Mustafa'ya beslemek şarit mezbûre Feride Hatun'a mezbûr Hacı Mehmed dahi tarih-i mezkûrda katiyen bey' ve temlik edib mezbûr Mustafa dahi o tarihte ber vech-i muharrer iştirâ ve temellük ve kabul etmekle husûs-î mezkûre biz husûsa bu vech üzere şâhidleriz ve şehâdet dahi ediriz deyu her biri edâ-i şehâdet eyledikleri mezbûre Feride müvacehesinde zabt olundu fi 27 Zilhicce Sene [1]316⁴³⁹

⁴³⁸ 8 Ağustos 1884.

⁴³⁹ 8 Mayıs 1899.

Şâhid-i Mezbûr Hacı Mustafa	Şâhid-i Mezbûr Hasan
--------------------------------	-------------------------

Mezbûr Hacı Mustafa'nın barmağıdır

Muhzır Dedezâde

Sahife No: - Belge No: 42-150

Konu: Vekâlet Davası

Eğin Kazası kurâsından Salihli Karyesi ahâlisinden Seyyid Beyzâde Süleyman Efendi ibn-i Mustafa kaza-i mezkûre Bidayet Mahkemesi'nde makud-ı meclis-i şer'î münirde takrîr-i kelim edib Der-Aliyye'ye Büyükdere nâm mahalde Labnornuz(?) Sokağı'nda kâin 71 ve 73 numaralı hudud-ı mâlûmesiyle mahdud yekdiğerine mülâhık iki bab sarf-ı mülk hâne ile yine mahal-i mezkûre Mercan sokağı'nda kain sekiz kuruş malumu'l-hudud bir kıt'a ' mülk bağ bâ-sened taht-ı temellük ve tasarrufunda olub maru'z-zikr mutasarrıf olduğum iki bab menzil ve bir kıt'a bağımı mahallinde talibi zuhurunda semeni misilleriyle tâliblerine katiyen bey' ve temlik ve teslim ve kabz-ı semene ve memuru huzurunda takrîr ve muamele-i lâzimesini icraya ve makbuzunu tarafıma irsal ve teslim ve husûs-i mezkûrdan dolayı ilmühaber ve evrak vesaire imzasıyla ta'zim ve i'taya ve husûs-î mezkûrun mütevakıf olduğu umûrun küllisini icra ve ifaya karye-i mezkûre ahâlisinden olub halen Der-Aliyye'de Tophâne nâm mevkide sâkin Kasab Tüccar-ı muteberatından Seyyid Beyzâde Amcazâde Mustafa Efendi ibn-i Halil Kamil Ağa'yı vekalet-i mutlaka-i sahiha-i şer'iyeye ile tarafımdan gıyabında kabulüne mevkufe vekil ve nâib-i menab nasb ve tayin eyledim dedik de zabt olundu fi 27 Zilhicce Sene [1]316⁴⁴⁰

Sahife No: - Belge No: 42-151

Konu: Verâset Davası

---

⁴⁴⁰ 8 Mayıs 1899.

Balızâde Osman Ağa'nın bâlâda muharrer yirmi sekizinci numerada vaki' ala def' müdde'âsını müdde'î Halil Ağa oğlu Hasan müvacehesinde göstermiş olduğu şahidlerden Tapur mahallesi ahalasinden Balızâde Yaşar bin Süleyman'dan li-eceli'ş-şehade meclis-i şer'e hâzırân olub eserü'l-istişhad ve filhakika vâki mezbûr Osman Ağa hâne ve bahçe-i mahdud-ı mezkûru Feride ve saireden iştirâ eyledikten sonra bayramda mezbûr Hasan Efendi odasında otururken mezbûr Osman Ağa gelib mezbûr Hasan Efendi'ye hitaben ben hâne ve bahçeyi aldım eğerçi sana lazım ise sen al dedikde bana lazım değil dedi sen almışsın sana daha münasibdir dedi ben bu husûsa bu vech üzere şahidim şehâdet ederim deyu bi'l-müvacehe edâ-yı şehâdet eylediği fi 21 Muharrem Sene [1]316⁴⁴¹

Şâhid-i Mezbûr

Sahife No: - Belge No: 42-152

Konu: Verâset Davası

Yine mezbûr Osman Ağa def'i mezkûresini li-eceli'ş-şehade meclis-i şer'e hâzırân olan Türkmen oğlu Tefvik bin Mehmed'den eserü'l-istişhad fi'l-hakika mezbûr Osman Ağa hâne ve bahçeyi aldıktan sonra mezbûr Osman Ağa ve mezbûr Hasan Efendi geçerken mezkûr bahçede diğerleri dahi var idi mezbûr Hasan Efendi'nin diğer muttasıl bahçesi meyanlarında hudud ve sınırını tayin ve tahsis ediyorlar ben dâhi hâzır olduğum halde ta'yin-i hudud etdiler mezbûr Hasan Efendi dahi da'vâda bulunmadığı ve muhabbeten orada bulduklarına şahidim ve şehâdet ederim dediği fi 21 Muharrem Sene [1]316⁴⁴²

Türmenzâde Tefvik

Sahife No: - Belge No: 42-153

Konu: Verâset Davası

⁴⁴¹ 11 Haziran 1898.

⁴⁴² 11 Haziran 1898.

Müdde‘â aleyhden mezbûr Osman Efendi dahi orada hâzır olub sükût eylediğini keza şehâdet ederim fi 21 Muharrem Sene [1]316⁴⁴³

Şâhid-i Mezbûr

Sahife No: - Belge No: 42-154

Konu: Vesâyet Davası

Eğın Kazası Kilise-yı Ulya Mahallesi mütemekkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Toğlu(?) oğlu Serges veledi Agob’un verâseti her biri halen Erzincan’da bulunan gâibun-ı ani’l-beled zevcesi Yakud bint-i Eham(?) ile sulbî sağır oğulları Yeman(?) ve Kirkor ve sağire kızı Meryem’e münhasıra olduğu bi’l-ihbar nümâyân oldukdan sonra merkûme-i gâibe-i merkûme Yakud ve sağiran-ı mezbûranın zevc ve babaları müteveffa-yı merkumdan mevrûs mallarını hıfz ve tevviye-i umurlarını kibel-i şer‘den bir vasî nasb olunmak iktiza etmekle beynlerinde müstakim ve her vechile umur-ı vesâyeti ru’yete kâdir idüğü zeyl zabtında Kamarak(?) Salkesa’nın(?) ihbarlarına nümâyân olan kaza-i mezkûrun Tapur Mahallesi ahâlisinden Tafon(?) oğlu Haçadur veledi Artin nâm kimesne canib-i şer‘den gâib-i merkumunun mürür ve siğar-ı merkumunun vakt-i rüşd ve sedadlarına değin zevc ve babaları müteveffa-yı merkumdan müntakil mallarını hıfz ve kâffe-i umur ve husûatlarını tesviye ve ru’yete vasî nasb olunduğu fi 29 Muharrem sene [1]317⁴⁴⁴

Kasab oğlu Artin Ağa veledi Milkon

Sahife No: - Belge No: 42-155

Konu: Vesâyet Davası

Kayyum ve vesâyet-i mezkûreyi kabul eylediğimi mübeyyin işbu mahalle şerh ve imza eylerim

Kayyum ve Vasîyi-i Merkum Haçadur

⁴⁴³ 11 Haziran 1898.

⁴⁴⁴ 9 Haziran 1899.

Sahife No: - Belge No: 43-156

Konu: Verâset Davası

Eğin Kazası'nın Kilise-yı Ulya Mahallesi mütemekkinlerinden iken bundan akdem fevt olan teba-i Devlet-i Aliyye'nin Ermeni Milleti'nden Tuğlu(?) oğlu Serges veledi Agob veledi Etam'ın(?) verâseti zevce -i metrukesi halen her biri Erzincan Nefs Sancağı'nda sâkine Yakude bint-i Etam(?) ile sulbî sağır oğulları Leyan ve Kirkor ve sulbiyye sağıre kızları Makruhir'ye münhasıra olduğu bi'l-ihbar zahir ve nümâyân oldukdan sonra müteveffa-yı merkurumun re'yelerinden ve kaza-i mezkûrenin Cizyedân Mahallesi ahalesinden ve tüccar-ı muteberandan Süheylzâde Hafız Hasan Efendi ibn-i el-Hâc Ali Kamil kaza-i mezkûre Bidayet Mahkemesi'nde mahkeme-i şer'iyeye mahsus odada makud-ı meclis-i şer'î münirde zevce-i gâibetü-ani'l-beled merkurum Yakude ve ebnân-ı sağıren-ı gâiban-ı merkuman Leyon ve Kirkor ve sağıre-i merküme Serpuhi'nin mallarını hıfz ve kaffe-i umur ve husûsatlarını tesviye ve ru'yete bâ-hüccet-i şer'iyeye mansub kayyum ve vasîleri kaza-i mezkûrenin Tapur Mahallesi mütemekkinlerinden ve teba-i müşarun ileyhanın millet-i merkümesinden müteveffa-yı mezbûrun terekesine bi'l-vesaye hala vazıu'l-yed bulunan Töton(?) oğlu Haçadur veledi Artin nâm kimesne müvacehesinde üzerine da'vâ edib yedimde olub fi 21 Ramazan Sene 1312 tarihli müverrih pullu müteveffa-yı mezbûr Serges imzasını hâvi muanven ve mersum bir kıt'a deyn senedini mucibince müteveffa-yı merkurum Serges'in sağılığında zimmetinde malımdan ve yedimden iştirâ ve kabz eylediği eşya bedelinden iki bin beş yüz yetmiş kuruş yirmi para alacak hakkım olub hatta veresesinden muharrer olduğu üzere meblağ-ı mezkûru tarih-i mezkûrdan her kaç mah mürur eder ise icab eden güzeştesiyle tarafıma te'diye etmek üzere veyahud emir ve havaleme te'diye eylemek şartıyla sened-i mezkûru yedime i'ta ve hatta tarih-i mezkûrda çarşıda halen sâkin olduğum dükkânımda meblağ-ı mezkûr cihet-i merkümeden yani semen-i mübeyyiden zimmetinde sahihan bana deyni olduğunu dahi mahzar-ı şuhûdda ikrâr ve işhad edib meblağ-ı merkumu tarafıma kable'l-da ve'l-ifa fevt olmağla meblağ-ı merkûmu hâlen bi'l-vesaye vazıu'l-yed olduğu müteveffa-yı merkurumun terekesinden olmak üzere hâlen bana edâ

ve teslim kayyum-ı vasîyy-i merhum Haçadur'a tenbih olunmak matlubumdur deyu meali takrîrine muvafık sened-i mezkûru ibraz ve irasesiyle da'vâ eylediği fi 29 Muharrem Sene [1]317

Müdde'î Mümâ ileyh

Sahife No: - Belge No: 43-157

Konu: Verâset Davası

Vasîyyi kayyum-ı merhum Haçadur'a lede's-sual cevâbında müteveffa-yı merhum Serges'in terekesinden olub Baltataşı Mahallesi'de vaki bir kıt'a mülk bahçesinde hâlen bi'l-vesâyâ ve bi'l-ikâme vaz-ı' yedini ikrâr müdedi mümâ ileyh Hafız Hasan Efendi'nin maada ber vech-i muharrer müdde'âsını inkâr eylediği fi 29 Muharrem Sene [1]317⁴⁴⁵

Müdde'î Mümâ ileyh

Sahife No: - Belge No: 43-158

Konu: Verâset Davası

Müdde'î mümâ ileyh Hafız Hasan Efendi'den ber vech-i muharrer mazmun-ı sened ve ikrâr-ı katı' mezkûr müdde'âsına mutâbık beyyine taleb olundukda şâhidleri Sadıkcâde Halil Efendi ve Sünnetcizâde İsmail Efendi ve Kirerzâde Karebekir Cumartesi günü ikâme-i beyyine edeceğını beyân eylediği fi 29 Muharrem Sene [1]317⁴⁴⁶

Müdde'î Mümâ ileyh

Sahife No: - Belge No: 43-159

Konu: Vesâyet Davası

---

⁴⁴⁵ 9 Haziran 1899.

⁴⁴⁶ 9 Haziran 1899.

Merkum Haçadur kayyumluk-ı mezkûrdan istifa ederek yine müteveffa-yı merkurum Serges'in zevcesi gâibe-i merkûme Yakude ile ve siğar-ı merkurunun malarını hıfz ve tesviye-i umurlarına kibel-i şer'den kaza-i mezkûre Tutuh oğlu Mahallesi'den Moşik(?) oğlu Tamik veledi Toros nâm kimesne her vechile kayyum ve vesayeti ru'yet ve tesviyeye kâdir olduğu ihbar olunmağın kayyum ve vâsi nasb olunub oldahi kayyum ve vesâyet-i mezkûru kabul eylediği fi 3 Safer Sene [1]317⁴⁴⁷

Vasîyyi-i Merkurum Tamik

Sahife No: - Belge No: 43-160

Konu: Verâset Davası

Yine müdde'î mümâ ileyh Hafız Hasan Efendi kayyum ve vasîyy-i merkurum Tamik müvacehesinde müteveffa-yı merkurumun senedeyn-i mezkûru ibrazıyla tekrar ber vech-i muharrer da'vâ etdikde vasîyyi-i merkurum Tamik dahi bi'l-vesaye tereke-i müteveffa-yı mezbûrdan mezkûr bahçeye vaz-ı' yedini ikrâr müdde'î mümâ ileyhın maada ber vech-i muharrer müdde'âsını ve mazmun-ı sened-i mezkûru külliyyen inkâr eylediği fi 3 Safer Sene [1]317⁴⁴⁸

Müdde'â Aleyh Vasîyy-i Merkurum	Müdde'î Mümâ ileyh
---------------------------------	--------------------

Sahife No: - Belge No: 43-161

Konu: Verâset Davası

Müdde'î mümâ ileyh Hafız Efendi'ye ne ber vech-i muharrer mazmun-ı sened ve ikrâr-ı mezkûr müdde'âsını mutâbık beyyinehu taleb olunub yine bâlâ-yı zabtda göstermiş oldukları zevât-ı mümâ ileyhından ile el-yevm müdeâsını isbat edeceğini beyân eylediği fi 3 Safer Sene [1]317⁴⁴⁹

Müdde'î Mümâ ileyh

Sahife No: - Belge No: 44-162

⁴⁴⁷ 13 Haziran 1899.

⁴⁴⁸ 13 Haziran 1899.

⁴⁴⁹ 13 Haziran 1899.

Konu: Verâset Davası

Müdde'î mümâ ileyh Hafız Efendi ber vech-i muharrer müdde'âsına göstermiş olduğu şâhidlerden mümâ ileyhima Sünnetçizâde İsmail Efendi ibn-i el-Hâc Mustafa Efendi ve Sadikzâde Halil Efendi ibn-i Mustafa Ağa li-ecli meclis-i şer'e hâzırân olub eserü'l-istişhad fil hakika müteveffa-yı merkum Tuğlu(?) oğlu Serges veledi Agob veledi Etam sağlığında tarih-i mezkûrdan müdde'î mümâ ileyh Hafız Efendi'nin dükkânında semen-i mübeyyi'den müdde'î mümâ ileyh iki bin beş yüz yetmiş kuruş yirmi para zimmetinde deyni olduğunu ve meblağ-ı mezkûre fi 21 Ramazan Sene 313 tarihiyle sened-i mezkûru derununda mukavele vechile i'ta edib ve'l-hasıl eşya bedelinden meblağ-ı mezkûr zimmetinde sahihan deyni olduğunu huzurumuzda müteveffa-yı merkum Serges ikrâr ve bizi işhad eyledi biz bu husûsa bu vech üzere şâhidleriz ve şehâdet dahi ederiz deyu bi'l-muvâcehe edâ-yı şehâdet eyledikleri zabt olundu fi 21 Ramazan Sene [1]317⁴⁵⁰

Şâhid-i Mümâ ileyh Halil Efendi	Şâhid-i Mümâ ileyh İsmail Efendi	Müdde'â Aleyh Vasîyy-i Merkum	Müdde'î Mümâ ileyh
------------------------------------	-------------------------------------	----------------------------------	-----------------------

Sahife No: - Belge No: 44-163

Konu: Verâset Davası

Eğın Kazası mahallâtından Halil Ağa Mahallesi ahâlisinden iken bundan akdem vefat eden Mahmud Ağa ibn-i Hacı Ahmed'in zevcesi muarefetü'z-zat Hatice bint-i Mustafa meclis-i şer'de mahalle-i merküme ahâlisinden Hasan Efendi ibn-i Mehmed Yaşar müvacehesinde mezbûr Hasan Efendi mahalle-i merkümeden hânemiz önünde kâin zevcim müteveffa-yı merkumdan benimle sağır evladları benden mütevellide Bekir ve Mehmed ve diğer zevcesinden mütevellidi Sandıkbağı Mahallesi'nde sâkin Halil ve Gül Ağa'ya mevrûs olan malûmu'l-hudûd bir kıt'a bahçenin aşığı sekisini müteveffa-yı merkumun vasîyy-i muhtarıyım deyu âhara bey' eylemeklikde

⁴⁵⁰ 23 Ocak 1900.

olduğundan sual olunub müdâhale-i vakı'a sının meni' muradıdır deyu da'vâ eylediğini fi 8 Safer Sene [1]317⁴⁵¹

Müdde'ye Mezbûre Hatice

Sahife No: - Belge No: 44-164

Konu: Verâset Davası

Lede's-sual mezbûr Hasan Efendi cevâbında yedimde olub fi 5 Rebiülevvel sene 1312⁴⁵² tarihiyle müverrih bir kıt'a suret-i ilam mucibince müdde'ye-i merkümenin zevci dayım müteveffa-yı merkum Mahmud Ağa hayatında vefatından evvel vefat eylediğimde hânesi önündeki mutasarrıf olduğu üç seki bahçenin aşağı sekisini furuht edib esmanından bin kuruş üzerine sarf ve fazlasını zevcem mezbûre oğuldan mezbûran Mehmed ve Bekir'e verilmek ve noksan kalır ise hâne derûnunda bulunan eşyasından ikmâl oluna deyu vasîyet ve beni dahi tenfizine vasîyy-i muhtar nasb ve tayin edib ba'd-ı vefata ben dahi bi'l-vesaye 528 kuruş otuz para bâ-defter üzerine harc ve sarf edib mezkûr bir seki bahçeyi bi'l-müzayede semen misliyle âhara bey' ederek sarf eylediğim akçeyi almak üzere iken mezbûre Hatice Hatun bey'ine müdâhale ve taarruz etmekle sual olunub müdâhalesinin meni' ve mezbûr bir seki bahçenin ber vech-i muharrer seman misliyle âhara bey' ve tenfiz-i vesayasıçün harc ve sarf eylediğim meblağ-ı mezkûre bi'l-ahz fazlası kendisiyle sağıran oğulları mezbûrana noksanının terekesinden etmek muradıdır deyu ilam-ı mezkûru ibraz ile ba'de'd-def'ü'd-da'vâ ve'l istintak mezbûre mezbûre Hatice Hâtun cevâbında mezbûr Hasan Efendi'nin vasîyy-i muhtar olduğunu kabul etmek ve bundan başka dahi olvakit Reji Müdürü Tevfik Efendi'nin kendi yazı ve mührüyle zevcim müteveffa-yı mezbûrun hin-i vefatında üzerine sarf ve sarf olunmak üzere mümâ ileyh Tevfik Efendi vasıtasıyla bâ-defter-i müfredat yüz doksan kuruş vermiş olduğum ve bundan başka dahi bir kılıç ve bir yağdanlık ve bir ipek kemer ve potur(?) ve iki mecidiye başkaca vermiş olduğumdan ve'l-hasıl zevcim müteveffa-yı mezbûrun techiz-i tekfîni masarifi tarafımdan verilip mezbûr Hasan Efendi dahi sarf

⁴⁵¹ 18 Haziran 1899.

⁴⁵² 6 Eylül 1894.

eyledi kendi tarafından bir akçe ve borca sarfetmemiştir deyu inkâr eylediği fi 8 Safer Sene [1]317⁴⁵³

Mezbûre Hatice	Mezbûr Hasan Efendi
----------------	---------------------

Sahife No: - Belge No: 44-165

Konu: Verâset Davası

Mezbûr Hasan Efendi'den lede's-sual cevâbında mezbûr Tefvik Efendi'den ber vech-i muharrer müteveffa-yı mezbûrun vefatında üzerine sarf etmek üzere bir şey almamışım ancak diğer masarîf için belki mümâ ileyhden almışım çünkü masarîflerini görürdüm diye techiz-i tekfini masarîfi için bir akçe almamışım deyu inkârla bâ-defter müfredat sarf eylediğim meblağ-ı mezkûr 528 kuruş bahçenin furuhtuyla matlubumdur deyu tekrar iddi'a olunduğu fi 8 Safer Sene [1]317⁴⁵⁴

Mezbûr Hasan

Sahife No: - Belge No: 44-166

Konu: Verâset Davası

Vasî-i mezbûr Hasan Efendi'den ber vech-i muharrer defter-i mezkûr mucibince 528 kuruş otuz para bi'l-vesaye harc ve sarf eylediğine beyyine taleb olunduğu ber vech-i muharrer defter-i mezkûr mucibince 528 otuz para bi'l-vesaye sarf müddeâsını mahalle-i merkûme ahalasinden (**sahife 45:**) Ömer Ağazâde Mehmed Efendi ibn-i Ömer Ağa ve Hasanzâde Hasan Hasan bin Hacı Mehmed nâm kimesnelerin şehâdetleriyle bi'l müvacehe isbat eylediği ber vech-i müdde'â fi 5 Rebiüvvel Sene [1]317⁴⁵⁵

Müdde'ıye-i Mezbûre	Şâhid-i Mezbûr	Şâhid-i Mezbûr
Hatice	Hasan	Mehmed

Sahife No: - Belge No: 45-167

⁴⁵³ 18 Haziran 1899.

⁴⁵⁴ 18 Haziran 1899.

⁴⁵⁵ 14 Temmuz 1899.

Konu: Verâset Davası

Şâhidan-ı mezbûran mezbûre Hatice'nin müvacehesinde istima' olunub mezbûre barmakdan imtinâ eylediğini fi 5 Rebiüvvel Sene [1]317⁴⁵⁶

Odacı Hasan	Mübaşir Numan
-------------	---------------

Sahife No: - Belge No: 45-168

Konu: Verâset Davası

Müteveffa-yı mezbûrun vefatında mezbûrenin iddiâsı vechile 104 kuruşla iki mecdiye mezbûr Hasan Efendi bi't-taleb ve bi'l-müvacehe yemin billahi'l-azim etdiği fi 5 Rebiüvvel Sene [1]317⁴⁵⁷

Sahife No: - Belge No: 45-169

Konu: Alacak Davası

Eğın Kazası mahallâtından Tutuhoğlu Mahallesi mütemekkinlerinden Çopur oğlu David veledi Hokay(?) meclis-i şer' de mahalle-i merküme mütevmekkinlerinden Parsam oğlu demirci esnafından Parsam veledi Artin müvâcehesinde merkum parsam zimmetinde eşya bahasından üç yüz yetmiş kuruş alacak hakkım olub bundan altı sene mukaddem merkum Parsam meblağ-ı mezbûr üç yüz yetmiş kuruş bana zimmetinde cihet-i merkümeden deyni olduğuna yedime bir kıt'a sened ahz-ı i'ta etmiş idi sened-i mezkûr ihrâken zayi' olub meblağ-ı mezkûrun edâsında muhalefetde bulunduğundan meblağ-ı merkumun merkumdan tahsil ve yedime i'tası matlubumdur deyu da'vâ eylediği fi 9 Safer Sene [1]317⁴⁵⁸

Müdde'î Merkum David

Sahife No: - Belge No: 45-170

Konu: Alacak Davası

⁴⁵⁶ 14 Temmuz 1899.

⁴⁵⁷ 19 Haziran 1899.

⁴⁵⁸ 19 Haziran 1899.

Lede's-sual merkur Parsam cevâbında filhakika müdde'î merkur David'e eşya bedelden meblağ-ı mezkûr deynimi te'diye etmek üzere bir kıt'a sende i'ta etmiş idim geçen bin iki yüz doksan beş senesinin hilâlinde meblağ-ı mezkûru yedine teslim edib senedimi yedinden almışdım sened-i mezkûr dahi yedimde idi zayı' idi deyu def'i da'vâ eylediği fi 9 Safer Sene [1]317⁴⁵⁹

Müdde'â Aleyh -i Merkur Parsam

Sahife No: - Belge No: 45-171

Konu: Alacak Davası

Vaki merkur Parsam'dan ber vech-i muharrer def-i müddeâsına mutâbık beyyinehu taleb olundukda ityan-ı beyyineden izhar-ı acz edib tahlife talib olmakla müdde'î merkur David bi'l-muvâcehe yemin billahi'l-azim etmeğin zabt olundu fi 9 Safer Sene [1]317⁴⁶⁰

Müdde'â Aleyh -i Merkur Parsam	Müdde'î Merkur David
--------------------------------	----------------------

Sahife No: - Belge No: 45-172

Konu: Satış İzni

Apçağa Karyesi mütemekkinlerinden olub bundan akdem fevt olan Hasgüllü (?) oğlu Karabet zevcesi Serpuhi (?) bint-i Pargam veledi Etam'ın verâseti zevc-i metruku merkur Karabet veledi Etam ile sadriyye kebire kızı Manuşak ve li-ebeveyn er karındaşları gâiban-ı ani'l-beled Zekar(?) ve Kirkor ve li-ebeveyn kız karındaşları Hatunek ve Penbe ve Caha (?) Hasıka(?) munhasıra badehu kabl'el-kısme bint-i merkur Manuşak dahi dahi fevt olan verâseti babası merkur Karabet ile sadri kabir oğlu Mardros'a münhasıra ba'd merkur Karabet dahi fevt olub verâset-i li-ebeveyn er karındaşı oğlu gâib-i ani'l-beled Diradur(?) veled münhasıra olduğu bi'l-ihbar nümâyân oldukdan sonra gâibun-ı merkurunun muriseleri müteveffiye-i merkûme Serpuhi'den müntakil mallarını hıfz ve husu-i mezkûrdan dolayı kâffe-i umur ve husûslarını tesviye ve ru'yete bâ-hüccet-i şer'iyye mansûb kayyumları karye-i

⁴⁵⁹ 19 Haziran 1899.

⁴⁶⁰ 19 Haziran 1899.

mezkûr ahâlisinden Ohan oğlu Artin veledi Agob nâm kimesne meclis-i şer'î münirdde bi'l-vesaye tankrir-i kelam ve bast-ı ani'l-meram edib vasîleri olduğum gâibun-ı merkumunun murisleri müteveffa-yı evvel merkuma Serpuhi'nin bâ-ılam-ı şer'î mahkûm-ı bihi sekiz yüz kuruş karye-i mezkûre ahâlisinden Berber oğlu Karabet'e deyni olub müteveffiye-i merkümenin ise tereke-i menkulesi olmadığından emlâkine sirâyet etmekle tesviye-i merküme ancak (**sahife 46:**) karye-i mezkûrede vaki' bir tarafı Karagülle oğlu Meleki(?) ve bir tarafı Eznavir(?) oğlu Melek'i ve taraf-ı rabii' tarîk-i âm ile mahdud bir kıt'a mülk bahçeden başka bir şey olmadığından ve müteveffiye-i mezbûrenin zaruret-i deyn-i mezkûresi için diğer kebir verese-i mevcude merkumun hisselerini bey' etmek üzere olduklarından gâibun-ı mezbûrunun hisseleri hali üzere kalır ise bakıb i'mar edecek mahmiyeleri olmadığından başka galebesi masarifedir etmeyecek ve bi'z-zarur deyn-i mezkûr için furuht olacağından diğer hisselerle maan semen misliyle bey-i esmânından deyn-i mezkûr icrasından sonra gâibun-ı mezbûre nin hisseleri bi'l-ahz istirbah olunmak dahi gâibun-ı mezbûrun haklarında her vechile enfa' ve evlâ olacağından bahçe-i mahdud-ı mezkûrdan gâibun-ı mezbûrunun hisseleri dahi diğer hisselerle maan furuht olunmak üzere cânib-i şer'den bana izin verilmesi bi'l-verase muradımdır dedikde kayyum-ı merkum Artin'in takrîr-i meşruhu vaki'a mutâbık ve nefsü'l-emre muvafık olduğu karye-i mezkûre ahâlisinden olub zir-i zabtında muharrerü'l-esami Kesnek(?) ihbarlarıyla mütehakkık olmağın zabtolundu fi 14 Saferü'l-hayr Sene [1]317⁴⁶¹

Ağbazer oğlu Nişan Veledi Asdar	Şâhid-i karye-i Mezkûrda Ekreklü oğlu Begosyar Veledi Ohan	Kayyum-ı Merkum Artin
------------------------------------	--	--------------------------

Sahife No: - Belge No: 46-173

Konu: Verâset Davası

⁴⁶¹ 24 Haziran 1899.

Eğin Kazası kurâsından Kaşu Karye ahâlisinden Çalutu oğlu Abdullah Ağa ibn-i Ömer şerif nâm kimesmenin yine karye-i mezkûre mütemekkinlerinden ve teba-i Devlet-i Aliyye'nin Ermeni Milleti'nden iken bundan akdem fevt olan Ağyaz oğlu Makardıç veledi Ohannes zimmetinde cihet-i havaleden sağlığında fi 21 Şubat Sene 314⁴⁶² tarihli bir kıt'a senedle on buçuk lira-yı Osmanî alacak hakkını merkum Makardıç kable'l-edâ ve'l-ifa fevt olmağla müteveffa-yı merkumun verâseti zevce-i metrukesi Agoni bint-i Nikfos ile sulbî sağır oğlu Leyon munhasıra olub tereke-i müteveffa-yı merküme halen bi'l-verase vazıa'tü'l-yed bulunan zevcesi mezbûre Agoni Hatun'dan vazıa'tü'l-yed olduğu zevci müteveffa-yı merkumun tereke-i vâfiyesinden olmak üzere tahsil ve yedine i'tası mezbûr Abdullah Ağa tarafından bâ-arzuhal da'vâ olunarak husûs-î mezkûrdan dolayı müdde'î mezbûr ile muhakemeleri Eğin mahkeme-i şer'iyesinde fasl ve ru'yet olunmak üzere bizzat ve yahud tarafından bir vekil-i şer'inin tahsis olan günlerde mahkeme-i mezkûrede hâzır bulunması fi 19 Muharrem Sene 1317⁴⁶³ ve fi 21 Muharrem Sene 1317⁴⁶⁴ ve fi 28 Muharrem Sene 1317⁴⁶⁵ tarihleriyle başka başka günlerde mezbûre Agoni Hatun tarafına davetiye pusulaları gönderilmiş ve üçüncü davetiye de dahi gelmeyib vekil dahi göndermediği halde usûl-i meşruası üzere canib-i şer'- i şerifden vekil musahhar tayinle fasl ve hasm olunacak dahi ihtar ve ihbar olunmuş iken yine gelmeyib vekil dahi göndermediğinden husûs-î mezkûrun şer'an fasl ve hasmı zımnında mezbûre Agoni'nin hukukunu muhafaza için canib-i şer'den da'vâ vekilliklerinden ve karye-i mezkûre ahâlisinden ve teba-i müşarun ileyhanın Ermeni Milletinden Aleksander Efendi veledi Adavis(?) vekil-i münhasar nasb ve tayin olunmağla müdde'î mezbûr Abdullah Ağa meclis-i şer'i münirde vekil-i musahhar-ı mezbûr Aleksander Efendi müvacehesinde yedimde olub müteveffa-yı merkum Makardıç'in zimmetinde Ermeniyü'l-ibare kendi hattını havi imzasıyla pullu fi 21 Şubat Sene 312⁴⁶⁶ tarihli makud-ı merkum bir kıt'a sened mucibince Eğinli tüccaradan Ekeşzâde Sâlim Efendi ve ben üçümüz bir meclisde hâzır olduğumuz halde mezbûr Salim Efendi müteveffa-

---

⁴⁶² 21 Şubat 1897.

⁴⁶³ 30 Mayıs 1899.

⁴⁶⁴ 1 Haziran 1899.

⁴⁶⁵ 8 Haziran 1899.

⁴⁶⁶ 21 Şubat 1895.

yı merkur Makardıç zimmetinde alacak hakkı olan meblağ-ı mezkûr on buçuk lirayı mezbûr Sâlim Efendi bana havale mutlaka-i sahiha-i şeriyye ile havale ve müteveffa-yı merkur Makardıç dahi meblağ-ı mezkûru cihet-i havaleden bana te'diye etmek üzere deyn edinib ben dahi kabul etmemle meblağ-ı mezkûrun cihet-i merkümeden bana deyn olduğunu ve tarihten altmış bir gün kadar meblağ-ı mezkûr on buçuk lira ile tarafıma edâ etmek ve müddet-i mezkûrda edâ edemediği halde mürür eden eyyamın güzêşesiyle maan tarafıma veyahud emir ve havaleme te'diye etmek üzere yedime sened-i mezkûru i'ta edib ve hatta meblağ-ı mezkûr cihet-i merkümeden zimmetinde bana deyni olduğunu karye-i mezkûrede tarih-i sened-i mezkûrda Cevan Efendi hânesinde müteveffa-yı merkur Makardıç hayatında (**sahife 47:**) mahzar-ı şuhûdda ikrâr ve işhâd dahi edib meblağ-ı merkûmu tarafıma kable'l-edâ ve'l-ifa fevt olmağla meblağ-ı mezkûr on buçuk aded lirası müteveffa-yı merkurun tereke-i vâfiyesinden olmak üzere hâlen tereke-i müteveffa-yı mezbûre bi'l-verase vâzıta'tü'l-yedi karye-i mezkûre ahâlisinden İsmail Efendi ibn-i Ali ve Ermeni Milletinden Moşes veledi Esteyan(?) ve Dakes veledi Begob(?) nâm kimesneler münhasır-ı hasm-ı cahda şehâdetleriyle mütehakkık olan zevce işbu gâibi ani'l-meclis merküme Agoni'nin vâzıa'tü'l-yed olduğu zevci müteveffa-yı merkurun terekeden tahsil ve yedime i'tası matlubumdur deyu meali takrîr-i meşruhuna mutâbık sened-i mezkûru ibraz ve iraesıyla da'vâ eylediği zabt olundu fi 15 Safer Sene [1]317⁴⁶⁷

Müdde'î Mezbûr Abdullah

Sahife No: - Belge No: 47-174

Konu: Verâset Davası

Lede's-sual vekil-i musahhar mümâ ileyh Aleksander Efendi cevâbında müteveffa-yı mezbûr Abdullah tarafından ibraz olunan mezkûr sende zeylindeki imza müvekkilem murisi müteveffa-yı merkur Marardıç'in olmadığı gibi cihet-i mezkûrdan müdde'î merkur Abdullah Ağa'ya deyn dahi olmadığından da'vâ-yı mezkûrun reddini bi'l-

⁴⁶⁷ 25 Haziran 1899.

vekale da'vâ ederim deyu bi'l-vekale müdde'î mezbûrun müdde'âsını inkâr eylediği
fi 15 Safer Sene [1]317⁴⁶⁸

Vekil-i Musahhar-ı Mezbûr

Sahife No: - Belge No: 47-175

Konu: Verâset Davası

Müdde'î mezbûr Abdullah Ağa'dan mazmun-ı sened ve ikrâr-ı kat'i' mezkûr müdde'âsına mutâbık beyyinehu taleb olundukda cevâbında şâhidlerim karye-i mezkûre ahâlisinden Hacı velizâde İsmail Efendi ibn-i Ali Efendi ve Cevan Efendi veledi Karebet Mees(?) oğlu Bedros veledi Aleksander ve Ağayaz(?) oğlu Artin nâm kimesnelerle ikâme edeceği beyân eylediği fi 15 Safer sene [1]317⁴⁶⁹

Müdde'î Mezbûr Abdullah

Sahife No: - Belge No: 47-176

Konu: Verâset Davası

Müdde'î mezbûr Abdullah ber vech-i muharrer mazmun-ı sened ve ikrâr-ı kati' mezkûr müdde'âsını karye-i mezkûre ahâlisinden mezbûr İsmail Efendi ibn-i Ali Efendi ve mezbûr Cevan Efendi ibn-i Karebet nâm kimesnelerin şehâdetleriyle ber vefk bi'l-muvâcehe ber nehc-i şeri' isbat eylediği fi 15 Safer Sene [1]317⁴⁷⁰

Şâhid-i Mezbûr İsmail Efendi bin Ali	Şâhid-i Mezbûr Cevan(?) Efendi bin Karabet
---	---

Sahife No: - Belge No: 47-177

Konu: Verâset Davası

⁴⁶⁸ 25 Haziran 1899.

⁴⁶⁹ 25 Haziran 1899.

⁴⁷⁰ 25 Haziran 1899.

Şâhidlere bir diyecekleri var mıdır ahvalleri mechulümdür icab-ı şer'isi muradımdır dediği fi 15 Safer Sene [1]317⁴⁷¹

Müdde'â Aleyh-i Vekil-i Musahhar Mezbûr

Sahife No: - Belge No: 47-178

Konu: Verâset Davası

Şâhidan-ı mezbûran sıran ve alenen ledeyi't-tezkiye adl ve makbulü'ş-şehade idükleri ihbar olunmağın mucibince müdde'î mezbûr Abdullah Ağa bade't-tahlifü'ş-şeri meblağ-ı mezbûrun müteveffa-yı mezbûrun terekesinden olmak üzere tahsili lazım geleceği fi 25 Safer Sene [1]317⁴⁷²

Müdde'â Aleyh -i Vekil Müsahhar Mezbûr	Müdde'î Mezbûr Abdullah
--	-------------------------

Sahife No: - Belge No: 48-179

Konu: Verâset Davası

Eğın Kazası kurâsından Bağıştaş Karyesi ahâlisinden iken bundan akdem vefat eden Malkoc Osman Ağa ibn-i Mustafa bin Abdullah sulbiyye kebire kızı ve ber vech-i âti vârisi olduğunu iddi'a eden karye-i mezkûre sâkinelerinden ve zatı karye-i mezkûre imamı Mehmed Efendi ibn-i İsmail ve Nuri Efendi ibn-i Mehmed nâm kimesnelerin ta'rifleriyle mu'arrefe Hatice Fidan Hanım kaza-i mezkûre Bidayet Mahkemesi'nde makud-ı meclis-i şer'î münirde müteveffa-yı mezbûrun medyun kaza-i mezkûre Nefs Kasabası ahâlisinden Hüseyin Ağa ibn-i Hacı Abdullah müvacehesinde benimle halen Der-Aliyye'de Fener nâm mahalde sâkin Mehmed Şakir Efendi pederim müteveffa-yı mezbûr Malkoc Osman Ağa ibn-i firaşından hâsıla ve hasıl sulbiyye kebire kızı ve sulbî kebir oğlu olmamızla olvechile pederim müteveffa-yı mezbûrun verâseti benimle âna münhasıra olub ve benimle andan gayrı vârisi ve terekesine müstehak-ı âharı olmayıb ve müskit re'yimiz dahi karye-i mezkûre olmakla pederim

⁴⁷¹ 25 Haziran 1899.

⁴⁷² 5 Temmuz 1899.

müteveffa-yı mezbûrun hayatında mezbûr Hasan Ağa zimmetinde cihet-i karzdan altmış kuruş alacak hakkın kibeli-ahz ve'l-istifa vefat edib meblağ-ı mezkûr mesele-i mirasımız vechile benimle oğlu li-ebeveyn er karındaşım gâib-i ani'l-beled mezbûr Mehmed Şakir Efendi'ye mevrûs olduğundan meblağ-ı mezbûrdan benim hisse-i irsiyyeme isabet eden yirmi kuruş hala bana (...) merbuz Hüseyin Ağa'ya tenbih olunmak bi'l-verase muradımdır deyu da'vâ etdikde oldahi deyn-i mübelliğ-i mezkûru ikrâr müdde'ıye-i mezbûrenin maada ber vech-i muharrer müdde'âsına inkâr edecek müdde'ıye-i mezbûrenin ber vech-i muharrer verâset müdde'âsına mutâbık beyyinehu taleb olundukda karye-i mezkûre ahâlisinden mezbûr Mehmed Efendi ibn-i İsmail ve karye-i mezkûre ahâlisinden mezbûr Nuri Efendi ibn-i Mehmed nâm kimesne li-eceli'ş-şehade meclis-i makud-ı mezkûre hâzırân olub eserü'l-istişhad filhakika işbu müdde'ıye-i mezbûre Hatice Fidan Hanım'la hala Der-Aliyye'de mahal-i mezkûrda sâkin mezbûr Mehmed Şakir Efendi müteveffa-yı mezbûr Malkoc Osman Ağa ibn-i Mustafa bin Abdullah firaşından hâsıla ve hasıl sulbiye kebire kızı ve sulbî kebir oğlu olub verâseti bunlara münhasıradır ve bunlardan gayrı vârisi ve terekesine müstehak-ı âharı olduğu malumumuz değildir ve muskit re'yleri dahi karye-i mezkûredir biz bu husûsa bu vech üzere şâhidleriz ve şehâdet dahi ederiz deyu her biri bi'l-müvacehe edây-ı şehâdet-i şer'ıyye eyledikleri zabtolundu fi 23 Safer Sene [1]317⁴⁷³

Şâhid-i Mezbûr Nuri Efendi	Şâhid-i Mezbûr Mehmed Efendi ibni İsmail	Müdde'â Aleyh-i Mezbûr Hüseyin	Müdde'ıye-i Mezbure Hatice Fidan
-------------------------------	--	-----------------------------------	-------------------------------------

Sahife No: - Belge No:48-180

Konu: Verâset Davası

Eğın Kazası mahallâtından Kilise-yi Ulya Mahallesi mütemekkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Tuğlu(?) oğlu Serges veledi Agob'un verâseti zevcesi gâibe-i ani'l-beled Yakut bint-i Etam ile sulbî sağır oğulları Leyon ve Kirkor ve sulbiyye sağire kızı Serpuhi'ye münhasıra olmağla gâibe-i merküme ve siğar-ı merkumunun

⁴⁷³ 3 Temmuz 1899.

tesviye-i umurlarına cânib-i şer‘den kayyum ve vasîleri bulunan Tutuhoğlu Mahallesi mütemekkinlerinden Boşık(?) oğlu Tamik veledi Toros nâm kimesne meclis-i şer‘i münirde Dört Yol Ağzı Mahallesi ahâlisinden Balı oğlu Ali Ağa ibn-i Mehmed ve Ermeni Milleti’nden Tütüncü oğlu Haçadur veledi(...)nâm kimesneler müvacehelerinde kayyum ve vasîleri olduğum mezbûrunun murisleri müteveffa-yı merkumun Baltataşı Mahallesi’nde vaki malumu’l-hudud bir kıt’a mülk bahçenin eşcarını biz almışız deyu müdâhale ve kat’ etmekde bulduklarından fuzûli müdâhalelerinin men’i bi’l-vesaye muradıdır deyu da’vâ etdikde onlar dahi cevâblarında yani mezbûr Ali Ağa cevâbında babam müteveffa-yı mezbûr Mehmed Ağa hayatında merkum Haçadur’la maan bahçe-i mezkûrun dört vesair eşcarını kat’ edib kaldırmak üzereyken üç yüz on iki senesi hilâlinde müteveffa-yı merkum Serges hayatında tahminen vefatından üç beş gün evvel mecruh iken üç yüz doksan kuruşa bey‘ edib biz dahi iştirâ ve semen-i meblağ-ı mezkûrdan bir mecdiyesini teslim mütebakisini vermek üzere iken fevt olub müebaki üç yüz yetmiş kuruş dahi bad-ı vefatı zevcesi merkümeye teslim edib yedinedn bir kıt’a sened aldık sened-i mezkûr hala zimmetimizdedir ve bu Ermeniyü’l-ibare olarak Türkçe’ye tercüme olunan sened-i mezkûru ibrazıyla kıraat etdirilerek mezkûr senedi mazmun fi 2 Kanunuevvel Sene 1896⁴⁷⁴ miladi tarihiyle müteveffa-yı merkumun zevcesi mezbûre Yakut’a mahalle-i merkümede malım olan bahçe-i mezkûrun suretini yani ağaçlarını Balı oğlu Mehmed Ağa’ya Tütüncü oğlu Haçadur’a satdım bi-tamam parayı aldım asla kimse müdâhaleye hakkı olmadığı işbu işbu senedi verdim ünvanıyla bir sened olduğu anlaşılmağın vasîyy-i merkumdan lede’s-sual cevâbında evvelen müteveffa-yı merkumdan bey‘ merküme 390 kuruşa iştirâ eylediklerini ve muahharan dahi zevcesi mezbûreden aldık deyu sened ibraz eylemek ve bahçe-i mezkûrun ağaçları ise şimdi yedi sekiz yüz kuruş kıymetinde bulunduğundan icab-ı şer‘isinin icrası bi’l-vesaye muradıdır dedikde tarafeynin da’vâ ve müdâhaleleri zabt olundu fi 5 Rebiülevvel Sene [1]317⁴⁷⁵

---

⁴⁷⁴ 2 Aralık 1896.

⁴⁷⁵ 14 Temmuz 1899.

Müdde'î Kayyum ve Vas'yyi Merkurum	Müdde'â Aleyh-i Mezbûr	Diğer Merkurum
	Ali	Haçadur

Sahife No: - Belge No: 49-181

Konu: İrtifak Hakkı Davası

Eğin Kazası mahallâtından Şahsuvar Mahallesi ahâlisinden Sünnetcizâde İsmail Efendi ibn-i el-Hâc Mustafa meclis-i şer' de mahalle-i merküme ahâlisinden Poyrazzâde İsmail Efendi ibn-i Ali usta müvacehesinde fi 24 Haziran Sene 315⁴⁷⁶ tarihiyle takdim eylediğim arzuhalde mukarar(?) olduğu üzere mezbûr İsmail Efendi mahalle-i merkümede mutasarrıf olduğum mülk hânem pişgâhında mürtefi' bir tarzda müceddeden inşa etmek olduğu hânenin dördüncü kayna(?) yani kaçak tamir olunan odalarının muhdis iki aded pencerelerinden mukırr-ı nisvan olub hiçbir yerden görünmeyen bahçe ve hâneme nâzır olub ve bundan başkada şark tarafına yine tetimme-i sükenâdan madûd ve hâne-i acizi muttasıl bahçem diğer bâ-pencereler nâzır olub ve yine inşa eylediği hânenin kible tarafı taş divarını binasında müşterek tarîk-i hâsımız olan tarîke girib tarîk-i hâs üzerine mezkûr hânesi divarından müceddeden kapun tam ederek mezkûr kapu ise tarîk-i mezkûrdan bir buçuk metre yukarıda olub tarîk-i mezkûrdan basmakla çıkacağı derkâr olub muvâcehetle tarîk-i hâs-ı mezkûr bütün bütün darlaşacağı cihetle maru'z-zikr muhdis penceleri muğriz vaz' ve ihdâs eylediği ve diğer mahalden mülkün var iken vaz' eylediği arz ile olduğu anlaşılmağla maru'l-beyân muhdis penceleri ve kapının canib-i şer' den ba'de'l-esef ve'l-meaniye pencerelerin sed ve tarîk-i hassa olan muzır mutazarrır ref' ve defi' ve icab-ı şer'inin icrası mablumdur deyu da'vâ eylediği fi 5 Rebiülevvel Sene [1]317⁴⁷⁷

Müdde'î Mümâ ileyh İsmail Efendi

Sahife No: - Belge No: 49-182

Konu: İrtifak Hakkı Davası

⁴⁷⁶ 24 Haziran 1897.

⁴⁷⁷ 14 Temmuz 1899.

Lede's- sual müdde'â aleyh-i mezbûr İsmail Efendi cevâbında el-maluhu hazihi bina ve inşa eyledim müceded hânemin yerinde mukim hâne var idi ve şark tarafında dahi mezkûr aşağı bahçesine nâzır sekiz on kadar pencere dahi var idi şimdi yerlerine üç pencere vaz' etmişim ve mezkûr kapaktan dahi yol üzerindeki pencere vaz' etmişim hânem önünde muttasıl bahçesi mukırr-ı nisvan değildir tarîk-i hâssa gelince eski hânemin divarını dahi bir arşın kadar geriye çekib öyle bina ki vaz' etmişim aslâ tarîk-i hâssa girmemişim ve mezkûr kapuya dahi basmakla tarîk-i hasdan çıkılacaktır bu cihetlece zarar yokdur bade'l-keşf malum olursa şer'an lazım gelen şeye razıyım dediği fi 5 Rebeüllevvel Sene [1]317⁴⁷⁸

Müdde'î Mezbûr İsmail Efendi

Sahife No: - Belge No: 49-183

Konu: İrtifak Hakkı Davası

Müdde'î mümâ ileyh İsmail Efendi tekrar cevâbında mezbûr İsmail Efendi'nin eski hâneminin taşra kapusu şark tarafına iken bu kere ihdâs olarak kalbe yani benim hânemin aşağı taşra kapum tarafıma küşad eylediğinden bu da mukırr-ı nisvan olan Çama(?) şu hâneme karşı küşad olunmaktadır bunun dahi men'i ve icabı matlubumdur dediği fi 5 Rebeülahir Sene [1]317⁴⁷⁹

Müdde'î Müma ileyh

Sahife No: Belge No: 49-184

Konu: Vakıf Davası

Eğın Kazası kurâsından Apçağa Karyesi ahâlisinden İskender Efendi el-Hâc Ömer bin el-Hâc Salih nâm kimesne meclis-i şer'e gelib bast-ı muradım eder ki yedimde olub geçen bin iki yüz sekiz senesi Zilhiccesi evahiriyle müverrih kazâ-i mezkûre naibi Feyzullah Efendi'nin imza ve hatemini haviye bir kıt'a vakfiye hücceti nâlık olduğu üzere ecdadımdan ve karye-i mezkûre ahâlisinden el-Hâc Emirzâde el-Hâc Ömer Ağa ibn-i Mehmed hayatında karye-i mezkûrede vaki' Malkoczâde Hacı Halil

⁴⁷⁸ 14 Temmuz 1899.

⁴⁷⁹ 13 Ağustos 1899.

Ağa'nın rıza ve inşa eylediği câmi-i şerifde iktiza edecek mikdar yanmak üzere on kıyye üç adem mum vakf ve semenin Pegir Karyesi toprağında kâin Hacı Davud değirmeni denmekle ârif değirmende olan on altı para hisseden alınıp dökülmek üzere tayin ve bundan maada yine karye-i mezbûrda müceddeden tamir ve icra eylediği pınarlar için an nakden üç yüz elli kuruş vakf ve beher sene müctemi' olan ribhinden iktiza eden tamir ve terkimlerine harc ve sarf ve fazla malını asıl mala zam eylemek şartıyla Kebir oğlu Mustafa'yı mütevellî nasb ve meblağ-ı mezbûru mütevellî-i mezbûre teslim ve üzerinden karye-i mezkûre ahâlisinden Hacı Bekir Ağa ibn-i el-Hâc İbrahim'i nâzır tayin eyleyib madem filhayat kendisi ba'de'l-vefat vâkîf-1 mûmâ ileyhî (sahife 50:) evlad-1 zükûrumun kebirî ber vech-i meşrut mezkûr tevliyet-i merkumu ru'yet eyleye deyu ber vech-i muharrer vakfedib ber mucib-i şart-1 vakîf vâkîf-1 mûmâ ileyhî oğlu mezbûr Mustafa hayatında oldukça mütevellî olub ba'd-1 vefata yine vâkîf-1 mûmâ ileyhî diğêr evladı Seydi amcam Said Ağa pederim Hacı Salih'den büyük olduğu halde mütevellî olub oldahi vefat edib mezbûr Said Ağa'nın büyük birâderi Şerif Ağa'nın oğlu Hurşid Efendi oldahi ba'd-1 vefata evlad-1 ekberinden mezbûr Said Ağa'nın büyük olđu Hacı Mustafa'ya tevliid olub ol dahi diyar-1 âharda bulunduğu halde vekâleten muhtâr Bekir Efendi idare edib ben dahi yirmi seneden mütecâviz diyar-1 âharda bulunduğum cihetle tevliyet-i mezkûr İsmail Baba ve Bekir Efendi idarelerinde ahâli iltihaba kalmış ve dem mezbûr İsmail Baba'nın idaresinde iken bundan öte iki sene mukaddem diyar-1 âhardan gelib vâkîf-1 mezbûr el-Hâc Ömer Ağa'nın oğlu Hacı Salih'in oğlu diğêr Hacı Ömer'in ben sulbî sahih oğlu olmamla vâkîf-1 mûmâ ileyhî evladının kebir bulunduğum halde şart-1 vâkîf üzere bi't-tevliye şimdiye kadar orada etmekte olub buna kadar evlad-1 vakıfdan hala Kerbela'da mutavakkîfın Şükrü Efendi nâmında ömürzâdem var ise de benden sinnen sekiz ay küçük olduğu cihetle tevliyet-i mezkûre ecdadım vâkf-1 mûmâ ileyhî şurût-1 vakfî üzere bana intikal edib husûs-î mezkûr erbâb-1 vukûfdan lede's-sual husûs-î mezkûr vâkıa muvâkîf olduğu halde cânib-i şer' den yedime bir kıt'a tevliyet hüccetinin i'ta buyurulması matbumdur fi 29 Rebiülevvel Sene [1]317⁴⁸⁰

---

⁴⁸⁰ 7 Ağustos 1899.

İskender Efendi el-Hâc Ömer bin Hacı Salih

Sahife No: - Belge No: 50-185

Konu: Vakıf Davası

Karye-i mezkûre ahâlisinden Salim Efendizâde Mehmed Tahir Efendi ve Hüseyin ve Ellizâde Osman Efendi ibn-i Mehmed Ağa ve Hacı Ömer oğlu Hasan bin Bekir nâm kimesneler kazıye-i minval-i muharrer üzere olub müdde'î mümâ ileyh el-maluhu hazıhi vâkıf-ı mümâ ileyhe Hacı ömer Ağa'nın evlad evlad-ı dünürünün ekberi olub gâib-i mezbûr İskender Efendi'den sekiz ay büyük olduğu ve tevliyet-i mezkûreye dahi her vechile ehliyeti zâhir ve nümâyân olub el-hâsıl mümâ ileyh İskender Efendi vâkıf-ı müma ileyhın şu halde evlad evlad-ı zükurunun ve kebiri olduğunu ala tarîki'ş-şehade haber verdikleri zabtolundu fi 29 Rebiülevvel Sene [1]317⁴⁸¹

Muhbir-i Mezbûr Hasan	Muhbir-i Mezbûr Osman Efendi	Muhbir-i Mümâ ileyh Tahir Efendi
--------------------------	---------------------------------	-------------------------------------

Sahife No: - Belge No: 50-186

Konu: Vakıf Davası

Karye-i mezkûre mezkûre ahâlisinden Sarı Ali Ağazâde İbrahim Halil Efendi dahi minval-i muharrer üzere müdde'î mümâ ileyh İskender Efendi ber vech-i muharrer vâkıf-ı mümâ ileyhın evlad evlad-ı zükurunun kebir olduğunu ve her vechile iyi ve evlâ olduğunu keza ala tarîki'ş-şehade ihbarla ancak gâib-i mezbûr İskender Efendi ile sinnen farkları olub olmadığını tefrik etmediğini fi 29 Rebiülevvel Sene [1]317⁴⁸²

Muhbir-i Mümâ ileyh Halil Efendi

Sahife No: - Belge No: 50-187

Konu: Boşanma Davası

⁴⁸¹ 7 Ağustos 1899.

⁴⁸² 7 Ağustos 1899.

Eğin Kazası kurâsından Sandık Karyesi sâkinelerinden ve zatı İmam Mehmed Efendi ibn-i Kamil ve karındaşı Ahmed Efendi nâm kimesnelerin ta'rifleriyle muarefe olan Ayşe bint-i Mehmed nâm hatun meclis-i şer' de zevc-i mutlakı Genç Ağa Mahallesi ahâlisinden Balıoğlu Osman bin Mustafa nâm kimesne muvâcehesinde mezbûr Osman benim zevcim dâhilim olub beynimizde adem-i hüsn-i muaşeretden naşı bundan iki buçuk ay mukaddem beni bayinen tatlik edib zimmetinde mütekarrır ve makudun aleyh olan yedi yüz kuruş mehr-i müeccele-i müsemmam ve iddet-i nafakam ve eşya pahası dahi iki yüz kuruşla cem'an dokuz yüz kuruş mezbûr Osman yedinden tamamen ve kâmilan ahz ve kabz eyledim zimmetinde bir akçe hakkım kalmayıb ve bundan başka dahi mezbûr Osman ile zevciyet beynimizde kâim iken firaşından hasıl ve benden mütevellide henüz dört yaşında Mustafa'nın hakk-ı terbiyesi benim olub bi't-terazi babası mezbûr Osman'a terk edib nafakasından ıskat-ı hak eyledim ve mezbûr Osman'dan hamlim zuhur edecek olur ise ânın nafaka vesair husûs haric olmak üzere mezbûr Osman'ın zimmetinde gerekse mehr-i müeccel ve nafaka-i âdetimden ve gerekse yedinden da'vâ eylediğim eşyadan dolayı mezbûr Osman'ın zimmetini iddi'ama sahiha-i şer' iyye ile ibra ve iskat ve hukuk-ı zevciyye-i müteallika duadan dahi cem-i iman ve muhasamatdan keza zimmetini ibra mezbûr Osman dahi mezbûrenin zimmetini hukuk-i zevciyyet vesaireye dair ibra-yı âm ile ibra ve tarafeynden her biri dahi ber vech-i muharrer âharın ibrasını kabul etmeleriyle zabtolundu fi 22 Rebiülahir Sene [1]317⁴⁸³

mezbûre Ayşe'nin zatını muarrefler olub işbu mezbûr Osman mezbûre Ayşe meclis-i şer' de ber vech-i muharrer takrîr ve imzasını tahtına dahi kendi barmağını vaz' eylediği tasdik kılındı fi 22 Rebiülahir Sene [1]317⁴⁸⁴

Mezbûr Ahmed Efendi	Mezbûr Mehmed Efendi
---------------------	----------------------

Sahife No: - Belge No: 51-188

Konu: Verâset Davası

⁴⁸³ 30 Ağustos 1899.

⁴⁸⁴ 30 Ağustos 1899.

Eğin Kazası mahallâtından Yağmurdere Mahallesi ahâlisinden iken bundan akdem vefat eden Abdullahzâde Ali Ağabey kerimesi mu‘arrefetü’z-zat Adile Hatun meclis-i şer‘de birâderi mahalle-i merküme ahâlisinden Bekir Efendi ibn-i müteveffa Ali Ağa mahzarında üzerine da‘vâ edib pederim ve murisim müteveffa-yı mezbûr Ali Ağa’nın mahalle-i merkümede vaki’ bir bab hâne ve iki kıt’a bahçe ba’d-ı vefata verâseti benimle oğulları Bekir Efendi bin İsmail ve zevcesi ve iki diğer kızına muris olub geçen üç yüz on senesi hilâlinde hilaf-ı şer‘i âli olarak güya harabından nâşi üç bin beş yüz kuruş bedelle bi’l-müzayede hisse-i irsiyyem tefrik olunmaksızın bilâ takrîr burada hâzıra olduğum halde birâderim mezbûr Efendi’ye verilmiş olduğu istidadedeki mahkeme-i şer‘iyyenin derkenarı üzerine mümâ ileyhın uhdesine muamele-i ferağiyesi icra kılındığı anlaşılmış gerçi mezkûr bedel ile müzayede olunduğu suretde bedel-i meblağ-ı mezkûr müşrif harab olsa bile vâris olduğumuz cihetle hisse-i irsiyyemizin tefrik etdirilmeyerek ve malumat verilmemiş dahi bütün bütün hukuk-i irsiyyemin pay-ı malini mucib ve madelet-i seniyyeye bi’l-külliyeye mugayir olacağından hâne ve bahçelerden hisse-i irsiyyemin tefrikle tarafıma teslimi mezbûr Bekir Efendi’ye tenbih olunmak bi’l-verase muradımdır deyu da‘vâ eylediği fi 6 Cemaziyelahir Sene [1]317⁴⁸⁵

Müdde‘iye-i Mezbûre Adile Hatun

işbu barmak-ı mezbûrenin olduğunu tasdik ederiz

Damadı Mehmed Efendi ibn-i Kazım

Sahife No: - Belge No: 51-189

Konu: Verâset Davası

Müdde‘â aleyh-i mezbûr Bekir Efendi’den lede’s-sual cevâbında yedimde olub fi 7 Safer Sene 317⁴⁸⁶ senesi tarihiyle müverrih ve kaza-i mezkûreden naşi sabık mekremetlü Halid Ferid Efendi’nin imza ve hatemini havi vbir kıt’a defter kassam

⁴⁸⁵ 12 Ekim 1899.

⁴⁸⁶ 17 Haziran 1899.

mucibince kız karındaşım tarafından bir kıt'a muharrer iddi'a olunan hâne ve bir kıt'a bahçe pederimiz müteveffa-yı mezbûr Ali Ağa'nın hayatından ile'l-fevt mülkü olub ba'd-ı vefata hâne-i mezkûr müşrif harab olduğu ve bahçe-i mezkûr dahi kâbil-i taksim olmamağla marifet-i şer'le müzayedeye verilip ve dün kasamda muharrer olduğu üzere hâne 3510 ve bahçe dahi 510 kuruşda uhdelere takarrur ederek meblağ-ı semen-i mezkûr dahi ber muceb-i defter-i mezkûr beyne'l-verese taksim olunub veraseden her biri ve müdde'ıye-i mezbûre hemşirem dahi hâzıra olarak hissesi müteveffa Hacı Emir Ağa marifetiyle teslim olub olvakit mezbûre kabul ve hin-i müzayededen dahi rai olub olvehile müzayedeye verilmişdi olvehile hâne-i mezkûru bir hayli akçe sarfıyla inşa edib hâlâ hâne ve bahçe-i mezkûre ber vech-i muharrer şiraen ve müstefiden yedimde mülküm olduğu halde tasarruf ederim hâne ve bahçede mezbûre Adile Hatun'un aslâ hakk-ı irsiyyesi kalmamışdır esmanlarından ber muceb-i defter kassam hissesini almışdır deyu defter-i mezkûru ibrazıyla def-i' da'vâ eylediği fi 7 Safer Sene [1]317⁴⁸⁷

Müdde'â Aleyh -i Mezbûr Bekir Efendi

Sahife No: - Belge No: 51-190

Konu: Alacak Davası

Eğin Kazası mahallâtından Genç Ağa Mahallesi ahâlisinden iken bundan akdem vefat eden Hazinedarzâde Ahmed Ağa ibn-i Abdürrezzak'ın oğlunun oğlu ve ber vech-i âti vârisi olduğunu iddi'a eden mahalle-i mezbûrede sâkin Mehmed Efendi ibn-i Abdürrezzak meclis-i şer'î münirde müteveffa-yı mezbûrun medyunu Ahmed Efendi ibn-i Emin Efendi müvacehesinde ben müteveffa-yı mezbûr Ahmed Ağa'nın kendiden evvel vefat eden sulbî kebir oğlu mezbûr Abdürrezzak'ın firaşından hâsıl sulbî sahih oğlu olub ceddım müteveffa-yı ol mezbûrun verâseti benimle yine pedirim müteveffa-yı mezbûr Abdürrezzak'ın firaşından hâsıl gâibetü ani'l-meclis Saliha'ya münhasıra olub ve benimle andan gayrı vârisi ve terekesine müstehak-ı âharı olmayıb ve müskit re'yimiz mahalle-i merküme olmakla ceddım ve murisim müteveffa-yı mezbûr Ahmed Ağa'nın hayatında mezbûr Ahmed Efendi zimmetinde

⁴⁸⁷ 17 Haziran 1899.

cihet-i karzdan otuz bir kuruş alacak hakkını kıbeli-ahz ve'l-istifa vefat edib meblağ-ı mezkûr mesele-i mirasımız vechile yirmi kuruş bana ve on kuruş kız karındaşım mezbûreye mevrûs olmağla meblağ-ı mezkûr yirmi kuruş bana edâ ve teslime mezbûr Ahmed Efendi'ye tenbih olunmak bi'l-verase muradıdır deyu da'vâ etdikde oldahi cevâbında meblağ-ı mezkûr deyni olduğunu ikrâr maada maadasını inkâr edecek müdde'î mezbûr ber vech-i muharrer verâset müdde'âsını mahalle-i mezbûre ahâlisinden Hatibzâde İbrahim ibn-i Bekir ve Sandıkbağı (**sahife 52:**) Mahallesi ahasinden Sünnetcizâde Mehmed Talat Efendi ibn-i Ebubekir nâm kimesnelerin ber vakf-ı müdde'â şehâdetleriyle bi'l-müvacehe isbat eylediği fi 11 Cemaziyelahir Sene [1]317⁴⁸⁸

Şâhid-i Mezbûr	Şâhid-i Mezbûr	Müdde'â Aleyh-i Mezbûr	Müdde'î Mezbûr
----------------	----------------	------------------------	----------------

Sahife No: - Belge No: 52-191

Konu: Vakıf Davası

Eğın Kasabası'nın Halil Ağa Mahallesi ahâlisinden Halil Ağazâde hisseleri Hasan ve Osman ebnân-ı Hacı Bey'den her biri meclis-i şer' de mahalle-i merkümeden Emin Efendi Mescid-i Şerif nükud-ı medkufesinin ahâli-i mahalle intihabıyla mütevellî Türkmen oğlu Ali Nuri Ağa ibn-i Osman mahzarında edib kasaba-i merkümenin Dört Yol Ağzı nâm mahallesinin çarşıda cami-i şerif karşısında tarafeyn Dört Yol Ağzı cami-i şerifi vakıf dükkânları ve Çerçi oğlu kerimesi mağazası ve taraf-ı râbii tarîk-i âm ile mücaddeden halen Tapurlu Bakkal Ali nâm kimesnenin müste'ciren sâkin olduğu bir bab dükkân akd-i âti'z-zikr suduruna değine pederimiz müteveffa Hacı Bey'den intikalen ber vech-i münasafa mutasarrıf olmamızla dükkân-ı mezbûrun senevî mezkûr Dört Yol Ağzı cami-i şerife bir batman yağ mumu döğölmek üzere meşrutasıyla tarafeynden bi'l-icab ve'l-kaydı Mescid-i Şerif Vakfı'na olmak üzere mütevelisi mezbûr Nuri Ağa'ya bin kuruşa şurut-ı müfsideden ârî olmak üzere bey' ve temlik ve teslim eyledik ol dahi ber vech-i muharrer bi't-tevliye iştirâ ve kabz edib semen-i meblağ-ı mezbûru mütevellî-i mezbûr yedinden tamamen ve kâmilten

⁴⁸⁸ 17 Ekim 1899.

ahz ve kabz eyledik dükkân-ı mezbûr ber vech-i muharrer meşrutasıyla Mescid-i Şerif-i mezkûrun dâhil-i havza-i tasarrufu olmuştur bizim asla ve kat'a alaka ve medhalimiz kalmayıb müteveli-i mezbûr vakf-ı mezkûr için keyfe mayeşa mutasarrıf olsun dedikleri müteveli-i mezbûr dahi şart-ı mezkûr üzere ber vech-i muharrer kabul eylediği zabtolundu fi 16 Cemaziyelahir Sene [1]317⁴⁸⁹

Mütevel-i Mezbûr	(...)Mezbûr	(...)Mezbûr
Nuri Ağa	Osman	Hasan

Sahife No: - Belge No: 52-192

Konu: Verâset Davası

Eğin Kazası mahallâtından Dörtyol Ağzı Mahallesi sâkinelerinden iken bundan akdem vefat eden asâkir-i şâhâne tabur kitabetinden mütekâid Balızâde mütevaffâ Mehmed Efendi zevcesi Ayşe bint-i Mehmed Memiş bin Ali'nin verâseti sadriye kebire kızı Rebia Hanım ibnetü müteveffa Mahmud Efendi ile li-ebeveyn kız karındaşı Emine bint-i 'l-mezbûr Mehmed Memiş'e münhasıra olduğu ve kendisiyle mezbûre Emine Hatun'a gayrı vârisi ve terekesine müstehak-ı âharı ve muskit re'ylere dahi mahalle-i merküme olduğunu mu'arrefetü'z-zat mezbûre Rabia Hanım tarafından mahzar-ı hasm-ı cahda mahalle-i merküme ahâlisinden Balızâde İsmail bin Mehmed(...)oğlu Halil bin Mehmed nâm kimesneler şehâdetleriyle isbat eylediği fi 27 Cemaziyealir Sene [1]317⁴⁹⁰

Şâhid-i Mezbûr	Şâhid-i Mezbûr	Müdde'ıye-i Mezbûre
Halil	İsmail	Rebia

Sahife No: - Belge No: 52-193 (mahkeme kararı)

Konu: Alacak Davası

Eğin Kazası kurâsından Venkağ Karyesi sâkinelerinden olup atisinde(?) bey ibn-i el-Hâc Ahmed ve Mehmed emin ibn-i Hacı Hasan ta'rifleriyle mu'arrefe olan Emine

⁴⁸⁹ 22 Ekim 1899.

⁴⁹⁰ 2 Kasım 1899.

bint-i Ahmed nâm Hatun meclis-i şer'î münirde karye-i mezkûrede sâkin Türkmenzâde Mehmed Efendi ibn-i şükrü tarafından (...) kasabayı temellük ve teslim ve kabz ve tasdike vekil-i müsbit-i şer'isi amcası baisü'l-vesika Osman Efendi hâzır olduğu halde ve yine mezkûrede ve elli zikri(?) ati kasabının suduruna değin yedimde mülküm olan tarafı cami-i şerif havlusu ve bir tarafı Ömer Efendi hânesi ve tarafeyn tarîk-i âm ile mahdud bir bab hânem maa müştemilat ve külliye mezbûr Mehmed Efendi için vekil-i hâzır-ı mezbûr Osman Efendi'ye kaziye-i sahiha ile hibe ve temlik ve mahallinde teslim eylediğini oldahi bi'l-ve kale ber vechi muharrer inha ve temellük ve teslim ve kabzı Osman Efendi hâzır ve kabul etmekle hâne-i mahdud-ı mezkûrda benim asla ve kat'a alaka ve medhalim kalmayıb mezbûr Osman Efendi'nin mülk-i mevhûbu olmuşdur keyfe mayeşa mutasarrıf olsun dedikde oldahi hibe-i mezkûru bi'l-ve kale kabul ve temellük eylediği zabtolundu fi 5 Cemaziyelahir Sene [1]317⁴⁹¹

Mevhub-i Mezbûr	Vahibe-i Mukırra-i Mezbûre Emine
-----------------	----------------------------------

Mukıra-i mezbûre Emine'nin zatı muarrefler olub huzur-i şer'î şerif ber vechi muharrer takrîr ve imzası tahtına barmak vaz' eylediğini hâzır olduğumuz halde tasdik ederiz fi 5 Cemaziyelahir Sene [1]317⁴⁹²

Hacı Ahmed Kehrerzâde	Mübaşir Numan	Kehrerzâde
-----------------------	---------------	------------

Sahife No: - Belge No: 53-194

Konu: Verâset Davası

Eğin Kazası'nın Nefs Kasabası mahallâtından Ulya Mahallesi mütemekkinlerinden iken bundan akdem fevt olan teba-i Devlet-i Aliyye'nin Ermeni Milleti'nden Bayındur oğlu Serges veledi Begos veledi Kâmik sulbiyye sağire kızları Holis(?) ve Enna'nın(?) tesviye-i umurlarına bâ-hüccet-i şer'iyeye mansub vecihlerde valideleri mu'arrefetü'ş-şahsı müteveffa-yı merkumun zevcesi Agise(?) bint-i Felipos(?) tarafından husûs-î âti'l-beyânın da'vâya vekâlet-i âmme ile vekil-i müseccel-i şer'isi

⁴⁹¹ 11 Ekim 1899.

⁴⁹² 11 Ekim 1899.

bulunan Aleksander ibn-i Hazdin(?) geçen bin c yüz on dört senesi Ramazan-ı Şerif'in yirmi beşinci günü tarihinde kaza-i mezkûr nâib-i sabık Es-seyyid Mustafa Fevzi Efendi zamanında kaza-i mezkûr Bidayet Mahkemesi'nde makud-ı meclis-i şer'î münirde müteveffa-yı merkumun er karındaşı olub badehu fevt olan Artin veledi merkum Begos'un terekesine bi'l-verese vziat'l-yed bulunan zevcesi mu'arrefetü'z-zat Henzan bint-i Monuk tarafından keza husûs- âtide muhakeme ve muhasamayadır ve cevâba vekalet-i âmme ile vekil-i müseccel-i şer'isi olan sağır oğlu Kamik bin veledi Agob ile bi'l-vekale (...) müvekkilesi merkum Agise vecihleri olduğu sağirtan-ı mezbûrtanın babaları müteveffa-yı evvel merkum Serges ile er karındaşı müvekkile-i merkme Henzan'ın zevci müteveffa-yı sani merkum Artin hayatlarında müşterek ahz ve i'ta etmeleriyle müvekkile-i vas'ıye-i merkme Agise müteveffa-yı sani merkum Artin'in sağlığında şirket muhasebelerinde ru'yet edib inde'l muhasebe müteveffa-yı sani Artin'in keza hayatında karındaşı müteveffa-yı evvel merkum Sergis'e zimmetinde cihet-i merkmeden altmış beş aded lira-yı Osmani deyn zuhur ederek olvehile meblağ-ı merkum zimmetinde karındaşı müteveffa-yı merkumun vereselerine cihet-i şirketten deyn zuhur edib ve meblağ-ı mezkûr dahi kızları sağirtan-ı merkumatan hisselerine isabet ederek olvehile meblağ-ı mezkûr altmış beş aded lirayı er karındaşı kerimeleri sağirtan-ı merkumatan cihet-i merkmeden deyn olduğundan hayatında mahzar-ı şuhûdda ikrâr ve işhâd edib ve işbu tarih-i ilmdan bir sene mukaddem sened rabtedib vecihleri valideleri müvekkile-i merkme yedine i'ta etmiş meblağ-ı mezkûru kable'l-edâ ve'l-ifa merkum Artin fevt olub sened-i mezkûr dahi zayı' olmağla meblağ-ı merkumu hâlen bi'l-verase vziat'l-yed olduğu zevcde ve murisde müteveffa-yı merkum Artin'in tereke-i vâfiyesinden olmak üzere sağirtan-ı merkumatan için müvekkilesi merkme Agise(?) Hatun hâlen edâ ve teslimde müvekkilesi merkum Henzanet Hatun'a izafetle vekil-i merkum Kamik Ağa'ya tenbih olunduğunda bi'l-vekale da'vâ ve müdde' aleyha vekil-i merkum Kamik Ağa'nın müvekkilesi merkme Henzat'ın zevci müteveffa-yı merkum Artin'in terekesine bi'l verese vazı'at'l-yedini ikrâr-ı müdde'yi bi'l-vekâle inkârıyla müdde' vekil-i mezbûr Aleksander Efendi ber vech-i muharrer müdde'âsını bi'l-müvacehe isbatıyla mebleğ-ı merkum altmış beş aded liranın vziat'l-yed olduğu zevci müteveffa-yı merkum Artin'in terekesinden olmak

üzere sağirtan-ı merkumatan için vasîyyeleri müvekkile-i merküme Agise izafetle vekil-i mümâ ileyh Aleksander Efendi edâ ve teslime müvekkile-i Hezat'a izafetle vekil-i merkum Kamik Ağa'ya tenbihe dair kaza-i mezkûr mahkeme-i şer'iyyesinden tarih-i merkurla sadır olan bir kıt'a i'lam-ı şer'de li-eceli't-tasdik canib-i celil-i fetva hâneye bâ-arzla takdim olunub beheri mutâbık ise da'vâ-yı mezkûre izâhât-ı kâffeyi mutazammın olmadığından(...)noksan ve halelden hali olmadığı fi Gurre Zilhicce Sene 316⁴⁹³ tarihiyle i'lam-ı mezkûr zuhuruna canib-i celil-i fetvahânedan şerh ve beyân buyurulmağın binaen aleyh verilen arzuhale mezkûr ilam matviyyen irsal kılınmış ve i'lam-ı mezkûr fetvahânedan nakz edilmiş omağla usulü dairesinde ifa-yı muktezasına dair fi 7 Muharrem Sene 317⁴⁹⁴ ve fi 6 Mayıs Sene 315⁴⁹⁵ tarihli emirnâme-i meşihat-penahda emir ve irade ve ferman buyurulmağın ber mantuk-ı emirnâme-i âli hazret-i meşihat-penahda da'vâ-yı mezkûrun yeniden fasl ve hüsn-i iktiza ve tarafeyn vekilleri mezbûran Aleksander Efendi Kamik Ağa mahkeme-i şer'iyye'ye gelmiş olmalarıyla mütevaffa-yı evvel merkum Serges veledi Begos veldei Etamik(?) verâsetde zevce-i metrukesi mezbûre Agise bint-i Celus(?) ile ol dahi Nazlu bint-i Markos ve sulbiyye sağire kızları merkumatan Holis(?) ve Enna'ya ve li-ebeveyn er karındaşı merkum Artin veledi merkum Begos'a münhasıra ba'dehu ümü mezbûre Nazlu dahi fevt olub verâsetde İhak(?) oğlu merkum Artin'e münhasıra ehun lehuma-yı merkum Artin dahi fi 3 Eylül Sene 312⁴⁹⁶ senesinde fevt olub kezalik verâseti zevce-i metrukesi merküme Henzanet bint-i Manuk ile sulbî sağir olğu Sergis ve sulbiyye sağire kızları Hersempa(?) ve Dirdahene(?) münhasıra olub ve müteveffiyun-ı merkumunun bunlardan gayrı verâseti ve terekelerine müstehâk-ı âharı olmadığı münhasır-ı hasm-ı câhda sâbit ve mütehakkık oldukdan sonra müteveffa-yı evvel merkum Sergis'in kızları sağirtan-ı merkümetan Holis ve Enna'nın tesviye-i umurlarına ber vech-i muharrer vasîyyeleri valideleri mu'arrefetü'z-zat Agise Hatun'un tarafeynde ber minval-ı muharrer husûs-î âti'l-beyân da'vâ ve muhakeme ve muhasamaya vekâlet-i âmme ile vekil-i müstehak-ı şer'isi bulunan yine mezbûr Aleksander Efendi kaza-i mezbûre Bidayet

---

⁴⁹³ 12 Nisan 1899.

⁴⁹⁴ 18 Mayıs 1899.

⁴⁹⁵ 6 Mayıs 1897.

⁴⁹⁶ 3 Eylül 1894.

Mahkemesi'nde makud-ı meclis-i şer'î münirde müteveffa-yı sani merhum Artin'in teresine bi'l-verese vazıa'tü'l-yedi merhum şehâdetleriyle bi'l-müvacehe mütehakkık olan zevce-i merküme Henzat'ın tarafında ber minval-i muharrer muhakeme ve muhasamayadır ve cevâba ve mahzarında mezkûrun mütevakkıf olduğu umurun küllisine vekil-i müseccel-i şer'isi bulunan merhum Tamik Ağa muvâcehesinde üzerine da'vâ edib müvekkilem zevce-i vasîye-i merküme Agise'nin zevci sağirtan-ı merkümetan babaları ve suretleri müteveffa-yı evvel merhum Serges ile li-ebeveyn er karındaşı müvekkile-i merhum Henzant'ın (?) zevci ve murisi müteveffa-yı salis merhum Artin ile hayatlarında şirket-i mukavele ile şerikler iken müteveffa-yı evvel merhum Sergis'in vefatıyla şirket-i mezkûr fesh olmağla er karındaşı müteveffa-yı sani merhum Artin'in sağlında müvekkilem zevce-i vasîyye-i merküme Agise Hatun merhum Artin ile bi'l-asl ve bi'l-vesaye şirket-i mezkûre muhasebesini bi'r-reddiye inde'l-muhasebe müteveffa-yı salis Artin'in er karındaşı ve şeriki müteveffa-yı evvel merhum Sergis'e zimmetinde cihet-i merkümeden alınmasıyla beş aded Osmanlı Lira'sı deyn zuhur edib meblağ-ı mezkûrdan müvekkillerim zevce-i merküme ile karındaşı müteveffa-yı salis merhum Artin ve validesi müteveffa-yı saniye-i merküme tarafına isabet eden hisse-i irsiyyelerine mukabil müteveffa-yı evvel merhumun tereke-i sairesinden bi'l-ahz meblağ-ı mezkûrdan istintâk-ı hak eylemeleriyle ol vechile meblağ-ı (**sahife 54:**) mezkûr altmış beş aded lira sağirtan-ı merkümetan hisselerine çıkarılarak olvechile de müteveffa-yı salis merhum Artin sağlğında meblağ-ı mezkûr sağirtan-ı merkumtana cihet-i merkümeden deyn olduğu mahzar-ı şuhûdda ikrâr ve işhâd edib meblağ-ı mezkûr altmış beş aded Lira-yı Osmani sağirtan-ı merkumtana cihet-i merkümeden deyn olduğuna dair sağirtan-ı merkümetan üstüme bir kıt'a deyn senedi tanzim ve müvekkilem hasibe-i merküme-i (...)yedine i'ta etmiş idi kable'l-edâ ve'l-ifa merhum Artin fevt olmuş ve sened-i mezkûr dahi müvekkilem yedinde zayi olmuş omağla meblağ-ı mezbûrun halen bi'l-verese vâzıa'tü'l-yed olduğu zevci ve mûrisi müteveffa-yı salis merhum Artin'in tereke-i vâfiyesinden olmak üzere sağirtan-ı merkümetan ancak müvekkilem izafetle edâ ve teslim müvekkilem merküme Henzan(?) Hatun'a izafetle vekil-i merhum

Tamik Ağa'ya kıbel-i şer' den tenbih olmak bi'l-vûkela muradımdır deyu da'vâ eylediği fi 21 Cemaziyelahir Sene [1]317⁴⁹⁷

Müdde' iye-i Vekil Mesecli(?)

Sahife No: - Belge No: 54-195

Konu: Verâset Davası

Gıbbe's-sual Müdde'â aleyh-i vekil-i merkum Tamik Ağa cevâbında müvekkile-i merkümeden ânın zevci müteveffa-yı salis merkum Artin'in terekesine bi'l-verase-vazıtü'l-yedini bi'l-vekale ikrâr ve müdde'î vekil-i mümâ ileyh Aleksandır Efendi'nin müdde'â ber vech-i muharrer iddi'asını inkâr eylediği fi 21 Cemaziyelahir Sene [1]317⁴⁹⁸

Müdde'â Aleyh-a Henzan Vekil-i Mesecli

Sahife No: - Belge No: 54-196

Konu: Verâset Davası

Müdde' iye vekili mezbûr Aleksander Efendi'ye ber vech-i muharrer iddi'asına mutâbık beyyinehu taleb olduğumuzda bi'l-vekale müdde'âsına ikâme-i beyyine edeceğine beyân etmek husûs-î mezkûrda şâhidleri kimler olduğu sual olundukda şâhidleri kasaba-i merkümenin Ulya Mahallesi ahâlisinden Ezayek(?) oğlu Mardros veledi Kirkor ve Kerbeşla Mahallei ahâlisinden Manuk oğlu Moşes veledi Esteyan nâm kimesnelerdir bunlardan başka şâhidleri yokdur deyu bi'l-vekale ifâde ve beyân eylediği

Müdde'î Vekili

Sahife No: - Belge No: 54-197

Konu: Verâset Davası

⁴⁹⁷ 27 Ekim 1899.

⁴⁹⁸ 27 Ekim 1899.

Müdde'î vekil-i mezbûr Aleksander Efendi'nin bâlâda muharrer ifâde eylediği şahidlerinden merkümetan Mardros veledi Kirkor ve Moşes veledi Esteyan nâm kimesneler mahall-i makud-ı mezkûra hâzıran olub işhad olunduklarında filhakika müteveffa-yı evvel merkum Sergis li-ebeveyn er karındaşı müteveffa-yı salis merkum Artin sağlıklarında şirket-i mukâvele ile şerikler olmalarıyla ahz ve i'ta etmekte iken merkum Sergis ber vech-i muharrer vefatla hareket-i mezkûre fesh olub müteveffa-yı evel merkum Sergis'in verâseti zevcesi müvekkile-i merküme Agise bint-i Fabus(?) ile kızları sağirtan-ı merkümetan holis(?) ve Enna(?) validesi merküme Nazlı ve li-ebeveyn er karındaşı merkum Artin münhasıra olmağla sağirtan-ı merkumtanın vasîyyeleri valideleri zevce-i müvekkile-i müdde'îye-i merkum Agise bi'l-asl ve bi'l-vesaye şirket-i mezkûre muhasebesini müteveffa-yı salis merkum Artin ile sağlığında ru'yet ederek inde'l-muhasebe meblağ-ı mezkûr altmış beş aded Osmanlı Lirası karındaşı müteveffa-yı evvel Sergis'e zimmetinde cihet-i merkümeden deyn zuhur ederek borçlu olduğu meblağ-ı mezkûrdan zevcesi müvekkile-i merkum Agise ile ümmü (...) merkum Nazlı ve ehun leha müteveffa-yı salis merkum Artin sağlıklarında hisselerine isabet eden meblağ-ı müteveffa-yı evvel **(sahife 55:)** merkumun tereke-i sairesinin olarak olvehile meblağ-ı mezkûrdan hisse-i irsiyyeleri sağirtan-ı merkümetan terk ederek meblağ-ı mezkûr altmış beş lira sağirtan-ı merkümetan hisselerine çıkılarak ol vechile meblağ-ı mezkûre altmış beş lira sağirtan-ı merkümetan cihet-i merkumdan deyni olduğunu müteveffa-yı salis merkum Artin sağlığında hasr-ı Zümrüd'e ikrâr ve bizi işhâd edib meblağ-ı mezkûre dair sağirtan-ı merkümetan isimlerine bir kıt'a deyn sened tanzim ve vasîyyeleri valideleri müvekkile-i merkum Agise i'ta etmiş idi biz bu husûsa ber vech üzere şahidleriz şehâdet dahi ederiz deyu bi'l-müvacehe edâ-yı şehâdet-i şer'iiye eyledikleri fi 21 Cemaziyelahir Sene [1]317⁴⁹⁹

Şâhid	Şâhid	Müdde'â Aleyh-a Vekili	Müddeiye Vekili
Manuk oğlu Moşe veledi Esteyan	Ezdik oğlu Mardros veledi Kirkor		

⁴⁹⁹ 27 Ekim 1899.

İŞBU ZABT CERİDESİ HİTAME İŞBU MAKAMDA REŞİDE ŞEDD NAİB

Sahife No: - Belge No: 55-198

Konu: Boşanma Davası

Eğın Kazası kurâsından Kerbeşla Karyesi ahâlisinden Ahmed Şevket ibn-i Hacı Mehmed nâm kimesne meclis-i şer'î münirde zevcesi halen Apçağa Karyesinde sâkine Fatma Hanım tarafından zıkr-i âti husûsda vekâlet-i âmme ile vekil-i müseccel-i şer'isi peder-i Hacı Hazım Efendi ibn-i Mehmed Mehmed müvacehesinde hâlen taht-ı nikâhında bulunan Fatma Hanım bundan üç ay mukaddem birkaç gün pederi mezbûrun hânesine gidib gelmek üzere ruhsat verib giderek ruhsat hitâmında gelmemekle muahharan hâneme gelmek üzere çend defa evime göndermiş ve pederi mezbûre dahi göndermek üzere ifâde olunmuş ise de bu ana kadar kızını zevcem mezbûrenin hâneme gönderilmek ve gelib bana itaat etmek üzere kızını mezbûreye izâfetle pederi ve vekil-i mümâ ileyh Hacı Hazım Efendi'ye kıbel-i şer'den tenbih olunmak ve pederi hânesinde kaldığı müddetçe dahi bir nesne nafaka vermeyeceğimden burasının dahi pederi vekil-i mümâ ileyh tefhim buyurulmuş fi 17 Şaban Sene [1]317⁵⁰⁰

Müdde'â Aleyh Vekil-i Merhum Hacı Hazım	Müdde'i Mezbûr Şevket
---	-----------------------

barmak müdde'î mezbûrların olduğu tasdik kılındı

Sahife No: - Belge No: 55-199

Konu: Boşanma Davası

Müdde'â aleyh-i vekil-i mezbûr Hacı Hazım Efendi'den gibbe's-sual cevâbında müvekkilem Fatma Hatun müdde'î mezbûrun zevcesi mezbûre Fatma'yı zevc-i mezbûr hakkında fi 20 Receb Sene 317⁵⁰¹ tarihli kızım mezbûre tarafından cânib-i şer'e takdim eylediği arzuhalinde beyân olulduğunu vechile müdde'î mezbûr Şevket

⁵⁰⁰ 21 Aralık 1899.

⁵⁰¹ 24 Kasım 1899.

câmbesinde birinci defa olarak gece saat iki raddelerinde zevcesi mezbûre üzerine hücum ve şetm-i galiza ile şetm ve darb ve tazyik ve işkence eylediğini karyeden Yaşar Bey merhameten gelib elinden almış ve Abdurahman Efendi ve Bâlâ Mehmed dahi istima' edib tekrar münazaa çıkarıb zevcesi mezbûrenin dine ve imanına ve pederi ve validesi sakal ve ağızlarına şetmederek buna dahi şâhidlerim vardır ve bundan başka dahi mezbûr Şevket bir niza çıkarıb seni bıraktım validen seni götürsün deyu (**sahife 56:**) bu vechile tazyik edib elfâz-ı küfür dahi söylediği ve kızım mezbûre müdeki mezbûrdan boş olmuş olduğundan defterinden mehr-i müeccele 581 ve muaccesesi olub kızım mezbûr yedinden almış olduğu üç yüz elli kuruş kıymetli bir basma saat maa sim köstek ve dört yirmilik gazi ve görüğünü dahi kadınlar tarafından kızım mezbûreye cem' olunan yüz kuruşu dahi mezbûr Şevket'in validesi Hafize Hatun yedinde kalmış olub ve bâ-defter müfredât bin altı yüz seksen dört kuruşluk cihaz eşya elbise mezbûr Şevket'in hânesinde miftâhı bizde olan sandık derûnunda ve bazı yatak gibi şeyler dahi haricde olub mezbûr Şevket'den bi'l-vekâle taleb ederim ve yine kızım mezbûrenin eşyası olarak bir bohca derununda getirmiş olduğu bir top yarım çetari ve on beş arşın kadife ve yirmi dirhem ipek ve çorap ve müstamel bir havlu ve bir tentedir ve mezbûr Şevket tarafından hin-i (...) kevirme nâmıyla gönderilmiş olduğu olvechile de kızım mezbûrenin malı olmuş olan bir kat elbise dahi yine hâne-i mezkûr sandık derûnundadır ve kızım mezbûrenin kendisi karındaşı dahi mezbûr Şevket hânesinde kalacağından maru'z-zkir mehr-i müeccel ve muaccele ile eşya-i muharrere-i mezkûreleri müvekkilem mezbûre için bana teslim mezbûr Şevket'e tenbih olunmak ve beynlerinin şer'an tefriki bi'l-vecale matlubumdur dediği zabtolundu fi 17 Şaban Sene [1]317⁵⁰²

Vekil-i Mezbûr Hacı Hazım

Sahife No: - Belge No: 56-200

Konu: Boşanma Davası

Mezbûr Şevket'den husûs-î mezkûr yani zevcesi mezbûreyi ber vech-i muharrer da'vâ olunduğu vechile darb ve elfâz-ı küfür ve tatbik edib etmediği sual alındıkta

⁵⁰² 21 Aralık 1899.

cevâben Müdde‘â aleyh-i vekil-i mümâ ileyh Hacı Hazım Efendi’nin bi’l-vekale ber vech-i muharrer iddi‘a eylediği zevcem hakkında darb ve şetm ve elfâz-ı küfür gibi ve tazyik ve işkence asla vuku bulunmadığından başka vâliden seni götürsün veyahud git deyu tazyikle sair lisanımdan bir şey çıkmamıştır kat’an vukuu yoktur Bala-yı zabtda beyân eylediğim vechile ruhsatla babası hânesine gitmiştir ve zevcem mezbûrenin matlub olunan eşya gelince eşyası kendi sandığında anahtarı kendi zimmetinde olup içinde ne olduğunu bilemem ancak cihaz yatakları açıkda hânemdedir muaccel nâmıyla mezkûr saat ve altın mezbûreye teslim olunub ve görü günü cem’ olunan iki beşlik ve iki onluk ve bir mecediye çeyreği ve bir mecediye zevcesi mezbûre yedine teslim etmiştir mehr-i müeccel için dahi mezbûre halen taht-ı nikâhında olup zimmetimde borcum olup gerçi şer’an tefrikimiz lazım gelir ol vakit te’ziye ederim benim dahi zevcem mezbûrede olan eşyalarım bir aded çetari fistan 120 ve 80 kuruşluk bir acem şalı ve 165 kuruşluk bir palto ve hıfz etmek üzere yedi buçuk sim mecediye ve validemin 5 kuruşluk bir çetari topu ve 20 kuruşunu kıymetli bir sim yüzük ve bir puşi 35 ve 45 kuruşluk kerimem karındaşı bu eşya-yı mezbûre yedinden olup taleb ederim mezkûr eşyalarıyla maan hâneme gelmesini ber vech-i muharrer taleb ederim dediği fi 17 Şaban Sene [1]317⁵⁰³

Mezbûr Şevket

Mezbûr Şevket’in barmağı olduğunu tasdik ederiz

Sahife No: - Belge No: 56-201

Konu: Boşanma Davası

Müdde‘â aleyh-i vekil-i mezbûr Hazım Efendi’den ber vech-i muharrer müdde‘î mezbûr Şevket hânesinde zevcesi hânesinde zevcesi müvekkile-i mezbûreye seni bıraktım vâliden seni götürsün küfür ve şetm deyu bu vechile tatlik edib bu vechile boşdur deyu müdde‘âsına mutâbık beyyine taleb olundukda cevâbında söylediği

⁵⁰³ 21 Aralık 1899.

ifâdesinde yanında kendi validesiyle bizim harem cariyeleri var imiş bunlardan başka şahidim yokdur dediği fi 17 Şaban Sene [1]317⁵⁰⁴

Sahife No: - Belge No: 57-202

Konu: Verâset Davası

Eğın Kazası'na mülhak Ağın Nahiyesi'ne tâbi Pefnik Karyesi ahâlisinden ve asâkir-i şâhâne Dördüncü Ordu'yu Hümayun Sanayi Alayı'nın ikinci Tabur efradından iken bundan akdem vefat eden Şahverdi oğlu Mehmed bin Halil bin Mustafa'nın pederi ve ber vech-i âti verâset iddi'a eden mezbûr Halil meclis-i şer' de kaza-i mezkûrun Nefs Kasabası ahâlisinden Ahmed Ağa ibn-i Mehmed mahzarında ben müteveffa-yı mezbûrun pederi ve hâlen karye-i mezkûre sâkinelerinden menkûhası Fatma bin Dursun ve sağire kızı Havva'ya münhasıra olub benimle onlardan gayrı vârisi ve terekesine müstehak-ı âharı olmadığı ve muskit(...)karye-i mezkûre olub oğlum müteveffa-yı mezbûrun hayatında mezbûr Ahmed Ağa zimmetinde alacağı olan kırk kuruş kıbeli-ahz vefat edib meblağ-ı mezbûrdan benim hisseme on on beş kuruş bana teslimi mezbûr Ahmed Ağa'ya tenbih olunmak bi'l-verâse muradımdır deyu da'vâ oldahi deyni ikrâr maada müdde'âsını inkâr edecek müdde'î mezbûr Halil ber vech-i muharrer verâset müdde'âsını nahiyeye tâbi Ekrek Karyesi ahâlisinden piyade zabtiye neferatından İbrahim Ağa ibn-i Ali ve Nefs-i Ağın ahâlisinden Mehmed Ağa ibn-i Osman nâm kimesnlerin şehâdetleriyle bi'l-müvacehe isbat eylediği zabtolundu fi 18 Şevval Sene [1]317⁵⁰⁵

Şâhid-i Mezbûr	Şâhid-i Mezbûr	Müdde'â Aleyh	Müdde'î Mezbûr
Mehmed	İbrahim		Halil

Sahife No: - Belge No: 57-203

Konu: Boşanma Davası

Eğın Kazası kurâsından Apçağa Karyesi sâkinelerinden olub zatı pederi Hacı Hazım Efendi ibn-i Mehmed ve muhzır Ahmed Efendi ibn-i Emin Efendi nâm kimesnelerin

⁵⁰⁴ 21 Aralık 1899.

⁵⁰⁵ 19 Şubat 1900.

ta'rifleriyle mu'arrefe olan Fatma Hanım meclis-i şer' de zevci Kerbeşla Karyesi ahâlisinden Berber oğlu Ahmed Şevket ibn-i Hacı Mehmed nâm kimesne mahzarında mezbûr Ahmed Şevket zevc-i dâhilim olub beynimizde adem-i hüsn-i muaşeretden nâşi mezbûr zimmetinde mehr-i müeccel-i müsemması olan bâ-izinnâme-i şer' iyye sekiz yüz elli bir kuruş ile üç yüz elli kuruşluk mehr-i muaccel basma saat ve köstek ve dört yirmilik zimmeti altın ve doksan kuruşla bir re's ester mezbûr Şevket'in olub iddet-i nafaka malumum ve müennes sükenâm dahi kendi üzerime olmak üzere zevcim mezbûr Şevket ile muhallaa-i sahiha-i şer' iyye ile hal ol dahi ber vech-i muharrer ber hal-i mezbûru kabul edib mezbûr Şevket zimmetinde ve hânesinde olub bâlâda da'vâ eylediğim bâ-defter-i müfredat cihaz ve eşya vesairelerimi mezbûr Şevket Ağa yedinden tamamen ve kâmilan ahz ve kabzedib ol dahi ber vech-i muharrer benden da'vâ eylediği eşyalarını yedimden tamamen ve kâmilan ahz ve kabz etmekle hukuk-ı zevciyyete ve işbu tarih-i zabta gelince beynimizde cerayan eden ve da'vâ olunan eşya hukuk-ı sâireye müteallika amme-i da'vâ ve muhasamat ve kâffe icab ve muhasamatdan mezbûr Ahmed Şevket Ağa'nın zimmetini kabulü hâvi ibra ve iskat-ı hak eyledim dedikde mezbûr Şevket dahi kezalik hukuk-ı zevciyye ve işbu tarihe gelince beynlerinde cereyan eden hukuk-ı sâireye müteallika amme-i da'vâ ve kâffe-i iman ve muhasamatdan mezbûre Fatma Hanım'ın zimmetini ibra ve iskat eyledim dedikde tarafeynden her biri ber vech-i muharrer âharın ibrasını kabul eylediklerini mübeyyin takrîrleri zabtolundu fi 19 Şevval Sene [1]317⁵⁰⁶

Mezbûr Şevket	Mukırra-i Mezbûre Fatma
---------------	-------------------------

Mezbûrenin barmağı olduğunu tasdik ederiz

Muhzır	Hacı Hazım
--------	------------

Sahife No: - Belge No: 58-204

Konu: Boşanma Davası

⁵⁰⁶ 20 Şubat 1900.

Eğin Kazası'nın Enbiya Bey Mahallesi sâkinelerinden yeğeni Müslüman oğlu Mustafa bin Mehmed'in zevcesi halen Taşdıbi Mahallesi'nde validesi hânesinde sâkine Fatma bint-i Hüseyin tarafından husûs-î ati'l-beyân da'vâya vekil-i şer'isi validesi Fatma bint-i Mehmed meclis-i şer'de müvekkilesi kızı Fatma'nın zevci mezbûr Mustafa müvacehesinde kızım müvekkilem mezbûre Fatma mezbûr Mustafa'nın zevcesi olup bundan yirmi gün mukaddem zevcesi mezbûreyi hânesinden ihrac ve darb ederek kızım dahi gidib mezbûr Mustafa'nın hemşiresi hânesinde üç gün kalıb komşuları mahalleden Berber Ali ile ısmarlamışlar ki kızımı güveyisi hânesinden kovdu gelsin götürsün ben dahi gitdim kızım mezbûreyi hemşiresi hânesinde buldum orada mahalleden birkaç kadınlar da var idi mezbûr Mustafa'yı çağırdım ay oğul bu ne işler ediyorsun dediğimde ne yapacağım kirli kızımı al git bana lazım değildir dediğinde kalkıb hânesine gidib kızımın bulunan eşyalarını kızımı alıb hâneme getirdim kızım mezbûrenin mezbûre Mustafa validesi vefatında takım altın otuz beşlik ve on beş onluk ve üç üçlük ve bir yirmilik altın almış validesini kaldırmış ve bundan başka dahi kızımın cihaz elbiselerinden 100 kıymetli bir göz sırmalı şilte ve birçok sade şilte ve yüz elli kuruş kıymetli bir müstamel sırmalı ve bir çetari entari ve elli kuruş kıymetli üç kat çamaşır ve bir on kuruşluk lenger dahi alıb satdığı cihetle maru'z-zikr eşya pahalarını ve kızım mezbûreyi al götür bana lazım değildir dediği cihetle nikâhı fesh olmuş olduğundan zimmetinde olan mehr-i müeccel 500 kuruş ve nafaka iddeti m'âlûmesini ve kendüden hâsıl ve kızımdan mütevellid oğlu Hüseyin'in üzerine nafaka takdirini ve ber vech-i muharrer beynlerinin tefriki bi'l-vekale matlubumdur deyu da'vâ eylediği fi 27 Şevval Sene [1]317⁵⁰⁷

Vekil-i Müdde'îye-i Mezbûre Fatma

Sahife No: - Belge No: 58-205

Konu: Boşanma Davası

⁵⁰⁷ 28 Şubat 1900.

Gıbbe's-sual mezbûr Mustafa cevâbında zevcesi mezbûre Fatma'yı namaz kılmak üzere tekdir etdim bunun için kalkıp hemşire evine gitdi bir gün yani Cuma günü oturdu andan haber göndermiş validesi mezbûre gelmiş beni çağırdı bu nasıl işdir dedi ben dahi namaz için darıldım dedim kapıyı aç evine gidelim dedi eve girdik o da olan zevcemın eşyasını ve benim malım olan bir tek sefer tası ve bir lenger ve üç ve sahife ve üç yüz yasdığı ve altı çift yarım hasıl kösele ve eskici takımı ve iki kat bez çamaşır ve bez makat örtüsü ve bez (...) vesair ufak tefek ve'l-hasıl yüz elli kuruş kıymetli eşyalarını hânemden alıb zevcem mezbûreyi dahi alıb geldi ben kızını götür bana lazım değildir demedim ancak namaz için bir kere ayağımın yemenisiyle darbetdim bunun üzerine hânemden çıkıb orada hemşirem hânesine gitdi madde bu merkezdedir zevcem mezbûre halen taht-ı nikahımdadır hâneme gelsin deyu ve validem vefatında eniştem Şâkir validemi kaldırmak için zevcem mezbûreden beşlik 5 ve üçlük 10 cem'an altmış beş kuruşluk altın alıb validem merhumenin sandığında olan beş kıyye iplik ve bir müstamel yarım çetari entari ve bir tahta sandık yerine vermiştir başka zevcem mezbûre yedinden bir şey almamışım deyu eşyaları ve zevcesini bana lazım değil götür demesini külliye inkâr eylediği ve kendi eşyalarını dahi talep etmekte olduğu zabtolundu

Müdde'â Aleyh-i Mezbûr Mustafa

Sahife No: - Belge No: 58-206

Konu: Boşanma Davası

Müdde'ıye-i vekil-i mezbûrenin ber vech-i muharrer kızı mezbûreyi zevci mezbûr Mustafa al götür bana lazım değildir deyu müdde'âsına ve bâki altın ve eşyaları aldığına beyyine talep olunub al kızını götür ve bana lazım değildir dediğine mezkûr Enbiya Bey Mahallesi'nden Berber Ali'nin oğlu Turan ile daha mekteb-i şakirdan ve hocaefendi ve eniştesi Şâkir ve nisvanından Mustafa'nın hemşiresi Hafize ve Subaşı zevcesi ve Vezir oğlu anası ve zevcesi Ümmü Gülsüm ile Fatma ve (...) anası ve Süheyl oğlu Mustafa'nın haremi ve Hacı şakir Ağa'nın karındaşı haremi ve daha mahalle-i mezbûrdan başka kadınlar dahi var idi ve altın için dahi eniştesi mezbûr Şâkir ve haremi ve Kondikkelek (?) Fatma ve Ayşe ve daha şâhidler vardır bunlarla

isbat edeceğini beyânla mezbûr Mustafa'nın hânesinden kızım mezbûrenin kendi eşyası olub o da mahalleden Vezir oğlu evine bıraktım bir şey getirmemişim oradadır ve mezbûr Mustafa eşyası olarak bir şey almamışım ve yedimde yokdur deyu inkâr eylediği fi 27 Şevval Sene [1]317⁵⁰⁸

Vekil-i Müdde'iyeye-i Mezbûre

Sahife No: - Belge No: 59-207

Konu: Vakıf Davası

Eğin Kazası kurâsından Apçağa Karyesi ahâlisinden Malkoçzâde Edhem Ağa ibn-i Mustafa nâm kimesne meclis-i şer'inde yine karye-i mezkûre ahâlisinden Hacı Ömerzâde İskender Efendi ibn-i el-Hâc Ömer müvacehesinde karye-i mezkûrede vaki Malkoçzâde evladı bulunduğum merhum Hacı hailil Ağa'nın bina ve ihyagerdesi bulunan cami-i şerifin ve çeşmelerinin bâ-mürasele-i şer'iyeye mütevellisi bulduğumdan ve cami-i şerifde beher sene onar kıyyeden üç aded işgal edilmek ve vakf-ı mezkûr pınarlarının masarif-i tamiriyesine münhasır olmak üzere karye-i mezkûre ahâlisinden ve sahab-ı hayratdan Hacı ÖmerAğa merhum tarafından Pegir Karyesi ittisalinde kâin nısf esbaba-ı m'âlûmenin senevi icarıyla olvakit vakf ve teberru' kılınmış olan malumu'l-mikdar sermayenin hâsılat ve neması ta'yin ve tahsis olduğundan vasîyet kabilinden olan vakf-ı mezkûrun meşrutalarını kema yenbaği ifaya medar olmak üzere bilahirede nemasından tasarruf edilen meblağ ile bir iki kıt'a 'da akar ve değirmen hissesi ve kavaklık teferruğ ve iştirâ olunmasıyla mezkûr akarların dahi hâsılatı iradına inzimam edereke şimdiye kadar haylice bir sermaye teşekkül etmiş olacağından cihet-i mezkûre mütevellisi mümâ ileyh İskender Efendi tarafından hurd nohud ahz ve bey' eylemekde olub ve bu gâne kadar ru'yet-i muhasebesine yanaşmamakda olduğundan ve bu ise şer'i şerif ve şart-ı vâkif hükmüne kati'yyen mugayir idüğünden mümaiyelh tarih-i vaz-ı yedi bulunan üç yüz on altı senesinden itibaren müteveffa İsmail Baba'dan müdevveren aldığı akçenin ve İsmail Baba'nın doksan sekiz tarihinde İlyaszâde Bekir Efendi'den devren aldığı defter ve bin kuruş nakid ile mezbûr İsmail Baba'nın zaman-ı idaresinde sekiz

⁵⁰⁸ 28 Şubat 1900.

senelik hâsılâtın ve şimdiye kadar beher senelik irad ve masarif-i muhasebesinin ru'yetle ihâneti tahakuk etdirildiği suretde zimmet-i mütebeyyinesinin yedinden ahz ve tahassülü ve mutemed ve müstakim birine teslim ve muhtac-ı tamir olan su yollarının tamiri ve'l-hasıl vakf-ı mezkûr muhasebesinin ru'yeti husûsunun mümâ ileyh İskender Efendi'ye tenbih ve icab-ı şer'isinin icrası bi't-tevliye matlubumdur deyu da'vâ eylediği zabtolundu fi 29 Şevval Sene [1]317⁵⁰⁹

Müdde'î Mezbûr Edhem Ağa

Sahife No: - Belge No: 60-208

Konu: Vakıf Davası (**mahkeme kararı**)

Eğın Kazası kurâsından Kömüşkan Karyesi ahâlisinden ve asâkir-i şâhâne tabur imamlarından sahibü'l-hayrat Üçdirhemzâde Hoca İbrahim Efendi ibin Halil meclis-i şer'î şerif-i enverde zikr-i âti vakf li-ecli't-tescil müteveli nasb ve tayin eylediği yine karye-i mezkûre ahâlisinden Sarioğlu Ahmed Ağa ibn-i Mehmed nâm kimesne mahzarında etyab(?) mal ve enfes menalimden bin beş yüz kuruş destullah vakf ve hapis edib şayle şart eyledim ki meblağ-ı mezbûr bin beş yüz kuruş ala müreccihü'l-hilâl bâ-yed müteveli ve rehn-i kavi ve kefil ile onu on bir buçuk hesabıyla istirbah olunub hasıl olan ribhini senedi karye-i mezkûre vaki cami-i şerifde hatib buluna verile ve vakf-ı mezkûrun tevliyeti hayatda oldukça mezbûr Ahmed Ağa'ya ve vefatından sonra evlad evlad evladının batnen ba'd-ı batn zükuruna ve ba'de'l-inkıraz cami-i şerif-i mezkûrda müteveli olan zat ola deyib meblağ-ı mezkûr bin beş yüz kuruş farığan ani'ş-şevagil müteveli-i mezbûru teslim oldahi vakfiyet üzere kabz ve tesellüm vesair mütevellilerin evkafında tasarrufları gibi tasarruf etmek gabbe't-tasdiki'ş-şer'î vakıf-ı mümâ ileyh butlan-ı vakf-ı nükud ve zımnında olan kayıtda ba'dehu adem-i lüzuma teşebbüs edib müteveli mezbûr dahi hüccet-i lüzumuna zâhib olan eimme-i din kullarıyla mukâbele birle huzur-ı şer'î şerifde mürafaalarında hüküm talep etmeleriyle cânib-i şer'den hüccet lüzumuna hükm-i şer'î lâhik olduğu aynı zabtolundu fi 3 Zilkade Sene [1]317⁵¹⁰

⁵⁰⁹ 2 Mart 1900.

⁵¹⁰ 4 Nisan 1900.

Sahife No: - Belge No: 60-209

Konu: Alacak Davası

Eğın Kazası kurâsından Apçağa Karyesi mütemekkinlerinden iken bundan akdem fevt olan teba-i Devlet-i Aliyye'nin Ermeni Milletinden Avik(?) oğlu Haçatur veledi Vekar(?) veledi Agob'un verâseti zevce-i metrukesi Serpuhi veledi Pardogma(?) ile sulbî kebir oğlu gâib-i ani'l-beled Markar ve sulbiyye kebire kızı karye-i mezkûrede sâkine Elmas'a münhasıra olduğu bi'l-ihbâr nümâyân oldukdan sonra müteveffa-yı merkumun vasîlerinden ve karye-i mezkûre ahâlisinden ve teba-i müşarun ileyhanın millet-i merkümesinden Demirci oğlu Keyork veledi Setrek nâm kimesne meclis-i şer' de müteveffa-yı merkumun terekesine halen bi'l-verese vâzıatü'l-yedi karye-i mezkûre mütemekkinlerinden Altın oğlu Kirkor veledi Altın ve Agob veledi Bağdişar(?) şehâdetleriyle mütehakkık olan zevce-i merküme mu'arrefetü'ş-şahs merküme Serpuhi Hatun muvâcehesinde yedimde olub geçen 1898 fi 3 Teşrinievvel tarih-i miladi ile müverrih Ermeniyyü'l-ibare müteveffa-yı merkumun imzasını havi Türkçe'ye tercüme olunurak Arabî fi 29 Cemaziyelevvel Sene 1316⁵¹¹ tarihine tesadüf eden bir kıt'a deyn senedi mucibince müteveffa-yı merkum Haçatur'un hayatında malımdan ve yedimden iktiraz ve kabzeylediği üçbin kuruş lira akçe alacak hakkım olub hatta tarih-i sened-i mezkûrde karye-i mezkûrede müteveffa-yı merkumun keza hayatında hânesinde mahzar-ı şuhudda meblağ-ı merkum cihet-i karzdan merkum Keyork'a zimmetimde deynim ve borcumdur deyu ikrâr ve işhad dahi edib ve Ermeniyyü'l-ibare sened-i mezkûr zahrında muharrer olduğu vechile fi 98 senesi evvel on üç miladide fi 10 Cemaziyelahir Sene 316⁵¹² tarihinde kezalık sağında meblağ-ı mezkûre mahsuben yedi yüz yirmi beş kuruş lira akçe tarafıma teslim edib baki meblağ-ı mezkûrdan zimmetinde 2235 kuruş tarafıma kable'l-edâ ve'l-ifa fevt olub ba'd-ı vefata dahi yine zahr-ı senedde mestür meblağ-ı deyn-i

⁵¹¹ 15 Ekim 1898.

⁵¹² 26 Ekim 1898.

mezkûre mahsuben müteveffa-yı merkumun kızı merküme Elmas tarafından dahi 275 kuruş lira akçe tarafıma bi'l-verase teslim edib fi 98 senesi sani iki ve arabi fi 30 Cemaziyelahir Sene 316⁵¹³ tarihinde ben dahi yedinden ahz ve mahsub birle müteveffa-yı merkumda mütebaki iki bin kuruş lira akçe alacak hakkım kalmağla meblağ-ı mütebaki mezkûr yirmi lirayı halen bi'l-verase vâziatü'l-yed olduğu zevci müteveffa-yı merkumun tereke-i vâfiyesinden olmak üzere hâlen tarafıma edâ ve teslimi zevce-i merküme Serpuhi Hatun tenbih olunmak matlubumdur deyu asıl Ermeniyyü'l-ibare senedle Türkçe'ye tercümeyi maan ibraz ve iraesiyile da'vâ eylediği zabtolundu fi 5 Zilkade Sene [1]317⁵¹⁴

Müdde'î Merkum Keyork

Sahife No: - Belge No: 60-210

Konu: Alacak Davası

Gıbbe's-sual müdde'îye-i merküme Serpuhi Hatun cevâbında zevci müteveffa-yı merkum Haçatur'un karye-i mezkûrede vaki' terekesine bi'l-verase vaz-ı yedini tâliben ikra edib maada müdde'î merkumun ber vech-i muharrer alacak müdde'âsını inkâr eylediği fi 5 Zilkade Sene [1]317⁵¹⁵

Müdde'îye-i Merküme Zevce Serpuhi

işbu barmak merküme Serpuhi nin barmağı olduğunu tasdik ederiz fi 5 Zilkade Sene 317⁵¹⁶

(...)Ağa altın oğlu Kirkor

Sahife No: - Belge No: 60-211

Konu: Vergi Kanunu İle İlgili Yazı

Sayfanın Yanındaki Yazı

⁵¹³ 14 Kasım 1898.

⁵¹⁴ 7 Mart 1900.

⁵¹⁵ 7 Mart 1900.

⁵¹⁶ 7 Mart 1900.

1 ibraz olunan işbu sened-i mezkûrda nisbetinden dün pul ilhak olunduğu inde't-tahkik anlaşılmış olmağla resmi damga kanununun yirmi ikinci maddesine tevfikan noksanının yüzde üç hesabıyla otuz kuruş cezalı nakdinin ahz ve yirmi paralık pul ilaveten ilhakına başka hüküm ve karara alınmış

Sahife No: - Belge No: 61-212

Konu: Alacak Davası

Müdde'î merkum Keyork'dan ber vech-i muharrer mazmun-ı sened ve ikrâr-ı kati mezkûr müdde'âsına mutâbık beyyine taleb olundukda ve husûs-î mezkûrda şâhidleri kimler olduğu dahi istifsar kıldıkda şâhidlerim karye-i mezkûre ahâlisinden Bostancı oğlu Keyork veledi Tamik ve Papaz oğlu Serges veledi Karabet ve Şahin'in oğlu Agob veledi Bağdisar ve Vartan oğlu Haçatur veledi Asdor'dur başka şâhidlerim yokdur bunlarla isbat ederim dedeği fi 5 Zilkade Sene [1]317⁵¹⁷

Müdde'î Merkum

Sahife No: - Belge No: 61-213

Konu: Alacak Davası

Müdde'î merkum Keyork'un bâlâda göstermiş olduğu şâhidlerinde merkuman Serges veledi Karabet ve Agob veledi Bağdisar nâm kimesneleri li-eceli'ş-şehade meclis-i şer'e hâzırân olub eserü'l-istişhad fi'l-hakika müdde'î merkum Keyork'un müteveffa-yı merkum Haçatur veledi Markar zimmetinde cihet-i karzdan otuz lira yani üç bin kuruş alacağı olub müteveffa-yı merkum Haçatur sağlığında karye-i mezkûrda bizi hânesine taleb edib huzurumuzda müteveffa-yı merkum Keyork yedinden otuz aded Osmanlı Lirası iktiraz edib tarih-i sened-i mezkûrda merkum Keyork'a cihet-i karzdan otuz lira deynim ve borcumdur deyu ikrâr-ı kat'i ile ikrâr ve bizi işhâd ve sened-i mezkûru kendi imzasıyla müdde'î merkum yedine i'ta eyledi biz bu husûsa bu vech üzere şâhidleriz ve şehâdet dahi ederiz deyu müdde'â aleyh-i

⁵¹⁷ 7 Mart 1900.

zevce-i merküme Serpuhi müvacehesinde edâ-yı şehâdet etdikleri zabtolundu fi 5
Zilkade Sene [1]317⁵¹⁸

Müdde'î Mezbûr	Müdde'â Aleyh-a Merküme Serpuhi	Şâhid-i Merkum Agob veledi Bağdisar	Şâhid-i Merküme Serges veledi Karabet
-------------------	------------------------------------	--	--

Sahife No: - Belge No: 61-214

Konu: Alacak Davası

Müdde'î merkum Keyork ber vech-i muharrer ba'de'l-isbat şâhidân-ı merkumdan sırran ve alenen ledeyi't-tezkiye makbulü'ş-şehada oldukları ihbar olunduktan sonra müdde'î merkum usul-i meşru'dan vechile bi'l-müvacehe tahlif kılındığı fi Gurre Zilhicce Sene [1]317⁵¹⁹

Sahife No: - Belge No: 61-215

Konu: Vakıf Davası

Eğın Kazası kurâsından Kömüşkan Karyesi ahâlisinden Ahmed Ağa ibn-i Halil ve İsmail Efendi ibn-i Abdullah ve İbrahim Efendi ibn-i Halil ve Sarıoğlu Osman Ağa ibin Osman ve Sarıoğlu Hasan bin Osman ve Topal Mustafa oğlu Mustafa ve Sarıoğlu Süleyman bin Hasan ve Sarıoğlu Ebubekir bin Hüseyin ve Dayıoğlu Hasan ve Mehmed Ağazâde Mevlüd Ağa ibn-i Muhammed ve Ali Dayıoğlu Ahmed bin Osman ve Osman Ağazâde Hasan bin Osman ve Feyzullah çavuş bin Ahmed ile karye-i mezkûr ahâlisi bâ-cemi'him kaza-i mezkûr mahkeme-i şer'ıyyesine gelib söyle takrîr-i kelim ederler ki ahâlisi bulunduğumuz karye-i mezkûrede karib mahalde edâ-yı salât-i Cuma ve iydiyn olunur cami-i şerif olmadığından eyyam-ı şifa ve muttarıda salât-ı Cuma ve iydiyni edâ etmekde düçar-ı urret ve içimizde ihtiyarlarımız kemal-i meşakkat çekmekte olduğundan karye-i mezkûrede vaki cami-i şerifede ikâme-i Cuma ve iydiyn olmağa eşedd-i ihtiyaçla muhtac olmamız ve karye-i mezbûre kebire ve ahâlisi kesire mısır(?) hükmünde olduğuna binaen mescid-i şerif-i mezkûre minber vazı'yla salat-ı Cuma ve iydiyn edâ ve ifa olmağın ve hitabeti

⁵¹⁸ 7 Mart 1900.

⁵¹⁹ 1 Nisan 1900.

dahi karye-i mezkûre ahâlisinden ve asâkir-i şâhane tabur imamlarından İbrahim Efendi ibn-i Halil taraf-ı daiyanemden tanzim olunan bir kıt'a ve kabza hücceti mantukunca ber nehc-i şer'î vakf lazım ile vakfeylediği bin beş yüz kuruş nükudu gabbesinden senevi yüz elli kuruş vazife ile işbu hâzır-ı bi'l-meclis yine karye-i mezkûre ahâlisinden cümlemizin muhtar ve müntehibi Sarıoğlu Hasan Efendi ibn-i Mehmed dailerine tevcih ve icareti hâvi ferman-ı âli sudûru niyazında olduğumuzu istirham eyleriz fi 7 Zilkade Sene [1]317⁵²⁰

Mezbûr Hasan ve Ebubekir bin Hasan ve Süleyman bin Hasan ve Mustafa bin Mustafa ve Hasan bin Osman ve Osman bin Osman ve Mümâ ileyh İbrahim Efendi ve Mezbûr İsmail Karye-i Mezkûr ahâlisinden Mezbûr ve Mezbûr Feyzullah ve Mezbûr Hasan ve Mezbûr Ahmed ve Mezbûr Mevlüd

Sahife No: - Belge No: 62-216

Konu: Verâset Davası

Eğin Kazası kurâsından Apçağa Karyesi ahâlisinden Hocaoğlu Ahmed Ağa ibn-i Hacı Mehmed nâm kimesne meclis-i şer'îde yine karye-i mezkûre ahâlisinden olub Adana Vilayeti'nde bundan akdem vefat eden mezbûr Ahmed Ağa'nın li-ebeveyn er karındaşı Salih Ağa ibn-i mezbûr Hacı Mehmed ibn-i Salih'in verâseti zevce-i menkuha-i metrûkesi Saliha Hanım ibnetü İsmail ile sulbî sağır oğlu İsmail ve sulbiyye sağire kızı Adile'ye münhasıra olduğu tahukukdan sonra verese-i mezbûrdan tereke-i mezbûre bi'l-verase vazıa'tü'l-yed olan zevce-i mezbûre Sâliha Hanım tarafından husûs-î ati'l-beyânda muhakeme ve muhasamadır ve cevâba vekâlet-i amme ile vekil-i müseccel-i şer'îsi karye-i mezkûre ahâlisinden Mehmed Sadık Efendi ibn-i Hacı Mehmed ve sagıran-ı mezbûranın tesviye-i umurlarına bâ-hüccet-i şer'îyye mansub vasîleri olub ve bi'l-vesaye dahi tereke-i mezbûre vazıu'l-yed bulunan karye-i mezkûre ahâlisinden Mehmed Tahir Efendi ibn-i Salim Efendi müvacehelerinde üzerlerine da'vâ edib zevce-i müvekkile-i mezbûrenin zevci ve sağıran-ı mezbûran babaları ve murisleri li-ebeveyn er karındaşım müteveffa-yı mezbûr Salih Ağa büyük birâderimiz olub karındaşım müteveffa-yı mezbûr Salih

⁵²⁰ 8 Nisan 1900.

Ağa hayatında ben ve diğer li-ebeveyn er karındaşımız olub hala mezkûr mezkûr Adana Vilayeti'nde karındaşım müteveffa-yı mezbûr ile birlikde bulunarak hala da orada bulunan Mehmed Ağa'dan her birimiz hin-i sabavetimizde pederimiz vefat ederek elli seneyi mütecâviz birlikde bulunub ve bir hânede sâkin olub ve diyar-ı âhara girederk yine ticaret ve ahzu i'ta ve masarifatımız bir yerde olub ve karye-i mezkûrede halen müteveffa-yı mezbûr ve benim ve gâib-i mezbûr Mehmed'in familyalarımız bir hâne derununda sâkinler olmamız ve halen sâkin olduğumuz hâne derununda bulunan kâffe emval ve eşya ve nühas vesaire ve yine karye-i mezkûre karşısında Hâce nâm mevkide kâin harık tahtında tarafları tarîk-i âm ve Ahmed Efendi meşeliği ve Kader oğlu Kirkor ve Serges ve üst tarafı harık-ı mezkûr ile mahdud bir kıt'a mülk bahçe ve yine mevki-i mezkûrda harık-ı mezkûr üstde kâin tarafları mezkûr harık ve kır ve dere ve üstü dahi başı harık ile mahdud diğer bir kıt'a mülk bahçe ve hâne-i mezkûr önünde kâin malumu'l-hudud bir bab ahır ve arsadan her biri üçümüzün ticaretiyle alınmış ve yapılmış ve şimdiye kadar birlikde tasarruf olunmuş olduğu cümlenin malumu iken karındaşım müteveffa-yı mezbûr Salih Ağa halen hayatında gerekse hâne ve gerekse diğer emlâk-i mezkûrların emlâk-i koçan senedlerini kendi üzerine her nasıl ise icra etdirmiş halbuli hâneyi müteveffa-yı mezbûr ve ben ve diğer karındaşım burada olmayıb diyar-ı âhara her üçümüz para gönderib burada yapıldığı ve mezkûr bahçeler dahi diyar-ı âharda müştereken iştirâ etmiş olduğumuzdan karındaşım müteveffa-yı mezbûr bu kere burada mezkûr Adana Vilayeti'ne giderken mezkûr hâne ve bahçeleri ve eşya vesaire beynimizde müşterek olduğu halde taksimi kendisine ifâde ve beyân eylediğimizde o cümle emlâk ve eşya vesair üç karındaşımız mübeyyinesinde seviyyen müşterekden şimdi taksim sırası değil hatırınıza bir şey gelmesin birlikde kazanub alınmışdır baba malı gibi biliniz inşaallahu Teala bu kere gidib geldiğimizde tefrik edeceğim beynimizde müşterekleri üçümüzün malıdır deyu karye-i mezkûrede sâkin olduğumuz hâneler mahzar-ı şuhûdda ikrâr ve işhâd edib benimle diğer birâderim mezbûr Mehmed dahi büyük birâderimiz olduğundan yüzüne gelib de şimdi taksim ederiz deyu ısrar etmedik ve hâne ve eşya ve bahçeler vesaireye öteden beri ve halen vazıu'l-yed ve mutasarrıflar bulunduğumuzdan bırakıb diyar-ı âhara azimetle orada vefat etmekle eytamı bulunduğu cihetle terekesi bundan birkaç gün mukaddem terekesi cânib-i şer'-i

şerifden tahrîr olunduğu sırada maru'z-zikr kâffe-i emlâk müteveffa-yı mezbûr üzerine olduğundan hâne ve bulunan bi'l-cümle eşya ile beraber karındaşım müteveffa-yı mezbûrun olmak üzere sepet defterle beyne'l-verese taksim olduğundan halbuki ber minval-i muharrer kâffe-i emlâk ve eşya üç karındaşlarımız beynimize ber vech-i muharrer seviyyen ve müştereken mal ve mülkümüz olmağla sual olunub maru'z-zikr hâne ve bahçe ve ahır ve arsa ve eşyanın üç hisse üzere cânib-i şer'den taksim ve takrizle hissemizin bi'l-ikraz ve't-tayin karındaşım mezbûr Mehmed'in hissesiyle maan tarafıma teslim müvekkilesi zevce-i mezbûreye izafetle vekil-i mümâ ileyh Sadık Efendi zevc-i mümâ ileyh Zahir Efendi'den her birine kıbel-i şer'den tenbih olunmak muradıdır deyu da'vâ eylediği zabtolundu fi 23 Zilkade Sene [1]317⁵²¹

Sahife No: Belge No: 62-217

Konu: Verâset Davası

Gıbbe's-sual zevce-i mezbûr Saliha Hatun'un vekili Müdde'â aleyh-i mümâ ileyh Sadık Efendi cevâbında müvekkilem mezbûre on iki seneden mütecâviz ol hâneye gelib üç karındaşların ticaret ve masarifatları birlikde olduğunu ve emlâk ve eşyaya müşterek olduklarını bi'l-vekale müvekkilem mezbûrunun takrîr üzere beyân ederim dedikde fi 23 Zilkade Sene [1]317⁵²²

Müdde'â Aleyh -i Vekil-i Mümâ ileyh

Sahife No: - Belge No: 62-218

Konu: Verâset Davası

Vasîyy-i mümâ ileyh Mehmed Tahir Efendi'den dahi Gıbbe's-sual müdde'î mezbûr Ahmed Ağa'nın iddi'ası vechile hin-i sabavetlerinden bu ana kadar üç karındaşlar birlikde olub lakin emlâk ve eşya vesaire beynlerinde müşterek olduğu mechulümdür deyu bi'l-vesaye inkâr eylediği fi 23 Zilkade Sene [1]317

⁵²¹ 24 Nisan 1900.

⁵²² 24 Nisan 1900.

Vasîyy-i Mümâ ileyh Mehmed Tahir (mühür)

Sahife No: - Belge No: 63-219

Konu: Verâset Davası

Müdde'î mezbûr Ahmed Ağa'dan ber vech-i muharrer müdde'âsına mutâbık beyyine taleb olundukda ber vech-i muharrer ikâme-i beyyine edeceğini beyân etmekle husûs-î mezkûrda şahidlerin kimlerdir söylesin hisselerim yirmi seneden mütecâviz bizden ayrı hânede bulunan birâderimiz Osman Ağa ve karye-i mezkûreden Şavik(?) oğlu Bekir Ağa ve Hacı Halil Ağa oğlu Hacı Bal Mehmed Efendi ve Enbiya Bey Mahallesi'nde sâkine Haydar oğlu zevcesi büyük hemşirem Aşye ve diğer hânede bulunan hemşirem Ümmü Gülsüm Hatunlardır ve daha başka beynlerde vardıysa da bunlarla isbat ederim on beş gün kadar ikâme edeceğini beyân fi 23 Zilkade Sene [1]317⁵²³

Müdde'î Mezbûr Ahmed

Sahife No: - Belge No: 63-220

Konu: Verâset Davası

Eğin Kazası kurâsından Ebrank Karyesi ahâlisinden ve asâkir-i şahâne Dördüncü Ordu-yu Hümayun Sanayi İkinci Alayı'nın Dördüncü Taburu efradından iken bundan akdem vefat eden Emir Ömeroğlu Hüseyin bin Mustafa'nın ve ebeveyn er karındaşı ve ber vech-i âti vârisi olduğunu iddi'a eden Sandık Karyesi'nde sâkin Mehmed bin mezbûr Mustafa meclis-i şer'de müteveffa-yı mezbûrun medyun kasaba-i merküme ahâlisinden Müttakizâde Abdullah Efendi ibn-i Bekir Efendi müvacehesinde ve bir karındaşım müteveffa-yı mezbûrun hayatnda mümâ ileyh Abdi Efendi zimmetinde cihet-i karzdan otuz kuruş alacak hakkımı kıbeli-ahz ve'l-istifa vefat edib müteveffa-yı mezbûrun benden gayrı vârisi olmayıb benimle müteveffa-yı mezbûr li-ebeveyn karındaşlar olub babamız ismi mezbûr Mustafa ve dedemiz ismi Abdullah validemiz ismi Münife bint-i İsmail ve muskit re'yimiz mezkûr ve Ebrank

⁵²³ 24 Nisan 1900.

Karyesi olmağla verâseti hissene münhasırdır ve benden gayrı vârisi ve terekesine müstehak-ı âharı olmadığından meblağ-ı mezkûru bi'l-verase taleb ederim deyu da'vâ oldahi deyni ikrâr maada müdde'âsını inkâr edecek müdde'î mezbûr ber vech-i muharrer verâset müdde'âsı kasaba-i merkümenin Sandıkbağı Mahallesi'nden Hacı Mavişzâde Mehmed Efendi ibn-i Kamil ve Mustafa Sabri bin Ahmed nâm kimesneler ber vakf-ı müdde'â bi'l-müvacehe edâ-yı şehâdet-i şer'iyeye eylediği fi 25 Zilkade Sene [1]317⁵²⁴

Şâhid-i Mezbûr Sabri	Şâhid-i Mezbûr Mehmed Efendi	Müdde'â Aleyh-i Mümâ ileyh	Müdde'î Mezbûr Mehmed
-------------------------	---------------------------------	-------------------------------	--------------------------

Barmak-ı mezbûr Mehmed'in olduğunu tasdik ederiz

Müftüzâde	Muhzır
-----------	--------

Sahife No: - Belge No: 63-221

Konu: Verâset Davası

Eğın Kazası'nın Bulut Mahallesi ahâlisinden olub asâkir-i şâhâne Dördüncü Orduyu Hümayun Yetmiş Altıncı Alayı'nın Dördüncü Tabur'u efradından Hozat'da mukim iken bundan akdem vefat eden Çomik oğlu Demirhan ibn-i Halil bin İbrahim'in verâseti babası mezbûr Halil ve validesi Selvi bint-i Ali'ye münhasıra olduğu ve bunlardan gayrı vârisi ve terekesine müstehak-ı âharı olmadığı mahzar-ı hasm-ı câhda mezbûr Halil ve mezbûre mu'arrefetü'z-zat Selvi taraflarından mahalle-i mezbûre ahâlisinden Sabit Efendi ibn-i Mehmed ve Ahmed Efendi ibn-i Mehmed Emin nâm kimesnelerin şehâdetleriyle isbat edib ber vech-i muharrer zabtolundu fi 30 Zilkade Sene [1]317⁵²⁵

Şâhid-i Mezbûr Ahmed	Şâhid-i Mezbûr Sabit	Müdde'â Aleyh İzzet bin (...)	Müdde'ıye-i Mezbûre Selvi	Müdde'î Mezbûr Halil
-------------------------	-------------------------	----------------------------------	------------------------------	-------------------------

⁵²⁴ 26 Nisan 1900.

⁵²⁵ 30 Nisan 1900.

Sahife No: - Belge No: 63-222

Konu: Verâset Davası

İbn-i mezbûr Halil ve zatı mu‘arrefe Sevli Hatun’dan herberi meclis-i şer‘de oğulları Mehmed Sadık mahzarında edib murusimiz oğlumuz müteveffa-yı mezbûr Demirhan’ın mezkûr Hozat’da tabur-ı mezkûrda hin-i vefatında bi’l-cümle terekesini muhallefatını ve müterakim maaşını tabur-ı mezbûr sandığından vesair va’zıu’l-yed olanlardan taleb ve ahz ve kabza ve makbuzu tarafımıza irsal ve teslime ve husûs-î mezkûr mütevakkıf olduğu umurun küllisine oğlumuz mezbûr Sâdık’ı vekalet-i âmme-i mutlaka-i sahiha-i şer‘iyye ile tarafımızdan vekil nasb ve tayin eyledik dedikleri zabtolundu fi 30 Zilkade Sene [1]317

Ümmü Mezbûre Selvi	Eb Mezbûr Halil
--------------------	-----------------

Sahife No: - Belge No: 64-223

Konu: Verâset Davası

Eğın Kazası kurâsından Çaltı Karyesi ahâlisinden ve karye-i mezkûrenin on sekizinci hânesinin üçüncü numarasında iki yüz seksen iki tevelüdüyle üç yüz on senesi (...) ile asker edilib Dördüncü Ordu-yu Hümayun Nizamiye Âsikir-i Şâhâne Diviriği Kazası’nda halen aramsaz olan Üçüncü Bölüğü efradından olub bundan akdem vefat eden Ömer oğlu İbrmahim bin İbrahim bin Abdullah’ın li-ebeveyn er karındaşı ve ber vech-i âti vârisi olduğunu iddi‘a eden Hasan nâm kimesne meclis-i şer‘de kaza-i mezkûrun Enbiya Bey Mahallesi ahâlisinden Vanlızâde Mehmed Efendi ibn-i Ömer mahzarında er karındaşım ve murisim müteveffa-yı mezbûrun hayatında mûmâ ileyh Mehmed Efendi zimmetinde cihet-i karzdan alacak hakkı olan otuz altı kuruş kıbeli-ahz vefat edib müteveffa-yı mezbûrun vârisi benimle diğér li-ebeyveyn er karındaşları gâiban-ı ani’l-meclis Mehmed ve Resul ile validesi yine gâibe-i ani’l-meclis Zeyneb bint-i Mehmed’e münhasıra olub ve benimle anlardan gayrı vârisi ve terekesine müstehak-ı âharı olmayıb ve müskit re’yelerimizle karye-i mezkûre olmağla meblağ-ı mezkûrdan benim hisse-i irsiyyem bana teslime mûmileyh

Mehmed Efendi'ye tenbih olunmak muradıdır deyu bi'l-verase da'vâ etdikde oldahi cevâbında deyn-i meblağ-ı mezbûru ikrâr-ı verâset müdde'âsını inkâr edecek müdde'î mezbûr Hasan'dan ber vech-i muharrer verâset müdeasına mutâbık beyyine taleb olundukda karye-i mezkûre ahâlisinden olub li-eceli'ş-şehade meclis-i şer'e hâzırân olan Mehmed bin Mustafa ve Ömer bin Ali nâm kimeslenelerden eserü'l-istişhad fi'l-hakika işbu müdde'î mezbûr Hasan ve gâiban-ı ani'l-meclis Mehmed ve Resul müteveffa-yı mezbûrun li-ebeveyn er karındaşları olub müteveffa-yı mezbûrun vereset i li-ebeveyn er karındaşları müdde'î mezbûr Hasan ve mezbûran Mehmed ve Resul ile validesi mezbûre Zeyneb bint-i Mehmed'e münhasıra olub ve bunlardan gayrı vârisi ve terekesine müstehak-ı âharı olmadığı malumumuz değildir biz bu hussua bu vech üzere şahileriz ve şehâdet dahi ederiz deyu her biri bi'l-müvacehe ber nehc-i şer'î edâ-yı şehâdet-i şer'îyye etmeleriyle zabtolundu fi 17 Zilhicce Sene [1]317⁵²⁶

Şâhid-i Mezbûr Ömer	Şâhid-i Mezbûr Mehmed	Müdde'â Aleyh-i Mümâ ileyh	Müdde'î Mezbûr Hasan
------------------------	--------------------------	----------------------------	-------------------------

Sahife No: - Belge No: 64-224

Konu: Alacak Davası

Eğin Kazası mahallâtından Tutuh oğlu Mahallesi'nde sâkin iken bundan dört sene akdem vefat eden teba-i Devlet-i Aliyye'nin Ermeni Milletinden Felender(?) oğlu Makardic veledi Serges'in verâseti zevce-i metrukesi Herupesima(?) veledi Mardros ile sulbî kebir oğlu Karakin(?) ve sulbiyye kebire kızları Zümrüd ve Meryem münhasıra olduğu bi'l-ihbar inde'ş-şer'î'l-enver zâhir ve mütehakkık oldukdan sonra verese-i mezbûrdan merkum Karakin yine kaza-i mezkûr mahallâtından Naib Mahallesi'nde sâkin iken bundan akdem vefat eden Nakkaşzâde el-Hâc Mehmed bin Hacı Ömer'in verâseti zevce-i menkûha-i metrukesi Fatma bint-i İsmail sulbî kebir oğulları Mehmed Yaşar ve Ömer'e münhasıra olduğu bi'l-ihbar inde'ş-şer'î'l-enver zâhir ve mütehakkık oldukdan sonra müteveffa-yı evvel mezbûr el-Hâc Mehmed

⁵²⁶ 18 Nisan 1900.

Ağa'nın terek-i vâfiyesine vazıu'l-yedi zâhir ve mütehakkık olan derun-ı arzuhalde mezkûru'l-isim verese-i mezbûrundan merkum Ömer Efendi müvacehesinde müteveffa-yı evvel mezbûr el-Hâc Mehmed Ağa ibn-i el-Hâc Ömer hayatında babam ve murisim müteveffa-yı merkum Makardic veledi Serges'in kezalik hayatında malından ve yedinden ikraz ve kabz ve umuruna sarf ile istihlak eylediği gayrı ez teslim elli üç lira üç Lira-yı Osmani ve kırk kuruş murisim babam müteveffa-yı sani Makardic'in müteveffa-yı evvel mezbûr el-Hâc Mehmed Ağa zimmetinde alacak hakı olub hatta dokuz Muharrem üç yüz üç tarih ile müverrih mümzi ve mahtum bir kıt'a deyn senedi dahi yedine i'ta edib meblağ-ı mezkûr elli üç lira kırk kuruş kable'l-edâ ve'l-ifa mezbûran el-Hâc Mehmed ve Makardic vefat eylediklerinde melağ-ı mezkûr eli üç lira kırk kuruş benimle gâibetü ani'l-meclis mezbûre Herupesima(?) ve Zümrüd ve Meryem mevrûs olmağla mezbûr elli üç lira kırk kuruş murisleri müteveffa-yı evvel mezbûr el-Hâc Mehmed Ağa'nın vaz'u'l-yed olduğu terek-i vâfiyesinden olmak üzere bana ve verese-i gâibun-ı mezbûrun edâ ve teslimine verese-i hâzır-ı mezbûr Ömer Efendi'ye kibel-i şer'den tenbih olunmak bi'l-verase matlubudur deyu da'vâ eyledi fi 11 Muharrem Sene 318⁵²⁷

Müdde'î

Sahife No: - Belge No: 65-225

Konu: Alacak Davası

Müdde'â aleyh-i mezbûr Ömer Efendi dahi cevâbında müteveffa-yı evvel el-Hâc Mehmed Ağa'nın verâseti kendisiyle gâib-i ani'l-meclis er karındaşı Mehmed Yaşar ve gâibetü ani'l-meclis validesi Fatma'ya münhasıra olduğu ve tereke-i vâfiyesini bi'l-verase vaz-ı yedini ikrâr lakin müdde'î ve verese-i mezbûr Karakin'den maada müdde'âsını inkâr eyledi fi 11 Muharrem Sene [1]318⁵²⁸

Müdde'â Aleyh

Sahife No: - Belge No: 65-226

⁵²⁷ 11 Mayıs 1900.

⁵²⁸ 11 Mayıs 1900.

Konu: Alacak Davası

Müdde'î merhum Karakin müdeasına mutâbık beyyine taleb olundukda kasaba eşrafından Hazinedarzâde İbrahim Efendi ve Sünnetcizâde İsmail Efendi ve Sehlekzâde Hafız Efendi ve Fettanzâde Salih Efendi ve İsmail oğlu Baki Efendi şâhidleri ise de fakir olduğum cihetle kendim getiremem dedi fi 12 Muharrem Sene [1]318⁵²⁹

Müdde'î Mezbûr

Sahife No: - Belge No: 65-227

Konu: Alacak Davası

Müdde'î merhum Karakin ihmal olunan gün tarafında şâhidlerini getirmediği cihetle 17 Muharrem Sene 318⁵³⁰'inci Perşembe günü tarafeyn bi'l-vürûd şâhid taleb olundukda evvelce isimlerini yazdırmış olduğum şâhidler gelmekte olduklarından ve başka şâhidleri dahi bulunmadığından Müdde'â aleyh Ömer Efendi'ye yemin edeceğini beyân etdi Müdde'â aleyh-i mümâ ileyh Ömer Efendi dahi teklif olunan yemini bi'l-kabul babası müteveffa el-Hâc Mehmed Ağa'nın müdde'î merhum Karakin'in babası Makardic zimmetinde ez gayrı teslim mütebaki elli üç lira kırk kuruş müstenid senedle deyni olduğu bilmediğine usûlen tahlifi icra kılındı fi 17 Muharrem Sene [1]318⁵³¹

Müdde'â Aleyh Müdde'î

Sahife No: - Belge No: 65-228

Konu: Verâset Davası

Eğir Kazası'na tâbi Paşikli Nahiyesi kurâsından Venkdar Karyesi ahâlisinden ve Asâkir-i Nizâmiye-i Şâhâne Dördüncü Ordu-yu Hümayun Yetmiş Dördüncü Alay'ın Dördüncü Taburu'nun Dördüncü Bölüğü üçüncü onbaşı neferâtından iken bundan akdem Arabgir Kazası'ndan tabur-ı mezkûr vefat eden Ca'fer bin İsmail ibn-i

⁵²⁹ 12 Mayıs 1900.

⁵³⁰ 17 Mayıs 1900.

⁵³¹ 17 Mayıs 1900.

Ali'nin pederi ve ber vech-i âti vârisi olduğunu iddi'a eden mezbûr İsmail bin Ali nâm kimesne meclis-i şer' de Eğin Kasabası ahâlisinden Sabit ibn-i Ali müvacehesinde oğlu müteveffa-yı mezbûrun sağılında mezbûr Sabit zimmetinde cihet-i karzdan kırk kuruş alacak hakkını kıbeli-ahz ve'l-istifa vefat edib oğlum müteveffa-yı mezbûrun verâseti benimle karye-i mezkûrede sağır oğlu Adıgüzel'e mühasıra olub ve benimle andan gayrı vârisi ve terekesine müstehak-ı âharı olmadığından meblağ-ı mezbûr bi'l-asale ve bi'l-velaye mezbûrdan talep ederim deyu da'vâ oldahi deyni ikrâr maid müdde'âsını inkâr edecek müdde'î mezbûr İsmail ber vech-i muharrer verâset müdde'âsını kaye-i mezkûre ahâlisinden Kavlik(?) Ali oğlu Mustafa Kahya ibn-i Ali ve Bali oğlu Hüseyin bin Balu nâm kimesnelerin şehâdetleriyle ber vakf-ı müdde'â bi'l-müvacehe ber nehc-i şer'î isbat eylediği fi 20 Muharrem Sene [1]318⁵³²

Şâhid-i Mezbûr	Şâhid-i Mezbûr	Müdde'â Aleyh-i	Müdde'î Mezbûr
Hasan	Mustafa Kahya	Mezbûr	İsmail

Sahife No: - Belge No: 66-229

Konu: Alacak Davası

Apçağa Karyesi ahâlisinden Usta Ahmed oğlu Nalband Hüseyin Ağa ibn-i Ahmed nâm kimesne meclis-i şer' de yine karye-i mezkûre mütemekkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Tahir oğlu Terzi İbrahim veledi Karebet'in zevce-i metrukesi vârisi mu'arrefetü'ş-şahs Agise bint-i Mihail müvacehesinde yedimde malım olan bir aded dikiş makinesini merkum İbrahim sağılığında vefatından altı mukaddem işletmek üzere tâlib olub ben dahi emanete kendimden teslim oldahi alıb derûn-i şehirde icar ile sâkin olduğu dükkâna getirib orada işlemekte iken bundan altı ay mukaddem fevt olmağla makine-i mezkûr tarafıma teslim merküme Agise'ye tenbih olunmak matlubumdur deyu da'vâ oldahi cevâbında zevcim ve murisim müteveffa-yı merkum İbrahim'in bir dikiş makinesi var idi kendi malı yahud müdde'î mezbûrun malı olarak emanet olduğunu bilemem deyu müdde'î mezbûrun ber vech-i muharrer

⁵³² 20 Mayıs 1900.

müdde'âsını ikrâr edecek müdde'î mezbûrdan ber vech-i muharrer müdeasına mutâbık beyyine taleb olunduğu fi 22 Muharrem Sene [1]318⁵³³

Müdde'î Mezbûr Hasan	Müdde'îye-i Mezbûre Agise
----------------------	---------------------------

Sahife No: - Belge No: 66-230

Konu: Alacak Davası

Müdde'î mezbûrdan isbat-ı müdeasını karye-i mezkûre ahâlisinden Hacı Ömer oğlu Hasan ibn-i Bekir ile Papas oğlu Enanye(?) veledi Toros nâm kimesnelerin şehâdetleriyle bi'l-müvacehe ber vakf-ı müdea isbat eylediği fi 22 Muharrem Sene [1]318⁵³⁴

Şâhid-i Mezbûr Enanye (?)	Şâhid-i Mezbûr Hasan
---------------------------	----------------------

Sahife No: - Belge No: 66-231

Konu: Boşanma Davası

Eğın Kazası kurâsından Bağıştaş Karyesi sâkinlerinden mu'arrefetü'z-zat Hatice bint-i Mustafa nâm Hatun meclis-i şer'de zevce-i mutakı karye-i mezkûre ahâlisinden Bektaş oğlu Hüseyin bin Ali nâm kimesne müvacehesinde ben mezbûr Hüseyin'in zevce-i mutlakası olub mezbûr Hüseyin zimmetinde mütekarrır olan üç yüz elli bir kuruş mehr-i müeccel-i müsemmam ile nafaka-i iddet-i m'âlûme ve zimmetinde olan bir kat yatak ve iki çul ve iki yastık ve mezbûrun firaşından hâsıla ve benden mütevelidde işbu hâzır-ı bi'l-meclis henüz altı aylık sağire kızı Fatma'nın yevmiye nafaka-i mukarrasını mezbûreden mezbûrdan taleb ederim deyu da'vâ Gıbbe's-sual mezbûr Hüseyin cevâbında mezbûre Hatice merkum zevcem iken bundan tahminen altı ay mukaddem tatlik eyledim mehr-i müeccelesi yüz elli bir kuruştur nafakasına gelince müddeti geçmiş olduğu cihaz yatak ve havlu ve yastık ve sandık hânemde olub gider köyde teslim ederim çocuğun nafaka vermeye asla kudretim yokdur çocuğumu bana teslim etsin mehr-i müeccel 351 olduğunu inkâr edecek nüddeiye-i mezbûreden ber vech-i muharrer mehr-i müeccel 351 olduğunu

⁵³³ 22 Mayıs 1900.

⁵³⁴ 22 Mayıs 1900.

beyyine talep olunub mezbûre cevâbında izinnâme-i mezbûr hânesinde sandığım derunundadır getirsın derununda muharrerdir ve şâhidlerim dahi muharrerdir ol vakit kimler olduğunu bilir isbat ederim ve mademki çocuğa nafaka vermeğe kudreti yokdur ben de beslemekte iktidarım yokdur çocuğunu alsın her ne kadar hakk-ı hızzane (?) benim ise de ben iskat eyledim dedikde izinnâme-i mezkûru Pazartesi günü getirmek üzere mezbûr Hüseyin ruhsat verilip çocuğu dahi mezbûre Hatice mezbûr Hüseyin'e teslim eylediği ve izinnâmede mehr-i müecceli her kaç kuruş ise üç taksit ile biri eşya ve bakisi birer ayda verilmek üzere tarafeyn razı oldukları fi 25 Muharrem Sene [1]318⁵³⁵

Müdde'î Mezbûr Hüseyin	Müdde'iyeye-i Mezbûre Hatice
------------------------	------------------------------

Sahife No: - Belge No: 67-232

Konu: Alacak Davası

Eğın Kazası mahallâtında Ariki Mahallesi ahâlisinden Bayezid oğlu Hüseyin Kâmil Efendi ibn-i Şükrü nâm kimesne meclis-i şer' de Dört Yol Ağa Mahallesi ahasinden Balı oğlu mevlid Ağa ibn-i Osman müvacehesinde bundan bir sene mukaddem Der-Aliyye'de vefat eden zevcem Hafize bint-i Mahmud yine Der-Aliyye'de hayatında yedimde olub geçen bin üç yüz on altı senesi Zilkadetü's-Şerife'de altıncı günü tarihiyle müverrih Der-Aliyye'de havass-ı rafiiye kadısı faziletli Ahmed Şükrü Efendi'nin imza ve mührünü havi ve başında mühr-i mutâbık ve malı ber vech-i muharrer takrîr ve tasdik-i mezkûrları beyândan ibaret olduğu fi Gurre Muharrem 1318⁵³⁶ tarihiyle canib-i celil-i fetvâhânedan musaddek bir kıta hüccet-i şer' iyye mantûkunca zevceme mezbûre aksi akd ve hüccetinde üzirene lâbis olduğu köhne libasdan maada kendime nisbet olunan kâffe-i emvâl ve eşya ve nukûd benim için zevcim mezbûr ile maan sâkinleri olduğumuz menzil-i mezkûr ile Eğın Kazası'nda vâki gâib-i ani'l-beled kız karındaşım Hanım ile maan sâkinleri olduğumuz menzilden heryelerinin derunlarında mevcûde bi'l-cümle melbusat ve mefruşat ve evani-i nühasiye ve gayr-ı nühasiye ve esâs beytlerinde mecmu'unda benim asla ve

⁵³⁵ 25 Mayıs 1900.

⁵³⁶ 1 Mayıs 1900.

kati'yyen alaka ve medhalim yokdur zevcim mezbûr Hüseyin Kâmil Efendi'nin müstakillen malı ve mülküdür deyu bu vechile ikarar-ı nefy-i mülk etmiş olduğundan zevcem müteveffa-yı mezbûre nisbet olan kâffe-i emvâl ve nukûd ve eşyâ ve emlâk benim malım ve mülküm olmuş iken zevcem mezbûre Hafize kezalik hayatında bundan tahminen üç dört sene mukaddem Der-Aliyye'ye karındaşları yanına gitdiği vakitte kendi malı olarak sandık derunuda bulnan eşya ve elbise ve takım altınını eniştesi mezbûr Mevlüd Ağa'nın yanına emâneten li-ecli'l-hıfz bırakıb gitmiş ve ba'dehu dahi vefat etmiş olduğundan yedimde bulunan nefy-i mülk hüccet-i şer'iiyesi mucibince mezbûr Mevlüd Ağa'nın yedinde bulunan kâffe-i eşya ve altın benim malım olmağla yedinde bulunan eşyâ ve nükûd-ı vesaireyi hâlen bana edâ-ı teslime mezbûr Mevlüd Ağa'ya kibel-i şer'eden tenbih olunmak matlubumdur deyu da'vâ eylediği fi 27 Muharrem Sene [1]318⁵³⁷

Müdde'î Mezbûr Hasan Tahir

Sahife No: - Belge No: 67-233

Konu: Alacak Davası

Gıbbe's-sual Müdde'â aleyh-i mezbûr Mevlüd Ağa cevâbında yedinde sandık derûnunda kendi mührümle ve diğer mühürle memhür eşya kâim pederim müteveffa Mahmud Ağa kerimesi Ümmü Gülsüm'e teslim etmiş idim mezbûre Ümmü Gülsüm dahi Harput'a giderken Kuruçay'da idim sandık-ı mezkûru Hacı Yusufzâde Mahmud Ağa'ya teslimi yazdım mezbûre âna teslimi etmiş bu eşya bundan akdem vefat eden kâim pederim müteveffa-yı mezbûr Mahmud Ağa'nın kendi ve zevceleri Hafize ve Fatma ve Ayşe Hâtunların mahlût tereke malları olub oğulları Salih ve İbrahim ve dahi Adıgüzel ve Mustafa ve kerimeleri zevcem Âbide ve Ümmü Gülsüm ve müteveffiyeye-i mezbûre Hafize hayatında ve Esmer ve Hatice'nin validelerinden mevrûs mahlût malları olduğu halde ve ben dahi sağır mezbûr Adıgüzel'e bâ-hüccet-i şer'iiye dahi bulunduğum cihetle yedime bâ-defter teslim edib ben dahi emaneten aldım halen yedimdedir mezbûr Kemal Efendi'nin zevcesi müteveffiyeye-i mezbûre Hafize'nin müstakile malı olarak hayatında bana teslim etmeyib ve mezbûrenin

⁵³⁷ 27 Mayıs 1900.

kendi malı olarak yedimde bir şey yoktur ancak eşya derûnunda pederinden validesinden müntakil vardır resmen hangisi olduğu malumum değildir ve verese-i mezbûrundan mezbûre Âbide ve Ümmü Gülsüm ve Esmer ve mezbûr Mustafa ve Sâlih ve İbrahim valideleri müteveffiyeye-i zevce-i mezbûre Hafize'den mütevellid ve mütevellidesi ve mezbûr Hatice ve müteveffiyeye-i mezbûre Hafize dahi zevce diğerleri mezbûre Fatma'dan mütevellidesi mezbûr Adıgüzel sağire dahi zevce-i selase-i mezbûre diğer Hafize olup sağir mezbûr dahi bâ-hüccet-i şer'iyeye vâsi olmuş olduğundan bu vechile sandık derununda bulunan eşya vesaire bu zikr olunan vereselerin peder ve vâlideleri müteveffiyun-ı mezbûrun müntakil mahlût eşyaları olup eşyadan hangisi ve hangisinin olduğu meçhulümdür müstakille-i müteveffiyeye-i mezbûre Hafize'nin malıdır deyu kendisinde bir şey olduğunu inkâr eylediği fi 27 Muharrem Sene [1]318⁵³⁸

Sahife No: - Belge No: 67-234

Konu: Vekâlet Davası

Eğın Kazası'nın Pegir Karyesi sâkinelerinden müteveffa Hacı Rıza zevcesi bint-i Hasan kaza-i mezkûre ahâlisinden İmamzâde Şükrü Efendi ibn-i Hafız Mustafa Efendi mahzarında karye-i mezkûre ahâlisinden Yusuf Ağa ibn-i Hacı Mehmed tarafından zevcim müteveffa-yı mezbûrdan üç yüz kuruş va'detmekde olduğundan müdde'î mezbûrun husûs-î mezkûrdan dolayı muhâkeme ve muhâsamayadır ve cevâbda ledeyi'l-hücce sulh ve ibraya ve mütevakkıf olduğu umurun küllisine mümâ ileyh Şükrü Efendi'yi vekil nasb ve ta'yin eylerim dedikde oldahi ber vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabul eylediğini zabt olundu fi 29 Muharrem Sene [1]318⁵³⁹

Vekil-i Mümâ ileyh	Müvekkile-i Mukırra-i Mezbûre
--------------------	-------------------------------

Sahife No: - Belge No: 68-235

Konu: Alacak Davası

⁵³⁸ 27 Mayıs 1900.

⁵³⁹ 29 Mayıs 1900.

Eğin Kazası kurâsından Pegir Karyesi ahâlisinden Muhtar Yusuf Ağa ibn-i Hacı Mehmed meclis-i şer‘de karye-i mezkûre ahâlisenden iken bundan akdem vefat eden Hacı Rıza ibn-i Bekir’in verâseti zevcesi bint-i Hasan ile sulbiyye kebire kızı münhasıra olduğu bi’l-ihbâr nümâyân olduktan sonra müteveffa-yı mezbûrun terekesine bi’l-verâse vazıatü’l-yed bundan zevce-i mezbûre Penbe Hanım tarafından husûs-î âtîde muhâkeme ve muhâsamadır ve cevâba ve ledeyi’l-hüccce Sâlih ve ibrâya vekâlet-i âmme ile vekil-i şer‘isi Şükrü Efendi muvâcehesinde üzerine da‘vâ edib karye-i mezkûre ahâlisenden olub bundan akdem medyunen vefat eden Zaman(?) oğlu Bekir bin Ali’nin karyeden mezkûre vaki kâffe-i emlâkı marifet-i şer‘le bey‘ olunub müteveffa-yı mezbûr Hacı Rıza üzerinde iki bin kûsür kuruşda hayatında takrîr edib müteveffa-yı mezbûr karye-i mezkûrdan vaki mutasarrıf olduğu emlâk vergisi yedi senelik üç yüz kuruş terâküm ederek emlâkın hin-i bey‘inde mahkeme-i şer‘iyyeye müracaat olunduysa da müteveffa-yı mezbûr Hacı Rıza hayatında borc edinib meblağ-ı mezkûr üç yüz kuruş cihet-i merkümeden bana deyni olduğunu karye-i mezkûrede mahzar-ı şuhûdda ikrâr ve keyifsizliğinde dahi hânesinde görmeye gitdim zecesi müvekkile-i mezbûre hitaben benim Yusuf Ağa’ya üç yüz kuruş borcum vardır defterime de yazmışım ben vefat edecek olur isem Yusuf Ağa’ya bu parayı veresin deyu böylece de tekrar ikrâr edib meblağ-ı mezkûru kable’l-edâ ve’l-ifa vefat etmekle meblağ-ı mezbûru halen bi’l-verâse vâzı’atü’l-yed olduğu zevci müteveffa-yı mezbûrun terek-i vâfiyesinden olmak üzere bana edâ ve teslim müvekkilesi mezbûreye izâfetle vekil-i mümâileyh Şükrü Efendi’ye tenbih olunmak matlubumdur deyu da’va eyledi fi 30 Muharrem Sene [1]318⁵⁴⁰

Müdde‘î Mezbûr Yusuf

Sahife No: - Belge No: 68-236

Konu: Alacak Davası

Gıbbe’s-sual Müdde‘â aleyh-a vekil-i mümâ ileyh Şükrü Efendi cevâbında müvekkilem mezbûre zevci müteveffa-yı mezbûrun terekesine bi’l-verase halen vazıatü’l-yedini bi’l-vekâle ikrâr edib müteveffa-yı mezbûr Yusuf Ağa’nın da’vâsı

⁵⁴⁰ 30 Mayıs 1900.

mücerred ikrâra binaen olduğundan şu da'vâsı şer'an sahihi olup olmayacak saniyen müvekkile-i mezbûrenin murisi zevci müteveffa-yı mezbûr Hacı Rıza Efendi maru'z-zikr müteveffa-yı mezbûr Bekir Ağa'nın emlakı akdem mahkeme-i şer'iyye tarafından bey' olunub esman-ı hâsılası dahi mahkeme marifetiyle şeteri mümâ ileyhaya anılıb duyûn te'diye olunarak olvehile mahkeme-i şer'iyyeden tapuya fi 12 Safer Sene 317⁵⁴¹ tarihiyle tezkere yazılıb üzerine ferağ ve tapu olunmuş vergi alacağı var idiyse ol vakit mahkemededen aramak lazım gelir idi ve mahkemededen almak icab eder idi bu vechile müteveffa-yı mezbûr Hacı Rıza'nın aslen deyni ve borcu olmadığı gibi tâkriri dahi yokdur deyu bi'l-vekâle külliyyen inkâr eylediği ve mahkemece bu babda cereyan eder muamele-i resmiye ile mezkûr ferağ müzekkeresinin celb ve tedkik buyurrulmasını ilaveten dermeyan eyledi fi 30 Muharrem Sene [1]318⁵⁴²

Müdde'â Aleyh-a Vekili

Sahife No: Belge No: 68-237

Konu: Alacak Davası

Müdde'î mezbûrdan ber vech-i muharrer müdde'âsına mutâbık beyyine tâlib olundukda şâhidlerim karye-i mezkûrdan Hapanoslu oğlu Ahmed ve Ali Beyoğlu İbrahim Gül Ağa hafidi Hasan Efendi'dir şâhidlerim bunlardır bunlardan başka yokdur Perşembe günü götürürüm fi 30 Muharrem Sene [1]318⁵⁴³

Müdde'î Mezbûr Yusuf

Sahife No: - Belge No: 68-238

Konu: Alacak Davası

Mezbûr Hapanoslu oğlu mezbûr Ahmed ibn-i Mehmed ibn-i li-eceli's-şahade ve meclis-i şer'e gelib eserü'l-istişhad filhakika müdde'î mezbûr Yusuf Ağa müteveffa-yı evvel mezbûr Zaman(?) oğlu Bekir Ağa'nın terekesinden vergi nâmına üç yüz

⁵⁴¹ 22 Haziran 1899.

⁵⁴² 30 Mayıs 1900.

⁵⁴³ 30 Mayıs 1900.

kuruş istiyor idi müteveffâ Hacı Rıza dahi müteveffâ Bekir'in emlâkını iştirâ eyledi mezbûr Yusuf Ağa karye-i mezkûrede müteveffâ Hacı Rıza'ya üç yüz kuruş istida' müteveffa Hacı Rıza dahi hayatında meblağ-ı mezbûr mukâbelesinde terekeden aldığım yukarı bahçeyi vereyim dedi Yusuf Ağa dahi aşağı bahçeyi ver dedi o (...) vermedi müdde'î mezbûr Yusuf Ağa dahi hayatında paramı verdi ben bu husûsu böyle biliyorum ve öyle şehâdet edirim deyu vekil-i mümâi ileyh Şükrü Efendi müvacehisinde edâ-yı şehâdet eylediği

Mezbûr Ahmed bin Mehmed Emin

Sahife No: - Belge No: 69-239

Konu: Alacak Davası

Müdde'î mezbûrun göstermiş olduğu şahidlerine Pegir Karyesi ahâlisinden mezbûr İbrahim bin Ali Bey nâm kimesne li-eceli'ş-şehade meclise gelib eserü'l-istişhad filhakika müdde'î mezbûr Yusuf Ağa karye-i mezkûrede sâkin olduğum değirmende müteveffa-yı mezbûr Hacı Rıza'dan karye-i mezkûre ahâlisinden müteveffa Zaman(?) oğlu Bekir'in karye-i mezkûrede bulunan emlâkını aldık üç yüz kuruş emlâk vergisini verdiydi müteveffa Hacı Rıza dahi borcumdur aldığım emlâktan yukarı bahçeyi vereyim mukâbelesinde dedi oldahi aşağı bahçeyi ver aldım dedi müteveffa Hacı Rıza dahi orayı vermem dediydi müdde'î mezbûr Yusuf Ağa dahi hayatda burayı ver dedi ol dahi satın veririm deyu üç yüz kuruş borcumdur deyu eyledi ben dahi bu vechile şahidim şehâdet ederim deyu vekil-i mümâ ileyh Şükrü Efendi müvacehesinde edâ-yı şehâdet-i şer'iyeye eylediği fi 2 Safer Sene [1]318⁵⁴⁴

Şâhid-i Mezbûr İbrahim bin (...)

Sahife No: - Belge No: 69-240

Konu: İrtifak Hakkı Davası

Eğin Kazası mahallâtından Yağmurdere Mahallesi ahâlisenden rüşdiye muallim-i evveli mekremetli Osman Efendi ibn-i Ahmed meclis-i şer'den yine mahalle-i

⁵⁴⁴ 1 Haziran 1900.

merküme ahâlisinden Odabaşızâde el-Hâc Bekir Ağa ibn-i Halil nâm kimesne müvacehesinde üzerine da'vâ edib istida-yı acizide beyân kılındığı vechile ben Malatya'da iken mezbûr Hacı Bekir Ağa'ya komşularımızdan merhum Hacı Ahmed'in hânesini iştirâ edib hâne-i merkumu söküb yeniden inşa ile bir kat ilave üzerine ilave ile irtifalandırmış olması cihetle mutasarrıf olduğum hânenin aşağı katdaki bazı mevkilerinin pencerelerinin ziyasını sedle yazı okunmayacak derecede karanlık etmiş olduğu gibi mezkûr aşağı katdaki batınımızın tütünün çıkmasına dahi mani' olmuş ve mukırr-ı nisvanda olan mahallerimize nâzır muhaddesen bir takım pencereler koyuvermiş idüğü gibi penceremiz önünde muhaddesen ittihaz etmiş olduğu halde yaz mevsimlerinde ateş yakmakta bulduklarından yakdıkları ateşin tütünü penceremizden içeri girib bizleri iza'c etmekte bulunmuş ve şimdi de su bağlamakdan başka bir hakkı ve mülkü olmadığı halde bahçemizin üst tarafına muhaddesen bir kapı koyub ve arkadan gidilib bahçemizin o cihetde suvarılmasına mani' olduğu cihetler ile şu arz ve ta'dad olunan hâlâtın kâffesinin zarâr-ı fâhişi ve mazarrat-ı beniyyeden olduğunun zâhir ve âşikâr olduğu ve bu gibi zarar-ı fâhişlerin şer'an def' etdirilmesinin lüzumu ise cami-i kütüb-i fetva ve mahalle-i celileden musarrah bulunduğundan mebni şu zararların cümlesini def' ile hukuk-ı meşrua-i âcizanemin muhafazasını ve bir de ânın bahçesinden bahçemiz üzerine gelmiş olan bazı ağaç dallarının dallarının ber mukteza-i şeriat-ı kati' taleb ve da'vâ ederim dedik de zabt olundu fi 8 Saferü'l-Hayr Sene [1]318⁵⁴⁵

Müdde'î Mümâ ileyh

Sahife No: - Belge No: 69-241

Konu: İrtifakk Hakkı Davası

Gıbbe's-sual Müdde'â aleyh-i Hacı Bekir Ağa cevâbında müdde'î mümâ ileyhın Hoca Efendi ber vech-i muharrer iddi'a eylediği ne pencerelerden mazarrat ve diğer güna bir vechile zarar ve ziyân bir şeyim yokdur deyu cevâb eylediği fi 8 Saferü'l-Hayr Sene [1]318⁵⁴⁶

⁵⁴⁵ 7 Haziran 1900.

⁵⁴⁶ 7 Haziran 1900.

Müdde'â Aleyh-i Mezbûr Hacı Bekir Ağa

Sahife No: - Belge No: 69-242

Konu: İrtifak Hakkı Davası

Mahall-i münazaanın canib-i mahkeme-i şer'iyeden keşf ve muayesiyle mazarratın def'ini beyân ve istirham ederim

Hoca Efendi

Sahife No: - Belge No: 70-243

Konu: Zilyed Davası

Eğın Kazası'nın Nefs Kasabası mahallâtından Taşdibi Mahallesi ahâlisinden Balı oğlu Katırcı Ali bin Ömer nâm kimesne meclis- şer'î münirde Sivas Vilâyeti dâhilinde Zara Kazası'na mülhak Koçgiri Nahiyesi'ne tâbi Kosıra(?) Karyesi ahâlisinden Timuroğlu Hasan bin Timur nâm kimesne müvacehesinde işbu tarihten iki sene mukaddem Eğın Kazası ahâlisinden Hacı Hasan oğlu Mustafa ve şeriki Ezar(?) oğlu Begos nâm kimesnelerden on altı aded liraya iştirâ edib yedimde şıraen malım olan henüz yedi yaşına girmiş olan siyaha meyyal tonlu az seferli(...)ufak önü arka tarafından cüzi alçak ve boynunun semer gelecek mahallinde bir yara beyaz ve(...)yatağında(...)beyaz ve sırtında dahi(...)kançık bir re's esterime yine iki sene mukaddem aldıktan tahminen üç ay sonra buradan(...)tahmiliyle(...)giderken esna-i rahda iken Eğın toprağında Avaz nâm mevkide Oluklu Pınar'da yedimde zayi' olmuş idi ester-i mezkûru şimdi mezbûr Hasan Ağa yedinde bulmamla ester-i mezkûru mezbûr Hasan Ağa'dan bi'l-istihkak taleb ederim deyu da'vâ eylediği fi 9 Safer Sene [1]318⁵⁴⁷

Müdde'î Mezbûr Ali

Sahife No: - Belge No: 70-244

⁵⁴⁷ 8 Haziran 1900.

Konu: Zilyed Davası

Gabbe's sual Müdde'â aleyh-i mezbûr Hasan Ağa müdde'î mezbûrun ber vech-i muharrer iddi'a etdiği ester yedimde şirâen malım olub ester-i mezkûru bundan tahminen yirmi iki ay mukaddem Divriği Kazası kurâsından Ortaköy Karyesi ahâlisenden ve Katırcı esnafından ammim oğlu damadı Ali bin Güşek(?) nâm kimesneden on iki aded Lira-yı Osmanî'ye iştirâ eyledim ester-i mezkûr henüz altı yaşına girmiş aldığım vakit (...) ağzında idi kendisi kancık ester yedimde şirâen malımdır deyu müdde'î mezbûrun ber vech-i muharrer müdde'âsını inkâr eylediği fi 9 Safer Sene [1]318⁵⁴⁸

Müdde'â Aleyh-i Mezbûr Hasan

Sahife No: - Belge No: 70-245

Konu: Zilyed Davası

Müdde'î mezbûr Ali'den ester-i mezkûru hangi sene ve ay ve günde iştirâ eylediğini tekrar lede's-sual ester-i mezkûru geçen bin iki yüz on dört senesi şehr-i temmuzun otuz birinci⁵⁴⁹ gününde ber vech-i muharrer mezbûran Mustafa ile Begos'dan iştirâ eyledim deyu tashih-i tarih eylediği fi 9 Safer Sene [1]318⁵⁵⁰

Müdde'î Mezbûr

Sahife No: - Belge No: 70-246

Konu: Zilyed Davası

---

⁵⁴⁸ 8 Haziran 1900.

⁵⁴⁹ 31 Temmuz 1897.

⁵⁵⁰ 8 Haziran 1900.

Müdde‘â aleyh-i mezbûr Hasan Ağa’dan dahi iştirâ tarihin tashihi sual olundukda cevâbında mezkûr bin üç yüz on dört senesi şehri eylülü ibtidasında ber vech-i muharrer iştirâ eylediğini beyân fi 9 Safer Sene [1]318⁵⁵¹

Müdde‘â Aleyh-i Mezbûr

Sahife No: - Belge No: 70-247

Konu: Zilyed Davası

Müdde‘î mezbûr Ali’den müdde‘âsına mutâbık mukaddem tarihiyle beyyine taleb olundukda Bahçe Mahallesi’nden Çoban oğlu Katırcı İsmail Dört Yol Ağzı Mahallesi’nden Balı oğlu Ali ve Seyyid Ali Mahallesi’nden Şatır oğlu Numan şâhidlerim olub bundan başka şâhidlerim olmadığını beyân eylediğini fi 12 Safer Sene [1]318⁵⁵²

Sahife No: - Belge No: 70-248

Konu: Zilyed Davası (**mahkeme kararı**)

Mezbûr Ali ve İsmali Ağalar gelib ester-i mezkûr müdde‘î mezbûr Ali’nin iddiası üzere iştirâ eylediği ester olduğunu biliyoruz dedikleri ve diğer şâhidi dahi getiremeyib Müdde‘â aleyh-i Ali tahlife talib olub Müdde‘â aleyh-i mezbûr Hasan Ağa bi’t-taleb ve bi’l-müvacehe yemin etmekle ester-i mezkûr mezbûr Hasan Ağa’ya teslim müdde‘î mezbûr Ali muârazadan men’ olunduğu

Mezbûr İsmail	Mezbûr Ali
---------------	------------

Sahife No: - Belge No: 71-249

Konu: Tahliye Davası

Eğir Kasabası mahallâtından Misak oğlu Mahallesi mütemekkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Nazar(?) oğlu Keyork veledi Matos’un verâseti zevce-i metrukesi Meran(?) bint-i İbrahim ve validesi Sentan bint-i Mağdosa Karabet ve sağir oğlu Dikran ve sağire kızları Ezinon(?) Makrohi’ye münhasıra olduğu bi’l-

⁵⁵¹ 8 Haziran 1900.

⁵⁵² 11 Haziran 1900.

ihbar nümâyân oldukdan sonra zevce-i merküme Meran tarafından husûs-î âtide vekâlet-i âmme ile bâ-hüccet-i şer'iyeye vekili Mehmed Kemal Efendi ibn-i Hacı Mahmud nâm kimesne meclis-i şer'î münirde mu'arrefetü'z-zat ümmü merküme Seltan müvacehesinde bi'l-vekâle üzerine da'vâ edib müteveffa-yı merkum Keyork'un hayatında mahale-i mezkûrede kâin bâ-tapu mutasarrıf olduğu altmış beş numaralı bir bab mülk menzul müteharrik olarak ve merkum Keyork dahi fevt olarak arsa ve mezkûre ve ittisalinde kâin bir kıt'a bahçe ve Kerbeşla Karyesinde bir kıt'a bahçe ve Kazga(?) Mahallesi'nde bir bab hâne ve bir re's inek ve kable'l-ihtişâş muhterik hânedan gümüş saklamış oldukları evden nühasiye ve terek-i sâiresi müvekkilem merkumun zevci müteveffa-yı merkumun sağında mevcut olub müvekkilem zevcesi Meran (?) ve vasîyeleri olduğu siğâr-ı merkumuna ve validesi merküme Seltan mesele-i mirasları vechile mevrûs müntakil olmuş iken merküme Seltan terek-i mezbûrdan Kerbeşla Karyesi'ndeki mezkûr bahçe ve Mizgancı Mahallesi'ndeki bir bab hâneyi dahi dört liraya ve mezkûr ineği 170 kuruşa ve nühası yüz kıyyesini beher kıyyesi sekiz kuruşa âhara furuhtuyla esman-ı hâsilasından ve mezkûr hâne ittisalindeki bahçe ile Ariki Mahallesi'ndeki bahçesinden kavak ve dut ve eşcar-ı sâire kat' ve sarfla muhterik arsa üzerine bir bab hâne ve inşa etdirib kızını İkbel(?) ile birlikde hânedan sâkin oarak oğlu müteveffa-yı merkum Keyork'un zevcesi Daytemen'in(?) vasîsi müvekkilem mezbûre Meran'ı ve siğâr-ı mezbûrunu fuzuli ve bi-ğayri hakk hâne-i mezkûrdan dışarı çıkarmış olduğundan müvekkilem mezbûre ile siğâr-ı merkumundan el-yevm dışarıda kalmış olduklarından siğâr-ı merkumunun pederleri müteveffa-yı merkumdan menzil-i müşterek arsa-i mezkûr üzerine müceddeden kendi mallarıyla dahi bina ve inşa ettirmiş olduğu hâne-i mezkûrda müvekkilem mezbûre ile evladları siğâr-ı merkumunun hakları olduğu cihetle hâne-i mezkûrda iskânları merküme Seltan'ın kızı ve çocuklarının hâne-i mezkûrdan ihracları zımında merküme Seltan kıbel-i şer'den tenbih olunmak ve icra-yı icabı bi'l-vekâle muradıdır deyu da'vâ ettiği fi 15 Safer Sene [1]318⁵⁵³

Müdde'î Vekil-i Mezbûr

⁵⁵³ 14 Haziran 1900.

Sahife No: - Belge No: 71-250

Konu: Tahliye Davası

Gıbbe's-sual Müdde'â aleyh-a merküme Seltan cevâbında mezkûr Kerbeşla'daki bahçeyi iki yüz doksan iki kuruşa Kerbeşlalı hayata ve mezkûr hâne dahi Etmekci Nuri Ağa'ya 200 kuruşa bey' edib alıb gelinim müvekkile-i merküme ve siğâr-ı merkunun(...)de iken masarîf etdik inek dahi benim idi 180 kuruşa bey' eyledim ve nühasa dair bir şey çıkmadı yoğ idi ki satayım ve arsa-i mezkûr oğlum müteveffa-yı merkumun idi yandı arsası üzerine ben kendim bina işna etdirdim benim malımdır önündeki bahçeden dahi yanmış bir dut ağacıyla beş altı kavak ağacı kesmişim hâne için ve'l-hasıl hâne-i mezkûru ben müstakillen bina etdirmişim benim malımdır asla oğlum mütevaffanın bir şeyi yokdur ve mukaddem oğlum merkumun sağlığında mezkûr muhterik hâneyi ben aldım akçesini ben vermiş idim her nasıl ise kocanın üzerine yaptırmış bana mukâbelesinde yetmiş liraya oğlum bana bir kıt'a deyn senedi i'ta etmiş idi sened-i mezkûr hânenin ihrakında yandı zayi oldu bunu bilen dahi vardır tebeyyün edirim deyu takrîr zabt olundu fi 15 Safer Sene [1]318⁵⁵⁴

Müdde'â Aleyh-a Merkur Seltan

Sahife No: - Belge No: 71-251

Konu: Tahliye Davası

Hâne-i mezkûru müstakillen kendi malıyla bina eylediğine Müdde'â aleyh-a merküme Seltan'dan beyyine talep olunub şâhidleri Arab oğlu Mehmed Efendi Usta Osman ve Hocagil'in Emin Ağa vesairler dahi bilirler isbat edeler fi 15 Safer Sene [1]318⁵⁵⁵

Sahife No: - Belge No: 71-252

Konu: Tahliye Davası

Mezbûre ber vech-i muharrer müdde'âsını göstermiş olduğu şâhidlerden mezbûr Emin Ağa ibn-i Ahmed nâm kimesne meclis-i şer'e hâzırân olub istişhad olundukda

⁵⁵⁴ 14 Haziran 1900.

⁵⁵⁵ 14 Haziran 1900.

müdde‘â aleyh-a mezbûre Seltan bundan üç sene mukaddem mahalle-i merkümede bina ve inşa eylediğini hâneyle mezbûr tarafından yaptırıp masarifi getirip sarf olunub (...) sarf eylediği akçe kendi malıdır başkasının buna malumatım yokdur ve ancak merküme hâne-i mezkûru inşa eyledi ve masarifi kendi etdi ben bu husûsa bu vechle şâhidim ve şehâdet ederim dedi fi 27 Rebiü’levvel Sene [1]319⁵⁵⁶

Müdde‘î Mezbûr Mehmed Emin

Sahife No: - Belge No: 71-253

Konu: Tahliye Davası

Mezbûr Osman Usta meclis-i şer‘e hâzır olub eserü’l-istişhad münazaun fih olan hâne-i mezkûru yedinden o bu sene mukaddem mahallemizde Arab oğlu Mehmed Efendi bana üç yüz doksan kuruşa kabule verib ben dahi yaptım mezbûr Mehmed Efendi bana dediği fi 27 Rebiü’levvel Sene [1]319⁵⁵⁷

Mustafa

Sahife No: - Belge No: 71-254

Konu: Tahliye Davası

Kimden iki yüz elli kuruş gelmiş ki eytamlar ve validesine yani Müdde‘â aleyh-a için bir hâne yapdır deyu emretmiş dedi ben de yaptım bu mezbûr Seltan’dan ben para almadım bu hâneyi mezbûr Mehmed Efendi merkümesinde oğlu müteveffa (...) vakfetmeleriyle anası merküme Seltan için yapdırdı ben böyle bilirim ve böylede şehâdet ederim fi 11 Rebiü’lâhir Sene [1]319⁵⁵⁸

Müdde‘â Aleyh-a Mezbûre Seltan

Mezbûr Osman Usta

⁵⁵⁶ 14 Temmuz 1901.

⁵⁵⁷ 14 Temmuz 1901.

⁵⁵⁸ 28 Haziran 1901.

Sahife No: - Belge No: 72-255

Konu: Alacak Davası

Eğin Kazası'nın Yağmurdere Mahallesi'nden Kasab Mehmed Emin Efendi ibn-i İbrahim meclis-i şer' de Seyyid Ali Mahallesi ahâlisinden Encebil oğlu müteveffa Ahmed'in mahdumu Mehmed müvacehesinde mezbûr Mehmed'in pederi müteveffa-yı mezbûr hayatında üç yüz on dörtde tarihinde yedimden yüz doksan kuruşluk etlik edib meblağ-ı mezbûr müteveffa-yı mezbûr zimmetinde cihet-i merkümeden alacak hakkımı kable'l-edâ vefat edib meblağ-ı mezbûru pederi müteveffa-yı mezbûrun bi'l-verâse vâzıu'l-yed olduğu terekesinden olmak üzere bana edâ ve teslimi mezbûr tenbih olunmak matlubumdur dedikde mezbûr Mehmed'e lede's-sual cevâbında pederi müteveffa-yı mezbûrun terekesine bi'l-verâse ve bi-kaderi'l-husûs vaz-ı yedini ikrâr ve pederim müteveffa-yı mezbûrun verâseti bana ve zevcesi vâlidem Hafize ve kızları sağire Fatma ve Ayşe'ye münhasıra olmağla müdde'î mezbûrun ber vech-i muharrer üç yüz on dört tarihinde 109 kuruş ve üç yüz on beş tarihinde dahi 75 kuruş bizim hânemize etmeyib karındaşları amcaları İsmail ve İbrahim için edib bu matlub olunan meblağ-ı mezkûrlar amcalarımın borçlarıdır dedikde müdde'î mezbûr Emin Efendi'nin defterinde yüz seksen dört kuruşunun doksan dokuz kuruşu asil müteveffa-yı mezbûrun olub diğer seksen beş kuruşu kendilerine karındaşlarına almış olduğu etlik parası yorılmış(?) olduğundan mezkûr 99 kuruş vermeğe mezbûr Mehmed kabul edib 37 kuruşunu müdde'î mezbûre etin parası olub mahsubat 61 kuruş vermeğe deyn edinib mezkûr seksen beş kuruş dahi amcaları mezbûranla muhakemelerini talep eylediği fi 11 Rebiülâhir Sene [1]319⁵⁵⁹

Müdde'â Aleyh-i Mezbûr	Müdde'î Mezbûr
------------------------	----------------

Sahife No: - Belge No: 72-256

Konu: Verâset Davası

⁵⁵⁹ 28 Haziran 1901.

Eğin Kazası mahallâtından Halil Ağa Mahallesi'nde sâkine zatı muarefe Fatma bint-i müteveffa Yüzbaşı Aliye Hanım Hatun meclis-i şer' de mahalle-i merküme ahâlisinden Borasarlızâde İsmail ve İbrahim Efendi'ler ebnan-ı Mehmed müvacehelerinde geçen üç yüz on yedi senesi Ramazan-ı Şerif'de vefat eden Surak Karyesi sâkinlerinden vâlidem mezbûre Fatma'nın verâseti bana ve oğlu Der-Aliyye'de bulunan Ahmed ve diğer kızı gâibe-i ani'l-meclis Ayşe'ye münhasıra olub vâlidem müteveffiye-i mezbûre tarihten on dört sene mukaddem Der-Saadet'e giderken zevce-i müteveffa-yı merhum Ali Ağa'dan dolayı zevcesi vâlidem müteveffiye-i mezbûre Fatma Hatun bâ-berat-ı âlişan tahassus buyurulan şehri on kuruş maaşını kaza-i mezkûr mal sandığından almak üzere tarafından mezbûran İbrahim ve İsmail Efendi'leri vekil edib mührünü dahi yanlarına bırakıb azimet etmişse geçen sene Ramazan-ı Şerif'den evvel Der-Saadet'den bu tarafa gelib müddet-i mezkûrda ahz etmiş oldukları maaş meblağ-ı mezkûrun muhasebesini ru'yet edib müterakim maaşını mezbûrandan almak sekten(?) vefat etmekle verâseti oğlu halen Der-Aliyye'de Celal ve kızları benimle diğer Ayşe'ye münhasıra olub mezkûr on dört senelik cema'n bin altın seksen kuruş zimmetlerinde kalıb melağ-ı mezkûrdan benim hisse-i irsime icabet eden dört yüz yirmi kuruşu hâlen bana edâ ve teslimine mezbûran İbrahim ve İsmail ile tenbih olunmak bi'l-verâse muradımdır deyu da'vâ eylediği fi 15 Haziran Sene [1]316⁵⁶⁰

Müdde'î Mezbûre Fatma

Mezbûrenin barmağı olduğunu tasdik ederiz

Mübaşir (...) bin Ulema

Sahife No: - Belge No: 72-257

Konu: Verâset Davası

Mezbûran İbrahim ve İsmail'den lede's-sual cevâblarında müdde'iyeye-i mezbûrenin validesi müteveffiye-i mezbûre bundan sekiz sene mukaddem Der-Aliyye'ye giderken mal sandığında olan maaşı bizde olan borca mahsub olunmak üzere yani

⁵⁶⁰ 15 Haziran 1898.

müteveffiye-i mezbûre ile oğlu mezbûr Ahmed Celal'in Hanar(?) oğlu Karabet'e borçları olan 16 altın lira duyunlarına ve vergi ve pul para ve tekalif-i miriyyesine verilmek üzere (**sahife 73:**) beratını bizim yanına bırakıp mührünü dahi teslim ederek Der-Aliyye'ye gitmişti bu da geçen sene Ramazan-ı Şerif'den evvel Der-Aliyye'den buraya gelib Eğin'de kızı mezbûre Ayşe dahi hâzırda olduğu halde mezbûre Karabet'e ve vergi vesaireye verilen akçelerin muhasebemizi görüb zimmetimizde husûs-î mezkûrdan dolayı bir akçe kalmayıb bin üç yüz on beşinci seneyi kendi almak üzere mühür ve beratını kendisine teslim eyledik ba'dehu benim kimsem yokdur senedde bizim karındaşım evladısınız yine sizin yedinizde kalsın alasınız diyerek tekrar yedimize bıraktı biz dahi üç yüz on beş senisi maaşını kendisiyle beraber mal sandığından alıb masarîf etdik vefat eyledi techiz-i tekifinine olan masarîf tarafımızdan olunub ve muhasebe pusulusı ve Hanar(?) oğlu senedini dahi oğlu mezbûr Ahmed Celal'e Der-Aliyye'ye validesi tarafından gönderilmişdir on dört sene olduğunu inkâr eylediğimde zabtolundu fi 15 Haziran Sene [1]316⁵⁶¹

Mezbûr İsmail	Mezbûr İbrahim
---------------	----------------

Sahife No: - Belge No: 73-258

Konu: Alacak Davası

Eğin Kazası mahallâtından Gümrükçü Mahallesi sâkinelerinden mu'arrefetü'z-zat Feride Hatun ibnetü Ahmed nâm Hatun meclis-i şer' de Halil Ağa Mahallesi ahâlisinden Halil ibnizâde Hasan Efendi ibn-i Yaşar müvacehesinde bundan akdem zevcim Hacı Mehmed Ağa'nın hayatında mezbûr Hasan Efendi malımdan on dört lira ahzedib deyni olan meblağ-ı mezkûr mukâbelesinde Kerbeşla Karyesi'nde mutasarrîf olduğu malumu'l-hudud bir kıt'a bahçesini usulü vechile bâ-koçan yedime rehin edib müddet-i hitamında furuht olunmak üzere müzayedeye çıkarılarak bir müddet müzayedede de gezib mezkûr koçan-ı evveli kızım yedinde idi her nasıl ise kandırıp elinden alıb ibtal edib bahçeyi zabt badehu yine zevcim mezbûre Hacı Mehmed'in vefatından bir sene sonra mezbûr Hasan hânesinde mahzar-ı şuhûdda meblağ-ı mezkûr on dört lira zimmetinde deynim borcumdur deyu beş sene

⁵⁶¹ 15 Haziran 1898.

mukaddem ikrâr etmiş idi ve sened dahi verecek idi vermedi velhasıl meblağ-ı mezkûr on dört lira cihet-i karzdan zimmetinde alacak hakkıdır ve ber vech-i muharrer ikrâr dahi etmiştir ve bundan başka dahi validem Emine Hatun'un hayatında er karındaşı Edhem Efendi yedinde bin yüz altmış kuruş var idi dayım mezbûr Edhem Efendi merhum oldu validem hayatta iken gidib validemi kandırıp Edhem Efendi vereselerinden meblağ-ı mezkûru alıb zimmetine geçirmiş validem hayatında çok defa talep etdi ise de vermeyib validem dahi bundan on iki sene mukaddem vefat eyledi meblağ-ı mezbûr bize mevrûs olub biz dahi defeatle talep eyledik ise de imtinâ' edib velhâsıl validemin vefatından üç sene mukaddem meblağ-ı mezkûru alıb halen zimmetinde olduğundan melağ-ı mezkûrların mezbûr yedinden tahsil ile tarafıma teslimi matlubumdur deyu da'vâ eylediği fi 20 Rebiülevvel Sene [1]318⁵⁶²

Müdde'ıye-i Mezbûr Feride

Sahife No: - Belge No: 73-259

Konu: Alacak Davası

Gıbbe's-sual müdde'â aleyh-i mezbûr Hasan Efendi cevâbında müdde'ıye-i mezbûrenin ber vech-i muharrer iddi'a eylediği on dört liranın asla aslı olmayıb ne almışım ve ne de bahçemi rehin etmişim ve bin yüz altmış kuruşa gelince müdeıye-i mezbûrenin validesi halam mezbûre Emine Hatun hayatında Cin Ali oğlu Edhem Efendi hânesinde mahzar-ı şuhûdda birâderim mezbûr Edhem Efendi vereseleri zimmetinde olan meblağ-ı mezkûr bin yüz altmış kuruşu karındaşım oğlu Hasan Efendi'den aldım bir akçe hakkım kalmadı deyu ikrâr edib ve bu vechile de yedime bir kıt'a sened vermiş idi sende-i mezkûr hala yedimnde olub yarın getirir ibraz ederim deyu cevâbı zabt olundu fi 20 Rebiüllevvel Sene [1]318⁵⁶³

Müdde'â Aleyh-i Mezbûr Hasan

Sahife No: - Belge No: 73-260

⁵⁶² 18 Temmuz 1900.

⁵⁶³ 18 Temmuz 1900.

Konu: Alacak Davası

Mezbûre Feride Hanım'dan ber vech-i muharrer mezbûr Hasan Efendi meblağ-ı mezbûr on dört lira zimmetinde sana deyni olduğunu iddi'a vechile buna şahidleri kimlerdir şöyle şahidlerim Halil Ağazâde Osman Efendi ve Hacı Süleyman Ağa'nın oğlu Mustafa Efendi ile nisadan Edhem Efendi zevcesi Hatice Hanım ve Hacı Süleyman Ağa zevcesi Selvi Hanım ve hemşirem Âbide ve kendi hemşirem Hatice ve zevcesi Fatmadır bunlarla isbat edeceğini beyân eyledi fi 20 Rebiüllevvel Sene [1]318⁵⁶⁴

Müdde'iyeye-i Mezbûre Feride

Sahife No: - Belge No: 74-261

Konu: Verâset Davası

Eğîn Kazası kurasından Pegir Karyesi ahâlisinden Hüseyin Efendi ibn-i İshak nâm kimesne meclis-i şer' de Bahçe Mahallesi ahâlisinden Ahmed bin Usta Mustafa nâm kimesne müvacehesinde Ortatepe Mahallesi ahâlisinden olub bundan akdem vefat eden Abdullah Ağa'nın verâseti sulbî kebir oğulları Mehmed ve Abdurrahman ve sulbiyye kebir kızı kainvalidem Penbe Hatun'a münhasıra olub ba'dehu ebnan-ı mezbûrdan mezbûr Abdurrahman dahi bila veled vefad vefat edib vareseti li-ebeveyn kız karındaşı Penbe ve karındaşı evvel vefat eden mezbûr Mehmed'in oğulları ve kızına mevrûs Penbe Hatun dahi bundan on sene mukaddem vefat edib verâseti zevci metrûke Osman bin Osman Efendi ile sulbî kebir oğlu hâlen Der-Aliyye'de sâkin Hasan ve sulbiyye kebir kızları karyede sâkine Naime Der-Aliyye'de sâkine Sedef ve Aşye'ye münhasıra ba'dehu kable'l-kısme Aşye dahi vefat edib zevci bana ve kızını Hafize'ye münhasıra olmağla müteveffa-yı evvel mezbûrun Abdullah Ağa'nın terekesinden olub mahalle-i Ortatepe'de vaki bir menzil arsası ve bir kıt'a malumu'l-hudud bağ ve bahçe mahallesinde Orta Değirmen'de kırk para itibarıyla on altı para hissesi beş hisse itibarıyla hums hisse-i şayia'ları şer'an kainvalidem kızını

⁵⁶⁴ 18 Temmuz 1900.

mezbûre Penbe Hatun'a isabet ederek oldahi ber vech-i muharrer vefatıyla bi'l-münasaha hums hissesi oğlu Hasan ve kızları mezbûran Naime ve Sedef ve mezbûr müteveffiyeye-i sâlise mezbûre mevrûs olub zevcem müteveffiyeye-i mezbûre Ayşe'nin hissesi dahi benimle kızı kızım mezbûre ve li-ebeveyn er ve kız karındaşları mezbûr Hasan ve mezbûrtan Naime ve Sedef'e mesele-i mirasımız vechile mevrûs olmuş idi maru'z-zikr arsa ve bağ ve değirmen on altı para hisseyi mezbûr Ahmed Der-Aliyye'de mezbûr Hasan'dan şiraen mütasarrıf olmuşum deyu fuzûli ve bi-gayrı hakk bizim hisselerimiz zabt ve tasarruf eder olmağla maru'l-beyân arsa ve bağ ve değirmenden bi'l-münasahahü'ş-şer'iyeye benim hisse-i irsiyyemden kifaye birle bana teslimi mezbûr Ahmed'e tenbih olunmak bi'l-verase muradımdır deyu da'vâ eylediği zabt olundu fi 24 Rebiülevvel Sene [1]318⁵⁶⁵

Müdde'î Mezbûr Hasan

Sahife No: - Belge No: 74-262

Konu: Verâset Davası

Gıbbe's-sual Müdde'â aleyh-i mezbûr Ahmed Ağa cevâbında maru'z-zikr arsa ve bağ ve on altı para değirmen hissesine şiraen halen vaz-ı yedini ikrâr edib yedimde bulunan koçan mucibince arsa ve bağ ve değirmen hissesini gerekse veresenden ebnan-ı mezbûran Mehmed ve Abdurrahman ve gerekse bint-i mezbûre müdde'î mezbûrun kaim validesi mezbûr Penbe Hanım hayatlarında mezbûre Penben'in oğlu hâlen Der-Aliyye'de bulunan mezbûr Hasan'a bey' etmeleriyle ol vechile emlâk ı değirmen-i mezkûr mezbûr Hasan'ın mülk-i zimmeti olub ol dahi bana semen-i m'âlûme Der-Aliyye'de bey' etdi takrîre dahi mahallemiz imamı Hoca Ahmed Efendi'yi dahi vekil etmiş idi ol dahi buradan memuru havalesini üzerime takrîr birle iktiza eden koçanı bi'n-nazm Tapu kaleminden yedime i'ta olunmuşdur koçan-ı mezkûru yazını Pazarertesi günü getirib ibraz ederim hatta mezbûr Mehmed ve Abdurrahman emlâk-i mezkûrlarda olan hisselerini mezsür Hasan'a bey'î takrîre mezbûr Hüseyin Efendi'yi bâ-hüccet-i şer'iyeye vesile etmişler idi hüccet-i mezkûr

⁵⁶⁵ 22 Temmuz 1900.

mezbûr Hüseyin Efendi yedindedir çıkarsın deyu emlâk-ı mezkûrelere bâ-koçan mutasarrıfım dedikde zabt olundu fi 24 Rebiüvvel Sene [1]318⁵⁶⁶

Müdde‘â Aleyh-i Mezbûr Ahmed

Sahife No: - Belge No: 74-263

Konu: Verâset Davası

Müdde‘î Ahmed Ağa yedinde bulunan fi 2 Teşrinievvel Sene 315⁵⁶⁷ tarihli resmi emlâk koçanını ibraz etmekle evvelen müdde‘î mezbûr Hüseyin Efendi verâseti müvacehesinde isbat olsun ba‘dehu muhakeme oluruz deyu verâsetini inkâr eylediğini fi 29 Rebiulevvel Sene [1]318⁵⁶⁸

Müdde‘â Aleyh-i Mezbûr

Sahife No: - Belge No: 74-264

Konu: Verâset Davası

Müteveffa-yı evvel mezbûr Abdulah Ağa'nın ber vech-i muharrer veresesinden olduğuna müdde‘î mezbûr Hüseyin Efendi'den beyyine talep olunub ber vech-i muharrer isbat-ı verâset edeceğini beyân ve Cum'aertesi günü getireceğini olvechile Cum'a ertesine ta'lik olundu fi 29 Rebiulevvel Sene [1]318⁵⁶⁹

Sahife No: - Belge No: 75-265

Konu: Verâset Davası

Eğin Kazası'na mülhak Ağın Nahiyesi'ne tâbi Zabolbar Karyesi ahâlisinden iken bundan akdem vefat eden Odabaşı oğlu Mustafa Efendi ibn-i Osman Efendi ibn-i Bekir Ağa'nın verâset zevcesi Ayşe bint-i Mehmed bana mülk pederi mezbûr Osman Efendi ve sulbî sağır oğlu Halil ve sağıre kızı Nesibe ve kebire kızları Şadiye ve Ayşe-i Sıddık'aya münhasıra olduğu nümayun oldukdan sonra sağıran-ı mezbûran tesviye-i umurlarına bâ-hüccet-i şer'iyeye mansub vasîleri cedleri mezbûr oman

⁵⁶⁶ 22 Temmuz 1900.

⁵⁶⁷ 14 Ekim 1899.

⁵⁶⁸ 16 Temmuz 1900.

⁵⁶⁹ 16 Temmuz 1900.

Efendi kaza-i mezkûre Bidayet Mahkemesi'nde makud-ı meclis-i şer'î münirde müteveffa-yı mezbûrun medyunu Huruc Karyesi ahâlisinden İbrahim Efendi ibn-i Halil mahzarında ben müteveffa-yı mezbûrun pederi ve sağiran-ı mezbûranla mezbûrtan Şadiye ve Ayşe Sıddıka'dan her biri oğlu müteveffa-yı mezbûrun firaşından hâsıl ve hasile oğlu ve kızları olub gâibe-i ani'l-meclis mezbûre Ayşe dahi zevciye-i menkûha-i metrûke olvechile oğlu müteveffa-yı mezbûrun verâseti benimle onlara münhasıradır ve benimle onlardan gayrı vârisi ve terekesine müstehak-ı âharı olayıb oğlum müteveffa-yı mezbûrun hayatında mezbûr İbrahim Efendi zimmetinde alacak alacak hakkı olan kırk kuruş kıbeli-ahz ve'l-istifa vefat etmekle meblağ-ı mezbûr mesele-i mirasımız vechile benimle vasîleri olduğum sağırân-ı mezbûran ve kebire kızları mezbûrtan mevrûs olduğundan meblağ-ı mezbûru bi-kaderi'l-husûs beynimizde iktisam etmek üzere halen bizde edâ ve teslime mezbûr İbrahim Efendi'ye kıbel-i şer'den tenbih olunmak muradıdır deyu mezbûrtanla da'vâ etdik de oldahi deyn-i meblağ-ı mezbûra tâliben ikraz müdde'î mezbûrun ber vech-i muharrer verâset müdde'âsını inkâr edecek müdde'î mezur ber vech-i muharrer müddasına mutâbık beyyine taleb olundukda Sink Karyesi ahâlisinden Şakir Efendi ibn-i Osman Ağa ve Hazahpur Karyesi ahâlisinden Hüseyin Efendi ibn-i Ali nâm kimesneler li-eceli'ş-şahede meclis-i mezkûre hâzırân olub eserü'l-istişhad filhakika işbu müdde'î mezbûr Osman Efendi ibn-i Bekir müteveffa-yı mezbûrun pederi ve mezbûre Ayşe dahi zevcesi ve sağiran-ı mezbûr ile mezbûrtan Şadiye ve Sıddıka'dan her biri müteveffa-yı mezbûrun ferasından hâsıl ve hâsile sulbî sağır oğlu ve sulbiyye sağire ve kebire kızları olmalarıyla olvechile müteveffa-yı mezbûrun verâseti bunlarda münhasıradır ve bunlardan gayrı vârisi ve terekesine müstehak-ı âharı olduğu malumumuzdur değildir ve muskit re'yleri mezkûr zabur yarkayasıdır biz bu husûsa bu vech üzere şâhidleriz ve şehâdet dahi ederiz deyu her bir bil-müvacehe ber nehc-i şer'î edâ-yı şehâdet-i şer'iyye etmeleriyle zabt olundu fi 6 Rebuülahir Sene [1]318⁵⁷⁰

---

⁵⁷⁰ 3 Ağustos 1900.

Şâhid-i Mezbûr	Şâhid-i Mezbûr	Şâhid-i Mezbûr	Şâhid-i Mezbûr
Şakir Efendi	Hasan Efendi		
Müdde‘i-i aleyh -i Mezbûr	Müdde‘i Vasî Mezbûr		
İbrahim Efendi	Osman Efendi		

Sahife No: - Belge No: 75-266

Konu: Verâset Davası

Verese-i mezbûrdan ebun(?) ve sağiran-ı mezbûranın vasîleri mezbûr Osman Efendi ve zatları şâhidan-ı mezbûran Hüseyin ve Şakir Efendi ve İbrahim Efendi ta’rifleriyle muarefe ebnan-ı mezbûrtan Şadiye ve Ayşe Sıddıka’dan her birine meclis-i mezkûrda bi’l-asale ve bi’l-vesaye takrîr-i kelim edib murisimiz müteveffa-yı mezbûr Mustafa Efendi’nin hayatında Der-Aliyye’de defter-i Hâkânî tarafından Kütahya Sancağı’nda yoklama memuriyetinde bulunduğu cihetle yoklama memuriyetince kendisine nizam vechile istihkakı-i mütebakiyesini sancağ-ı mezkûrda Defterhâne-i Nezaret-i Celilesi’ne gelmiş olan mebeliğ nezaret-i müşarun ileyhadan taleb ve da’vâ ve ahz ve ledeyi’l-hücce muhakeme ve muhasamaya ve makbuzunu tarafımızda irsal ve teslime ve ledeyi’l-iktiza âharı tevkil ve anı lehu ve husûs-î mezkûrun mütevakıf olduğu umurun küllisine Ençiti Karyesi ahâlisinden olup hâlen Der-Aliyye’de Soğukçeşme Telgrafhânesi’nde (**sahife 76:**) müstahdem Mustafa Efendi ibn-i Ahmed nâm kimesneyi vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sahiha-i şer‘iyye ile tarafımızdan bi’l-âsale ve bi’l-vesaye kabulüne mevkufe vekil ve naib-i menab nasb ve ta’yin eyledik dedikleri zabt olundu fi 6 Rebuülahir Sene [1]318⁵⁷¹

Şâhid-i Mezbûre	Şâhid-i Mezbûre	ibn Vasî Mukırr-ı Mezbûr Osman Efendi
-----------------	-----------------	---------------------------------------

Sahife No: - Belge No: 76-267

⁵⁷¹ 3 Ağustos 1900.

Konu: Verâset Davası

İbn-i vasî mezbûr Osman Efendi ve zatlarını muarefeler olduğumuz bintan-ı mezbûrtan Şadiye ve Ayşe Sıddıka Hanımlardan her biri ber vech-i muharrer huzur-ı şer‘den bi’l-asale ve bi’l-vesaye ve bi’l-verese ber minval-i meşruh takrîr ve nasb vekil etmeleriyle imzaları tahtında bulunan mühür ve barmaklar dahi mezbûr ve mezbûrtanın olduğunu tasdik ederiz fi 6 Rebûlahir Sene [1]318⁵⁷²

Mezbûr İbrahim Efendi	Mezbûr Halil Efendi	Mezbûr Şakir Efendi
-----------------------	---------------------	---------------------

Sahife No: - Belge No: 76-268

Konu: Alacak Davası

73’üncü sahifede muharrer zabıtta müdde‘iye-i mezbûre Feride Hatun göstermiş olduğu şâhidleri getirmeyib ityan-ı beyyinedan izhar-ı aczden tahlife tâlibe olmağın müdde‘iye-i mezbûre ber vech-i muharrer iddi‘ası vechile meblağ-ı müdde‘â-yı mezbûr on dört Lira-yı Osmanî zimmetde deyni olub müdde‘iye-i mezbûreye deynimdir deyu mahzar-ı şuhudda târih-i mezkûrda ikârr-ı deyn etmediğine müdde‘â aleyh-i mezbûr Hasan Efendi bi’l-mücvacehe yemin billahi’l-azim etmeğın mucibince müdde‘iye-i mezbûre Feride Hatun meblağ-ı mezkûr on dört lira için müdde‘â aleyh-i Hasan Efendi’ye bila beyyine muârazadan men olundu fi 12 Rebiûlahir Sene [1]318⁵⁷³

Müdde‘â Aleyh-i Mezbûr Hasan	Müdde‘iye-i Mezbûre Feride
---------------------------------	-------------------------------

Müdde‘iye-i mezbûre Feride Hatun barmağı olduğu tasdik kılındı fi 12 Rebiûlahir Sene [1]318

Mübaşir	Muhzır
---------	--------

Sahife No: - Belge No: 77-269

⁵⁷² 3 Ağustos 1900.

⁵⁷³ 9 Ağustos 1900.

Konu: Alacak Davası

Eğin Kazası mahallâtından Karib Kavarı(?) Mahallesi mütemekkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Nedroğlu Gürcü esnafından Sergiyas veledi Karebet veledi Esteyan'ın verâseti zevce-i metrûkesi Nazenin bint-i Milkon ile li-ebeveyn kız karındaşı gâibetü ani'l-beled Maryem bint-i merkum Karabet ve li-ebeveyn amcası oğulları Hazar(?) Meşes ve gâiban-ı ani'l-beled Esteyan ve Bedros veledi Onannes veledi merkum Esteyan'a münhasıra olduğu bi'l-ihbar nümâyân olduktan sonra verese-i merkumdan mu'arrefetü'ş-şahıs zevce-i merküme Nazenin Hatun tarafından husûs-î âti'l-beyânda vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sahiha-i şer'yye ile vekil-i müseccil-i şer'isi Kilise-yi Süfla Mahallesi ahâlisinden Kuyumcu oğlu Karebet Efendi veledi Keyork meclis-i şer'yyede yine vereseden gâiban-ı merkumanın tesviye-i umurlarına kıbel-i şer den kayyum nasb olunan er karındaşları merkum Moseş nefesine asâleten ve karındaşları merkuman-ı bi'l-kıyam müvacehesinde bi'l-vekâle üzerine da'vâ edib yedimde olub fi 1 Şevval Sene 318⁵⁷⁴ tarihiyle müverrih müteveffa-yı merkum Sergiyas'ın kendi hattıyla mümza bir kıt'a sened mucibince zevcesi müvekkilem mezbûre Nazenin'in hayatında malından ve yedinden iktiraz ve kabz eylediği iki yüz seksen yedi aded Lira-yı Osmanî zimmetinde alacak hakkı olub hatta hayatında tarih-i sened-i mezkûrda hânesinde mahzar-ı şuhudda meblağ-ı merkum 287 Lira-yı Osmanî zevcesi müvekkilem mezbûre Nazenin Hatun zimmetinde cihet-i karzdan deyni olduğu ikrâr ve işhad dahi edib meblağ-ı mezkûru müvekkilem mezbûreye kable'l-edâ ve'l-ifa fevt olmağla meblağ-ı mezkûr 287 liradan yüz elli lirasını hâlen bana bi'l-verase vazıu'l-yed olduğu murisi müteveffa-yı merkum Sergiyas'ın tereke-i vâfiyesinden almak üzere müvekkilem mezbûreye edâ ve teslim merkum Moşes'e kıbel-i şer'den tenbih olunmak bi'l-vekâle matlubumdur deyu sened-i mezkûru ibrazıyla bâkîsi olan 137 liranın dahi ba'dehu taleb ve iddi'ası bâki kalmak üzere da'vâ eylediği fi 12 Rebiülahir Sene [1]319⁵⁷⁵

Müdde'î Vekil-i Mümâ ileyh Karebet Efendi

⁵⁷⁴ 22 Ocak 1901.

⁵⁷⁵ 29 Temmuz 1901.

Sahife No: - Belge No: 77-270

Konu: Alacak Davası

Müdde'â aleyh-i merkum Moşes'den Gıbbe's-sual cevâbında müteveffa-yı merkumun terekesine vaz-ı yedini ve müdde'î vekil mümâ ileyh Karebet Efendi'nin ber vech-i muharrer iddi'ası vechile zevcesi müvekkile-i merküme Nazenin hayatında mebalğ-ı mezkûr 287 aded Liray-yı Osmanî borcu olduğunu bi'l-verase külliyyen inkâr eyledi fi 12 Rebiülahir Sene [1]319⁵⁷⁶

Müdde'â Aleyh-i Merkum Moşes

Sahife No: - Belge No: 77-271

Konu: Alacak Davası

Müdde'î vekil-i mümâ ileyh Karebet Efendi'den ber vech-i muharrer mazmun ve ikâr-ı kati' mezkûr müdde'âsına mutâbık beyyine talep olundukda husûs-î mezkûrda şâhidleri Tutuh oğlu Mahallesi'nden eskici oğlu Bağdisor veledi Bogos ve Arab oğlu Mahallesi ahâlisinden demirci esnafından Haçatur veledi Barsam ve Misak oğlu Mahallesi ahilisinden Nedr oğlu kürkçü Artin veledi Kirkor ve Demirci Barsam olduğunu ve daha başka şâhid var ise de müvekkileme sual eder irae ederim ve ber vech-i muharrer şâhidleri ikâme ile isbet-ı müdde'â edeceği bi'l-vekâle beyân ederim fi 12 Rebiülahir Sene [1]319⁵⁷⁷

Müdde'î Vekil-i Mümâ ileyh

Sahife No: - Belge No: 77-272

Konu: Alacak Davası

Müdde'î vekil-i mezbûr Karebet Efendi'nin ber vech-i bâlâ göstermiş olduğu şâhidlerden merkuman Eskici oğlu Bağdisor veledi Bogos ve Nedr oğlu Gürcü Artin veledi Kirkor'dan her biri meclis-i şer'e hâzırân olub istişhad olunduklarında filhakika müteveffa-yı merkum Nedr oğlu merkum Sergiyas veledi Karebet veledi

⁵⁷⁶ 29 Temmuz 1901.

⁵⁷⁷ 29 Temmuz 1901.

Esteyan sağlığından geçen u yüz doksana senesi Őevval'l-Mkerrem'in birinci günü tarihinde kendi hânesinde bize Şöyle takrîr eylediği zevcem müvekkile-i merkme Nazenin yedinden meblağ-ı mezkûr iki yüz seksen yedi Lira-yı Osmanî iktiraz ve ahz eyledim zimmetimde deynim ve borcumdur (**sahife 78:**) siz de Allah için Şâhid olun deyu bu vechile ikrâr ve bizi işhad edib ve tarih-i mezkûrda dahi kendi hattı izasıyla da sened-i mezkûru tahrîr ve zevcesi müvekkile-i merkme yedine i'ta eyledi sened-i mezkûrda bulunan imza dahi müteveffa-yı merkumun kendi imzasıdır biz bu husûsa bu vech üzere Şâhidleriz ve Şehâdet dahi ederiz deyu bi'l-müvacehe ed-yı Şehâdet-i Şer'iyeye etmeleriyle zabt olundu fi 13 Rebiülâhir Sene [1]318⁵⁷⁸

Müdde' Aleyh-i Asıl ve Kayyum Merkum Moşes Veleği Ohannes	Şâhid-i Merkum Artin Veleği Kirkor	Şâhid-i Mezbûr Bağdisor veledi Bagos	Müdde'i Vekili Mezbur
---	---------------------------------------	--	-----------------------------

Sahife No: - Belge No: 78-273

Konu: Alacak Davası

Şâhidan-ı merkuman mensub oldukları mahallelerin heyet-i ihtiyarilerinden sırran ledeyi't-tezkiye makbl'Ő-Şehade oldukları ihbar ve iŐa'r olunu badehu yine Şâhidan-ı mezbûranın alenen tezkiyeleri bi'l-icra makblŐ-Şehade olduklarını zirde muharrer (...) ihbar etmeleriyle işbu mahalle Şerh kaydedirildi fi 12 Cemaziyelevvel Sene [1]318⁵⁷⁹

Ariki Mahallesi'nden (...) oğlu Tamik Ağa	Karib Kavar'ından Kanan(?) oğlu Ohannes Veleği Karabet	Süfla Mahallesi'nden Nehar(?) Oğlu Serges
Arab Oğlu Mahallesinden Mesak oğlu Kesar	Müdde' Nuri Ağa	

⁵⁷⁸ 30 Temmuz 1901.

⁵⁷⁹ 27 Ağustos 1901.

Sahife No: - Belge No: 78-274

Konu: Alacak Davası

Şâhid-i merkuman ber vech-i muharrer sırran ve alenen tezkiyeleri ba'de'l-icra müddiye-i zevce-i mezbûre alacağı olan meblağ-ı mekur 287 aded lirayı zevci müteveffa-yı merkum Sergiyas'dan hayatında ve ba'd-ı vefata almadığına ve meblağ-ı mezkûre mahsuben bir şey almadığına ve bir mahalle havaleten almadığına ve hâlen müteveffa-yı mezbûr alacak hakkı olduğuna ve ber vechile malından ihrac etmediğine şer'an yemini lazım gelib teklif olundukda bi't-taleb bi'l-müvacehe yemin billahi'l-azim etmeğini mucibince meblağ-ı merkum tereke-i müteveffa-yı merkumdan olmak üzere hükm-i şer'î lâhık oldu fi 12 Cemaziyelevvel Sene [1]318⁵⁸⁰

Vâris-i Hâzır-ı Merkum Zevce-i Mezbûre Nazenin Moşes

Sahife No: - Belge No: 79-275

Konu: Alacak Davası

Eğın Kazası'na mülhak Ağın Nayesi kurâsından Saraycık Karyesi ahâlisinden el-Hâc Bekir Efendi bin Abdullah nâm kimesne meclis-i şer'de kaza-i mezkûre Mal Müdürü ve zikr-i âti eşyalara bi'l-emane vazıu'l-yed bulunan Ziya Efendi ibn-i Mustafa Efendi mahzarında işbu tarih-i zabıtdan dört sene mukaddem karye-i mezkûrede vaki hâneme sârik girerek işbu meclis-i şer'de mevcut ve muyane olunan yirmi yedi parçalı bir sim kemer ve otuz kuruş kıymetli bir sim(...)kutu ve 60 kuruş kıymetli bir basma saat maa köstek ve yüz kuruş kıymetli bir ufak elmas yüzle diğer eşyalarımâ sirkat olunarak sârik-ı evi Uşaklı Mehmed Malatya'da eşyaları furuht ederken hükümet marifetiyle tutularak eşyalarla buraya getirilirken esna-i rahda firarla mezkûr eşyalar buraya teslim olunub burada dahi hükümet ve mahkeme marifetiyle tarafıma teslim olunmuşdu Malatya Mutasarrıfılığı canibinden eşya-i mezkûrlar hakkında ne vechile muamele olunmuş olduğu sual olunarak eşya-i mezkûre ise

⁵⁸⁰ 7 Eylül 1900.

benim kendi malım olub müdür-i mümâ ileyh eşya-i mezkûrları bi'l-emane zabt ve vaz-ı yed olmağla eşya-i mezkûrlar benim malım olduğuna dair isbatım müheyya olub şâhidlerim istima'yla eşya-i mezkûrların tarafıma teslimi matlubumdur deyu da'vâ eylediği fi 14 Cemaziyelevvel Sene [1]318⁵⁸¹

Müdde'î Mümâ ileyh

Sahife No: - Belge No: 79-276

Konu: Alacak Davası

Lede's-sual müdür-i mümâ ileyhın bi'l-emane eşya-i mezkûrlara vaz-ı yed bulunduğ ve müdde'î mümâ ileyhın maada müdde'âsını inkâr eylediği fi 14 Cemaziyelevvel Sene [1]318⁵⁸²

Müdür-i Mümâ ileyh

Sahife No: - Belge No: 79-277

Konu: Alacak Davası

Müdde'î mümâ ileyhle el-Hâc Bekir Efendi'den ber vech-i muharrer müdde'âsına mutâbık beyyine taleb olundukda husûs-î mezkûrdan şâhidleri Saraycık Karyeli Hacı Keleş Ağazâde Vakkas Efendi ve Saraycık Karyeli Yusuf Ağa ibn-i Mustafa nâm kimesneler ile isbat edeceğını beyân fi 14 Cemaziyelevvel Sene [1]318⁵⁸³

Müdde'î Mümâ ileyh

Sahife No: - Belge No: 79-278

Konu: Alacak Davası

Müdde'î mümâ ileyhın göstermiş oldukları mezbûran Vakkas Efendi ibn-i Hacı Keleşzâde ve Yusuf bin Mustafa nâm kimesneler li-eceliş şehade meclis-i şer'e gelib eserü'l-istişdah ve fi hakika işbu meclis-i şer'de muayene olunan maru'z-zikr sim

⁵⁸¹ 9 Eylül 1900.

⁵⁸² 9 Eylül 1900.

⁵⁸³ 9 Eylül 1900.

kemer ve kutu ve saat ve yüzük müdde'î mezbûr Hacı Bekir Efendi'nin kendi malıdır biz bu husûsa bu vech üzere şâhidleriz ve şehâdet dahi ediriz deyu her biri bi'l-müvacehe ber nehc-i şer'î edâ-yı şehâdet-i şer'iyeye etmeleriyle zabt olundu fi 14 Cemaziyelevvel Sene [1]318⁵⁸⁴

Müdde'â Aleyh-i	Şâhid-i Mezbûr	Şâhid-i Mezbûr
Müdür-i Mümâ ileyh	Yusuf	Vakkas

Sahife No: - Belge No: 80-279

Konu: Boşanma Davası

Eğin Kazası Nefs Kasabası mahallâtından Yağmurdere Mahallesi'nde sâkine Fatma bint-i Osman tarafından husûs-î âti'l-beyân da'vâya vekâlet-i âmme ile vekil-i şer'isi pederi mezbûr Osman Ağa ibn-i İbrahim nâm kimesne kaza-i mezkûre Bidayet Mahkemesi dairesinde mahkeme-i şer'iyeye mahsus odada makud-ı meclis-i şer'î münirde kasaba-i mezbûrenin Naib Mahallesi ahâlisinden ve Asâkir-i Nizâmiye-i Şâhâne Arabgir'de aramsaz Yetmiş Dördüncü Alayı'nın Dördüncü Taburu'nun Birinci Bölüğü Onbirinci Takım efradından Berber Hasan oğlu Hasan bin Ömer nâm kimesne müvacehesinde bi'l-vekâle üzerine da'vâ edib kızım ve müvekkilem mezbûre Fatma mezbûr Hasan'ın taht-ı nikâhında bulunduğu halde bundan bir ay mütecâviz mezbûr Hasan mezbûr Arabgir'den burada bulunan er karındaşı İbrahim'e kağıt yazıp zevcem mezubre Fatma'yı terk etdim pederi hânesine gönderesiniz deyu bu vechile emri üzere karındaşı mezbûr İbrahim dahi kızım mezbûreyi hâneme gönderib ben dahi eşyalarını talep ederek karındaşımdan aldım olvehile kızım mezbûreyi boşamış olduğundan mezbûr Hasan zimmetinde mehr-i müeccelesi olan beş yüz elli bir kuruş ile iddet-i nafaka-i m'âlûmesini mezbûr Hasan'dan bi'l-vekâle talep ederim deyu da'vâ eylediği zabt olundu fi 24 Cemaziyelevvel Sene [1]318⁵⁸⁵

Müdde'î Vekil-i Mezbûr Osman

Sahife No: - Belge No: 80-280

⁵⁸⁴ 9 Eylül 1900.

⁵⁸⁵ 19 Eylül 1900.

Konu: Boşanma Davası

Gıbbe's-sual mezbûr Hasan Ağa cevâbında müvekkile-i mezbûre Fatma benim halen taht-ı nikâhımda olub müdde'î vekil-i mezbûrun ber vech-i muharrer iddi'ası vechile kızı ve müvekkilesi zevcem mezbûre Fatma'yı terk etmeyib ve boşamamışım ve o misilli mektub dahi karındaşım mezbûr İbrahim yazmamışım zevcem müvekkile-i mezbûrenin hâlen taht-ı nikâhımda olduğu cihetle hâneme gelmesini talep ederim pederi ve vekil-i müdde'î mezbûr Osman Ağa'ya cânib-i şer'den tenbih olunmak muradımdır deyu zevcem mezbûreyi boşadığını mektubunu inkâr eylediği fi 24 Cemaziyelevvel Sene [1]318⁵⁸⁶

Müdde'â Aleyh -i Mezbûr Osman

Sahife No: - Belge No: 80-281

Konu: Boşanma Davası

Müdde'î mezbûr Osman tekrar bi'l-vekale iddi'asında mezbûr Hasan'ın ber vech-i muharrer karındaşı mezbûr İbrahim tarafına göndermiş olduğu kağıdı mezbûr İbrahim ile maan celb ve kıraat-ı birle anda zevcesi mezbûreyi taklik etdim deyu yazmış mühür dahi kendisinin mührü olub takbik edib âna göre icab-ı şer'isi icra buyurulmak keza bi'l-vekâle muradımdır dedikde fi 24 Cemaziyelevvel Sene [1]318⁵⁸⁷

Müdde'î Vekil-i Mezbûr

Sahife No: - Belge No: 80-282

Konu: Boşanma Davası

Müdde'î mezbûrun iddi'ası vechile mezbûr İbrahim celb ve yedinde bulunan mektub-i mezbûru ibrazla kıraat olundukda karındaşı mezbûr İbrahim'i vekil ederek yengenizi pederi evine gönderesin bendeniz ânı tatlik etdim bir dahi bir eşya

⁵⁸⁶ 19 Eylül 1900.

⁵⁸⁷ 19 Eylül 1900.

vermeyesiniz eşyalarını defter edesiniz ve buna dair bir takım kelimeler ve âhirinde göndermişsiniz vallah ve billâh Eğin'e getirmem deyu bu vechile tahrîr olunmuşlar olduğundan mezbûr Hasan'dan lede's-sual mührü kendisinin olduğunu ifâde ile karındaşım hâzır-ı mezbûr İbrahim'e çok kağıd yazmışım lâkin böyle kâğıt yazmamışım asla derun-i kağıdda olan zevcem mezure hakkında pederi evine gitsin tatlik ve boşadım ve terk etdim deyu bu misilli kâğıt yazmış değilim ve benim dahi okumam ve yazmam yokdur deyu velhasıl zevcesi mezbûreyi tatlik ve terk etmeyib müdde'î vekil-i mezbûrun ber vech-i muharrer müdde'âsını külliye inkârıyla zevcesi mezbûrenin hânesine gelmesini taleb ve idiada bulunduğu fi 24 Cemaziyelevvel Sene [1]318⁵⁸⁸

Müdde'â Aleyh-i Mezbûr Hasan

Sahife No: - Belge No: 81-283

Konu: Boşanma Davası

Müdde'â aleyh-i mezbûr Hasan'ın ber vech-i muharrer inkârıyla müdde'î vekil mezbûr Osman Ağa'dan ber minval-i muharrer mezbûr Hasan zevcesi mezbûr Fatma'yı tatlik etmiş olduğu müdde'âsına mutâbık beyyine taleb olundukda ikâme-i beyyine edeceğini beyânla husûs-î mezkûrda şâhidlerin kimler olduğu sual olundukda burada bulunan Asâkir-i Şahâne'den Harputlu Mehmed Çavuş ve Taşdibi Mahallesi'nden Paşaoğlu Mustafa Mustafa ve karındaşı Edhem ve Tüfenkçi Koçanlı Hüseyin şimdi burada şâhidlerim bunlardır gider getiririm deyu beyân eylediği fi 24 Cemaziyelvvel Sene [1]318⁵⁸⁹

Müdde'î Vekil-i Mezbûr Osman

Sahife No: - Belge No: 81-284

Konu: Alacak Davası

Eğin Kazası'nın Süfla Mahallesi'nde sâkin iken bundan dört sene mukaddem fevt olan teba-i Devlet-i Aliyye'nin Ermeni Milleti'nden Vartabit oğlu Makardic veledi

⁵⁸⁸ 19 Eylül 1900.

⁵⁸⁹ 19 Eylül 1900.

Aleksander verâseti zevce-i metrukesi Serpuhi bint-i Bogos ile sulbî kebir oğulları Hokâs(?) ve Serges ve sulbî sağır oğulları Artin ve Kirkor ve sulbiyye kebire kızı Takohi(?) ve sulbiyye sağıre kızı Haykanuş'a münhasıra olduğu bi'l-ihbar inde'ş-şer'î i'l-enver zâhir ve mütehakkık oldukdan sonra verese-i mezbûrundan ashab-ı arzuhal-i nefsinden asıl ve sağırun-i mezbûrun Artin ve Kirkor ve Haykanuş'un hisse-i irsiyyelerini ahza ve tesviye-i umurlarına tarafı-ı şer'den me'zure ve mansube zevce-i mezbûre Serpuhi kaza-i mezkûre Bidayet Mahkemesi'nde ma'kud-i meclis-i şer'de kasaba-i merkümenin Encuduzi(?) Mahallesi'nde sâkin iken kezalik dört sene mukaddem vefat eden teba-i müşarun ileyhanın Ermeni Milleti'nden Madik oğlu Haçatur veledi Kirkor'un zevce-i metrûkesi ve sulbiyye kebire kızları olup davetiye ve ihbarnâme-i şer'iiyelere temerrüd ve imtinâ ve adem-i itaatle celb ve isfarları(?) mümkün olamayan kaza-i mezkûrun Misakoğlu Mahallesi'nde sâkineler Seltan(?) ve Marise ve Akabet ve Havlica'nın hukuklarını muhafaza etmek için müdde'iyeyi mezbûrenin talebiyle Mecelle'nin 1814'üncü maddesine tevfikân vekil-i musahhar nasb ve ta'yin olunan mütekavelat-ı muharreri Talat Efendi ibn-i Ebubekir müvacehesinde müteveffa-yı evvel-i merkum Madik oğlu Haçatur hayatında murisimiz müteveffa-yı merkum Makardic veledi Sergis'in kezalik hayatında malından ve yedinden ikraz ve kabz ve umuruna sarf ile istihlâk eylediği otuz adet Osmanlı altınından gayr-ı ez teslimat sahhe'l-bâki zevcim ve murisimiz müteveffa-yı sani merkum Makardic'in müteveffa-yı evvel merkum Haçatur zimmetinde on beş lira alacak hakkı olup kable'l-edâ ve'l-ifa merkuman Haçatur ve Makardic vefat eylediklerinden meblağ-ı mezkûr on beş lira benimle gâibun-i ani'l-meclis mezbûrun Hodkâs ve Serges ve Artin ve Kirkor ve Takohi(?) ve Haykanuş'a mevrûs olmuş ve hatta zevce-i merküme-i Seltan meblağ-ı mütebaki-i mezkûr on beş lira zevci ve murisi müteveffa-yı evvel merkum Haçatur'un zevcim ve murisimiz müteveffa-yı sani merkum Makardic'e deyni olduğunu(...)sene mukaddem Eğin'de Ermeni Kilisesi'nde mahzar-ı şuhudda tâliben ikrâr ve itiraf dahi eylemiş olmağla meblağ-ı mütebaki-i mezkûr on beş lira mûrisimiz müteveffa-yı evvel mezbûr Haçatur'un vazıu'l-yed oldukları tereke-i vafiyesinden olmak üzere bana ve verese siğar ve gâibun-ı mezbûruna edâ ve teslime müvekkillerine izafetle vekil-i hâzır-ı mezbûr Talat Efendi'ye tenbih olunmak bi'l-asale ve bi'l-vesaye matlubumdur deyu ba'de'd-

da'vâ ve'l-ishintak vekil-i hâzır-ı mûmâ ileyh Talat Efendi dahi cevâbında müvekkileleri mûrisleri müteveffa-yı merkur Haçatur'un ber vech-i muharrer tereke-i vâfiyesine bi'l-verâse vazıu'l-yed olduklarını ve mûrisleri müteveffa-yı evvel mezbûr Haçatur'un müteveffa-yı sani merkur Makardic'e deyni bulunduğunu külliyyen inkâr eylediği fi 3 Cemaziyelahir Sene [1]318⁵⁹⁰

Sahife No: - Belge No: 82-285

Konu: Alacak Davası

Müdde'ıye-i merkûme Serpuhi Hatun'dan ber vech-i muharrer müdde'âsına mutâbık beyyine taleb edildiği fi 3 Cemaziyelahir Sene 318⁵⁹¹ müdde'ıye-i merkûme evvelen müteveffa-yı merkur Haçatur'un verâseti zevcesi müvekkile-i merkur Seltan ve kızları Marise ve Akabet ve Havlıca'ya münhasıra olub ve bunlardan gayrı vârisi ve terekesine müstehak-ı âharı olmayıb ve terekesine dahi dahi vereseleri mezbûran hâlen bi'l-verase vaziatü'l-yed olduklarını Encuduzi(?) Mahallesi mütemekkinlerinden Menet oğlu Esteyan veledi Mihal ve Markar oğlu Mağdisi Keyork veledi Karebet nâm kimesnelerin şehâdetleriyle bi'l-müvacehe isbat eylediği fi 3 Cemaziyelahir Sene [1]318⁵⁹²

Vekil-i Müsahhar Mûmâ ileyh	Şâhid-i Merkur Mağdisi Keyork veledi Gâib	Şâhid-i Merkur Esteyan veledi Mihal
--------------------------------	--	--

Sahife No: - Belge No: 82-286

Konu: Alacak Davası

Ba'dehu müdde'ıye-i asıl ve vasıyye-i merkûme Serpuhi'den meblağ-ı müdde'âya mutâbık beyyine taleb olundukda cevâbında husûs-î mezkûrda şuhûd-i şahsiyyem olmayıb meblağ-ı mezkûra dair müteveffa-yı merkur Haçatur'un zimmetinde deyni olduğuna kendi hatt ve imzasıyla bir kıt'a senedi vardır deyu sened-i mezkûru ibrazıyla da'vâ edib sened-i mezkûra nazar olundukda sened-i mezkûra pul vaz' olunmayıb âdi kâğıt üzerine muharrer olduğu görülmekle Damga Nizamnâmesi'nin

⁵⁹⁰ 28 Eylül 1900.

⁵⁹¹ 28 Eylül 1900.

⁵⁹² 28 Eylül 1900.

yirmi birinci maddesine tevfikân nisbî pul vaz' ve yüzde üç kuruş ceza-yı nakdî alınması iktiza eylediği ve ba'dehu mukakemeleri icra olunacağı usulen lazım gelen pul vaz' ve ceza-yı nakdîsi olan doksan kuruş ahz olunarak sened-i mezkûr Ermeniyyü'l-ibare olub Türkçe'ye olunarak müdde'îye-i merkûme Serpuhi yine vekil-i müsahhar mümâ ileyh Talat Efendi müvacehesinde ve yedimde olub müteveffa-yı merkum Haçatur'un kendi hatt ve imzasını havi Türkçe'ye tercüme olunan fi 3 Şevval Sene 308⁵⁹³ ve fi 3 kânunuevvel sene 306⁵⁹⁴ tarihiyle müverrih bir kıt'a deyn senedi mucibince müteveffa-yı merkum Haçatur sağlığında mûrisimiz zevcim müteveffa-yı merkum Makardic'in yedinden cihet-i karzdan otuz aded Lira-yı Osmanî ahz ve istikraz edib her kaç mah mürûr eder ise icâb eden güzesteysiyle beraber istediği anda tamamen edâ edib işbu senedini kurtarayım deyib sened-i mezkûr i'ta ederek sened-i mezkûr zahrında muharrer tevârih-i mutlaka ile on beş lirasını teslim mütebaki on beş Lira-yı Osmanî alacağı deyn kalıb kable'l-edâ merkum Haçatur fevt ve murisimiz dahi kıbeli-ahz fevt olmalarıyla meblağ-ı mütebâki mezkûr-ı müvekkileleri merkumanın bi'l-verase vazia'tü'l-yed oldukları terekesinden olmak üzere bize edâya vekil-i mümâ ileyh kıbel-i şer'den tenih olunmak bi'l-asale ve bi'l-vesâye ve bi'l-verâse muradımdır deyu sened-i mezkûr ibrazıyla mazmun-ı sened-i mezkûrdaki hat kendisinin olmayıb müteveffa-yı merkum Haçatur'un hattı maruf olduğuna mahalle-i celilesi ahkâmınca diğer mahallerde olub işbu meclis-i şer'de el-yevm mevcud bulunan kendi yazılarıyla işbu sende-i mezkûrun yazısı ve imzası erbab-ı vukûf ma'rifetleriyle takbik-i hatt etdirib olvehile icâb-ı şer'isinin icra buyurulması tekrar matlubumdur dedikde vekil-i mümâ ileyh sened-i mezkûrda hatt-ı müteveffa-yı merkum Haçatur'un olduğunu bi'l-vekâle inkârıyla kaza-i mezkûre ahâlisinden ve erbâb-ı vukuf ve muteberân-ı tüccardan Çorik oğlu Esteyan veledî Aleksan ve Emirze oğlu Milkan veledî Mauramirze(?) nâm kimesneler taraflarından müteveffa-yı merkumun senedi imzası hattıyla mukavelat defterinde bulunan imzası(...)gelen iki kıt'a evrakda olan imzaları birbirine tatbik olunarak her üç evrak ve defterde bulunan imzalar sened-i mezkûr hat ve imzasına mutâbık ve muvâfık olub cümlesi müteveffa-yı merkum Haçatur'un

---

⁵⁹³ 12 Mayıs 1891.

⁵⁹⁴ 15 Aralık 1890.

kendi hatt imzası olduğu re'yel-ayn müşahedeleri olub bu vechile tasdik ve şehâdet etmeleriyle zabt olundu fi 3 Cemaziyelahir Sene [1]318⁵⁹⁵

Ehl-i Hibre	Şâhid-i Ehl-i Hibre	Vekil-i	Müdde'iyeye-i
Merkum Milkon	Merkum Esteyan	Mümâ ileyh	Mezbûre

Sahife No: - Belge No: 82-287

Konu: Alacak Davası

Yine kaza-i mezkûrun Vank Karyesi ahâlisinden ve tüccardan Yorgaki (?) veledi Mihail ve Encuduzi (?) Mahallesi'nden Menet oğlu Esteyan veledi Mihail nâm kimesneler dahi meclis-i şer'de sened-i mezkûr ile iki kıt'a evrak ve defter birbirine takbik edib sened-i mezkûrdan evrak ve defterde mastur imzalar müteveffa-yı merkum Haçatur'un kendi hattı olduğunu ve muvâfik ve mutâbık bulunduğunu ala tarîki'ş-şehade haber verdikleri fi 3 Cemaziyelahir Sene [1]318⁵⁹⁶

Vekil-i Mümâ ileyh Merkum Esteyan veledi Mihail	Merkum Yorgaki (?)
---	--------------------

Sahife No: - Belge No: 82-288

Konu: Alacak Davası

Müdde'iyeye-i merküme Serpuhi Hatun vekil-i mümâ ileyh hâzır olduğu halde bi'l-müvacehe tahlif olunduğu fi 9 Cemaziyelahir Sene [1]318⁵⁹⁷

Vekil-i Mümâ ileyh

Sahife No: - Belge No: 83-289

Konu: Verâset Davası

Balada yetmiş ikinci sahifeden nakil müdde'iyeye-i mezbûre Fatma Seher Hatun meclis-i şer'de gelib mezbûran İbrahim ve İsmail Efendiler müvacehesinde validesi

⁵⁹⁵ 28 Eylül 1900.

⁵⁹⁶ 28 Eylül 1900.

⁵⁹⁷ 4 Ekim 1900.

müteveffiye-i mezbûre hayatında Mal Sandığı'nda olan şehri on kuruş maaşını on dört sene Der-Aliyye'de ol vechile kıbeli-ahz validesi mezbûre vefat eylediği ve senevi yüz yirmişer kuruşdan cema'n 1680 kuruşdan hissesini da'vâ anlar dahi ber vech-i muharrer sekiz senelik maaşını cema'n 960 kuruş alıb makbuzları olan 960 kuruşdan 324 kuruş Hanar(?) oğlu Karabet'e olan bâ-sened borcuna ve sekiz senelik 180 kuruş vergisine ve kırk kuruş maaşları pul ve ber cihet pullarına ve yüz kuruş oğlunun yol parasına verib baki üç yüz kuruş zimmetinden kaldığı verdikleri muhasebeden müsteban olub müdde'iyeye-i mezbûreden iddi'ası vechile on dört sene müddet validesi Der-Aliyye'de bulunduğuna beyyine talep olunub ityan beyyineden izhar-ı acz birle tahlife tâlibe olmayıb bu cihetinin muârazadan men' ve mezbûran İbrahim ve İsmail'den dahi sekiz senelik ber vech-i muharrer müteveffa-yı mezbûran hayatında muhasebelerini görüb zimmetlerini ibra eylediği müdde'iyelerine mutâbık beyyine talep olundukda dahi müdde'âlarını isbatdan izhar-ı acz etmeleriyle mezbûreye tahlife tâlib olmadıklarından ol vechile mezbûranın bâlâda muharrer verdikleri muhasebe üzere mezbûreye seksen kuruş hisse isâbet edib miyonelerine muslihun tavassutuyla yirmi kuruş dahi zam olunarak mezbûran yüz kuruş mezbûre Fatma Seher'e vermek üzere sulh olmalarıyla bedel-i sulh olan yüz kuruş dahi mezbûran meclis-i şer' de mezbûreye teslim ol dahi ahz ve kabz edib husûs-î mezkûra mütealillaka âmme-i da'vâdan mezbûranın zimmetlerini ibraz-ı âmme-i sahih-i şer' i ile ibra eyledikde anlar dahi haber eyledikde zabt olundu fi 30 Cemaziyelahir sene [1]318⁵⁹⁸

Mezbûr İsmail	Mezbûr İbrahim	Müdde'iyeye-i mukırr-ı mezbûre Fatma Seher
------------------	-------------------	---

Mezbûrenin barmağı olduğu tasdik olundu

Cizyedarzâde Hasan	Hacı Yusufzâde Mehmed
--------------------	-----------------------

Sahife No: - Belge No: 83-290

Konu: Verâset Davası

⁵⁹⁸ 25 Ekim 1900.

Müteveffiyeye-i mezbûre Fatma'nın kızı ber vechi ati verâset iddi'a eden mu'arrefetü'z-zat mezbûr Fatma Seher Hatun ibnetü Ali meclis-i şer' de müteveffiyeye-i mezbûrenin medyun Dört Yol Ağzı Mahallesi'nden İsmail bin Mehmed Şerif mahzarında benimle gâib-i ani'l-meclis mezbûre Ayşe ve gâib-i ani'l-beled mezbûr Ahmed Celal'den her biri validem müteveffiyeye-i mezbûreden mütevellid ve mütevellide sulbiyye kebir kızları vasîleri kebir oğlu olmamızla ol vechile müteveffa-yı mezbûre validemiz Fatma Hatun'un verâseti benimle onlara münhasıra olub ve benimle onlardan gayrı vârisi ve terekesine müstehak-ı ahârı olmayıb ve müskit re'yimiz mezkûr Sorak Karyesi olub validesi müteveffiyeye-i mezbûrenin hayatında mezbûr İsmail zimmetinde cihet-i karzdan alacağı olan kırk kuruş kıbeli-ahz ve'l-istifa fevt olub meblağ-ı mezkûr mesele-i mirasımız vechile benimle oğlu ve kızı karındaşlarımız mezbûrana mevrûs olmağla meblağ-ı mezbûrdan benim hisse-i irsiyyeme isabet eden on kuruş bana edâya mezbûr İsmail'e tenbih olunmak bi'l-verase muradıdır deyu da'vâ etdikde oldahi deyn ikrâr maada verâset müdde'âsını inkâr etdikde müdekiye-i mezbûreden ber vech-i muharrer müdde'âsına mutâbık beyyine taleb olundukda mezkûr Dört Yol Ağzı Mahallesi ahâlisinden Hatib oğlu Ömer Ağa ibn-i Bekir ve Hacı Yusuf oğlu Ahmed Ağa ibn-i Bekir nâm kimesneler li-eceli'ş-şehade meclis-i şer'e hâzırân olub eserü'l-istişhad filhakika işbu müdde'iyeye-i mezbûre Seher ve gâibun-ı mezbûran Celal ve Ayşe'den her biri mütevaffa-yı mezbûre Fatma'dan mütevellid ve mütevellide sadrı kebir oğlu ve sulbiyye kebir kızları olub verâseti bunlara münhasıradır ve bunlardan gayrı vârisi ve terekisen müstahak-ı ahârı olduğu malumumuz değildir ve müskit re'yleri karyeye-i mezkûredir biz bu husûsa bu vech üzere şâhidleriz ve şehâdet dahi ederiz deyu bi'l-müvacehe edâ-i şehâdet-i şer'iyeye eyledikleri zabt olundu fi 15 receb Sene [1]318⁵⁹⁹

Müdde'â Aleyh-i Mezbûr	Şâhid-i Mezbûr	Şâhid-i Mezbûr	Müdde'iyeye-i Mezbûr
İsmail	Ahmed	Ömer	Seher

Sahife No: - Belge No: 84-291

⁵⁹⁹ 8 Kasım 1900.

Konu: Boşanma Davası

Eğin Kazası'nın Nefs Kasabası mahallâtından Şahsuvar Mahallesi sâkinelerinden Alemdarzâde müteveffa Ömer kerimesi Ayşe Hanım ibnetü mezbûr Ömer tarafından zikri ati talâkı da'vâ ve muhakeme ve muhasamaya ve müdafaaya ve temyize ve ikâme-i beyyine ve reddiye ve tahlif ve tahallüfe ve tefrik ve mühür ve nafaka iddetini talep ve da'vâ ve ahz ve kabza ve ve'l-hasil husûs-î mezkûrun mütevakıf olduğu umurun küllisine vekalet-i âmme-i mutlaka-i sahiha-i şer'iyeye ile fi 7 Cemaziyelahir Sene 1318⁶⁰⁰ senesi tarihli bir kıt'a vekalet-i hüccet-i şer'iyeye mucibince vekil-i şer'isi kasaba-i merkümenin Memiş Efendi Mahallesi ahâlisinden Emir Alizâde Bekir Efendi ibn-i Salih Ağa nâm kimesne meclis-i şer'i münirde kasaba-i merkümenin mühürü mahallesi ahâlisinden Sirac İbrahim Ağa ibn-i Ahmed nâm kimesne müvacehesinde müvekkilem mezbûre Ayşe tarafından fi 13 Eylül Sene 316⁶⁰¹ tarihiyle verilen istida'da beyân olunduğu üzere müvekkilem mezbûrenin zevci mezbûr İbrahim Ağa kendisini üç seneyi karib hânesinden tard-ı tebi'd etmesinden dolayı bura mahkeme-i şer'iyeyince ba'del-muhakeme itaatine hükm-i şer'i lahik olmasından dolayı icrasını ta'kib etmekte ise de mezbûr İbrahim Ağa müvekkilem mezbûreden talâk-ı bayin ile mutlaka bulunmasından naşi itaate inkıyad etmiş olsa bila-nikah zevciyetini kabul etmiş alacağından ve buna ise şer'-i şerif kâil olamayacağından ve suret-i tatlikini şuhud ile isbata hâzır bulunduğumdan ve keyfiyet-i tatliki tarih-i istida'dan takriben bir mah mukaddem mezbûr İbrahim Ağa zevcesi müvekkilem mezbûrenin kendisine adem-i itaati birâderleri Hasan ve İsmail Efendilerle amcası mahdumu (...) Efendi'nin eser-i teşvik ve tahdidleri neticesinde olduğunu beyân ve merkumunun sac ve sakal ve yüz ve ağızlarına sıçayım diyerek elfâz-ı küfürde bulunduğundan ve bu böyleki elfâz ise tecdid-i imanı şer'an müstelzim olduğu gibi nikah dahi bayin suretle münfesih bulunduğundan ve husûs-î mezkûra dair fetva-yı şerife dahi yedimde mevcut olduğundan ol vechile müvekkilem mezbûrenin kendisinden mutlaka bulunmasına mebnî beynlerinin tefrikiyle nikah ve nafakasının kendisinden bi'l-ahz müvekkilem mezbûre için bana

---

⁶⁰⁰ 2 Eylül 1900.

⁶⁰¹ 13 Eylül 1898.

teslimine mezbûr İbrahim Ağa'ya canib-i şer'eden tenbih olunmak bi'l-vekâle muradıdır deyu da'vâ eylediği fi 15 Receb Sene [1]318⁶⁰²

Sahife No: - Belge No: 84-292

Konu: Boşanma Davası

Gıbbe's-sual mezbûr İbrahim Ağa cevâbında müvekkile-i mezbûre Ayşe Hanım benim hâlen taht-ı nikâhımda zevcem olub ve itaatine dahi hükm-i şer'i lâtik olmuştur bana teslimini talep ederim ve müdde'î vekil-i mümâ ileyhın ağası vechile elfâz-ı küfür dahi lisanım çıkmamıştır bu iddi'alar sümme't-tedârikdir icranın te'hiri için olub şer'i şerif mucibince icrasını talep ederim deyu lisanından o misillü küfür sâdir olduğunu külliyyen inkâr eylediği fi 15 Receb Sene [1]318⁶⁰³

Müdde'â Aleyh-i Mezbûr İbrahim

Sahife No: - Belge No: 84-293

Konu: Boşanma Davası

Müdde'î vekil-i mümâ ileyh Bekir Efendi'den ber vech-i muharrer müdde'âsına mutâbık beyyine talep olunub vekil-i mezbûr Bekir Efendi tekrar cevâbında mezbûr İbrahim Ağa'nın ber vech-i muharrer tarih-i istida'dan tahminen bir ay mukaddem kendi sâkin olduğu İhtisab Meydanı'nda Sarrac dükkânında ve Müftü Mahallesi'nde kâin o Osman hânesinde mezbûr Osman mahdumları Mehmed ve Süleyman nâm kimesneler hâzır oldukları halde ber vech-i muharrer küfrü ityan eylediğinden mezbûranla isbat edeceği ve yarınki gün dahi ikâme-i beyyine edeceğini bi'l-vekâle ifâde ve beyân eylediği fi 15 Receb Sene [1]318⁶⁰⁴

Müdde'î Vekil-i Mümâ ileyh

Sahife No: - Belge No: 84-294

⁶⁰² 8 Kasım 1900.

⁶⁰³ 8 Kasım 1900.

⁶⁰⁴ 8 Kasım 1900.

Konu: Boşanma Davası

Müdde'î vekil-i mümâ ileyh Bekir Efendi'nin ber vech-i muharrer beyân etmiş olduğu şâhidlerden Münevver Mehmed bin Efe Osman nâm kimesne meclis-i şer'e hâzırân olub eser eserü'l-istişhad filhakika bundan üç ay mukaddem ben işbu hâzır-ı bi'l-meclis müdde'îye-i aleyh-i mezbûr Sirac İbrahim Ağa'nın çarşıda İhtisab Meydanı'nda kâin dükkânı önünden geçerken mezbûr Sirac İbrahim Ağa gel oturalım deyu beni dükkâna alıb konuşalım dedi bana hitaben seninkileri ve maan zevcem vermiyorlar mı dedi ben dahi vazgeç sen olandan günahdır dedim mezbûr İbrahim nesini vazgeçiyorum ağzına sıçarım ve karındaşları İsmail ve Hasan ve amcazâdeleri Süleyman Efendiler için gıyablarında onların da ağızlarına ve yüzlerine sıçarım deyu bu vechile küfür eyledi böyle işitdim (**sahife 85:**) ve bu vech üzere şâhidim ve Allah için dahi şehâdet ederim deyu müdde'â aleyh-i mezbûr Sirac İbrahim Ağa müvacehesinde edâ-i şehâdet eylediğ fi 21 Receb Sene [1]318⁶⁰⁵

Müdde'â Aleyh-i Mezbûr	Şâhid i Mezbûr
Sirac İbrahim	Mehmed

Sahife No: - Belge No: 85-295

Konu: Boşanma Davası

Yine müdde'î vekil-i mümâ ileyhin ber vech-i muharrer göstermiş olduğu şâhidler müdde'î vekil-i mezbûrun ikâme eylediği mezbûr Süleyman bin Efe Osman kimesne dahi li-eceli's-şehade meclis-i şer'e hâzır olub eserü'l-istişhad ve filhakika işbu müdde'â aleyh-i mezbûr Sirac İbrahim Ağa bundan bir ay mukaddem sâkin olduğumuz Müftü Mahallesi'nde hânemizde gelib valideme söylediği git benim haremimi al gel ben zabıta ve muhzır ile sürüterek getitdireceğim şimdi seninle beraber gelir ise gelmiş gibi olacaktır validem dahi kalkıb zevcesi mezbûre Ayşe'nin evine gidib zevcinin kendisini istediğini söylemiş zevcesi mezbûre dahi başımı kessinler gitmem deyu cevâb verib validem geldi bu İbrahim Ağa'ya söyledi ise bu İbrahim Ağa başladığı ağzına sıçtığım kızı ben seni bak ki nasıl götürdüm ve

⁶⁰⁵ 14 Kasım 1900.

karındaşı İsmail ve mezbûr Süleyman Efendilerin dahi bu yolda ağızlarına ve yüzlerine ber vech-i muharrer sıçdı bunların gıyablarında ber minval-i muharrer küfr eyledi bu vech üzere Allah için şâhidim ve şehâdet dahi ederim deyu mezbûr İbrahim Ağa müvacehesinde edâ-i şehâdet eylediği zabt olundu fi 21 Receb Sene [1]318⁶⁰⁶

Müdde‘â Aleyh-i Mezbûr İbrahim	Şâhid-i Mezbûr Süleyman	Müdde‘î Vekil-i Mümâ ileyh
-----------------------------------	----------------------------	----------------------------

Sahife No: - Belge No: 85-296

Konu: Boşanma Davası

Bu şâhidlere ne dersin deyu mezbûr müdde‘â aleyh-i Sirac İbrahim Ağa’dan istifsar olundukda babam ve dedemin isimlerimiz ve iyalimin dahi babasının ve dedesinin isimlerini zikretmedikleri için şehâdetlerinin reddi lazım gelir deyu iddi‘ada bulunub ve yemin talebinde bulunduğu ve bendeniz bu gibi elfâz-ı küfürde bulunmamışım deyu da‘vâ adeta sümme’t-tedarik olduğu meydandadır zira mahkeme-i aliyyenizden verilip mahkeme-i temyizde dahi itaat i’lamına hâlel getirmek efkârıyla niza(?) edilmiştir ve zaten istima’ olduğundan şâhidlerle beynimizde adâvet-i dünyeviye vardır zirâ onlar hakkında bura Geza Mahkemesi’nde italaa-i lisan davasında bulunmuşumdur şu halde beynimizdeki adavet ve husumetden nâşi tabiidir ki bu yalanı irtikâb edeceklerdir ve binaen aleyh şehâdetlerinin reddi lazım gelir dediği fi 21 Receb Sene 318⁶⁰⁷

Müdde‘â Aleyh-i Mezbûr İbrahim

Sahife No: - Belge No: 86-297

Konu: Müdahalenin Men’i Davası

Eğın Kazası’nın Tapur Mahallesi ahâlisinden Sarrac oğlu Hemporsum veledi Agob nâm kimesne nefsinden asâleten ve kız karındaşı Hacı Hami tarafından vekâleten

⁶⁰⁶ 14 Kasım 1900.

⁶⁰⁷ 14 Kasım 1900.

meclis-i şer‘de yine mahalle-i merküme mütemekkinlerinden Cenaz(?) oğlu Boyacı Agob veledi Mardros müvacehesinde üzerine da‘vâ edib mahalle-i merkümede kâin pederimiz müteveffa-yı merkum Agob’un emlâkı ba’d-ı vefata taksim olunub karındaşım Mardros nâm kimesneye isabet eden hânesini merkum Agob’a furuht edib merkum Agob şeraen mutasarrıf olduğu hânedan fazla bize isabet ve mevrûs olan hâneye muttasıl bir kıt’a hâne arsamız fuzuli ve bi-gayr-ı hakk ve aldığı hâneye ilhak üzerine bina inşa etmekde olduğundan mutasarrıf olduğumuz arsadan bi-gayr-ı hakk müdâhalesinin meni’ bi’l-asale ve bi’l-vekâle muradımdır deyu dava etdikde zat olundu fi 23 Şaban Sene 318⁶⁰⁸

Müdde‘î Asıl ve Vekil-i Merkum Hemparsum

Sahife No: - Belge No: 86-298

Konu: Müdahalenin Men’i Davası

Gıbbe’s-sual müdde‘â aleyh-i merkum Boyacı Agob cevâbında yedimde olub fi 20 Eylül Sene 316⁶⁰⁹ tarihiyle müverrih bir kıt’a emlâk-ı tapu ilmuhaberi mucibince müdde‘î merkumun er karındaşına gâib-i ani’l-meclis merkum Mardros’unun mahalle-i merkümede mutasarrıf olduğu mezkûr ilmuhaberde hududları muharrer bir bab hâne ve tandır evini bin altı yüz yirmi beş kuruş semen-i medfu’ ve makbuza mukâbelesinde bana bey‘ ben dahi iştirâen temellük edib mezkûr hâne ve tandır evi şeraen taht-ı tasarrufum olub derun-ı tapuda muharrer hâne-i mezkûre arsa mukaddem hâne olduğu cihetle hâne ta’bir olunur ve tandır evi dahi hala mevcuddur olvehile arsa-i mezkûr o yeri olub bu vechile arsa-i mezkûr benim şeraen talebimdir deyu mezkûr ilmuhaberi ibrazla müdafaada bu bulunduğu fi 23 Şaban Sene [1]318⁶¹⁰

Müdde‘â Aleyh-i Merkum Agob

Sahife No: - Belge No: 86-299

⁶⁰⁸ 16 Aralık 1900.

⁶⁰⁹ 20 Eylül 1898.

⁶¹⁰ 16 Aralık 1900.

Konu: Boşanma Davası

Eğin Kazası'nın Nefs Kasabası mahallâtından Şahsuvar Mahallesi sâkinelerinden ve zatı amcazâdesi Süleyman Efendi ibn-i Mehmed ve er karındaşı Hasan Efendi ibn-i Ömer nâm kimesnelerin ta'rifleriyle muarefe olan Ayşe Hanım ibnetü Ömer nâm Hatun meclis-i şer' de mezbûrenin zevci muhalii kasaba-i mezbûrenin Mahdi Mahallesi ahâlisinden Sirac İbrahim Ağa ibn-i Ahmed mahzarında mezbûr Sirac İbrahim Ağa altı yüz kuruş mehr-i müeccel nüshasıyla zevc-i dahilim olub lâkin beynimizde (...) Hasan maaşından naşı mahkemelerde bir hayli vakitden beri da'vâ ve nizalarla uğraşılmakta olduğundan zimmetinde mütekarrır ve makud-ı aleyh olan meblağ-ı mezkûr altı yüz bir kuruş mehr-i müeccel hakkım ile nafaka-i iddet muayyene-i m'âlûmem ve müennes sükenâm ve bedel-i hal-i nâmıyla malımdan kendisine işbu meclis-i şer' de i'ta ve teslim eylediğim on aded Lira-yı Osmanî ve bir sim mecidiye üzerlerine zevcim mezbûr İbrahim Ağa ile muhâla'a-i sahiha-i şer'iyye ile işbu meclis-i şer' de hal' olduğumda oldahi ber vech-i muharrer hal-i merkumu ba'de'l-kabul hukuk-i zevciyye ve bedel-i hal-i meblağ-ı merkûme-i müteallika-i da'vâdan mezbûr İbrahim Ağa'nın zimmeti ibra ve ıskat eyledim dedikde mezbûr İbrahim dahi kezalik hukuk-i zevciyye-i müteallika-i davadan mezbûre Ayşe Hanım'ın zimmetini ibra ve ıskat eyledim dedikde taraflarından her biri ber vech-i muharrer âharın ibrasını kabul eyledik deyu tarafeynin ikrâr ve tasdikleri zabt ve tescil kılındı fi 15 Şevval Sene [1]318⁶¹¹

Mukırr-ı Merkur İbrahim bin Ahmed	Mukırra-i Merkûme Ayşe bint-i Ömer
--------------------------------------	---------------------------------------

Sahife No: - Belge No: 86-300 (**Mahekeme Kararı**)

Konu: Boşanma Davası (Muhâla'a)

Mukırra-i mezbûre Ayşe Hanım'ın zatını muarrefler olub huzur şer' de ber vech-i muharrer takrîr edib mezbûr Sirac İbrahim Ağa dahi hal-i mezbûr kayyum ve hukuk-i zevciyye-i müteallika-i da'vâdan ber minval-i muharrer âharın zimmetine ibra ve

⁶¹¹ 5 Şubat 1901.

iskat eylediklerini mübeyyin hâzır olduğumuz halde işbu zeyl zabt-ı taraflarımızdan tasdik kılındı fi 15 Şevval Sene [1]318⁶¹²

Ali Erzâde

Sahife No: - Belge No: 87-301

Konu: Alacak Davası

Eğın Kazası kurâsından Apçağa Karyesi sâkinelerinden mu'arrefetü'z-zat Emine bint-i Mehmed meclis-i şer' de zevc-i mutlakı Arik-i Süfla Mahallesi ahâlisinden kadızâde Mehmed Efendi ibn-i Ömer Efendi müvacehesinde yedimde olub mezbûr Mehmed Efendi'nin mührünü havi fi 3 Rebiülahir Sene 317⁶¹³ tarihli bir kıt'a sened mucibince mehir ve nafaka-i iddetim bedeli olan altı yüz kuruş tarihten doksan bir gün va'desiyle te'diye etmek üzere alacak hakkım olub edâsında mümanaat etmekle meblağ-ı mezbûrun ber mantuk-ı sened mezbûr Mehmed Efendi'den tahsil ve tarafıma teslimi matlubumdur deyu sened-i mezkûru ibraz ve iraesile da'vâ eylediği fi 6 Zikkade Sene [1]318⁶¹⁴

Sahife No: - Belge No: 87-302

Konu: Alacak Davası

Gıbbe's-sual mezbûr Mehmed Efendi cevâbında mehir ve nafakadan zevce-i mutlakası müdde'ıye-i mezbûreye deyni olduğunu ve sened-i mezkûru külliye inkâr eylediği takrîri zabt olundu fi 6 Zilkade Sene [1]318⁶¹⁵

Müdde'â Aleyh-i Mezbûr Mehmed bin Hacı Ömer

Sahife No: - Belge No: 87-303

Konu: Alacak Davası

⁶¹² 5 Şubat 1901.

⁶¹³ 15 Ağustos 1899.

⁶¹⁴ 25 Şubat 1901.

⁶¹⁵ 25 Şubat 1901.

Müdde'ıye-i mezbûre Emine Hatun'dan ber vech-i muharrer müdde'âsına ve mazmun-ı sened-i mezkûr mutâbık beyyine taleb olundukda mezbûre cevâbında husûs-î mezkûrda şâhidlerim sened-i mezkûr zeylinde muharrerü'l-asl Apçağa Karyesi İmamı Osman Efendi ve Kasab Hasan ve karyeden Berber Mehmed Ağa Ariki Mahallesi'nden Edhem Efendi Salim Efendizâde ve mahalle-i mezbûrda Emrullahzâde Emrullah Ağa'dır şâhidlerim bunlardır yarınki gün getirib ikâme edeceğini ifâde eylediği fi 6 Zilkade Sene [1]318⁶¹⁶

Müdde'ıye-i Mezbûre

Sahife No: - Belge No: 87-304

Konu: Alacak Davası

Müdde'ıye-i mezbûre Emine ve müdde'â aleyh-i mümâ ileyh Mehmed Efendi hâzırân oldukları halde Apçağa Karyesinden İmam Osman Efendi ibn-i Mustafa li-eceli's-şehade meclis-i şer'e gelib istişhad olundukda filhakika hâzıra-i mezbûre Emine hâzır-ı merkum Mehmed Efendi'nin zevce-i menkûhası iken tatlik edib üzerinde makud ve mütekarrır olan altı yüz kuruş mehr-i müeccel zimmeti ile nafakası için altı yüz kuruş üzerine doksan bir gün duhulen te'diye ve ifa eylemesi üzerine bizim huzurumuzda bir kıt'a sened i'ta etmiş olduğuna şâhidim ve şehâdet dahi ederim dedi fi 7 Zilkade Sene [1]318⁶¹⁷

Apçağa Karyesi İmamı

Sahife No: Belge No: 87-305

Konu: Alacak Davası

⁶¹⁶ 25 Şubat 1901.

⁶¹⁷ 26 Şubat 1901.

Diğer Apçağa Karyesinden Kürt Hacı Mustafa oğlu Berber Mehmed dahi gelib istişhad olundukda hâzıra-i mezbûre hâzır-ı mezbûr Mehmed Efendi'ler zevce-i menkuhası iken bir sene mukaddem tatlik edib beş yüz kuruş mehr-i müeccel ve yüz kuruş nafaka için borcunu ikrâr ederek doksan bir gün sora i'ta eylemek üere bir kıt'a deyn senedi verib borcu olduğuna şâhidim ve şehâdet dahi ederim dedi ve sende-i mezkûrda mührü olduğunu ilaveten dermeyan idi fi 7 Zilkade Sene [1]318⁶¹⁸

Müdde'â Aleyh Mehmed	Müdde'ıye-i Mezbûre Emine	Apçağa Karyesi Berber Mehmed
-------------------------	------------------------------	---------------------------------

İŞBU ZABT CERİDESİ ELLİ BEŞİNİCİ SAHİFEDEN BEDEL OLUNARAK SEKSEN YEDİNCİ SAHİFEDE HİTAM OLDUĞU TASDİK OLUNUR Fİ 30 ZİLHİCCE SENE [1]319

Kadıızâde Mehmed

---

⁶¹⁸ 26 Şubat 1901.

SONUÇ

Osmanlı Devleti'nin dinî, hukukî, idârî, iktisâdî, tarihi, askerî, sosyal düzeni ve kültürel yapısı hakkındaki bilgileri içerisinde barındıran şer'îyye sicilleri önemli kaynaklardan biridir. Hukukî açıdan İslam Hukukunun güncel yaşantıya uygulanması dinimizin teoriden ibaret olmadığını ve uygulanabilirliğini göstermektedir. Bu uygulama biçimlerini şer'îyye sicillerinde görmek mümkündür.

Çalışmamıza konu olan; 01 Numaralı Eğin Şer'îyye Sicili miladi 1897-1901 yıllarını kapsamakta ve kapsadığı dönemi aydınlatması açısından önem arz etmektedir. Sicil defterimizle ilgili yaptığımız değerlendirmeyi özetleyecek olursak şunlar ifade edilebilir:

Şer'îyye mahkemelerinde İslâm Hukuku uygulanmıştır. Bu durum İslâm Hukukunun belirleyiciliğini ortaya koymakta ve İslâm Hukukunun uygulanabilirliğini daha iyi kavramamıza destek olmaktadır.

Toplumdaki anlaşmazlıklara sebep olan borç ilişkisi alacak davaları olarak mahkemelere taşınmış ve mahkemece haklı bulunanlar *“meblağ-ı mütebaki mezkûr 236 kuruşun Müdde'i-i aleyh -i merkumdan tahsiline hükm-i şeri' lahik olduğu”* ifadesinde olduğu gibi ifâya mahkûm edilmişlerdir.

Toplumun temel taşı olan aileyle ilgili boşanma davaları yer almaktadır. Defterimiz içerisindeki boşanma davalarının ekseriyetle ya kadının bizzat kendisi tarafından ya da vekili tarafından açıldığı görülmektedir. Bu durumun kocaya boşama hakkı, kadına da boşanma hakkı tanınmasından kaynaklandığını söylenebilir. Boşanma davalarının konusu itibariyle genel karakterini de aile içi geçimsizlik oluşturmaktadır. Tabi Hanefi fikhî uygulandığı içinde kadının böyle bir durumda eşinden ayrılması pek de mümkün olmamıştır.

İnsanların hayatlarını idame ettirebilmeleri için toplumsal hayatta bir takım ihtiyaçları vardır. İhtiyaçlarını karşılama yollarından birisi de alış-veriştir. Allah, faizi haram alış-verişi helal kılmıştır. İhtiyaçların karşılanması maksadıyla

mahkemelerden satış izni talep edilmiş ve mahkeme de uygun gördüğüne müsbet karar vermiştir.

Toplumsal hayat yardımlaşma üzerine bina edilmiştir. İnsan olmanın doğal bir sonucu olan paylaşma ve yardımlaşmanın güzel örneklerinden birisi olan vakıf müesseseleri Osmanlı Devletinde büyük bir önem arz etmektedir.

Mülkiyet hakkı bireylerin sahip olduğu en doğal haklardan biridir. Yalnız bir mülkün toplumun zararına olmaması hatta sahip olan kişinin dahi yararına fayda sağlaması gerekir. Defterimizde yıkılmaya yüz tutmuş bir meskenle ilgili mahkeme başka bir şehre giden ve kendisine ulaşılamayan bir kimsenin mülkü için hem etrafındaki binalara zarar vermemesi hem de enkazının para karşılığı satılması için yıkım kararı vermiştir.

Mal ya da mülk sahibi, sahip oldukları üzerinde hükmünü geçiren ve tasarrufta bulunandır. Bu bağlamda zilyetlik de dava konusu olmuş ve mahkemece karara da bağlanmıştır.

Defterimizde, Eğin’de yaşayan gayri müslimlerin de şer’i mahkemede dava açtıkları görülmektedir. Dava kayıtlarında birtakım farklılıklar mevcuttur. Örneğin müslüman kişiler davacı veya davalı olarak kayıt altına alınırken oğlu anlamı taşıyan “bin” kelimesi kullanılmış gayri müslimler için de “veled” kelimesi kullanılmıştır. Bu durumun dinsel bir ayrımcılıktan değil hoşgörüden kaynaklandığı, İslâm Hukukunu uygulayan Osmanlı devletinde din ve vicdan hürriyetinden ileri geldiği söylenebilir. Ayrıca şer’i mahkemelere müracat edip hak aramaları da Osmanlının adaletine olan güvenin göstergesi olarak nitelendirilebilir.

Sonuç olarak 01 Numaralı Eğin Şer’iyye Sicili ışığında Osmanlı Devletinin dinî, hukukî, idârî, iktisâdî, tarihi, askerî, sosyal düzeni ve kültürel yapısı hakkında bilgiler elde edilmekte ve İslâm Hukukunun uygulanışı görülmektedir.

KAYNAKLAR

- ACAR, Halil İbrahim, “*Talâk*” *mad.*, DİA, TDV Yayınları, İstanbul 2010.
- ACAR, Halil İbrahim, *Tefrik mad.*, DİA, TDV Yayınları, İstanbul 2011.
- AHISKALI, Recep, “*Muhzır*” *mad.*, DİA, TDV Yayınları, İstanbul 2006.
- AK, Ayhan, *İslam Borçlar Hukuku*, Üniversite Yayınları, Samsun 2018.
- AKGÜNDÜZ, Ahmet, “*İslam Hukukunun Osmanlı Devletinde Tatbiki: Şer‘iyye Mahkemeleri ve Şer‘iyye Sicilleri*”, İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi, 2009, sy 14, s.13-48.
- AKGÜNDÜZ, Ahmet, “*Şer‘iyye Sicilleri*”, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayınları, İstanbul 1988.
- AKGÜNDÜZ, Ahmet, “*İ‘lâm*” *mad.*, DİA, TDV Yayınları, İstanbul 2000.
- AKGÜNDÜZ, Ahmet, *İslam Hukukunda ve Osmanlı Tatbikatında Vakıf Müessesesi*, Osmanlı Araştırmaları Vakfı, İstanbul 1996.
- AKKAN, Erdoğan; TUNCEL, Metin, “*Kemaliye*”, DİA, TDV Yayınları, Ankara 2002.
- AKPINAR, Deniz, “*77-2 Numaralı Kayseri Şer‘iyye Sicili (H. 1078, M.1667)Transkripsiyon ve Değerlendirme*”, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Kayseri 2006.
- AKSIN, Ahmet, “*XIX. Yüzyılda Eğin, Kemaliye Kültür Turizm ve Folklor Derneği*”, İstanbul 2003.
- AKŞİT, Mustafa Cevat (edt), *Mebcut 1000 Yılın İslam Fıkıhı Temel Eseri Deliller ve Hükümler*, Gümüşev Yayınları, 3. B, İstanbul 2015.
- ARI, Abdüsselam, *Vasiyet mad.*, DİA, TDV Yayınları, İstanbul 2012.
- ARIKAN, Zeki, “*Eğin Kasabasının Tarihsel Gelişimi, Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi (OTAM)*”, Ankara 2001, c.12, sy.12, s. 1-64.
- ATAR, Fahrettin, “*Mahkeme*” *mad.*, DİA, TDV Yayınları, İstanbul 2001.
- ATAR, Fahrettin, “*İslam Adliye Teşkilatı*”, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara 1991.
- ATAR, Fahrettin, *Muhâla‘a mad.*, DİA, TDV Yayınları, İstanbul 2005.

- ATAR, Fahrettin, “*Noter*”, *mad.*, DİA, TDV Yayınları, İstanbul 2007.
- AYBAKAN, Bilal, “*Vekâlet*” *mad.*, DİA, TDV Yayınları, İstanbul 2013.
- AYBAKAN, Bilal, “*İfâ*” *mad.*, DİA, TDV Yayınları, İstanbul 2000.
- AYDIN, Mehmet Akif, “*Türk Hukuk Tarihi*”, Hars Yayınevi, İstanbul 2005.
- AYDIN, Mehmet Akif, “*Gasp*” *mad.*, DİA, TDV Yayınları, İstanbul 1996.
- AYDIN, Mehmet Akif, “*İtlâf*” *mad.*, DİA, TDV Yayınları, İstanbul 2001.
- BARDAKOĞLU, Ali, “*İspat*” *mad.*, DİA, TDV Yayınları, İstanbul 2000.
- BARDAKOĞLU, Ali, “*Vesâyet*” *mad.*, DİA, TDV Yayınları, İstanbul 2013.
- BARDAKOĞLU, Ali, *Fesih mad.*, DİA, TDV Yayınları, İstanbul 1993.
- BARDAKOĞLU, Ali, “*Ferâiz*” *mad.*, DİA, TDV Yayınları, İstanbul 1995.
- BARDAKOĞLU, Ali, “*Bey*” *mad.*, DİA, TDV Yayınları, İstanbul 1989.
- BAŞAR, Fahamettin; KURTOĞLU, Mehmet, *Vakıf Medeniyeti ve Şehir (sempozyum)*, Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara 2013.
- BAYINDIR, Abdülaziz, “*İslâm Muhakeme Hukuku*”, İslâmî İlimler Aratırma Vakfı Yayınları, İstanbul 1986.
- BERKİ, Ali Hikmet, *Açıklamalı Mecelle (Mecelle-i Ahkâm-ı Adliye)*, Hikmet Yayınları, İstanbul 1982.
- BİLMEN, Ömer Nasuhi, *Hukukî İslamiyye ve Islahatı Fıkhiyye Kamusu*, Bilmen Yayınevi, İstanbul 1968.
- CEZİRÎ, Abdurrahman, *Dört Mezhebe Göre İslâm Fıkhı*(trc. Mehmet Keskin), Çağrı Yayınları, İstanbul 1993.
- EL- Cezîri, Abdurrahman, *Dört Mezhebin Fıkıh kitabı* (trc. Hasan Ege), Mars Matbaası, Ankara 1973.
- DARKOT, Besim, “*Eğîn*”, İA., Eskişehir 1997.
- DEVELİOĞLU, Ferit, *Osmanlıca- Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Aydın Kitabevi, Ankara 2006.

- EKİNCİ, Ekrem Buğra, “Osmanlı Devletinde Mahkemeler ve Kadılık Müessesesi Literatürü”, Türkiye Araştırmalar Literatür Dergisi 2005, c.3, sy.5, s.417-439.
- ERBAY, Celal, *Nafaka mad.*, DİA, TDV Yayınları, İstanbul 2006.
- FIRAT, Nihat, *Erzincan C 55 Nolu Şer‘iyye Sicili ve Hukukî Değerlendirmesi(1916-1919)(Basılmamış Yüksek Lisans Tezi)*, Erzincan 2017.
- HACAK, Hasan, “İrtifak” mad., DİA, TDV Yayınları, İstanbul 2000.
- GÜL, Abdulkadir, “Osmanlı Döneminde Erzincan Kazasında Haberleşme ve Ulaşım”, History Studies 2001, c.3, sy.1, s. 119.
- GÜNAY, Hacı Mehmet, “Vakıf” mad., DİA, TDV Yayınları, İstanbul 2012.
- KARABEKİR, Kazım, “Erzincan ve Erzurum’un Kurtuluşu Sarıkamış, Kars ve Ötesi”, Erzurum 1990.
- KARAMAN, Hayreddin, *Mukayeseli İslam Hukuku*, Nesil Yayınları, İstanbul 1991.
- KAŞIKÇI, Osman, *İslâm ve Osmanlı Hukukunda Mecelle*, Osmanlı Araştırmaları Vakfı Yayınları, İstanbul 1997.
- KÜTÜKOĞLU, Mübahat S., *Osmanlı Belgelerinin Dili (Diplomatik)*, Kubbealtı Akademisi Kültür ve San’at Vakfı Yayınları, İstanbul 1994.
- KÖSE, Saffet, *Rüşd mad.*, DİA, TDV Yayınları, İstanbul 2008.
- MAVSİLÎ, Abdullah, *El-İhtiyar*, (trc. Celâl Yeniçeri), Şâmil Yayınevi, İstanbul 1978.
- MÛSÂ, Muhammed Yusuf, “İrtifak Hakları”, (trc. M. Esad Kılıçer), *Diyanet İlmî Dergi (Diyanet İşleri Başkanlığı Dergisi)*, c. 8, sy. 88-89, Eylül- Ekim, 1969, s. 272-277.
- PAKALIN, M. Zeki, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, M.E.B Yayınları, İstanbul 1983.
- SAĞLAM, Hadi, “İslâm Hukuku ve Modern Hukuk Mukayesesi, Gayesi Hukuki Temsil Olan Akitlerin Değerlendirilmesi (Vekâlet Örneği)”, *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Erzincan 2012, c. 5, sy. 1, s. 1-56.
- SERDAROĞLU, Ümit, “Öntarihten İslam Döneminin Başlangıcına Kadar Elazığ Kuzeyinde Kültürel Hareketler”, Elazığ 1992.
- ŞAFAK, Ali, “Ehl-i Vukûf” mad., DİA, TDV Yayınları, İstanbul 1994.

- ORTAYLI, İlber, “*Kadı*” *mad.*, DİA, TDV Yayınları, İstanbul 2001.
- ŞENER, Mehmet, “*İslâm Miras Hukuku İle İlgili Terimler*”, *Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 8, İzmir 1994, s. 25- 52.
- TOPAL, Şevket, “*Zilyet*” *mad.*, DİA, TDV Yayınları, İstanbul 2013.
- OĞUZ, Mustafa-AKGÜNDÜZ, Ahmet, *Hüccet mad.*, DİA, TDV Yayınları, İstanbul 1998.
- ÖZMEL, İsmail, *Kayım mad.*, DİA, TDV Yayınları, İstanbul 2002.
- UNAN, Fahri, “*Mevleviyet*” *mad.*, DİA, TDV Yayınları, İstanbul 2004.
- UĞUR, Yunus, “*Şer’iyye sicileri*” *mad.*, DİA, TDV Yayınları, İstanbul 2010.
- UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, “*Osmanlı Devletinin Saray Teşkilatı*”, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1998.
- UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, *Osmanlı Devletinin İlmîyye Teşkilatı*, Türk Tarih Kurumu Basımevi Yayınları, Ankara 1988.
- ÜNSAL, Ahmet, *Sünnî ve Bid’î Talâk Tanımında Hanefî-Mâlikî İhtilâfî*, İslamî Araştırmalar Dergisi, İstanbul 2007, c. 20, sy. 1, s. 107- 121.
- ZUHAYLİ, Vehbe, *İslâm Fıkıh Ansiklopedisi*(trc. Ahmet Efe, Beşir Eryarsoy, H. Fehmi Ulus, Abdurrahim Ural, Yunus Vehbi Yavuz, Nurettin Yıldız), Risale Yayınları, İstanbul 2012.

İNTERNET KAYNAKLARI

<http://www.e-akademi.org/makaleler/mgayretli-1.pdf>, (13.12.2018).

http://isamveri.org/pdfdrg/D00055/1995_9/1995_9_AYDINMA.pdf, (17.12.2018).

<https://sorularlailamiyet.com/kaynak/tahliye>, (19.12.2018).

<http://dergipark.gov.tr/download/article-file/89307>, (19.12.2018).

http://webftp.gazi.edu.tr/hukuk/dergi/19_3_5.pdf, (20.12.2018).

DEFTERİN ASLINDAN ÖRNEKLER

Sahife No - Belge No: 1-1

Konusu: Boşanma Davası

Eğin Kazası mahallâtından Memiş Efendi Mahallesi'nde sâkine Rebî'a bint-i Ahmed Şerîf Efendi tarafından husûs-î âtî'l-beyânı da'vâya vekil-i müseccel-i şer'isi olduğu mahalle-i merkûme ahâlisinden Ahmed Efendi ibn-i Kâmil ve Mustafa Sabri ibn-i Ahmed şehâdetleriyle mahzar-ı hasm-ı cahda sâbit olan pederi mezbûr Şerîf Efendi ibn-i Mehmed Emin nâm kimesne meclis-i şer'ede müvekkile-i mezbûre Rebîa Hanım kaynı Sôfîzâde Mahallesi ahâlisinden Fahri (?) oğlu Hacı Ahmed ibn-i Mehmed müvâcehesinde kızım ve müvekkilem mezbûr Rebî'a'nın zevc-i mezbûr Hacı Ahmed Ağa'nın birâderi olup halen Der-Aliyye'de bulunan Bekir bundan yirmi ay mukaddem diyar-i âhara gidecek yine bundan iki ay mukaddem karındaşı mezbûr Hacı Ahmed'e bâ-mektub olan emri üzerine hânesinden dest-i tard ederek pederi bulunduğum halde hânesine gönderdiği ve bu ana kadar dahi cins-i nafakadan bir nesne göndermemesi ve zevc-i mezbûr ile mezbûr Hacı Ahmed hânesinde olup gerekse kızım mezbûrenin sanduk derununda bulunan mevcut kendüye mahsus olan

eşya ve elbise ile yatak vesaireyi mezbûre Ahmed Ağa mezbûreye teslim etmeyip çend defa talep olunmuş ise de imtinâ eder olmağla bâ-arz-ı ber takdim eylediğim defter mucibince eşya elbise ve yatak vesaireyi kızım mezbûreye tamamen teslim etmek üzere mezbûr Hacı Ahmed Ağa'ya kibel-i şer' den tenbih olunmak bi'l-vekâlet ve bi'l-velâyet muradımdır deyu da'vâ edildi. Fi 3 Rebiülevvel sene [1]315⁶¹⁹

Müdde'î Vekil-i Mezbûr Ahmed Şerif

غيبه اسرار موراليد عبد الله عفا جدران متوفى في زبور حنين افند و متوفى حياته صحت قرضه من الاتفاق حرم اولاد قبله
وفات التعلق صبيغ مذكوري طابا لوران و اضعه اليد اولدين زور و مورى متوفى في زبور حنين افند متوفى في زبور حنين افند
اولمق اورزق باكداد اولمق موراليد زبورده ام كلثوم خاتونه اضافت و كتم و اصله زبور حنين افند بسم اولمق مراد موراليد
ابله كلور سنده في اصلا معلوما تم بوقته زبور حنين افند مذكوري كليا انما رايد بكن
مدى موراليد

Sahife No: - Belge No: 7-23

Konu: Müdahalenin Men'î Davası

Gıbbe's-sual mümâ ileyh Abdullah Efendi cevâbında mütevaffa-yı mezbûr Hüseyin Efendi zimmetinde hayatında cihet-i karzdan üç yüz kuruş alacak hakkım olub kibel-i edâ vefat etmeyle meblağ-ı mezkûru halen bi'l-verase vaziatü'l-yed olduğu zevci ve avreti mütevaffa-yı mezbûr Hüseyin Efendi'nin tereke-i vasîyyesinden olmak üzere bana edâ ve teslime müvekkilesi mezbûre Ümmü Gülsüm Hatun'a izafeten vekil ve asl-ı mezbûr İbrahim'e tenbih olunmak muradımdır ve ibraz eyledikleri senedden asla malumatım yokdur deyu sened-i mezkûru külliyyen inkâr eyledi

Müdde'î Mümâ İleyh

⁶¹⁹ 2 Ağustos 1897.

این قضاة کلیه علیا علیه صلوات الله علیهم اجمعین ازین اقدم فوت اولان تبعة دولتیه ندر ارضی ملکنه طوعوا و غلبوا و علی سکن و اولاد
ولاد طریقی و اولاد متروکین حالا ارزین نفس خاغن سکنه قوده بنت الیم صیدیم صیدیم غلغلر لیون و کور و صیدیم صیدیم قور و اولاد
صیدیم صیدیم بالا جبار طریقی بن اولاد قده صلوه صوفای قور و دایله ندر و قضا اولاد و ندر ضریه ارکله اهلینده و تجار قیصرانده اهل
زاد و صیدیم حسن افضا بن ابلع مع لک مل جلسه قضا اولاد کور برایت کله ندر کله ندر کله ندر کله ندر کله ندر کله ندر کله ندر
عن البلد و قور یا قوده و این صوفای خابنه و قورمان لیون و کور و صیدیم صیدیم صیدیم صیدیم صیدیم صیدیم صیدیم صیدیم
بجهت سید مشهور تم و صیدیم قضا اولاد کور کله ندر کله ندر کله ندر کله ندر کله ندر کله ندر کله ندر کله ندر
بودنه قوت و اولاد قور و اولاد ارین ندر کله ندر کله ندر کله ندر کله ندر کله ندر کله ندر کله ندر کله ندر
امضای حاوی معنون و مرسوم بر طبقه دینی سندن بودجه صوفای قور کور کله ندر کله ندر کله ندر کله ندر کله ندر کله ندر
بسیون قوت و صوفای قور کور کله ندر کله ندر کله ندر کله ندر کله ندر کله ندر کله ندر کله ندر کله ندر
این کله ندر کله ندر کله ندر کله ندر کله ندر کله ندر کله ندر کله ندر کله ندر کله ندر کله ندر کله ندر کله ندر
سکن اولاد قور و اولاد قور کور کله ندر کله ندر کله ندر کله ندر کله ندر کله ندر کله ندر کله ندر کله ندر
طرف قبول اولاد اولاد قوت اولاد قور کور کله ندر کله ندر کله ندر کله ندر کله ندر کله ندر کله ندر کله ندر
خج دره تبیه اولان مظلوم رذیو مال تقریریه نواتق سندن کور کله ندر کله ندر کله ندر کله ندر کله ندر کله ندر کله ندر کله ندر

Sahife No: - Belge No: 43-156

Konu: Verâset Davası

Eğın Kazası'nın Kilise-yı Ulya Mahallesi mütemekkinlerinden iken bundan akdem fevt olan teba-i Devlet-i Aliyye'nin Ermeni Milleti'nden Tuğlu(?) oğlu Serges veledi Agob veledi Etam'ın(?) verâseti zevce -i metrukesi halen her biri Erzincan Nefs Sancağı'nda sâkine Yakude bint-i Etam(?) ile sulbî sağır oğulları Leyan ve Kirkor ve sulbiyye sağıre kızları Makruhir'ye münhasıra olduğu bi'l-ihbar zahir ve nümâyân oldukdan sonra müteveffa-yı merkurumun re'yelerinden ve kaza-i mezkûrenin Cizyedân Mahallesi ahalesinden ve tüccar-ı muteberandan Süheylzâde Hafız Hasan Efendi ibni el-Hâc Ali Kamil kaza-i mezkûre Bidayet Mahkemesi'nde mahkeme-i şer'iyeye mahsus odada makud-ı meclis-i şer'î münirde zevce-i gâibetü-ani'l-beled merkurum Yakude ve ebnân-ı sağıren-ı gâiban-ı merkurum Leyan ve Kirkor ve sağıre-i merküme Serpuhi'nin mallarını hıfz ve kaffe-i umur ve husûsatlarını tesviye ve ru'yete bâ-hüccet-i şer'iyeye mansub kayyum ve vasîleri kaza-i mezkûrenin Tapur Mahallesi mütemekkinlerinden ve teba-i müşarun ileyhanın millet-i merkumesinden müteveffa-yı mezbûrun terekesine bi'l-vesaye hala vazı'ı-yed bulunan Töton(?) oğlu Haçadur veledi Artin nâm kimesne müvacehesinde üzerine da'vâ edib yedimde olub fi 21 Ramazan Sene 1312 tarihli müverrih pullu müteveffa-yı mezbûr Serges

imzasını hâvi muanven ve mersum bir kıt'a deyn senedini mucibince müteveffa-yı merkum Serges'in sağlığında zimmetinde malımdan ve yedimden iştirâ ve kabz eylediği eşya bedelinden iki bin beş yüz yetmiş kuruş yirmi para alacak hakkım olub hatta veresesinden muharrer olduğu üzere meblağ-ı mezkûru tarih-i mezkûrdan her kaç mah mürur eder ise icab eden güzeştesiyle tarafıma te'diye etmek üzere veyahud emir ve havaleme te'diye eylemek şartıyla sened-i mezkûru yedime i'ta ve hatta tarih-i mezkûrda çarşıda halen sâkin olduğum dükkânımda meblağ-ı mezkûr cihet-i merkümeden yani semen-i mübeyyiden zimmetinde sahihan bana deyni olduğunu dahi mahzar-ı şuhûdda ikrâr ve işhad edib meblağ-ı merkumu tarafıma kable'l-da ve'l-ifa fevt olmağla meblağ-ı merkûmu hâlen bi'l-vesaye vazı'ı-yed olduğu müteveffa-yı merkumun terekesinden olmak üzere hâlen bana edâ ve teslim kayyum-ı vasîyy-i merkum Haçadur'a tenbih olunmak matlubumdur deyu mealî takrîrine muvafık sened-i mezkûru ibraz ve irasesiyle da'vâ eylediği fi 29 Muharrem Sene [1]317

Müdde'î Mümâ ileyh

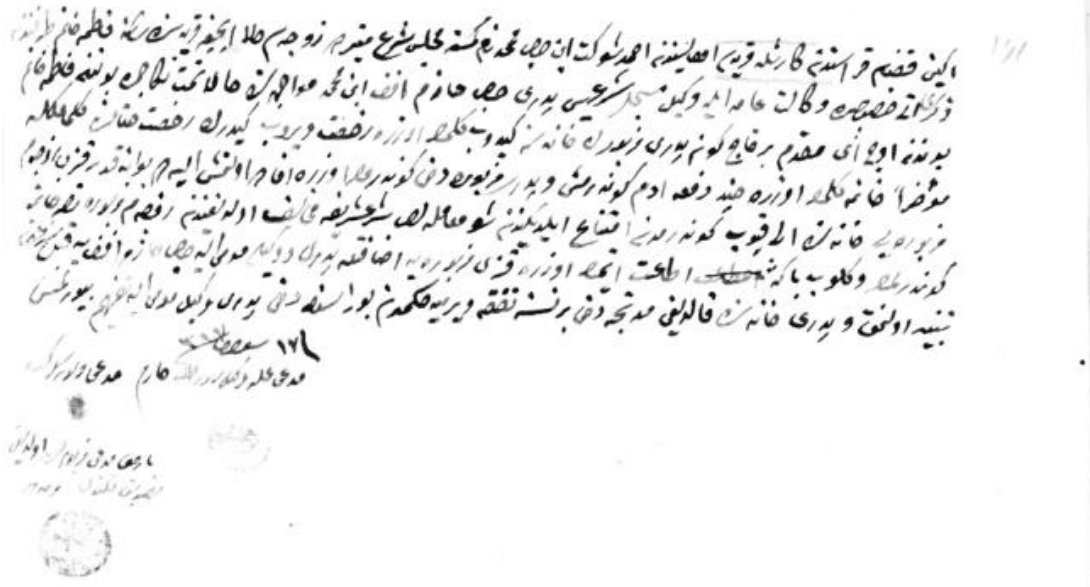
۱۲۳۲
لهذا السوال من قبله فبره اوله من خذ جدينا اي له من بنات ابديكم محمد فانه من يرينه فقمم خانه و اوله ايرو مشرق طرقتنه
دخ من لكره ريكاشي نخوسنه ناظر سكا اونم قدر بخاره دني و اوله ايرو سكو ييرينه او ي بخاره وضع ايشتم و هندكو قضا فانه اني
بول او زير شيك بخاره وضع ايشتم خانه او كنه وضع با عجم مقرر سونه و كلكه سطران فاصه كنجي اسكن خانه مد ديوارني دني مياره
قدر كيويد جلوب اوليه بناك وضع ايشتم اصلا طرقت فنده كبر ماشيم و نك كور قوبه دني بصحنه طرقت فنده خ صحنه جديرو اوله ايرو
خر يو قدر ابدل لكشف معلوم اولور سترعا لازم كلفن مشي به راضيم ديدينه
صبر اوله ايرو ايشتم

Sahife No: - Belge No: 49-182

Konu: İrtifak Hakkı Davası

Lede's-sual müdde'î-i aleyh mezbûr İsmail Efendi cevâbında el-maluhu hazihi bina ve inşa eyledim müceded hânemin yerinde mukim hâne var idi ve şark tarafında dahi mezkûr aşağı bahçesine nâzır sekiz on kadar pencere dahi var idi şimdi yerlerine üç pencere vaz' etmişim ve mezkûr kapaktan dahi yol üzerindeki pencere vaz' etmişim hânem önünde muttasıl bahçesi mukırr-ı nisvan değildir tarîk-i hâssa gelince eski hânemin divarını dahi bir arşın kadar geriye çekib öyle bina ki vaz' etmişim aslâ tarîk-i hâssa girmemişim ve mezkûr kapuya dahi basmakla tarîk-i hasdan çıkılacaktır bu cihetlece zarar yokdur bade'l-keşf malum olursa şer'an lazım gelen şeye razıyım dediği fi 5 Rebeüllevvel Sene [1]317⁶²⁰

Müdde'î Mezbûr İsmail Efendi

Sahife No: - Belge No: 55-198

Konu: Boşanma Davası

Eğın Kazası kurâsından Kerbeşla Karyesi ahâlisinden Ahmed Şevket ibn-i Hacı Mehmed nâm kimesne meclis-i şer'î münirde zevcesi halen Apçağa Karyesinde sâkine Fatma Hanım tarafından zıkr-i âti husûsda vekâlet-i âmme ile vekil-i

⁶²⁰ 14 Temmuz 1899.

müseccl-i şer'isi peder-i Hacı Hazım Efendi ibn-i Mehmed Mehmed müvacehesinde hâlen taht-ı nikâhında bulunan Fatma Hanım bundan üç ay mukaddem birkaç gün pederi mezbûrun hânesine gidib gelmek üzere ruhsat verib giderek ruhsat hitâmında gelmemekle muahharan hâneme gelmek üzere çend defa evime göndermiş ve pederi mezbûre dahi göndermek üzere ifâde olunmuş ise de bu ana kadar kızı zevcem mezbûrenin hâneme gönderilmek ve gelib bana itaat etmek üzere kızı mezbûreye izâfetle pederi ve vekil-i mümâ ileyh Hacı Hazım Efendi'ye kıbel-i şer'den tenbih olunmak ve pederi hânesinde kaldığı müddetçe dahi bir nesne nafaka vermeyeceğimden burasının dahi pederi vekil-i mümâ ileyh tefhim buyurulmuş fi 17 Şaban Sene [1]317⁶²¹

Müdde'â Aleyh-i Vekil-i Merhum Hacı Hazım	Müdde'î Mezbûr Şevket
---	-----------------------

barmak müdde'î mezbûrların olduğu tasdik kılındı

---

⁶²¹ 21 Aralık 1899.